Sintagme literare

Publicație a comunei Dudeștii Noi

③

Anul VII, Nr.3 (38), Iunie, 2019

Director fondator: GEO GALETARU

POESIS: Gabriela Creţan (Invitata revistei)

Liviu Ioan Stoiciu (Invitatul revistei)

Adrian Botez, Ana Podaru, Ana Pop Sîrbu, Angela Furtună,

Angi Melania Cristea, Camelia Ardelean, Camelia Iuliana Radu,

Corina Daşoveanu, Cornelius Drăgan, Costel Stancu, Dacian Don,

Dumitru Ichim, Dumitru Velea, Gabriela Ana Bălan,

Gabriel Gherbăluţă, Gela Enea, Gina Zaharia, Horia Simon,

Ioan Vintilă Fintiş, Ionel Bota, Irina Lucia Mihalca, Iulia Elize,

Liuba Liubastra Botezatu, Mihai Marian, Monica Rohan,

Nicolae Nistor, Nicoleta Crăete, Nuţa Crăciun,

Ovidiu Cristian Dinică, Savu Popa, Şerban Georgescu,

Vasile Baghiu, Violeta Pintea, Viviana Milivoievici

PROZĂ: Iulia Elize, Mihai Petre, Nicolae Stan, Şerban Tomşa

ATELIER CRITIC: Adrian Dinu Rachieru, Camelia Ardelean,

Constantin Stancu, Daniel Luca, Daniel Marian,

Florin-Corneliu Popovici, Gabriela Ana Bălan, Ionel Bota,

Iulian Cătălui, Octavian Mihalcea, Raluca Faraon

UNIVERSALIA: Poezie anglo-saxonă contemporană

LA CURŢILE DORULUI: Ion Căliman

Eurostampa

GABRIELA CREȚAN

Aburi

Tablouri vivante în toamnă.
belșug de fructe, pântece, sâni.
încorporate tabloului
glasuri gâlcevitoare se condensează ca norii
aducători de năpaste și grindini.

soarele coace plăcinte în birtul săracilor
dar ei hămesesc înaintea vaselor pline
cu mâinile prinse-n verigă de fier
cu buze rujate sub botniți.

Chipuri bătute în cuie la geamuri
de ploi, de vechime
s-a cojit de pe ele boiaua.
lucesc cainește dinți falși, lăcrimează ochi falși
păstrați peste noapte-n paharul cu apă.

Ce mai vând? ce mai cumpăr?
poftește-n bazar!
apă gazoasă, colir, baclavale,
moriști pentru rugă. din
Orient. un corn de dracon cu alifii
(smuls în luptă)
pentru uns umflături dureroase de huzur îndelung,
un falus de lemn pentru serbările publice
(de purtat când pleci la război, folosind și drept spangă
sau șiș
gâdilând neplăcut inamicul la gâlci,
priincios și în vremuri tihnite, pentru-ntins din aluat
subțirele foi de plăcintă)

panacee, antidoturi, lacrimi
îmbuteliate la litru,
pulberi de înveselire și
cianuri
de picurat cu pipeta în epopei și istorii
și-un cui lung pentru supt când ai insomnii...

Dă-n clocote urbea, e forfotă-n piață,
au năvălit la potol și la oase, legănați de catârce
purtați de tornada serbării
guriști lăudând vreun verset cu virtuți antispastice,
plagiat din avgare,
dominicani răsfirându-și pe degete pline
intestinele palide
ca pe-un șirag de mătănii,
chilipirgii, căscăunzi, haimanale
ce fac din altare tejghea, numărând la biștari
și din spinarea-ndoită a celui învins masă de jocuri
nemernice

omenire, convoaie, puhoaie, puroaie...

prin răsuflători se strecoară diavoli,
sforari, mașiniști
în salopete de lucru, purtând subsuoară zapisuri,
căutând un client
măsurându-l din ochi cu răceală
să vadă de intră-n cazan, dacă nu e în umeri prea lat,
dacă-ncap mădularele toate, copitele, capul
bun de piftie
și, pentru ciorbă, burta de cleric.

sub umbrare ciocnesc clondirașe
casnici și oaspeți
cu gluga pe față – din
Ku-Klux-Klan. (înfrânați la mâncări, mușcând numai
din propria pulpă)
cu ștampilă pe piept de bună purtare, de liberă trecere,
deșirați și ascetici
cu privirea aprinsă – ce poate să frigă întreg
un bou în proțap...

Veghează morala și ordinea gărzile publice
colportează mesaje urgente servicii secrete
se fac arestări, lapidări
– cu ușile-nchise –
și-n vasul cu supă sleită pândește un ochi vigilent
de iscoadă.

pe estradă se țin jocuri sportive, întreceri
galante
în leorpăit, în clefăit,
în râgâitul pe mai multe voci ventriloce
și-n arta golirii abisalelor pântece.

sunt pline inimile și sufertașele toate, sunt pline
pivnițele decameroanelor
pline sunt peste poate abatoarele comediei...

Trec acum desfrânatele cu mentorii lor zămislind de-a-mpicioarelea
în praful din drum scăpând prunci din șalvari
înregistrați, numărați.
scrișI în acte secrete: o mie de capete
și încă ceva pe deasupra
îngroașă mulțimea hlizită cu încă un trib
cainesc.

citesc capugiii, defilează prin fața tribunei ologii,
epilepticii bat pas de paradă umăr la umăr
duc steagul
soldați îmbrăcați muierește
și curve războinice. cu panașe și pinteni
întoarse
din hagialâc, de la Lesbos

se-ndreaptă cu toții spre eșafodul din piață
așteaptă la rând
despuiați
și sunt negri. rupți din soarele negru.

Să-ți spun ce urmează? un dans cu eșarfe
al marilor meșteri
flagelatori
o bătaie cu frișcă, jocul cu perne
o apăsare pe nări și pe gură, o tăvălire prin fulgi,
o încleștare, o descleștare finală de fălci
peste toate, sub toate, în toate
geamătul jugănirilor, mirosul persistent al deflorărilor,
aburul sângeriu al comediei...

LIVIU IOAN STOICIU

Datorită prigoanei

Mă întorc din copilăria galaxiei tale, mamă, despre
care ai lăsat scris în jurnal – în brațe
cu o ladă plină de morcovi și mere, știu de la tata
că-ți plac, abia înaintez prin ansamblul de ganglioni și căi nervoase din
noaptea de Anul Nou, te caut degeaba, nu ești nicăieri,
ai murit la 21 iunie 1950 și nu te-ai mai întors, cum ai promis, nu mai ai nici o trăsătură în mintea
nimănui, ești pierdută definitiv undeva în întunericul total de dincolo de stratul de aer de câteva
zeci de kilometri ce acoperă tot pământul.
Oricare ți-ar fi impulsul... Ai
făcut bine socoteala, fiule? Nu auzi de afară niște
zgomote ciudate, de neînțeles? Eu sunt, la o aruncătură de băț de tine, trebuie doar să ieși
la suprafață, la lumină, să te trezești, nu
să-ți dorești să mori – datorită prigoanei. Nu mai trăi
cu sufletul la gură, dă jos
câinele ăla din jilț, aprinde-ți o nouă lumânare...

Evghenia

Un copac de piatră, retezat în formă de cruce, cu
eșarfă și ancoră la Mănăstirea Ciolanu, care a determinat existența unui câmp electric stabil.
Vine din străfund. De aici încolo pășește printre nouri gigantici de gaze și praf
cosmic: este impresionat, citește, smintit, ce e sculptat, că

„Aici repodă până la dioă reînvierei corpul Evgheniei
Mareșu, moartă en 1880 la Bucuresci”...
Strănută, este sufocat deodată, aude un glas, i-a urat
noroc? Face cruce în fața

mormântului. Oare cât am putut eu afla din spițeria
Duhului? Se întreabă, e singur...
Adus de spate, stingherit, se îndepărtează în grabă, ce
naiba, se simte dezbrăcat până la piele, sunt
ochi de femeie care îl ard și-l iscodesc, e excitat, face cruce cu limba în gură, o fi
venit „dioă reînvierei” Evgheniei, moartă
în 1880, n-are nici un haz, se îmbărbătează, face o
cruce mare cu mâna, în fugă, sperie vizitatorii din cimitir, apucând să mai rememoreze anunțul
pus la poartă cu: Intrarea în Mănăstire – numai
în ținută decentă... Tremură,

îl apucaseră iar efectele acelea de simetrie,
naturale: lăsat din ceruri jos pe razele soarelui, particulă cu particulă, structură
aglomerată... Recunoaște, se poartă ca un drogat.

Ia uite

Opriți în fața trunchiului ciugulit al bradului de iarnă
poleit, pe potecă: ia uite ce gaură a putut
să facă o ciocănitoare, zeloasă slujitoare, ia uite... Pe jos, aș chii cât un deget: asta
da perseverență! Aici, unde însămânțarea a fost făcută cu mâna, am impresia. Nu
crezi? Tu

te gândești la ce mă gândesc și eu?

Eu mă gândesc la acele tărâmuri pierdute printre degete,
aglomerări primordiale, refugii ale sufletelor,
oare nu semănau cu gaura aceasta cerească, proaspătă, din trunchiul bradului?
La nașterea Domnului...

O ceremonie a eschivării

De o parte și de alta a mirilor. Abur. Nașii, mirați
că pe dinlăuntru biserica e văruită, fără sfinți pictați. Veniți aici
întârziați, sâmbătă, după căderea întunericului, pe
lună plină. E

o ceremonie a eschivării, zice: sfinții de pe pereți umblă
prin cimitirul bisericii, punem pariu? Își mușcă limba, naș e el? Nu are nici un haz, îl doare mâna,
schimbă lumânarea aprinsă, mare, albă, în
cealaltă mână, preotul, în

mijlocul bisericii, tocmai le vorbește liber mirilor, în
vreme ce poetul satului, dascăl, cască profund, fără să se bată peste gură, în spatele preotului,
în dreptul ușii împărătești, sprijinit cu umărul de o icoană, îi cunoaște pe miri, le știe
secretele. E pregătit să cerceteze în cele ce țin numai de tainele inimii lui Dumnezeu.

Rămășiță a noului val de energie revoluționară

Ninge cu fulgi mari, omagiali, peste cei hârșiți de acum
într-alde astea: „Asasinii sunt liberi!”, e recitită de mii de ochi o pancartă. Și, de la microfonul
tribunei improvizate pe o fostă baricadă,
oamenii de zăpadă strigă într-un glas că „hienele comuniste
hămesite, cărora li s-au aruncat cadavre
nevinovate ale rudelor noastre împușcate în decembrie
1989, astăzi mănâncă din coliva lor”...

Ninge, se aude că martirii
coboară din înalt plângând de mila noastră pe
scări de serviciu și reaprind lumânările stinse de vânt
la picioarele troițelor. Troițe făcute din bârnele caselor demolate de frică, de foame, de frig – că
unde sunt aisbergurile însângerate de altădată?

„Eu am apucat și alte vremuri”, dă din cap o bătrânică, rămășiță a ultimului val de energie
revoluționară, târând după ea un flacon de parfum, pământul de bărbierit al bărbatului
ei, demult mort în pușcărie politică și un album cu fotografii de familie...

ADRIAN BOTEZ

Moartea-i o chestie de bucătărie

moartea-i o chestie de bucătărie
unii petrec – alţii – cumva – învie :
e doar intimitatea noastră nepătată
când strigă – pune-ţi – peste răni
uscate – vată

moartea-i o chestie de bucătărie
o primadonă întrebare cu chelie :
hai – scoate luna din fântână
scoate – din zodiac – o săptămână

...o lume tristă – vinovată şi zurlie
flămândă – însetată - cafenie
dulăi astrali o muşcă de...fundiţă

talciocul blestemat – cu mama – criţă...
...dar fondul e discret şi e steril
ne descurcăm în toate : avem stil...!
***

Arătarea

nu se-nchină – nu boceşte
cu stelele nu vorbeşte
a venit de prin vecini :
cinci copaci la zece câini
vârcolaci de cei mai grei
şi un cer întreg de zei...

arătare – arătare
luna – câte raze are ?
câţi spini şi nenorocire
trebuie la răstignire ?

...arătarea a tăcut
chipurile m-au durut
parcă le-aş fi fost cusut
ochii toţi i-aş fi pierdut

...sub brădet – la mânăstire
ucis-am prima-amintire...

...din icoană – arătarea
cheamă Voievozi şi Marea :
nu se-nchină – nu boceşte :
sângerează românește...
***

M-am răspândit şi nu pot să m-adun

m-am răspândit şi nu pot să m-adun
bufniţe şi dureri mă tot rostogolesc
e un maidan de zile fără-ajun
goale sunt toate-n jur – pe mine mă golesc

câinii nu latră – soare nu răsare
nu iese nicio stea de călăuză
e infernală – dar degeaba – vreo mişcare
deşert : continuă stare de lăuză

nu mai sunt oameni – un năboi de umbre
târăsc spre râpă ultimele forme
porunci de undeva au răguşit mai sumbre :

demoni să se fardeze-n păsări uniforme...
...acoperit de-un mal fără de groapă
nu mai aştept nici glas – nici foc – nici apă...
***

Tot năpârlesc de rost şi sărbătoare

tot năpârlesc de rost şi sărbătoare
potriva mea-i o cioară cârtitoare
nu-mi mai vorbiţi : sunt râu – de toţi uitat
m-am zdrenţuit – fiind de toţi purtat

nu mă îngădui pe lângă vreo casă
strigoi de zi – cu zilele în plasă
oriunde – pentru mine-i închisoare
osânda-i – pretutindeni – tot mai mare

licheaua-amiezii-nţepenite m-a pârlit
drept prânz – tot şerpi am înghiţit
strigă – pe deal – un cal tăiat în două

să-i dau tainul cel din urmă : rouă...
...e greu să nu fii – când corbi te recunosc
mai greu : să-ţi fii călău - puţind a mosc...
***

Descântec pentru primirea morţii

liră fără lir
carne în potir
sânge amurgit
cal nepotcovit

spurcat – siluit
la drum am pornit
cu vinile vechi
atârnând urechi...

mi-au sărit în cale
numai plâns şi jale
iar albine – roi
fac semn înapoi...

...drum nepotrivit
zeu-i otrăvit
cioare s-au prăsit
pe dealul sfinţit

inorog ucis
înecat în scris :
slovele vuiesc
rostu-l ascuţesc

dar nu-l primenesc...
slove blestemate
tăceri nestemate
zugrăveli tărcate...

carte-nsângerată
mamă fără fată
carte osândită :
nici rouă – nici pită...

un dărab de rău
s-a făcut dulău
şi latră la mal
nu vrea om ori cal

scoate – om – din sân
florile de Crin
colţii să-i tocească
moartea s-o primească...

iar calul pornească :
murg împărătesc !
lebede plutesc pe undă
oamenii să nu se-ascundă

şi Carte citească
o Carte Domnească
nu se mai pricească
şi să se trezească

pe celălalt mal :
cântă val de val...
lumini şi făclii
slove arzurìi...
***

ANA PODARU

Vin acasă

De Crăciun eu vin acasă
Pune tată vin pe masă!

Trage vinul din butoi,
Vinul bun de tămăioasă.

De mă-mbăt c-o-nghițitură
E de dorul ce m-apasă.

Pune mamă lemne-n sobă
Să simt fumul de pe casă,

Mirosul de cozonac...
De plăcinta cea gustoasă

Ce se coc acum pe spuză.
-Vin în noaptea luminoasă!

Candeli de lumină

Doamne nu găsesc cuvinte să-ți spun
ție: Mulțumesc!
Când în mine lutul geme, când
durerea-mi este brazdă,
Îmi găsesc în mine glasul care strigă: Te
iubesc!
Printre candele-n lumină ce-ți stau la
picioare gazdă,

Gândurile-mi vin spre tine...
rugăciunile-s pornite
Când mi-e inima pustie pentru-o clipă
mă opresc
Și-mi așez genunchii-n tină, mâinile
spre cer smerite,
Doamne nu găsesc cuvinte să-ți spun
ție: Mulțumesc!

Suspendat îmi este trupul între două
lumi stinghere,
Port în pumn reverul hainei luminat
de-o biată zveazdă,
Vreau să urlu, n-am putere... inima
secunde-mi cere
Când în mine lutul geme, când
durerea-mi este brazdă.

Număr astre zburătoare, le privesc
căzând din ceruri,
Vin spre mine flori de cale, lumânări
prin nouri cresc,
Văd în ceață trupuri, trupuri, chipuri de
atâtea feluri,
Îmi găsesc în mine glasul care strigă: Te
iubesc!

Aud glasul tău, privirea-ți, ce mă-
ndeamnă să aleg
Viața veșniciei toate sau durerea lumii
brazdă,
Am ales din pomul vieții roade coapte
să culeg
Printre candele-n lumină ce-ți stau la
picioare gazdă,

Printre candele-n lumină ce-ți stau la
picioare gazdă
Îmi găsesc în mine glasul care strigă: Te
iubesc!
Când în mine lutul geme, când durerea-
mi este brazdă
Doamne nu găsesc cuvinte să-ți spun
ție: Mulțumesc!

Sacrilegiu

Poetului de-i iei din mână pana
Îi adâncești în suflet, veșnic, rana,
Nu poți să-i iei cuvântul ce-n el plânge,
Comoara ce în suflet veșnic strânge,
Din inimă-și va face închisoare,
În lumea lui nu-i lipsă de culoare.
Când versul nu mai poate să-i slujească,
Cum ar putea poemul să-nflorească?

Ce-ar fi o lume fără poezie?
Un loc păgân lucind a erezie,
În trupu-i gol s-ar aduna otrava,
Cailor lui, le-ați otrăvi otava...
Iar drumul i s-ar termina în mare,
Un drum închis, un drum fără scăpare,
Va fi zidit precum o altă Ana,
Poetului de-i iei din mână pana.

Din cană bea esența-nțelepciunii,
Istoria și tot ce-au spus străbunii,
În cupa, lui, de Dumnezeu întinsă
E-o lacrimă din ochii Lui prelinsă,
Lăsați-i deci poetului să bea...
Un strop de vis căzut de pe o stea,
Poetului de-i iei din mână cana
Îi adâncești în suflet, veșnic, rana.

El, biet netot ce-adună-n versuri slava
E ars pe rug, ii cuge-n vene lava,
Nu-i puneți pielea-n băț, nu-l jupuiți,
El vă va spune cât și cum trăiți...
E-adevărat, prea transparenți vă face,
El vede chiar și puiul din găoace
Ce de pe buze foc și pară strânge,
Nu poți să-i iei cuvântul ce-n el plânge.

Citiți vă rog poemul de pe urme
Și nu lăsați în viața lui să scurme,
O viață de martir captiv în carte
Ce de-astă lume sumbră îl desparte,
O viață-n care universu-i vers
Când pasul i se risipește-n mers
Și-n drumul lui pe pietre se prelinge
Comoara ce în suflet veșnic strânge.

Poemul crește ca o floare rară
Făcându-vă în suflet primăvară,
Acolo-n lumea lui, clipa-și petrece
Ca pustnicul ce-n rugăciuni se trece,
Pereții scrijeliți cu iambi, trohee
Sunt arabescuri vechi de prin
moschee,
Chiar dacă fiecare strofă-l doare
Din inimă-și va face închisoare

Și din mormânt vor răsări poeme
Iar crucea lui o veți privi cum geme,
În mâini cuvântu-i viu și este magic
Chiar dacă el, din soartă iese tragic.
Lăsați-l să picteze vânt pe ape
Și vise noi ce au murit pe pleoape.
De-i luați cuvântul, el, poetul moare,
În lumea lui nu-i lipsă de culoare.

Tot ce-ați trăit, puneți-i flori pe rană
Și-o să renască din a vieții geană,
Un gând pribeag, un biet nemuritor
De vise şi de vers făuritor...
El va muri și-așa sărac și trist
Nu-i luați din mână pana ametist,
Lăsați-l pe cuvânt să risipească
Când versul nu mai poate să-i
slujească.

Vă regăsiți în scrieri ca acasă,
Sunteți ca floarea roșie-n fereastră,
Nu-i risipiți cerneala ce-a rămas
În cartea lui se-așterne veșnic glas
Și lupii au un loc în versul său...
Izvoarele, pădurea, chiar și-un hău.
De nu lăsați ca aripi noi să-i crească,
Cum ar putea poemul să-nflorească?

Cum ar putea poemul să-nflorească?
Când versul nu mai poate să-i
slujească,
În lumea lui nu-i lipsă de culoare,
Din inimă-și va face închisoare...
Comoara ce în suflet veșnic strânge,
Nu poți să-i iei cuvântul ce-n el plânge,
Îi adâncești în suflet, veșnic, rana
Poetului de-i iei din mână pana!

ANA POP SÎRBU

Vocea îți picură chiar pe tiv

Nimic , doar acea legănare.
E rochia ta. Un brânci.
Încet , încet se face mov.
Până la urmă lucioasă.
Picuri mari cad din suflet pe ea.
O înconjură , o strâng , o sugrumă,
Ca pe un obraz ,
Depărtat de celălalt obraz.
Cobori cu ea din trecut .
Îți mângâi coapsele .
Da. La treizeci de ani ...
La șaptezeci de ani vezi întunericul
Cum ți se lipește
De mâini ,de gât , de plămâni.
Îți vorbește rar , încet , clar.
Vocea îți picură chiar pe tiv.

Rostogolire amară

Sinucigașul poem lângă noaptea noroasă,
Când neîndemânatic , poetul sare de la o tristețe la alta .
Expert al memoriei ,dezgroapă fluxurile primare
Milimetru pe milimetru ca sărutul pe o rostogolire amară.

Poetul își întoarce poemul literă cu literă.
Timpul trece întâmplător prin viața lui.
El vede fluturi , în loc de porumbei.
În dreptul inimii are zimți de aur
Și o fereastră pe care stau câteva libelule.

Reverie

Doar șoapta verdelui stă ascunsă
Sub rubin , violete și crini...
Doar gândul în seiful blândeții .
Seara ne apropiem de Pompei,
De acea pasăre ce va promite
întoarcerea.
Prim preajmă , sculptura lui Eros.
Altă viață, la nesfârșit.
Un țărm roșietic va lumina singura clipă...

Semnele coborâtoare

Acum învățătura își înfige lava
În taurul lui Ghilgameș.
Sunt eu care urmăresc scena ,
Pragul festin al fricii ,
Când norocul picură acele stări
Peste cei care nu aud ,
Peste respirația fiului,
Peste seceta vremurilor.
Când toți căutăm
Semnele coborâtoare ,
Când toți vedem caii ”
”Cu șase picioare ” .
Ca poeții orientali
Prăbușiți printre astre.
Piatra sufletului seamănă
Cu a unui taur,
Ce ne paște întâmplările
Vechi și noi ,
Iar heruvimii sunt cu neputință
De găsit.

Alge

Căutam timpul însorit
De diamantul persan.
Genunchii mi se loveau de rime
Ca porumbeii de văzduh.
Cercuri mici, roze cețoase
Cădeau din Biserica Gotică.
Prințese pe lac ,
Lebede-n iatac.
Adevărata frumusețe se-nfășura lin
Până la capătul spinării.
Puțină bucurie șușotea-n distih.
Devenea echivocă , barocă.
Tristețea era chiar versul manierist .
Oacheș, colorat
Ca mirosul de alge..

Peisaj

Din partea cenușie a colinelor ,
Santa Lucia privește Steaua Polară,
Umbrele dintr-un gong ,atomii însinguraţi.
Numai trupul muntelui rămâne flacără.
Praful cade pe arama tulbure.
Glasul lenevește pe ziduri.
Săgeata sinelui suspină.

Balans

Soarele se va agăța de noi
Într-o altă depărtare.
Atinși de strălucirea marginii,
Înfășurați lin , cu brațele lipite de Cer,
Unde ne ținem strâns la piept arterele,
Praful de pe tălpile nimicului .
Digurile lumii se vor clătina.,
Ne vor atinge oasele ,
Amorțind albul din noi ,
Poem ce arde pe craniul lumii .
Pe măsură ce-l reluăm ,
Din piepturile noastre vor țâșni secundele .
Se vor agăța de numele noastre ,
Lăsându-ne fachiri înghețați
În propriul balans,
Vorbind în somn de Ursa Mare ,
De care stăm agățați

Schelăria poemului

Alege cuvintele din drojdie.
Auzi cum se face ferfeniță
Schelăria poemului ,
Subțirele simbol
Beat de atâta gramatică.
Trupul lui
Ca un pahar cu vin.

ANGELA FURTUNĂ

Astfel sunt toţi cei care au mărturisit scrisului

despre clipa ce stabilește ordinea lucrurilor
cum vine ea zvârcolindu-se în piatră
și scutură sângele uscat asupra
timpului absolut neschimbător înșelându-ne –
bivol
pe liniștea din amurg

să locuieşti într-o carte ce se scrie singură
pentru că înafara ei totul e lipsă de adevăr
în timp ce miezul ei e viaţă
lumina nu există decât pentru cel care o vede
în timp ce înfloreşte şi se usucă
focar de veghe –
ai răbdare să trăieşti, şi te vei vindeca scriind

folosul că sunt un om liber
cărţile cuprinzându-mi cu făptura de litere –
în fiecare zi mă caută cineva
care ştie că voi muri diseară
şi nu se poate hotărî ce să facă fără mine

Îngerul şi efectul Genovese. despre tot ce-i rămâne memoriei după hipnoza care îl reduce la absurd pe cel cu adevărat liber

o, clopot greu, din care abia mai răzbate
armonia mea către dizarmonia unei lumi nebune,
voce stinsă numai de o iubire frenetică
pentru tot ce e viu și liber,
cuvinte care se trezesc din murmurul edenic
și se întorc acasă
cum chipurile celei ce a murit și a înviat de câteva ori

călătorie dinspre semn către viață
ca și când un poet vine zilnic să se roage la o stâncă
pe care o deșteaptă din somnul mineral prin forța cuvintelor
însuflețire

la fereastră stă fie un măr, fie o oglindă,
căci de va fi bărbat, va rodi,
iar de va fi femeie, va vedea numai cu mintea,
iar singura viață permisă este exilul, ca semn al dezmeticirii – muguri din Ucronia Divina –
sunt lucruri care se află anume în mintea mea
pentru a menține zidul acela ca mă desparte de lume
dar și aripa care i se opune –
cumva, căile mele nu duc niciodată
spre oamenii din jur, diluați în culoare și atât de lipsiți de sigiliul adevărului lor,
ci numai către poveștile de despărțire,
fiecare poveste ecou într-o inimă
caligrafiată cu pulsul ființei
– *o epifanie veritabilă a auto-amăgirii*, vei spune –,
pentru că mai importantă mi se pare scrisoarea pentru mai târziu,
mai veritabilă e durerea refuzului decât acceptarea –
măturgrădina, fac straturi, plivesc buruienile,
pun ceaiul la fiert și cern făina, scriu din când în când despre rostul supraviețuirii,
vorbesc puţin – şi mai ales cu pisicile hoinare –,
despre tot ce-i rămâne memoriei după hipnoza care îl reduce
la absurd pe cel cu adevărat liber:
un deşert
populat cu statui ce reduc povara miracolului
la fel cum cuvintele reduc presiunea gândurilor

îngerii nu există decât pentru a ne imagina că ne aflăm
în chip de martori
printre lucrurile esenţiale :
în Nord, toată lumea iese noaptea să caşte gura la stele,
vorbeşte cu accent şi se poticneşte,
ţăranii fluieră şi bat toba, impunând un ritm pentru
exploatarea de uraniu de la Crucea, pentru tăierea pădurilor
şi pentru exploatarea în lagărele de muncă forţată din
patria mumă
în roşu şi verde straiul ei –
ţărăncile îşi umflă nările ca nişte lupoaice,
să simtă ce miros mai vine de la ruşi sau de la ucraineni
ca să-şi ascundă în fân, printre viţei, şi copiii,
în bibliotecile bunicilor se înghesuie cărţi secrete despre alungatele
vârfuri ale artei româneşti libere – lăudate fie numele lor, Brâncuşi, Enescu ori Ionescu, Lipatti, Lovinescu, Goma, Palade, Lupasco, Nicolescu, Cioran, Horia, Cuza, Brâncoveanu – care au înnebunit de dor prin străinătăţi
într-un mileniu de alungări –
plus de risipire,
amiaza e plină de mirosurile de brad, de arţar şi de mesteacăn,
aerul are gust de gutuie ori de merişor, închis în borcanele cu dulceaţă făcută din fructele sălbatice culese de noi în pădurea vecină
din satul risipit pe coama obcinei Feredeului,
peste tot curge sticla pe care alunecă nervurile unei icoane creştine,
se aud bombănind cosaşii şi morile, fetele hodorogite de ger năprasnic,
între oameni se înfiripă mereu un exterminism cultural de proastă vecinătate,
care se lasă cu cuţite, împuşcături şi deportări,
babele poartă muşcate la gât şi sunt îmbrobodite cu basmale negre,
cerul mereu albastru vânăt şi plin de măşti,
iar dacă priveşti atent vezi, deasupra, în zilele senine,
gaura din steagul de la Revoluţie,
totul e să nu se prăbuşească peste noi acoperişul de şindrilă
pe care barza se înfige ca o suliţă

îngerii nu vin decât dacă vreau să nu-mi mai aparţin
şi să mă dezic de orice exil –
îngerul numărul 1 vine şi îmi spune, ca unei amazoane:
- dacă îţi tai calea şi obrazul stâng, şi dacă îţi mai retez şi ţâţa stângă,

toată energia se va aduna în partea ta dreaptă.
iar dacă îţi voi tăia cuvintele,
toată energia minţii se va aduna în şaua turcească
ca un izvor rece de munte.
îi răspund că nimeni nu a îndrăznit să atace un pustnic:
- eu sunt arborele de o mie de ani, domnule înger

apoi râd, ca orice copil, sub corolele ce mă feresc de pârjol,
râd şi mă pierd din calea lui,
printre celelalte animale de povară

mă văd în omul aflat pe drum spre cazemata sa, nimic altceva
decât o vietate urmărită de cuvinte cum nişte porunci iraţionale –
astfel traversez munţii înspre cerul de malachite
(aşa cum îl vedeau femeile lui David Friedrich în *Răsărit de lună pe mare*)
şi mă rog fierbinte pentru fiecare străin ce-mi iese în cale,
căci ştiu că are de purtat la rândul său o bătălie –
dă-i, doamne, şi lui, cum şi mie,
să se scufunde şi să se înalţe de mii de ori,
să fie alungat, şi apoi implorat să deschidă ochii asupra sinelui risipit,
să fie mai întâi sfâşiat, iar apoi pus la loc,
ciob cu ciob, cu alinare,
ca să se mântuiască şi ca să-şi ia în stăpânire, cu blândeţe, sângele,
numele şi ţara,
în vremea când ceilalţi, asupritorii săi,
înnebunesc şi se dizolvă în fum –

doar lucrurile esenţiale rămân tăinuite în inimă şi numai acolo,
ca o pradă,
e un cuib plin cu fiinţele noastre transgresive
cineva scormoneşte prin ghemul de lumină
deşiră poveşti prin care personajele îşi vindecă autorul de agorafobie
şi mă îmbracă în fiecare zi cu veşmântul curat
şi cu amintirile pierdute
de după alungarea
din ţara mea imaginară

ANGI MELANIA CRISTEA

Street life

toamna asta gutuile miros a moarte
și a limpede apă de râu a pește
înnodat în cârlig
iar frunzele acești daimoni ai câmpiei
scad și cresc lumini
peste dealurile unde copilăria se
zdrumică precum pietrișul sau nisipul
măcinat
de pașii profetului urban
cu logica lui de om al străzilor

toamnele curg prin canalele orei-
ceaslov
eu nu mă pot desprinde cu facerea în
cuvânt
o noaptea valpurgică
a inserierii eului

dacă nu sunt eu/ eu sunt acel ecou
vocile toamnei subterane
înfipte in cateterul inimii mele
orgolioase
și metafizica vârstei când numeri
secundele planurile unghiurile orbirea
înțelepțirea vorbirea și nevorbirea
cuvintele asexuate
mâinile a doi bărbați împreunate pe
mijlocul
toamnei referendumul și ideea de
căsătorie ectoplasmatică
iar toamna este ultima la urnă

plouă neestetic
femeia cu gene false savurează țigara
o stinge cu tocul
frunzele putrezesc prin parcări
iar mama împletește pentru prietenul
ei imaginar

Last October

frunze și pantofii mei cu toc firav
țigările tale stinse pe pământ
până mai ieri dragostea greiere rătăcit
în fântâna arteziană
și toate toamnele cu rujul siclam...

dincolo de casa păpușilor mama
tânără
râde spre tatăl meu care își vâjâie
motorul
nu a cunoscut eclipsa vieții
venită de pe dealuri aroma vinului a
îmbătat
prezentul

din octombrie vom circumscrie letargii
și vom semăna nebunia nopților în
doi
pe terasa îngustă a blocurilor
tu și larma sturzilor din grădinile
orașului
vă veți ipostazia

clipele sunt purtate în lesă de câini
pe care nu îl revendică nimeni
iar noi tragem retușuri cu toamna
aceasta
peste anarhia umbrelor îndrăgostite
apoi dăm foc frunzișului
nerisipit de ciclon

toamne se pliază devin
mai noi decât pantofii de carton ai
morții

Arta@self respectului

codul penal
s-a inventat să nu abuzăm de condiția
artei
până și poeții pot da de pământ
cu arta
pot abuza ostentativ cuvinte
le pot transforma în corzi de kick
boxing
unde își trântesc adversarii literari

furtul unor sintagme poate echivala
cu hoția trivială
căci un poet este ca un pet cu vorbe
de hartie
cum poți să nu incriminezi
furtul artistic?

se fură sentimente brute falii de viață
utopii pigmenți
arta nu are cod
oricine se poate așeza la drumul mare
nelegat la mâini
să își scrie memoriile fără self respect
față de arta din penitenciare

Amprente vizuale

miroase a ziar a stârvuri politice
ador să circul cu metroul să aud
vocea aceea neutră cum anunță piața
victoriei
iar eu să cobor la următoarea
lumina difuză se oprește pe volanul
încins
la trecerea de pietoni așteaptă femeia
vieții tale
are pantofi galbeni și un smart phone
care poate identifica amprenta vizuală
sigur nu se mărită nici vara asta simte
de la distanță ratații și preferă să
stea în zona
de unde poți să faci un selfie fericirii
ce îți erupe prin toți porii ca vulcanii
noroioși

la poșta din titan era mereu coadă
trimiteau la post-restant vederi cu un
text laconic
Vă îmbrățișăm din Herculane, ai voștri
1 2 3
eu nu am văzut oameni mai stupizi ca
cei
ce postează instant voiajuri
după cortina de fier s-a inventat
cortina virtuală
cu cinci mii de corifei iubiri
nestatornice și colorate
plus o extrafericire sezonieră

cărțile acești dinozauri preistorici
vând
omul
imaginea astăzi face cât o mie de
cuvinte
și scriitorii umblă călare pe elefanți
ca niște circopiteci prin piața orașului
atins de febră
cum deschizi geamul simți miros de
gaze
de eșapament
și de mingi de cauciuc bătute pe
asfalt
fotbalul ca un delirium tremens face
victime colaterale
copii neșcoliți umplu stadioane unde
se uniformizează mentalul colectiv

simt gust de porumbi fierți miriștea a
luat foc
iar câțiva rauri obraznici anunță școala
și ciugulesc resturi de la masa politică
am uitat să cobor la aviatorilor azi
nu voi ajunge la poștă să trimit cele
câteva cuvinte albe împachetate
grosier
am să mă duc la coafor să îmi
vopsesc în roșu torționar #viața
#perepede #înainte

CAMELIA ARDELEAN

În suflet merg pe vârfuri…

În suflet merg pe vârfuri înfiorări mărunte,
Prin crivățul bulimic ce-nghite primăveri,
Se-nghesuie gheţarii pe-aceeaşi strâmtă punte,
Pe care tinereţea-mi se îmbarcase ieri.

Îmi doarme în artere secunda mohorâtă
(Contractul cu vecia-i negociat curând),
Retrasă din tenebre, îmi dovedeşte câtă
Lumină se zideşte în fiecare gând.

În suflet merg pe vârfuri înfiorări ciudate,
Cu paşii de pisică la trupul ca de leu,
Şi-ascund recrudescenţa în proprii cazemate,
În şanţul cu fantasme renasc instantaneu.

Prin lacrima din mine îşi sapă trotuare,
Acerb, singurătatea, cu referinţe clare…

Cum plouă pe umărul meu

Cum plouă pe umărul meu!
O altă fereastră deschisă
În zborul pe vechea abscisă,
Se stinge-ntr-un vis-aculeu.

Torente de gânduri mă dor;
Sub resturi de aştri captivă,
Plasez un eres în derivă
La primul comis-voiajor.

Prin vene sucombă tăceri;
Erupe din mine cuvântul,
Îi simt, prin grimase, avântul –
Un licăr din steaua de ieri.
Cum plouă pe umărul meu!
Îmi spumegă slova sub cnuturi;
Aceleaşi febrile-nceputuri
Proclamă un nou Prometeu…

De ce să fiu o lacrimă...

De ce să fiu o lacrimă ce țipă
În buzunarul vântului hoinar,
Când pot să prind azurul de-o aripă
Şi să-l dezbrac de crudul avatar?

De ce să fiu o frunză care doare
În legănarea-i ternă spre pământ,
Când din ferigă pot să țes culoare
Şi s-o aştern pe mustul din cuvânt?

De ce să fiu țărână fără viață,
Pe un ogor cu aștri semănat,
Când luciul lor de vise mi se-agață
Şi pot s-ating scânteia din agat?

De ce să fiu corabie-n lagună,
Cu adumbrirea prinsă de catarg,
Când mi se scurg silabele din lună,
Chiar și în seri când cerul mi-e prea larg?

Ca un amurg ce-și seamănă vecia,
În poezie am aprins făclia!

M-aş face val...

M-aș face val, să rătăcesc în trupul tău de alge,
Să prind conturul unui nor, lumina când se sparge,
Să te-ntâlnesc, Poseidon, prin lumea de meduze,
Să mai sărut, din când în când, zăpezile pe buze,

Să port pe umerii-mi de stea făclia de amurguri,
Să-mi scutur tălpile de-azur prin sate ori prin burguri,
Să mă-nveșmânt în borangic, a cerului mireasă,
Atunci când ploaia de safir din palma-i mă apasă.

Şi rătăcind ca un viking prin colburile Terrei,
Să împletesc din unda mea poeme efemerei;
Ca un miraj m-aș întrupa la glezna unui munte,
Să limpezesc tăcut poieni și foșnete cărunte.

M-aș face val, dar un tărâm din mine nu mă lasă,
Pe continentul din fonem, de-acum mă simt acasă...

Se scurge Lumina...

Se scurge Lumina din Tine-n pocale,
Sorbim temători, c-o frântură de vină,
Licoarea fierbinte aproape ne-alină;
Îşi scutură ghimpii mânia pe cale.

Văzduhul pălește sub lacrimi albastre,
În umbra din luturi se naşte-o Gomoră.
Cu strașnice forțe, eresuri imploră;
Sub temeri adastă speranțele noastre.

Sucombă religii în noi echivocuri,
Credința se spânzură de o himeră
(I-am pune răsaduri pe-o stea viageră!),
Îşi sprijină Fiara păcatul pe tocuri.

Prin cuget se plimbă tăcut purgatorii,
Le trecem discret – viclenie de Iudă;
La vamă de timp, o secundă asudă,
Ne sfâșie visul din carne condorii.

Trimite-n eter, cu porunca-n surdină,
S-adune luceferi, o cupă divină!

Un ticăit hoinar…

Un ticăit hoinar pe prag de suflet
S-a cuibărit în visu-ţi de nisip;
Călătoreşti prin slove însetate,
Rătăcitor în lumea lui Menip*.

A înălţa scântei pe canarale,
Nu e prea greu, când eşti dedat cu foc;
Deguşti idei, precum un vultur hoituri,
Îţi construieşti himere-n stil baroc.

Născocitor de fine calambururi,
Prin nouri galopezi ca un mustang.
E universu-a doua ta natură,
Iniţiator al noului Bing-Bang!

Cum ai putea să iei poeme-n pripă,
Când muza ta își frânge o aripă?

*__Menip__: poet satiric și filozof grec din secta cinicilor (sec. IV î.Cr.).

CAMELIA IULIANA RADU

Efectul Ploiești

cu fruntea plecată
sufocat
nu vezi nu auzi

gândurile, un șarpe încolăcit

în paltoanele noastre
negre
trecem zi după zi

unul cade pe stradă
unul se ține de ziduri

mâinile ascunse
încleștate
În carcera aerului mort
sacoșele atârnă
viețile noastre atârnă
în buzunarul zilei de ieri
e tot ce va fi otrăvit
mâine
deschidem ușa
trecem pragul

unul cade
unul se ține de ziduri
hainele put
inimile mințile noastre put

să învățăm să țipăm
să scoatem mâinile din buzunare

în aerul negru
în tăcere
unul a căzut
unul se ține de ziduri

Negru de fum

degete îndrăgostite de moarte
țin smogul în palmă
picăturile zăbovesc pe obraji
ne bucurăm
realitatea zgrunțuroasă
sub masca de protecție a toamnei
ne trezește
consolarea ironică
lipește de noi pielița de balaur

ploaia de lumină vine
în pixeli mici dezvelind orașul
cad solzii sulfuroși
ne mișcăm greoi
bolile cronice ne țin de mână
cu dragoste
mai ales

Industrial

trupul meu tot mai negru
vinovat
își apleacă umerii
sub privirile reproșului zilnic
sunt
un locatar speriat
laș
trădătorul care a lăsat
ușa plămânilor deschisă

din oglinda înnegrită
un străin de fum mă privește
cu secera în mână șoptește pe silabe
eu-nu-am-ne-vo-ie-de-a-er

Ucigașul tăcut

mă uit la ei
împart fericirea înconjurați
de privirile cerșetorilor
neputință
foame

fericirea, aurită și statică
un obiect de lux
doar al stăpânilor
ei rup câte o bucată
mestecă elegant
cu gura închisă, nu privesc
în jos
firimiturile
noroiul înghite
vietăți ca ei

aerul canceros rânjește satisfăcut
din alveole
pentru el
suntem toți la fel

Cer la conservă

doar flamă la orizont
ne ține de urât, o stea
căzătoare de gânduri

ne-au pus în conservă
scheletul îmbibat în petrol

Sora mea vorbește cu regina furnicilor

gustul merelor
mirosul de benzen

când plouă
aerul îi urcă
în miezul verde
pe toți angajații rafinăriilor
îngropați în Cimitirul Bolovani

sora mea vorbește cu regina furnicilor
despre ultimii morți
cărați în grădină
firimitură cu firimitură
de furnicile lucrătoare

Sora mea mai mică stă pe scară

sora mea mai mică visează să se mărite
în fiecare seară
spală păcatele orașului
frecându-și bine pielea cu apă de ploaie
și detergent lichid

subsuorile ei miros a mere
și a deșeuri petroliere

CORINA DAȘOVEANU

****

e ca și cum acum aș învăța
prima oară să mă trezesc,
mi-e frică, știi?
tu ești alb,
dacă-mi las buzele să-ți
pătrundă în somn,
îți întorci visul bărbătesc
spre mine.

intră,
îmi spui,
uite, îmi dormi a dragoste, a
insomnii,
a nebănuire, a râuri,
a îmi ești,
îmi dormi a mine în gura
mea
în venirea venirilor.

ca și cum aseară...
tu nu mai ții minte,
dar te-am îmbăiat în
începutul meu,
tu nici nu știi că ești fericită,
așa-i?

apoi ți-ai făcut vocea lebădă,
ți-ai tăcut dintr-odată toate
cuvintele
pe care încă nu ai dimineți
să le spui,
doamne,
și eu știu că lacrimile tale
vorbesc încontinuu.
femeie,
ce nu ți-am mângâiat ca să-ți
adorm apa...

pe urmă ți-am simțit visul în
sânge,
intrasei
somn în somn în somn în
somn,
ca și cum știm doar
nefirescul firesc
(de sus ninge
în voaluri).

da, probabil... nu,
nu asta voiam să spun,
de fapt trebuie să te conțin,
să te înconjur,
femeie albă din somnul
meu,
să te gust,
bănuiesc doar că ai gust de
zmeură.
sau de ocean.
nu știu.
te revendic.

****

(poem în pământ albastru)

el își vinde în fiecare zi
fericirea,
îi cumpără ei pământul de
sub picioare,
vrea să îi aibă toate urmele
în sacoșa cu dragoste,
ea merge puțin,
înfricoșată ca lui să nu i se
termine
inima.

sunt săraci,
fumează amândoi același
cuvânt,
se sărută în buzele goale,
le este foame mereu,
din noapte mușcă îndelung
cu un singur trup.

până și moartea și-o trăiesc
între patru scânduri de
dragoste.

****

a decupa
galopul dintr-un cal
ca să nu-l doară mult
harta sunetului
prin care ar trebui să alerge
o depărtare lungă ca un film
clasic.
a desface de coajă
interzisul
unei senzații etajate ca o
pagodă,
pentru că simți enorm,
suprapus
podurile cu vechituri
în care găsești miros din
plânsul copilului,
așezat peste tot ca praful...

a balansa
frigul lumânării
din dezechilibru în colosal,
să simți pe mână ceara
fierbinte
a sângelui
ca pe un stigmat
de 4 grame adâncime.

a fi ușor,
a te susține
doar
pe respirația adunată
dintr-un lan de plămâni
prin care s-au copt în ultima
zi pe pământ
(puțin)
îngerii.

a fi mut
ca o definiție
care nu poate
sau nu știe
să-și achite consumația
viabilului
decât în răni de aur.

... atunci când
a fi
înseamnă
poeme de mâini
ca un plural
de la mâine.

****

iubesc.
e un sentiment
cu flori în bocanci,
știi ce mișto e
să stai în fața magazinului
de dragoste,
să te privești în vitrină
ca un câmp vagabond cu
șireturi
sau
ca o grădină care se plimbă?

nu-i așa
că tu mi-ai desenat semințe
azi-noapte
pe tălpi?

****

poveste de nor

nu mă uit în nori,
aproape imediat începe să
plouă
ca și când aș arunca în ei cu
ochi.
și afară,
fără umbrelă și zile,
stă femeia aceasta gri,
eu îi spun
femeia pe care nu o vede
nimeni
pentru că timpul și oamenii,
uneori și fluturii,
trec orb prin ea.

îmi duc privirea în bernă pe
străzi,
nu trebuie să sufere norii,
pe femeie
lacrimile o șterg de pe asfalt,
oricum ea are culoarea sării,
ca să o văd,
îmi las umbra în aerul ei.

vorbește cu mine,
îi spun,
și cuvintele îi apar din umeri
sau din trecut
ca un fel de leagăn
din care se sting sunete.
înțeleg
că își dorește să plouă
(mi-e nor...).

uită-te pentru mine în cer,
murmură ea,
sau măcar
uită-te pentru mine în
dragoste,
uneori
de acolo cad
ploi.

CORNELIUS DRĂGAN

Motto :
“nimeni nu moare pentru
că nimeni nu are sânge”

###

cerul se învârte iubito
nu putem schimba asta

noaptea ni se înfățișează
plină de stele lumea mea

ești tu iar pentru o clipă
ating eternitatea

###

apoi totul a devenit o masina
de scris poetii imprumutau
carti garsoniere goale
injurii nimeni nu se gândea
ca vor muri
el a iesit la balcon a trambitat
iesirea din rai cu fast organul
devenise strident apasa pe
coapsa mama lui se rusina
la vedere
țară țară vrem ostași
pe cine???

###

ținutul este un țesut viu
îmi șterg papucii

apa vecinului are ph 0 tu
semeni a femeie cu umbră

între o formație rock și o
bere Issus pendulează dramatic

###

cineva va fi trist
i se va zice
om trist

mor cânii de drum lung
liniile alb negru strivesc
percepția
ritmul

un gând ciudat
un ultim soare pe pământul sterp

tu
singura
legatură cu libertatea

apoi
m-am întors în trupul mamei
si m-am pregătit de somn

omul trist auzeam prin
vis
tu alergai

somnul meu alerga

###

nu sunt oameni numai
impulsuri mâine o
noua călcare cei din
urmă vor sărbători
înfrângerea cu lăptucă
și miere
soldatul ca
omul de rând când
doare strigă

cineva își acoperă ochii
se gândește la suflet pereche

eu zic:
„imaginează-ti dragoni
cu mine sufletul devine
fiabil turez motorul”

lătratul câinelui
ultima notă

###

suferi când pietrele se sparg

în liniștea nopții

hrănești pasărea din interior

ești om bun în sinea ta –

măreția muntelui e dată de

spațialitate

iubito

eu sunt Dumnezeul tău

doar eu cadavrul ce-l vei îngropa

la moarte

###

în dimineața rece pielea face
buburuze dincolo de orizont
cineva descoperă praful din
stele pantofii roșii devin
amintiri ale întâlnirii mele cu
tine atât de frumoasă aveai
zâmbet m-ai întrebat discret
“cumva te-ai rătăcit te ajut eu”
cu gândul ăsta cineva
trece acum în altă spațialitate

COSTEL STANCU

* * *

Scriu cu o mînă.
Cu cealaltă, fără oprire,
mă închin.
La fiecare literă
pusă pe hîrtie,
mărul din Rai
se reîntregeşte
puţin.
Vindecare mi-e scrisul.
O, Doamne,
lîngă mine rămîi!
Creionului îi cresc
picioarele
care i-au fost luate
şarpelui
în Grădina Dintîi.

* * *

Lunec pe rîu în jos
într-un sicriu
în formă de ceasornic
tic-tac tic-tac inima
lunii tremură ușor
- are o fantezie
cu ruinele podului -
pescarii scot din apă
fotografia tinereții mele
pierdute mi-o arată
uite noaptea are tălpile
cînd albe cînd negre
cum să te ferești?

o Doamne

sînt singur ca la început
însă – vai! – știutor.

* * *

Trăiesc sub pielea nelepădată
a zilei de ieri.
Un copil aleargă după
norul în formă de gramofon.

Vreau să dansez,
dar purtătorul meu de ceas
îmi spune că e prea tîrziu.

Răstorn paharul morții.
Nu se varsă.

Moartea mea, sora mea
cine-i mai întreagă
decît tine
acum?

* * *

Vine străinul și îți înfige un steag alb în buric.
E semn de pace, gîndești și îți îngropi armele
sub pragul casei, să le ai la îndemînă.
Urmează o liniște de ceasornicărie.
Mături curtea, uzi florile, prefaci (a cîta oară?)
tunul în clopot, înviezi apa
otrăvită în calea dușmanului.
Apoi, la asfințit, cînd ziua își schimbă
caii de poștă cu cei ai nopții, ieși pe prispă
și scrii scrisorile amînate atîta timp.
Scrii celor vii, celor morți,
învingătorilor și învinșilor.
Ei au nevoie în egală măsură de alinare.

Deasupra ta - cerul.
Acolo lupta încă nu s-a încheiat.

* * *

Aștept să se împrăștie nisipurile
de pe manuscrise. Să se vadă, în sfîrșit,
cele nescrise. Cuvîntul nu mai poate
în sine însuși să-ncapă. Rătăcește prin lume
ca fantoma unui sacagiu care, de la potop
încoace, n-a vîndut nici o cană cu apă.
Vîntul întîrzie. Mi-e teamă.
Nu știu ce-o să fie.
Un necunoscut își umple stiloul
din vena mea și începe să scrie
pe un petec rupt din aceeași
- din ce în ce mai puțină -
hîrtie.

* * *

De ce-mi cotrobăi, Doamne, iarăși,
printre coaste? Mi-e de ajuns această
femeie mamă soră iubită floare
carnivoră
lîngă paharul cu vin roșu. Dragostea ei
fără început și sfîrșit; o plutire,
în derivă, pe rîul amnezic al sinelui,
o piatră ce tînjește după nevinovăția
celui în care a fost aruncată.
Nu ne lua, nici adăuga nimic, Doamne!
Doar ocrotește-ne. Chiar dacă, după asfințit,
ne reîntoarcem în animalul fantastic,
de unde am fost alungați peste zi,
să ne continuăm, împreună, călătoria.

* * *

Ești nedumerit. Nici o trompetă
nu îți vestește întoarcerea de la vînătoare.
Ieri, cu o singură privire, făceai să înghețe
apa în ciuturi, mînjii în iepe.
Regele de pe tabla de șah era supusul tău.
De ce, azi, nu îngenunchează mulțimea dinaintea ta?
Cum de are curaj grădinarul să miroase
floarea ta preferată? Cine i-a dat
voie clovnului să se oprească din tumbele sale?
Ce caută acel necunoscut în balconul reginei?
Dumnezeu, tu și poporul. Nimic altceva.
Poruncești să fie decapitați cu toții,
dar călăul te privește indiferent.

Ce nu înțelegi? Ai fost rege pentru o zi.
Acum, ia în brațe o firimitură de pîine
și așază-te, răbdător, în șirul furnicilor.

* * *

Viața mea, după alungarea din Rai,
încape într-un singur cuvînt.
Jumătate leagăn.
Cealaltă jumătate, mormînt.
Să mă răzbun, prind șarpele de coadă,
și îl azvîrl cît mai departe.
El se întoarce la mine - bumerang
rătăcit între viață și moarte.
Nu te lăcomi,Viață! Nici tu, Moarte!
Luați-mă încet, firimitură cu firimitură.
Începeți de la călcîi, dar feriți-vă
de cel ce pînă peste creștet îndură!

DACIAN DON

A șasea

Sub acest început de
teamă în aer
te respir Eminescule...
...pune-mi Pacea la loc
și nu uita, din când în când,
să-mi amintești,
în cea de-a șasea Scrisoare,
să o redistribui
românilor.

Orfan

Tăcerea mă ia
și mă aruncă
precum o coasă
ruginită
pe brațe
urlete
orfane

La spitalul de nebuni
La spitalul de nebuni
câinii au învățat lecția bunului-simț
în loc de covrigi
pacienții se întorc la cozi imaginare
ham, zice doctorul
ham, cățelul

Nichita

se mai încurcă iarba în iarbă...
cosașii taie cosași și-i fac snopi
cerul se face albastru
și face ochi
ochii se fac
iarbă
și se fac verde

Antemenaj

E ora când sprânceana stângă
se ridică
deasupra buzelor limba
umezește gânduri...
puteam să beau mai mult...
sticla mea mă ține de cot...
hai, hai prietene!

Daria

Ochii ei te umilesc
Toate bibliotecile lumii
caută corectori
pe albastru nu poți să scrii
cu verde
îți desenează cu irișii
toată arta șevaletului...
și e zbanghie
precum aripa
unei libelule
mov

Bunătate

Eu nu sunt
pita lui Dumnezeu,
ci doar
brutăria
lui!

Cum te șerpuiești, femeie!?

tu ai piciorul stâng ușor ridicat.
te ating!
îmi zici lasă-mă;
și te șerpuiești...
mâinile mele
te tac!
sânii îmi cad în palmă nativ!
tu ai piciorul stâng,
eu mâna stângă

Menajerii

Se-ntunecă seara cu nori
N-ai aripi iubito să taci
Noi te-ntrebăm ce mai faci
Se-ntunecă seara cu nori

Se face apoi către ziuă
Sub rouă respiri liniștiri
Eu mă uimesc, tu te miri
Se face apoi către ziuă
Dormim. Am dormit. Este seară
Adică un punct-infinit
N-am aripi iubito să zboare
E ziuă... Adorm... Te-am iubit

La geam

Porumbeii
îmi bat din aripi
le întind mâna
să se așeze
pâinea mea nu este
bună
porumbeii păcii
mi-au declarat
război

Păcatul, un lătrat de câine

Tu ai stat într-o dungă, femeie
Păcatul tău e un lătrat de câine
tu ai stat lângă mine, femeie
lațul ți-l dai jos lasciv
cum un ghiocel
sărută în primele zile
zăpada

Țicneli provinciale

Frunză verde
m-am țicnit
și am dat cuiul pe un nit
și ciocanul pe baros
și cărnița de pe os
mă plimbai cu mama-n burtă
când viața mi-a fost scurtă
și cu vodka puturoasă
mă legai și-mi făcui casă

Țurai!

Gând

Pe mine
și casa de nebuni
mă dă
afară

Poet la preț dublu

auzul îți troienește
cai cu aripi
se dau într-un carusel
pe niște oameni de piatră
acesta este un poet
zice Pegas
dacă vreți să vă
călăriți pe el
plătiți dublu

DUMITRU ICHIM

La județul lui yoho

Nu judeca prea aspru.
Ne-ntindem doar atât
cât ne-am cuprinde moartea și-
nceputul ei.
Tu ești Iubirea Pură.
Piatră pe piatră - Munte,
iar răsturnată-n piatră - Yoho!
Ești Mirele.
Solemn Ți se deschide Miezul Nopții,
cu miriadele de constelații
genunilor sorbindu-le genunea.
Când Tu iubești - eternitatea-i strâmtă,
iar infinitul - fiul tău mai mic.

Chiar dacă soarele
e tot ce-avem, această lampă afumată
și-aceste coji de noapte
fără de miezul Pâinii,
dar
nu ne judeca prea aspru.
Pe unda verde-a morții
îți odihnești deplinul,
răsfrânt în noi întocmai,
piatră în piatră,
lumină în Lumină
și chipul Tău,
răsfrânt pe ape ni-L întinzi,
până ce-n noi
asemănarea Ta ne strigă.

Pescari,
n-am prins nimic o noapte-ntreagă,
și moartea ne-a scăpat de-atâtea ori,
dar Tu ne-aștepți pe țărmul de nisip
cu pește fript
și faguri din chemare.

Cântecul de nuntă al muntelui

''Iată, Mirele vine-n miezul nopții...''

Dacă Tu vii
întru miezul de noapte,
înseamnă că Tu ești miezul de Pâine,
că numai pâinea
păstrează miezul de noapte
al cuptorului încins
cu flăcările nunții.

Lumina
nu poate să fie dincolo, mi-ai zis.
Lumina e între
purtător și-aducător de lumină.
Sălășluirea ei e-n iubire,
orbitoarea Lumină,
din miezul inimii de sus,
ce se coboară în miezul de noapte
din sânul luminii.

Munte,
piatra Ta începe lumina?
Sfârșește în miezul de noapte?

Apele curg despre El -
cu piatra pe piatră călcând,
dar Mirele cântării se-ntrupă
făr'de timp trecătoarelor ape.
El știe că marea
pe toate le strânge-n albastru,
durerosul albastru din lacrima sării
al sinelui Său.
Cu Mirele cântă-n descântec
și focul și apa, pământul, tăria,
văzut, nevăzutul,
cu toate se varsă în cântecul nunții.
Chiar și tăcerile Lui
sunt rugilor taină.
Cărarea de nuntă
săpată-i în piatră de-altar,
piatră ce cântă,
piatră cu unda din undă
rotindu-și inelul,
piatră de pâine
în borangic de abur
până în miezul de noapte,
când însăși lumina se-nalță
din miezu-i de pâine-n Lumină,
ofrandă de pâine Miresei,
trupul de Mire întreg,
fără prihană
ca mielul alb de jertfă
pe piatra de-altar,
piatră de munte curat
ca borealul verde al lui Yoho
din iazul împietrind
ora tainei de sus
când buzele Miresei
se preschimbă în jertfă de vin.

Wapta

Piatra aceasta-i zidită de fulg,
unde numele stelelor
se pomenesc la vii
până la râul lui Yoho.

Nu treziți lumina din Wapta,
cântecul încă visează turcoaza,
cum numai buzele îndrăgostiților pot
visa
miezul de noapte al Mirelui
trecând prin ușile încuiate
de fulg.

- Duh de cristal
unde ți-e taina
ce veacul n-o știe?
Nălucă? Oare-a cui?
Chiar îngerul e-n spaimă
adâncul de-nceput să-și privească
ascuns în oglinzile tale -
piatră zidită de fulg.

Spune-ne, Wapta,
cum apa curge din piatră,
cum alăptezi
pe Prunc făr'de tată?
Tu, nume de ocean
ce numai lacrima îl poate rosti
curgând înspre Yoho
pe-obrazul de mamă
din ochiul mereu al Fecioarei,
ești Duhului Sfânt agrăire?
Numai tăcerile Lui
pot fi atât de înalte
că șoapta-I încă se-aude zburând
prin piatra albă zidită de fulg.

DUMITRU VELEA

Să fii sămânţă

Să fii sămânță într-o păstaie de salcâm,
ca trompa elefenatului să cuprindă păstaia,
s-o poarte prin gâtlej cu tine cu tot,
animalul să te rumege, o zi și o noapte,
să treci prin toate sucurile tranzitorii
ca apoi, nefolositor, să te elimine,
cât mai departe de pădurea de salcâmi,
în ţinutul părjolit de soare,
pe unde pașii grei l-au purtat
după un strop de apă. Ce noroc,

să poți răsări, după ce ai străbătut infernul
prin intestinul uriaș al animalului!

Funia a ajuns la strajă

Oameni arși de soare au bătut pământul cu maiul,
parcă ar fi fost cei patruzecișipatru de mucenici
prinși în gheață despuiați, l-au făcut precum palma,
ca niciun bob de grâu să nu se piardă.
Este o arie de treierat, rotundă,
în mijloc cu un stâlp de salcâm, căruia îi spun strajă.

Snopii de grâu risipiți pe câmp visează la pământul reavăn,
calul așteaptă, din el soarele scoate apă sărată.

Snop lângă snop se-aruncă pe vatra ariei,
de la strajă spre margine, închipuind un soare,
mai blând și mai aproape de gura omului.

Sub el trebuie s-apară soarele de aur al Domnului.
De la strajă se-ntinde funia la gâtul calului. El este
la marginea soarelui, lângă ultimii snopi de grâu,
legat la ochi. Oamenii îl pornesc în jurul strajei,
să bată cu piciorele spicele, să elibereze bobul
cu chipul lui Iisus. Biciul și sabia soarelui mușcă din cal.
Funia s-a strâns pe stâlp, calul a ajuns la strajă,
dar omul îl întoarce și funia se desfce cât i-a fost dat.
Până seara se-nvârtește calul, se-aruncă paiele și pleava,
ochiul de grâu, pentru oameni, curat să rămână.

- Numai pe aria Ta, Doamne, omul se învârtește
o singură dată, nevăzând de sub tălpile sale
dacă rămâne aur curat sau netrebnică pleavă!

- Sub biciul de foc, mi-a ajuns funia la straja!

Ursul

Când obosit de daltă și piatră,
intri în locuință și-adormi –

ursul începe să sape în locul tău,
ca și cum ar face urme în nisipul proaspăt.

Poți să-l visezi, din el au rămas doar oase și piele.

Soarele scade. Ursul te calcă pe spate,

să-ți ia din oboseală. Te trezești cu dalta în mână,
îi simţi urmele încă pe spate,

îi vezi umbra mai mare cum o acoperă pe-a ta,
şi sapi zi şi noapte, fără odihnă, cu schimbul.

Ce-ai să te faci, când credincioasa slugă se va retrage în grotă să hiberneze?

Te vei înveli cu zăpadă și vei aștepta,
precum iarba, până va crește soarele?

Deasupra apei

Apa, câtă a fost între cer și pământ
toată pe creștet și umeri a curs.

- Grâul, spic cu spic,
l-am strâns în snopi,
şi snopii în clăi –
acum s-a prins în crengile pomilor de pe deal,
puținul strâns într-o viață de om
l-a acoperit valul cel greu de nămol,
nimic din ce-am mângâiat nu mai respiră,
numai răsufletul apei, ca al unei bătrâne fiare,
se-aude până sub nori;
acoperișul locuinței l-a purtat apa, ca pe-o corabie
cu fața în jos, l-a părăsit pe stâncă –
piatra prin el a ieșit ca un stâlp,
ca un mugure din altă lume.

Drumul roman se bănuiește
după cele două șiruri de pietre rămase deasupra apei
cu numele noastre.
Prin apă cohortele înaintează spre munte.

Pietrele ieșite din apă s-au înverzit,
ca mâine, când apele se vor retrage,
câte un șir de pomi înfloriți
va fi pe marginile drumului.

Ce-ai strâns într-o viață de om
stă spânzurat într-un pom.

GABRIELA ANA BĂLAN

Vasilica

încet, încet păşesc tiptil
verific beculeţul verde pe net
abia apoi pun ibricul de cafea
de teamă să nu o tulbure clocotul apei
cum mă sperie pe mine ploile de primăvară

în fiecare dimineaţă mă întorc pentru ea,
aştept să zboare ziua
seara mă leg cu şnur de o clapă de pian
deschid aripile pe dinăuntru, cobor
în peştera inimii

cândva, delta aceasta de fericire din mine
era o rană lăsată în palmă de tăişul privirilor îngheţate
ea mi-a trimis babele cerului cu leac de seminţe sfinţite,
pot ridica mâna spre soare
pe dinăuntru mi-a crescut pădure roşie lângă izvor de sânge,
noaptea plutesc printre copaci înfloriţi

la suprafaţă, mâna mea vrăjită de ritmul în care dansez
lasă urme de poezie, pentru ea,

pentru ea deschid ochii şi pun de cafea
în timp ce undeva, într-un bloc îndepărtat, la etajul trei,.
se trezeşte, citeşte pe profilul meu
ce am scris toată noaptea
parcă bea apă, rupe pâine din cuvinte

la prânz deschide fereastra
fotografiază florile din faţa balconului
îmi trimite pe messenger lujerul reginei nopţii
în care se leagănă încă o vară

cândva am vrut să îi trimit prin poştă o carte
a lăcrimat, m-a implorat să nu,
dacă ar citi-o, ar închide coperta
floarea ei şi-ar stinge lumina
nu s-ar mai trezi să pornească laptopul

atunci mi-am adus aminte de tata
după ce mi-a citit prima poezie,
a reuşit să plece cu ultimul stol de rândunele, în toamna fumurie, un boboc rătăcit

de aceea voi scrie, voi scrie poezie
pentru ea, fana mea, mă întorc
când zorile ating sfioase clapa de pian

dau focul la maxim
aburul de cafea
va ploua peste floarea ei de nu-mă-uita.

Oraşul se aşează în genunchi

oraşul se aşează în genunchi în locul meu şi scrie
a venit ziua în care voi semna
această explozie de poezie
fără să îmi pese ce citeşte fiecare
şi ce înţelege
adaug doar o notă de subsol
cu setări de confidenţialitate just me
să spun că geamurile bat în ram
şi plopii stau ţepeni ca lumânarea

Ea cântă la vioară

ea cântă la o vioară încă
nedecupată din trunchi
cu degete înflorite
o fi ploaia
mai grea decât bordura
mai rece decât ploaia căzută pe borduri
stropite de ploaie albă ca varul pe bordurile
casă masă pat tablou
hrană nectar din flori de salcâm

mierea îi îndulcea recreaţiile în primii ani de şcoală
şi în primăverile când studia la conservator
atunci s-a îndrăgostit de un student sărac
l-a primit în inima ei

el a zidit-o pe dinăuntru ea a rămas afară

a învăţat să picteze salcâmi
să cânte la vioară sub salcâmi
să îşi scrie poezia pe salcâmi

are picioare frumoase bălţile din asfalt ştiu minţi
trecătorii văd rădăcinile unui copac crescut invers
numai bordurile nu o trădează niciodată
când scrie cu cretă cerul citeşte în oglindă
vara stoarce norii în ibric
pe piatra fierbinte fierbe cafea
iarna ochii sclipesc spălaţi cu zăpadă
alunecă prin luciul lor cu sania
cum trec secundele prin ceas

nu-i este frig ea cântă la vioară
şi îngerii o acompaniază la pian.

Tic tac

am bătut timpul ca pe o tobă
tic tac
timpul m-a bătut ca pe o cremene
până m-am înălţat artificii
pe cerul ochilor tăi

atâta timp pierdut pentru un foc de artificii
tic tac inutile bătăi
atât de goi ochii tăi

dacă aş fi cântat la vioară poate
timpul m-ar mai fi îngăduit o secundă
până să nu închizi ochii spre mine
să apuc să îţi spun
de ce am bătut timpul ca pe o tobă
şi nu am avut alt cer decât ochii tăi

de ce timpul meu a bătut doar tac fără tic
şi de ce mă sting ca un foc de artificii
si nimeni nu ştie

GABRIEL GHERBĂLUȚĂ

Elegia 1 (despre ochi)

ca să poată vedea mai bine ce alţii
puteau vedea şi el nu
închidea când un ochi când altul
(niciodată ambii ochi)
reuşea să zărească umbre cenuşii
pe care alţii le vedeau în culorile lor naturale
era mulţumit şi nu prea; ar fi vrut mai mulţi ochi
dar nu găsea decât un ochi de geam
prin care fixa lumea într-o poziţie nemişcată de-a pururea
credea că aşa trebuie să fie; nemişcată şi cenuşie
univers din ceramică arsă cu sentimente împietrite şi ele
doar cele patru doamne, în albastru, alb, negru şi roşu
se plimbau legate la ochi pe acolo
căutând să descopere poezia

Elegia 2 (a oaselor)

era atâta iarnă în mintea lui
viscolea până şi în coşmarul cotidian
cu păsări îngheţate în zbor
şi rămase aşa, atârnate între aici şi nicăieri
nehotărâte parcă să adaste undeva
ca să-şi odihnească gerurile din aripi
era atâta iarnă în privirea copacilor
încât le ningea cu păduri îngheţate din colţul ramurilor
îngenuncheate pentru aminurile neodihnei
era atâta iarnă în oasele lui
cu fluviul pod îngheţat peste articulaţiile salciei
şi tu trecând mai departe trufaşă-leoaică sfârtecând siberiile albe ale gerului

Elegia 3

am uitat de ce am ieşit
am uitat că trebuia să ies
aşa că am rămas acolo, in pragul dintre că şi de ce
suspendat ca ultimul suspin pe buzele muribundului

tu ştii totul pentru că asa trebuie să fie; să ştii totul
atoateştiutoareo, tu
atotuitătorul eu
două oglinzi;
una care îşi uită imaginea în spatele ramei
şi alta care …
am uitat dacă am ieşit
mai bine aşa!
nu se poate ieşi uitând dintr-o elegie

Elegia 4 - a timpului

rătăcise drumul
doar o pădure/ o imensă pădure
cu secunde/ cărări încolăcite
cum şerpii coşmarului

rătăcise drumul sau poate
drumul se rătăcise de el
joc de-a v-aţi ascunsa
între filele calendarului
data naşterii
şi gura ştirbă a lui chronos

devenise o obişnuinţă
trecerea lui pe malul fluviului
în căutarea timpului căzut din calendar
secundele se alintau cum mâţele
în pozele de pe facebook

ţin minte!
eram şi eu pe acolo…

Elegia 5 – a cuvântului care şi-a înghitit silabele

mi-am îmbrăcat cuvintele cu aer colorat
mereu mi-a plăcut poezul/ curcubeu
care uneşte marginile fărămargini ale cerului meu

aşa îmbrăcate le-am alungat pe străzi
era noapte şi le era frig
sau poate că tremurau speriate
(nu e usor să fii fără casă)

sunt unul dintre cuvintele mele, lumino
lipsit de lumina aerului colorat
cu care ne-am îmbrăcat
şi simt cum mă înec în silabe

GELA ENEA

***

mă uit la mine încă nehotărâtă /care
să fie ultimele haine/cum
îi este mai comod pământului
să se întrepătrundă prin stofe colorate
negre
sau
albe
care ar trebui să fie ultimele cuvinte /
de bun-simț
mai lăsați-o-ncolo de jale
lumea crește în frumusețe dacă știe
când să dispară
când să-și croiască ecrane imense
reconectată la energii eoliene
posibil să spun: lăsați-mă singură
am nevoie de mustul acesta al
singurătății
să-mi facă buzele roșii
pentru cel din urmă pupat pe gură
după cum la fel de bine pot să vă zic
am visat-o pe mama
îmi făcea semne din pragul casei de la
bistreț
casă-vagon : ce ușor ne găseam unii
pe alții
acum să vă dați la o parte
mi-a spus că vine și să nu se-mpiedice
tocmai de voi

Mise en scene

trecutul are extensii divizări
prerogative
cum bine zici
am intrat în poveste ca într-o zi să
decolăm împreună
fericiți
ne-am prăbușit
s-a făcut un gol în mijlocul camerei
se cască în fiecare zi
un fel de groapă de gunoi pentru câte
ne spunem
atâta energie când revigorăm pânda
zilnică
un fum de țigară luptându-se cu alt
fum de țigară/șerpării
unde clocește aerul
atâta sarcasm când ne uităm prin
gaura cheii după destin
în speranța unei etape reciclabile
plătim prețul înțelepciunii
îmbătrânim
toți zeii învinși trec prin urechi de fluier
speriați
și cu mâinile goale

Poemul lui serghie și al mariei

serghie zăcea la pat de multă vreme
îi desenasem pe tavan o femeie goală
când se uita-n sus
lui serghie îi înflorea pielea pe trup
a pojar /credeau neamurile
eu știam că în bube este sângele
serghie privea tavanul și-i fulgerau
ochii
nu se golise cu totul de viață

a păcălit atâtea dimineți
pentru că se-ncăpățânau să-i
amintească
de o pasăre umplută cu vată
în care a tras cu gloanțe oarbe/ era
prea tânăr
credea că norocul e alb și ușor
că plutește în aerul plin de fulgi
dar nici vorbă de iarnă

cel mai bine lui serghie i-a ieșit somnul
despre somn
ar trebui s-o întrebați pe maria
s-a iubit cu serghie
în cel mai trist poem de dragoste
ea știe

înainte să plece definitiv
lui serghie i s-a ars pașaportul
numele avea un aer slav
chiar și dincolo
nu i-ar fi plăcut nimănui
să nu se țină drept pe picioare

Dacă

aș mai găsi cei zece ani dintre douăzeci
și treizeci/uitați
în vreun sertar
ori puși deoparte în vreun cont secret
i-aș cheltui pe o pereche de ghete cu
talpa de gumă
să nu audă nimeni pe unde trec
numai eu să știu că nu m-am oprit din
mers

m-aș fotografia pe carapacea unei
țestoase uriașe
luând peste picior frenezia
alergătorului de cursă lungă
mi-aș mai desena o gură pe față
cu care să-i spun lumii
ce tânără și frumoasă ești my lady
dar nu te baza pe asta

mi-aș desena încă o pereche de ochi
să-i citesc seara/ înainte de culcare
filozofia supraviețuitorilor de pe titanic
așa cum citești unui copil basme
să viseze frumos

GINA ZAHARIA

Eclipsa de pe țărm

vapoarele nu au sufletul sfâșiat când
părăsesc portul
e mult până ating zarea și toate
promisiunile intră la apă
pescărușii își întind poveștile la uscat
pe punte nu e loc pentru umbre
să fie clar
aici oamenii și rechinii sunt frați de
cruce
nu mai vorbesc despre steaua de mare
care mi-a dăruit atâta cer
încât am căutat o busolă
să știu încotro mă duce vântul

asta am aflat dintr-o carte veche pe zi
ce trece o recitesc
și o așez la loc
hai să nu ne mințim și să recunoaștem
că oceanul-tată
nu are simțul umorului
zadarnic îi trecem prin fața ochilor fel
de fel de eclipse
nu s-a lăsat înduplecat niciodată
a început să mă sperie poate așa e
privirea lui
dar aș vrea să se încrunte mai puțin
mai ales când îi măsor gândurile cu
pasul pescărușilor

ce tare a fost imaginea unei florărese
care plângea pe țărm
după buchetul de tuberoze pe care
tocmai îl aruncase
în urma lui
sigur ar fi jelit mai puțin dacă ar fi
păstrat măcar o petală
așa a crezut că scapă de blestem
dar a venit mânie mare peste ea
și s-a făcut noapte în toate scoicile
deodată
a doua zi era tot acolo
căpătase un colț de pâine de la un
necunoscut
care n-a întrebat-o de unde vine nici ce
zi este
oricum habar nu avea

să fi trecut peste un deceniu de când știu
toate acestea
am mai șlefuit câte ceva adică i-am șters
cu nuferi tălpile femeii
(și aceștia din altă întâmplare)
i-am spus că nu toate creioanele
desenează la fel
nu cred că m-a ascultat
mi-ar fi fost dragă dacă nu mi-ar fi întors
spatele
ca și cum ar fi spus lasă că de la tine am
învățat să înot
și uite cât de mic e acum vaporul ăla
de la bordul căruia se transmite
timpul probabil

Esențe

lasă că am eu un coș unde putem aduna
toate vorbele aruncate în grabă
le vom trânti peste fânul de anul trecut
din care am cules ierburi de leac și le-am
uscat în podul casei
din când în când ies cu esențele pe drum
și strig cât mă ține gura
că toate sunt de folos numai să nu întreci
măsura
altfel le voi așeza în fața unui arc cu țința
departe
să se învețe minte că tot ce e în plus strică
și cine face slalom în dragoste așa să
pățească
și să nu mai lase niciun vraci să pună
literele cap la cap
într-o pagină goală

nu voi uita rujul ochelarii de soare și o
carte cu imagini din sufletul tău
dar voi neglija să fixez ceasul așa încât să
se oglindească în el
cascadorii veniți să întoarcă timpul nostru
pe dos
nu zic
să-și facă treaba
dar nu vreau să știu la ce etaj au
urcat iubirea
nici dacă face parte din trupa lor
eu voi avea grijă de lucruri simple
adică aș putea trece prin urechile
acului
un elefant
și mă mai gândesc dacă îi voi întinde
tot câmpul cu maci
să-l prăpădească

Păsări de apă

atât îmi amintesc
două pianine la care cântau deținuții
în timpul lor liber
și palmele tale peste palmele mele
peste
ochiul de mare pe unde veneau
temnicerii să încuie celula
și tavanul prin care odată au intrat
stelele să ne asculte cum plănuim
evadarea
pe țărmul alcatraz
o dată pe zi ne furișam unul în
sufletul celuilalt
și rămâneam într-un colț lipiți de
frică și de nădejde
primăvara mâncam pe săturate tot
ce ne aruncau valurile cu forță
și să ne credeți
suntem
două fotografii cu libertatea în spate
prin secetă

cât de nebun să fii încât să te întorci
acolo după o scrisoare de dragoste
să faci pace cu labirintul
fără să te gândești că prețul lui e prea
mare
ori să arunci și bruma aia de speranță
pe care o mai ai
după atâta înot
dar numai așa am învățat să împletim
punctele cardinale
dintr-o privire
mai ales în urma refluxului
ce rost are
ne-am fi întrebat poate la o cafenea
în cartier
ba are
casa noastră e un fel de cerc
în care trăiesc niște păsări de apă

HORIA SIMON

Datul în gropi

când vine închipuita aia
neagră (la haine – că nu-s rasist)
cu coasa la o femeie
aceasta se dă jos și din pat
dacă trebuie ca să înceapă
curățenia la locul de plecare
spre cele veșnice așa cum
o condamnată ar spăla cu
detergent podeaua eșafodului
înaintea execuției
cu ei e mai greu – deși ar fi
muncă de bărbat aceștia
pretextează probleme de
vârstă sau sănătate doar
ca să se sustragă de la
săpatul dificil al gropii
ea săraca nu prea are cum
să-i constrângă că n-ascultă nici
de vorbă bună nici de-amenințări
chiar dacă le amintește de
condamnații la moarte ce-și
mai săpau în pământul altor
vremuri propriile morminte
– nici ei de prea multă bunăvoie –
pare discriminare între
sexe – adică pentru unii
mumă iar pentru alții ciumă
un tratament preferențial
care sare și-n ochii unui orb
dar încă înainte de
ivirea vreunui conflict
problemei complicate i s-a
găsit o rezolvare pe cât
de originală pe-atât de
simplă – s-au inventat groparii

De mâine până ieri

încă de mic cei mai buni
prieteni ai mei au fost
mâine și poimâine
după ce-am crescut i-am uitat
mi-am făcut un alt prieten
– pe azi – trăiam intens
cu egoism numai prezentul
așa-am trecut prin tinerețe
și maturitate trăind
– cu azi de mână – de azi pe azi
până-n ziua-n care
n-am mai ținut pasul
cu-așa zisul prieten azi care
nici el n-a stat să mă aștepte
acuma ieri și-alaltăieri
se gudură pe lângă mine
să-mi fie prieteni – cred
că-i accept – altfel rămân
prea mult în urmă

De-a dura

Urmele tale desculțe
Dispar în mătasea ierbii
Ca pe o plajă sărutată
De un val și vântul iernii.

Ochii tăi ca o lumină
Tainică precum aura
Pierdută a unui zeu păgân
Pe care o dai de-a dura.

Dar nici un val, sau vânt, sau stea,
Nici întunericul nu vor putea
Niște-amintiri ce vor dura
Să spele de pe plaja mea.

De-a șotronul

cu cretă colorată pe asfalt
am încercat să-mi desenez
copilăria – creta era prea nouă
asfaltul prea fierbinte
cu chiu cu vai am reușit
să-nsăilez ceva ce cu îngăduință
s-ar putea numi șotron
și-am aruncat cu piatra
de parcă aș fi fost copil
neprihănit – prima căsuță
semăna cu o adolescență
am sărit sprinten în ea
și repede la loc să nu-mi pierd
sprinteneala – pătratul următor
al tinereții l-am nimerit ușor
și aș fi stat tânăr mereu
dar regulile aspre ale jocului
m-au întors la linia de plecare
tot așa și cu a doua tinerețe
apoi vreo două-trei maturități
ultima căsuță-i prea departe
șanse puține să o nimeresc
iar dacă-ajung printr-o minune
până acolo n-am să mai știu
drumul ,napoi – game over

Departele de lângă mine

primul aproape de dincolo de zare
îl privesc concentrat fără să-l văd
zăresc doar materia care-l încadrează
orizontul și vidul din jurul lunii

al doilea aproape e ceva mai departe
cu mult mai dincolo de zare
l-aș privi și pe el dar mai aproapele
dinaintea lui îl obturează

al treilea aproape e și mai departe
e atât de departe încât dacă întind
mâna în spate pot să-l ating
grăbesc pasul să nu mă ajungă el pe
mine

Dicteu cu țigară și bunic

după fiecare ultimă înghițitură
de cafea inspir puținul miros
rămas în ceașcă și îl mestec fără grabă
savurându-l cum mesteca bunicul
tutunul sau mai târziu doar fumul
țigării altora după ce lui
i s-a interzis strict fumatul
și doar rareori își mai aprindea
pe ascuns un capăt de țigară

Din nopți pustii răsar dimineți singure

diminețile mi se trezesc
singure cu mine
orele trec mai greu
până la amiezile
care-s ceva mai populate
cele mai interesante lucruri
mi se întâmplă totdeauna
după amiaza ninsori furtuni
vise cu ochi deschiși iubiri
și alte fenomene meteorologice
serile-mi sunt de-a dreptul
aglomerate le-aș lungi
cu prietenii de pahar
până-n miezul nopților
negre urâte și pustii
sau pân' la ziuă
dar ei pleacă pe la
casele și nopțile lor
a doua zi dimineața mea
iarăși se trezește singură

IOAN VINTILĂ FINTIȘ

Poarta maşinăriilor muzicale

*

Iarba muşcă verdele crud,
din truda gleznelor Tale.
Călătoria umbrelor
abia a început.

În copilăria viselor,
moartea respiră trupul,
cum piramida
tinereţea Faraonului.
Am strigat în faţa cetaţii
Şi zidurile s-au surpat,
în muşcătura strigătului.
Lângă cine să mai cântăm, odihna
numelui cui să o mai povestim ?

*

În miezul clipei,
doar icoana din
lacrima Pruncului –
istorie,
într-un nor de cenuşă.

Să ne desprindem din
foşnetul devorator,
al morţii.
Orizontul cerne peste păduri
solzii de cometă,
răzuiţi de intuneric...
oldora de oase
pântecul dealului !

În casa nelocuitului,
cel fără de nume
şi chip.
Trupuri de sare,
crescând nepereche
pe
ziduri.

*

E timpul să strângem
rămăşiţele turmelor,
însetate şi ele.
Restul de neamuri
pierdute-n pustiuri...
Poate vom desluşi
semnul durerii.

Penumbra caldă a frigului,
stă invelită
cu rugăciuni.

Doar materia care nu mai există
foşneşte muzical,
undeva,
dincolo...

Apele, de foarte multă vreme,
lenevesc somnoroase în
cuibarul cerului.

O ghiară de diamant,
nevăzută,
vicleană,
sfârtecă inima cosmică.

*

Pendul în dans,
sufletul unui fulger despică
plânsul verde al clipei.

Privim prin el,
cum printr-o apă neagră...

Golul pustiului
ne trage cu sine.
Suntem amprente
din care nevăzutul ţese,
valuri pentru-nvelit
uitarile.

Noapte adâncă
în miezul sferei.

Dincolo
maşinăriile muzicale mişcând,
Polul Nord
către Sud,

Ecuatorul suferinţei
către
ceva necunoscut...

*

Marginea sufletului
se
frânge,
Preschimbă apa
în sânge.

Dn el,
doar lumina se
mai adapă.
Stelele ard,
miezul cuvântului
crapă.

În cercuri,
pasărea nevăzută
şi
uceniţă,
Brodează iubirea,
pentru o îngeriţă.
Binecuvântând
Nevăzutele –
Catargele mirării,
pierdutele...

*

Dar niciodată
singurătatea ţipătului...

Pierdut
în labirintul numelui Tău,
sunt respirat
de o realitate înşelătoare...

Roşu,
Verde,
Orange...

Obiecte fără contur,
Gânditoare,
prăbuşite în sine.

Dincolo de Poarta pergamentelor,
aerul
mânjit cu umbre.

Amintirea trupului meu
şi al nimănui.

Oceanul de linişte,
ce tocmai s-a stins,
în clipa sorbită
din chiar tinereţea sa...

IONEL BOTA

Dumnezeu și duminica

în fiecare duminică paznicul farului
urca la cer printr-un hublou al
îngerului beat
uneori îl durea capul dar alteori
îngerița îi palpa inima de gheață și
el devenea dintr-o dată pelerinul
dragostei love and less
fără început și fără sfârșit e totul de-
acum
urca și ea la cer să caute în magazia de
vechituri
rochia de mireasă entre deux guerres
prăjiturile gofrate samovarul
dar dulceața de vișine a minunatei
doamne de la începutul călătoriei o
păstra pentru paznicul farului
el îi aducea șevaletul
și ea se așeza cuminte pe sofaua de
edirne apoi începea să toarcă povestea
trecea durerea de cap și paznicul
farului aplauda
până când dumnezeu înfuriat că
scenaristul a uitat să scrie finalul
trăgea el însuși
cortina

Din jale s-a întrupat dragostea

despre viață vreau să vă mai spun
acum
în amintiri nu se mai aude nici
clavecinul bine temperat
nici saltimbancul nu mai vine pe
străzile toamnei cu câinele lui
cineva i-a clădit un grup statuar
speranței și el a lăsat în gaj inima
păstrată în vestibulul casei de
dinaintea ultimului cutremur
a venit fluturele travestit în cavaler
gladifer i-a stropit mâinile cu polenul
mătrăgunei apoi oamenii nu l-au mai
văzut doar umbra i-a rămas lipită
de vitraliul templului prăbușit la
picioarele marii litere
uneori dumnezeu dă un colț al cerului
la o parte și privește și el
o femeie tânără curăță petele de sânge
cu lacrimile ei
așteptând trupul lui ca pe o relicvă de
la facerea lumii

Casa din cer

luminoasă mă aștepți
într-un cimitir al amintirilor
ușa ta a fost închisă când
zeul potrivea
rimele ultimului poem
pleoapa ferestrei are acum un
oblon fermecat
lacrimile mele se pot ascunde
în palmele voastre
nu e ușor să fii trist
neîncăpătoare mai este doar
inima mea
dar în sicriu nu mai încap nici oasele
mele
oasele trupului spânzurat în versul
care-a putrezit
așteptând cioclii împăratului
toamna din vis
și trenurile dimineții
când străzile orașului urcă val-vârtej în
cer
abandonând pietonii într-un
cimitir al amintirilor
aici îmi vor locui casa
toamna din vis
și trenurile dimineții

Până când zarurile vor împărți cămașa

până și umbra mea au visat-o pe o
pagină veche
pe mantaua soldatului scrijeliseră
hohotul îngerului prohodind în
spasmele poemului singurătatea dintre
cuvinte
ele au murit și au înviat eu am murit
la vânătoarea toamnei când iedera
acoperise zidul surpat cu horbota
cercului pe care scribul scrisese
întâmplările
în ring dansa femeia regelui miop
și sub caietele mele noaptea se
ascundea tânără și frumoasă ca o frază
din tragedia lui septembrie risipită
prin roua acelei dimineți mamele
noastre ne ridicau statui pregăteau
sărbătoarea și aduceau clopote de aur
cu luntrile veacului
încercam să intru în flacără să te caut
în jertfa luminii când aducătorii de
sicomori își tăiaseră pleoapele să vadă
eternitatea și să poată îngropa ecoul
lângă fereastra prin care și tu vezi
numele meu pe cerul noilor străluciri
până și umbra mea o îmbrățișezi o
speli de sângele depărtării
alinți chiar acum țărâna pregătită
pentru somnul meu și te refugiezi
târziu în zâmbetul din fotografia de
gală jeluind unicornul
mâinile tale îmi sprijină capul de
umărul statuii
femeia mea taie-mi acum și păstrează-
mi doar aripile eu îți voi aștepta zborul
la marginile împărăției
ne vom iubi iar dumnezeu va plânge
darul celui părăsit pe malul fluviului

Ascultând iarba cum plânge

caută-mă în legământul toamnei
scrie-mi despre singurătate
eu te voi găzdui în poemul meu cu
1001 de cuvinte
apoi mă voi furișa într-o bună
dimineață în același vis
ca și cum ascunși pe deplin în miraj
vom sculpta în lemnul sicriului
semnul de glorie al tinereții pierdute
caută-mă în legământul toamnei de
ieri
azi voi muri lângă zarzării din dreptul
ferestrei
ascultând iarba cum plânge

IRINA LUCIA MIHALCA

Doar un surâs...

Doar un surâs
spre cineva ascuns în tine
şi spre tăcerea urcată treptat în noi,
spre acel copil pe care
îl port peste tot,
spre uimirea sângelui tău,
un surâs pentru ochii plânşi
şi zâmbetul de nuanţele cerului,
un surâs către marea regăsire,
un surâs spre o prăjitură pudrată
pe care nu o vom mai mânca
şi pentru iubirea ce-mi venea din
priviri,
întrebându-te dacă ne vom regăsi,
când, de ce despărţiţi?

Mă priveai bucuros că eram fericită,
că iubeam, râdeam, dansam şi
cântam,
şi totuşi erai trist pentru că
acea prăjitură
nu o vom mai savura vreodată,
şi-atunci ţi-ai zis:
- E o minune de fată!

Corabia de vise

Străbaţi furtuna deşertului în
căutatea celei care
ţi-a răscolit visele noapte de noapte,
cascadă curgând
în carnaţia coapselor
răsucite din unda de dragoste.

Ţi-e dor de răpirea primei bătăi a
inimii,
de primul pas prin oglinda lungă
în care coridorul întunecat
transformă realitatea într-un sărut
şi-n aripile sufletului prin care pluteşti.
Nu ai uitat privirea întâlnită
şi-acele linii curgătoare
ce duceau spre ea
cu-atât de mult timp în urmă.
Toată speranţa ţi-e în aşteptare,
punctul de pornire al iubirii eterne.
O viziune, dincolo
de tot ce-ai contemplat,
ţi-a fost de-ajuns să o iubeşti,
o înmugurire repetă crisalida,
în timp ce durerea
ţi-e greu de suportat.
Prin focul trezit,
trecători suspendate în spaţiu
se îndepărtează cu fiecare popas.

Pentru ea visul tău zăboveşte, adâncit
în zidurile sfinte din inima ta.
Nisipul, strălucitor ca diamantele,
respiră în aşteptarea brizei
ce va spăla lacrimile tale.
Şi totuşi visul continuă,
te afli la jumătatea drumului
spre râul ce curge
în oceanul de lumină,
doar pădurea de cuvinte
tremură de teamă, îngrădită în
noapte.

Numeri orele durerii şi secundele
chinului
prin care,
într-o linişte virgină,
ţi se derulează imagini dulci-amărui.
Te-ntrebi “cât arată măsurătoarea
apei?”,
acel timp în care orele
se măsurau cu o clepsidră.
Fiorul melodiei îţi scapă,
simbol şi serenadă,
gardenia din părul ei
- floarea sufletului -,
miresme subtile persistă în tine.

O inimă rănită plânge, priveşti stelele
şi respiri aerul nopţii
- Abisul fecundând veşnicia Tăcerii -
până când auzi un cântec de leagăn,
fantoma ei în fiecare cadenţă
şi vibraţia adusă
de vocea ei sub un cer adăpost.
Simţi atingerea Cerului?

Te urmează în vis...

Cheia timpului

În marea din adâncurile noastre
mă vei găsi, iubitule,
în pictura fumului,
risipit de orele timpului,
ca şi cum ceva continuă să curgă,
când vei simţi iubirea
vei simţi şi dorinţa,
petale de lumină din fructul iubirii.

- Un vis, de neuitat, am trăit cu tine,
în cea mai frumoasă călătorie,
nebunie sau nu,
inconştient am fost prins
în acest vârtej sau, poate,
e realitatea pură,
acel ceva ce noi, pământenii,
încă nu avem puterea să percepem!
- S-a întâmplat pentru noi,
să mulţumim Cerului!

Simţi cum palpită inima noastră?
Ascultă-i muzica unică,
las-o să curgă prin fiecare celulă,
nu o bloca, nu o mai bloca, simte tot!

Când vei fi copleşit de însingurare
- deşertul în care suflă
doar pustiul nisipurilor mişcătoare -
vei găsi poarta mereu deschisă,
vei simţi atingerea mâinilor mele.

De tine depinde ca tot ce-ai trăit
să fie, acolo, candelă vie,
am fost una cu Viaţa,
fără început şi fără sfârsit,
mai mult decât Viaţa şi Moartea.
- Un cântec îţi cânt acum în cheia
fericirii!

Ne-a fost dat un timp întâlnirii
noastre,
cântecul nostru îşi poartă,
departe,
ecoul visului înflorit.
Acolo, frunzele copacului meu
îţi vor şopti:
marea eşti tu, marea sunt eu,
acel spaţiu imens,
mister, nelinişte, exaltare, fior,
melancolie, vibraţie,
pură emoţie, necuprinsul din infinit!

Dincolo de tăcerea albă,
un câmp de păpădie este acolo,
un câmp şi liniştea lui verde,
ai să rămâi cu mine, acolo, mereu,
priveşte-mă, priveşte-mă,
hai, vino, întinde mâna şi simte-mă!

IULIA ELIZE

Baladă cu un păstor

Îmi pare că, pe plaiuri, trece-un bade,
cu trei sute de oi, și câni, câți sunt...
Ni-s mândri, ciobănașii, plaiuri hâde,
se-ntind, întunecate, rând pe rând...
Va mirosi zăpada, poate mâne,
peste o săptămână-a fi, ningând
Crăiasa lumii, tinereaua, țâne
cosița galbină și grea, curgând;
ca Vasălie, nu e, altul, june,
cu oile, să urce-n stâni, mânând
jurcane, oi, și cel din urmă câne,
care-l va plânge, pe Vasile, dând
de știre, celor care nu știu, țâne
să spui de-i viu, de-i mort, mânând
trei sute oile și cel din urmă câne
și cea din urmă oaie, suspinând...
mioara stă, ciungită, -în plâns, rămâne,
c-a auzit, un șuierat, bătând
e ura ochiului șiret și fierea bând
și-l scuipă pe Vasile, și e gâde...
cu ochii mei, la el, iar, rămânând...
aud un fluier, nu mai poate râde,
ci, lângă mâna-i dreaptă, suspinând,
eu, un cioban ciudos, eu sunt, Hamude
și mă lovește, hâtrul, iar, un gând:
să-mi dai tu oile, și cea mai bună pâne!
că te-or găsi în vale, -n sângi`, zăcând
cuțâtul mieu te va străpunge,-n vâne
și-ți va răpi, cel de pe urmă, gând
e cărturarul, cu cojocul, râde
de-acei care, glumind, la foc, zicând,
i-au pus ciobanului gând rău, în râne,
spre-un rai, stă oaia, cu un vis, gătând,
Crăiasa lumii se întoarce, mâne,
să-și primenească florile, pe rând
se va mâhni zăpada, ca un gâde,
înspre ciobanul, ce-i de dor, flămând,
o vede-n vis, ea, pe la stâni, rămâne
să-l cheme pe Văsile, sus, c-un gând...
zăpezile-s de foc, a sânge țâne
câmpia și cu muntele, curgând
e sângele ciobanului, de mîne,
și seva vieții lui, alunecând...

O mioriță molcomă îl cheamă,
nu te zori spre noapte!, că au gând
să te sugrume, mîne, ține seamă!
și sângele să ți-l împrăștie
pe prund
trec păsările speriate, bag
de seamă
că ciobănașul tremură, vin
bând,
așteaptă iar zăpezile, ce
prind să geamă,
din următorul anotimp, căzând.
în mintea lui, Ileana se destramă,
și se arată, iarăși, spun, visând...

E mândra sa, o fată fără seamăn,
în sat, și-n breasla stelelor, curgând
la pieptul ei, de-i iarnă, o să geamă
și-i va cuprinde sânul, cu un jind,
pe coapsa ei, va adormi, cu teamă,
dar nu e alta, ca Ileana, când
își prinde părul sus, cu o năframă,
și-i cade părul galbin, în șuvițe,
blând
pe pieptul lui, cu peri, ce se
blesteamă
din cerul rece, înnegrit, căzând
că-l vrea Crăiasa, sus, în lumea-
mamă,
unde stau stele și ninsori, zîcând,
c-o altă mândră, mai frumoasă,-l
cheamă,
Ileana lui nu l-o uita nicicând.
tu, mândruleauă, draga mea de
seamă,
cu talpa vie, pe pământ călcând,
căci arde încă focul, trec pe-o ramă
frumoase oile spre mini, curgând,
priveliște spre sufletul meu, geamă
tot cerul, și cu oile, suflând...
deja, e sângele în ele, și în coamă
de munte, unde oi zăcea, clipind
unde-oi lăsa din oase, către vamă,
unde-o fi plin de sânge, roș
curgând,
căci sus îmi e Crăiasa, și o mamă,
care m-așteaptă ca să viu, să cânt...
de mila mea, și-a ei, mă prinde-o
teamă
că mă voi ști, prin moartea mea,
trecând...
prin ghemele dulcege, de aramă,
și seva mea, prin toate-
alunecând...

Îmi pare că, pe plaiuri, trece-un
bade,
cu trei sute de oi, și câini, câți sunt
departe, o femeie, plânsă, cade
Ileana cată, în șiragul ei, mărunt;
mătăniile-o mint, spre nuntă șade,
sovonul ei, pe frunte, cu-amănunt,
îi povestește nunta, ce nu cade
și-l crede pe Vasile; e în prund;
și o așteaptă, doritor, să-i cadă
la pieptul ei cel tânăr și fecund
să o iubească molcom, ca o zadă
pătrunsă de-îniernitul furibund
când stropi se fac, de-odată, în
zăpadă
și totul pare-un strop de rai imund
ea e Ileana, și nu știe multe...
spre sânul ei, durerea să-mi
ascute...
pe fruntea ei, sovonul e mărunt;
de nuntă niciodată, n-o să vadă
cum eu, încet, în moarte mă afund
ca într-o nuntă mare și nomadă
mă ia la ea și, tot mai des,
m-ascund;
e sângele ciobanului, de mîne
și seva vieții lui, trecută-în pîne...

Cu un cuțit, mi l-au ținut în sânge,
Mi-s lacrimile goale, rând pe
rând...
Spre el îmi duc picioarele nătânge,
stropii de sânge mi-i culeg, prea
crunt!,
pe drumuri, miresuța lumii curge
unde nu pot ajunge, și nu sunt,
un vânt tăios, ca un cuțit, m-atinge
la piept îmi țin mătăniile, le vând,
pe-o sărutare și pe-un dor, ce
plânge,
din fluierul lui Văsălie, lin...
Și cred că moartea l-a luat, puțin...
Și la momit, cu pâine, și cu vin...
Cu trupul lui dedat, acum, pe-un
chin...
Din trupu-acum mult vlăguit,
zăcând...
E seva vieții lui, și-alunecând...

Îmi pare că pe plaiuri trece-un
bade,
cu trei sute de oi și câini, câți sunt
Sus, îl așteaptă maica-i, cum se
cade,
și o Crăiasă, pe-un bărbat
chemând...
îmi pare, că spre plaiuri, trece-un
bade
iar umbra lumii, peste umbra-i
cade;
cu o Crăiasă, umbre, iar, lătrând...
din seva vieții lui, viață luând...

LIUBA LIUBASTRA BOTEZATU

Ce-ar fi...?

să mă bucur de tine
fără noduri disecări analize
ca și cum azi ai începe, ne-sfârșind
vreodată
nebiruindu-mă zilnic
cu secera morții în gânduri.
să mă las prinsă în horele râsului fără
noimă
despre toate și despre nimic,
să încalec odată valul acela tulbure
cum monstrul așteptând nărăvaș și
neînduplecat.
să te urc, munte,
până te faci movilă umilă în urma
pașilor mei.
să te râd, viață, mistuindu-te cu
îmbrățișarea mea.

Cerneri

vina de poezie și tremorul
aleargă prin pântecele mamei
să prindă Universul de coadă.
o genă pasivă din sânge
stă să se înalțe
strângându-și în pumni neputințele.
nevroza și frica de oameni -
apatii
până la dansul sălbatic al râsetelor de
învingători.
izolare și solitudine -
discernere între nebunia ta și a lumii.

Nimic

doar mirosul ascuțit al florii de liliac
și plictisul existențial dintr-un șir
congruent de probabilități
aproape îndrăgostite de nonsensurile
lor.
privesc în mine și urăsc neantul,
privesc înafară și urăsc amalgamul de
sunete și culori -
șerpii înșelători ai sentimentelor de
moment
și discordanțele între cum ar trebui să
fim,
ce suntem
și unde ne-am împotmolit.

Descântec în zori de zi

vestește-mă, Primăvară,
cu suavul tău proaspăt
din inima pământului
în înaltul cerului
să-ți fiu izvor de iubire
și mireasmă de verde sub soare,
să-ți fiu alb înfiripat în culoare
din spectrul tău de lumini.

Sub Crucea Ta – o Arcă,

cum mielul mă ascund,
departe de himere,
de iadul pe pământ.
m-adăpostesc, Părinte,
ca un copil cuminte,
sub Aripa-ți de Cruce,
când soarele asfințe…

De ce-aș fi tristă?

mă doare ochiul de-ntuneric orb
și-acea Lumină ce n-o am, mă doare,
mă doare cel convins că moarte sorb
și cel crezând că am atins splendoare.
mă dor toți cei văzându-se prea buni
și-acei căzuți în cruntă deznădejde,
ori cei ce scormonesc încinși cărbuni
tot căutând să treacă peste mejde.
mă dor și eu - un simplu om ca dânșii,
neputincios să-și șteargă ochii,
plânșii...

Zbor întors

omul din cerc își încerca evadările pe
degete,
pe ani, pe ore.
dar ce-i un an și ce-i o oră în inima
cercului?
încercuită în om,
o pasăre renunțase demult
ori, poate, de ieri
sau de-o clipă
să mai încerce desprinderea...
și se făcură zbor,
și se făcură lut...
în cer și pe pământ
un om, o pasăre, un zbor se înălțau
întors în tină
înlănțuindu-se în cerc -
atât.

Scurt tratat despre realitatea iluzoriului

o mare de pustiu pe lespezi
din umbre umede se strânge,
în cioburi aspre se răsfrânge
o mare cu toți porii veștezi.
ca un copil din flori, o scoică
se-aruncă de pe-un val pe altul -
acum abis, apoi înaltul...
cum caii înhămați la troică.
nămeți, pământ și văi albastre,
noian de gânduri din niciunde,
cum emisari trimiși prin unde
din alte vieți și alte astre.
și, Doamne, nicio poezie!
doar un miraj spăimântător
în ochiul pururi călător
între real și fantezie...

De Florii

pe ochi pe morminte pe flori
se prelinge învierea
tristă așteptare
lacrimă a frigului
ce tocmai prinde viață
renaștere speranță
prinse în același cerc vicios
al neiubirii aproapelui
cât ne mai suferi, Doamne?
n-ai obosit de noi?
renunță să mai mori pentru niște
proști
ce mereu renunță la tine
te uită
prind viață și mugurii răului

Dorință...

un bilet dus către rai și-un pahar de
cucută
veselă
să-mi umple gura și venele cu mir
cerul de sărbătoare
și ochiul tău hidos din centrul frunții
închide-se
adoarmă-se
ucide-se
absoarbă-se
obișnuitu-ne-am cu orbii,
văzând ce numai ei vor ca să vadă
ceilalți...
închide-se
adoarmă-se
ucide-se
absoarbă-se
deschide-se-vor porțile infernului
în mirarea lunilor
în urletul lupilor
în sâmbăta Paștilor
în bocetul stelelor...
fi-vor curățați de moarte
înviați dintre păcate
fi-vor morți pe săturate
fi-va moarte, fi-va noapte...

MIHAI MARIAN

În timp ce tu

în forfota orașului, trupul se diluează.
e un vis în care pietre din caldarîm se amestecă
împreună cu oase de porc însîngerate și fulgi de zăpadă.
oamenii rîd, glumesc, își arată dinții lipsă,
piepturile perforate de mici arici albaștri care cînd pleznesc,
la ieșirea din trup, lasă un miros de parfum
ce trezește din somn femeia-păianjen.
se sperie ca gîndacii din bucătărie de raza unei
lumini bruște
celulele corpului cînd îi văd plasa întinsă.
pe mînerele scaunelor din autobuze,
pe băncile din sălile de așteptare
sclipește grăsimea zădărniciei.
vidul înconjoară cu pași sonori totul.
nu există trecut și nici viitor.
în zadar scormonesc în amintire după ceva de neiertat, ceva care să mă înfioare,
în care să văd măcar strălucirea apei trase la closet.
dar nu există nimic furișat în sus pe treptele memoriei.
se zguduie nebunește orașul cînd
umbra proiectată în lungul străzii
face schimb de păr, cartilaje, oase și sînge cu trupul.
promisiuni, autostrăzi, benzinării cu luminile stinse,
fluturarea aripii unei molii
se interpun definitiv între noi.
știi, relieful acesta ciudat al momentului,
secunda dură ca o cască de motociclist,
îmi spun că ochii închiși,
pumnii strînși, banda adezivă care îmi ține trupul laolaltă,
nu vor schimba nimic,
voi rămîne hibernînd aici la marginea galaxiei,
în timp ce tu...

Poziția trendelenburg

sînt zile care arată ca un însoțitor
ce-așteaptă pe holul spitalului de nici el nu mai știe cînd.
sînt zile cînd singurătatea se transformă-n furie
și-n alcool,
într-un cancer asimptomatic
apoi devine iarăși singurătate
și-n cele din urmă se transformă-n
“nu-mi văd capul de-atîtea treburi“,
în slăbiciune,
în sincopă,
în “am desfăcut încă o sticlă,
sărbătoresc,
am ales să mă gîndesc doar la ce este bine pentru mine
și să nu mai dau doi bani pe nimeni.“ de fapt îți spun cît sînt de singur, că adorm noapte de noapte
în fața televizorului cu telefonul în mînă
și tot ce rămîne pe podeaua sufrageriei
sînt rămășițele unui copil smiorcăit,
urmele unei linii pe care mi-am promis de fiecare dată că nu o voi mai trece.

Zodiac killer

rinichiul artificial de la televizor,
gazele lacrimogene de la Victoriei,
populaţia afabilă cu capete cît măslina din colțurile casei,
sunetul unui motor care refuză categoric și definitiv să pornească,
toate aceste lucruri
ar trebui să mă țină treaz,
să mă ferească de plictiseală.
și în plus, am toți acești oameni care trec pe strada de sub fereastra mea în fiecare dimineață.
asupra oricăruia dintre ei aș putea îndreapta o armă care să le distrugă nucleul,
să le tocească axonii,
aş putea alege o victimâ,
una singură,
albă,
strălucitoare,
de care să mă îndrăgostesc,
pe care să o urmăresc prin lunetă ca prin obiectivul primului aparat de filmat,
zile în șir,
săptămîni,
secole,
pînă cînd ar ajunge în starea sa de particulă elementară
și am fi
hidrogen și amoniac,
sinteză abiogenă în lumea în care
singurătatea ar fi putut rămîne doar un cuvînt.

MONICA ROHAN

Adeverirea

Când un somn cade
în vertij
din înălțimi
în nenumărabile vise se sparge –
nu toate sunt vise adevărate
în adevărata lor stirpe
cu cheag nobil
și puteri moștenite
din străvisul de vis de vis.
Când în somn
marea de cuarț roz
vălurind în dreptul ferestrei
este chiar inima ta
ai cea mai clară dovadă
că împărățești
în corpul unui vis veritabil
din carnea nestatornic-a norilor
și uitare.

Somnul galben

Cum nu auzi tu
îngrozita tăcere?
Nu vezi tu
cum negura
funii înnoadă
peste orașul pierdut?
Silabisești sacadat
să nu cazi în mrejele morții,
îngâni mugurii retezați
din epitalamul zănaticei ploi.
Cu duioasă lucire de șarpe
iarba moale șterge iazul vederii
și-n cuiburi așază
irișii adormiți.
Tăcerea are un deal între omoplați
dealul are o turmă de elefanți
omoplații tăcerii se bat cap-în-cap
când pornesc la trap turmele
ca vălătucii norilor de bumbac.
Dar tu stai cu urechile îngropate în iarbă
cu somnul galben încolăcit
în jurul grădinilor tale.

Orizonturi

O luasem de-a dreptul
prin brânză,
tăiam scrâșnete refuzam vocalize
și-n urmă șpaclul crud
de pe julitură –
Ieșisem aproape teafără
cu toate cele rămase într-o voioasă recunoștință
trecută de-a dreptul
peste răzuitoarea complice.

Perspective

A năpădit o ceață de cretă
ca sarea din urma uscatelor lacrimi
prin care mă pierd galeș
mă împiedic stârnind pulberea
de pe fotografiile primelor poezii,
și astfel – în sfârșit!– deslușesc
nervurile lor strălucitoare și sensibile
din care s-ar realcătui lumile
dacă larma leului-raege
n-ar izbi sensuri precare
de pereții fiecărui sunet viu
captiv în mortarul vechilor ziduri.
În cușca lui să privim
mai cu luare-aminte –
o fosilă a necuviinței
se gudură ca un tatuaj
sub pielea roșcată.
Ceața prăfoasă absoarbe umezeala
plânsului și sudorii –
O talpă oportunistă unde învârtiții se înșurubează,
o hartă sub care nimic nu (mai) răsare.

Am presărat ghiocei

În salopete vin oștiri
gorniști
obeze coruri infante
nicio altă primăvară
nu-i ca asta
flutură flutură vorbee
mari
de sirop
vin porumbeii
ciugulesc totul. E pace.

Destrămări

Cuvintele lor îmi crestează inima –
de-acolo va curge firicelul de viață
ca o infuzie amară
în care prea mult au zăbovit
spaima și plantele îndoielii.
Dar acum nu-mi mai e frică,
voi deșira corpul meu ca pe-o gogoașă de mătase
părul de ață o să-l destram.
Țeasta sub care palpită sâmburele piramidal
e atât de subțire încât pieile lunii
răsfoiesc luminișul cărții nescrise -
acolo e vatra unde nervurile focului alb
au plantat grădini de cuvinte.
Voi dezmembra spinii, frunzele tatuate,
corolele sinucigașe, amarele rădăcini.
Cuvintele lor cu incizii pedante
separă metalele sângelui meu
eliberează lumina –
un firicel de viață
o cărare subțire...

Vocea mea se desprinde

Nu am vocea aspră precum
fierăstrăul alb
al incisivilor zilei,
să mă judec cu umezeala făcliei de ceață
nu
nici în beciul inimii unde rana uscată
scapără albăstria iască și luminează amar –
Prin ferestre vântul azvârle stropi
și mirosul de sânge al mării inundă odaia.
Cobor încovoiata spinare a timpului meu,
dusă-i luntrea cu pânzeturi solare,
ciupercile peste ziduri gelatinoase
ondulează roiuri luminiscente.
Vocea mea în cascade freatice zguduie gheața
desprinde solzii de fier din vinele pietrei.

Sub munte crisalida molatecă
despăturindu-și mătasea...

NICOLAE NISTOR

Poemele eului 1

Când vorbiți despre mine,
ardeți pereții refugiului meu.
Găsiți voi ceva,
inventați ceva,
un om gol de sine
golit de lume,
triumviratul,
viața în trei furtul în trei,
perfecțiunea tăcerii.
Tabloul ăsta are femeia ascunsă
în culori pandemice,
nimic nu se poate fără femeie.
Când vorbești despre mine
slăbește cătușele șarpelui.
Cântă ceva să nu adoarmă judecătorii-
încornorați de mintea mea.
Pentru siguranță, construiți orașele din sferele
lui Einstein,
să fie o ascultare generală cu umbre rotunde.
Desființați tihna eului,
timpul și spațial amiezilor.
Condamnați-mă,
dar lăsați liberă femeia,
singura care știe
ce simt între pereții acestei lumi!

Poemele eului 2

te dezamăgesc
pe acest tărâm nimeni nu aude
lipsesc notele muzicale
păsările nu fac zgomot
dar au picajul mortal
nu sughița
nu avem apă a vieții
vegetăm
așa cu burta la soare
care se pregătește să moară
între timp confecționăm
altă lumină
alt zgomot înainte
de apariția mașinilor zburătoare
până atunci ține acest felinar
să nu te calce
întunericul
sau păsările care ne domină
noaptea visele sunt confiscate
economia de cunoaștere
a unei lumi unde dezvoltarea
a eșuat
și scrie pe podul palmei
codul salvator
0000
poate ai noroc
să fi mutat
pe altă față a soarelui.

Poemele eului (3)

Tu credeai că femeia este a ta
calul senator care aleargă oștile
nu a dat foc orașului
poate nebunul care voia toate femeile
nimeni nu știe să fure femeia din versurile tale
dar le poate copia
sau farda cu botox
oricare declamator
atunci
de unde crezi că apar
coarnele centaurului
și copitele
păi atunci nu au existau doi bărbați
Dumnezeu i-a spus lui Adam
-Alege!
năucit nu a comentat
nu a cerut altă femeie
poate au existat mai multe femei și bărbați
treaba Lui cu cine a început multiplicarea
așa a apărut mistificarea
cine pe cine înșală
și de ce aleargă nebunii pe stradă
în straie regale la paradă
credeai că femeia este a ta
cine are putere nebună
te poate salva
de femeia ideală din mintea ta!

Poemele eului 4

Ce spun despre tine se pierde
ce simt te inundă.
golul din noi o salvare imundă
castanii din ochii noștri tac
trupurile noastre se sfârșesc
și tot cad
idealuri la persoana treia
între noi se strecoară
tânjiri goale de vrei
nu le ai și te doare
pasărea neîmperecheată
se pierde în ademeniri
și zboară cu aripi tăiate
spărgând oglinzile vi
între noi doarme frica
simbiotul mefient
timpul niciodată nu iartă
este un concurent
când vorbesc despre tine
pasărea nopți mă vrea
mă ascund după noapte
ea mă strigă ce vrea?!

Poemele eului 6

De la o vreme nu mai cumpăr lucruri
cumpăr conștiința
ca un bișnițar parșiv
timpul nu are caracter
este nemuritor
are legătură cu El
care prin fiu și mamă
a unit trupul de suflet
cuvintele mele
cer viață ca o cruce
pe care nu din egoism o car
nimic din sângele meu
nu schimbă culoarea apei
sfinte
eu un păcătos care nu minte
cer sufletului meu să curgă
apoi adorm ca un prunc
în poala mamei
iar timpul mă tot duce
mă inundă

NICOLETA CRĂETE

Arătările zilei

adevăr vă spun vouă
de aici
din lumina asta oarbă şi deasă
care a desfăcut vocea de trup
iar trupul mi l-a desfăcut parte
de parte
căci mă voi ridica
şi nu va fi întristare în vocea mea
numai zâmbet şi moarte

adevăr
din rânjetul sticlos al lupilor
unde m-am așternut să dorm
căci mă voi ridica
parte cu parte
şi nu va fi întristare în umbletul meu
numai zâmbet şi moarte

Pământ

am început să mușc din ziua asta
pământ
aruncat peste cerul ce îşi pâlpâie zorii
la capătul ars
spăl sângele morților cu genele ude
să le înflorească drumul din oase
când trec
mesajul îi ascunde vii sub lagărul
fructelor
morții
dumnezeul pământ
vorbește şi tace

Poem luminat

frica s-a așezat la baza lumii să se
odihnească un pic
deasupra niște furnici îi spărgeau
semințe în cap
una două
şapte nouă

dar uite cum din urechea dreaptă
răsări o religie
cu picioare prelungi
o adorau şi adoratorii de mijloc
o adorau şi adoratorii de stânga
că până şi cei adorați o adorau
şi ar fi fost prea multă armonie în
lume
de n-ar fi fost

dar iată cum în urechea stângă furia
creștea din stări limitrofe
războaie şuvoaie
le adorau şi adoratorii de dreapta
şi până şi cei adorați le adorau

tu doar să-mi ţii lumânarea să scriu

Vis răsturnat

iubirea e un eșafod pe care dormim
iar somnul nostru are ferestre cu
vedere spre păsări

nu-ţi face leagăn din părul femeii
îndoite cu apă
o pasăre şi-a făcut cuib în el
ca să moară

o vei planta a doua zi
şi vei şti
că nu ştii nimic din ce ştii
când cu mâinile oarbe pe trupuri
citești

nu mai rămâne decât să legi copacii cu
fața în jos
să se oglindească pământul în ei când
te cheamă
cu nume străin

Tușe

ai bătut ușor cu degetul
în apa neagră
o pasăre albă
dormea
a deschis o zi rece
într-o rochie rece
cu fața pătată
de sens

Şi soarele s-a prefăcut într-un soare mai mic

s-au trezit ei împărţiţi
împrăştiaţi
într-o minusculadă
doi fugeau încolo
joi fugeau încoace
oameni suntem
cu gust de şoareci
şi mergem în aceeași direcție
să ne judece deci laolaltă
zise el
pe târgi de luptă
purtând împreună un soare
alcoolic şi mic

să ne arate calea

şi soarele s-a prefăcut într-un soare
mai mic

Sfinți în iarbă

adevărul trecea prin mulțime
cuminte și gol
dar mâinile atât de negre de albe
dar mâinile atât de mari sau de mici
ai fi zis că poartă vălul pe ochi

și ei au strigat
un război
în mintea nebunilor

și ei au strigat
umbrelor
ce au dat începutul
altui chip
îmbrăcat în armele sale

și ei au strigat
la limpezitul împrejurului
punerea pe dinainte a trupului
pe când tăcerea se lăsa
peste poate

NUȚA CRĂCIUN

Scenariu cu răni care cântă

în seara asta norocul din cana de cafea
își face de cap și tu ești singură
liniile din palmă la fel ți-au prezis succesul
iar tu ești singură stai și privești un tablou
are forme omenești mâini umblătoare
buze umblătoare gesturi umblătoare de felină
domesticită

te urmărește amintirea unor zile când prindeai
razele de soare și te acopereai cu ele
alergând dintr-un vis în altul

zâmbești în brațele acelui timp
inventezi în gând o lume nouă
în care toate lucrurile au o inimă și iubesc

lumina curge prin venele tale înverzești
ca o salcie în aprilie cânți
cu mâinile încleștate în jurul acestei clipe

te pierzi în scenarii cu final fericit
înțelegi că de iubire se poate muri încet
cu buzele lipite de cânt

Pustiu de toamnă

te așezi timid la marginea unei dimineți
clipele sunt aripi de mortar le cari după tine
vezi lumea dintre coperțile închise
mai mult o ghicești ca pe un castel de vată
țesut sub pleoape ca pe o îngăduință
atunci când te poți îndrăgosti de o icoană rugându-te
căci divinul are forme omenești
de aceea poți crede că ceea ce vine este tocmai
minunea pe care tu o așteptai
dar niciodată nu te-ai simțit vrednic să rostești o rugăciune
și nici nu ai avut puterea să stai drept sub coasa
care îți împarte păcatele în osânde
timpul ți-a îmbătrânit prematur dar știi
că recondiționarea secundelor se face după modelul
tradițional învățat pe de rost la lecția de zbor zilnic
când îți iei înapoi toți anii trăiți în zadar
îți împarți viața în bucățele ca-ntr-un tablou de Picasso
alegi bucata cea mai mare
care seamănă cu o versiune fidelă a îngerului
din vitrina copilăriei
amesteci bine timpul rămas în clepsidră
îți faci palma căuș și bei cu înghițituri mici
pe inima goală ca la împărtășanie
si vezi cum noaptea nu își mai face culcuș
lângă sânii tăi
nici viața nu mai e doar o amintire fugară
o pală de vânt ce-și trece umbra prin inima ta
puii de lumină îți ciugulesc din palmă
iar zilele
își urmează cursul lor firesc
spre locul acela
unde secunda e mai mare decât o veșnicie

Și se va lumina de ziuă

te baricadezi înlăuntrul tău
singură cu idolii tăi de-ntuneric
cu anotimpul din care mereu pleacă cineva
demult nu mai simți nașterea dimineților
aroma cafelei
frigul privește prin tine ca printr-o fereastră
de cealaltă parte cerul
țipătul unui pescăruș
și chipul tău în oglinda unei ape
din care crește o liniște albă
toate umbrele tale stau aliniate în șir indian
așteptând să te intorci
toate femeile care au locuit în tine
își revendică dreptul la fericire

într-o zi va veni cineva și va arde pe rug
cerul lor îndărătnic
și se va lumina de ziuă
în mijlocul unei nopţi

Calul meu alb

ne-am spus demult totul
nu mai e timp decât de câteva tăceri
lungi cât coada unei comete

ți-aș putea împrumuta câteva cuvinte
mie niciodată nu mi-a înghețat lacrima
nici ceasul acelei gări
nu a mai măsurat la fel timpul
a rămas în aer o umbră uriașă
un gând răzleț ce-mi galopează prin minte
și cântecul meu impar

ți-aș putea împrumuta frigul
din liniștea asta amară
sau unul din anotimpurile
pe care le țin închise în colivie
de teama uitării

sau calul meu alb
din suflet

Numai cerul nu are umbră

niciun adevăr nu mai e la locul lui
în neputincioasa zarvă a cuvintelor
trec prin tine anii cu nemiluita

uneori trec mai mulți odată
atunci devii străin de tine
de doruri nu
de dor crapă pietrele

nu te mai răsfață nici liniștea
nici vântul
nu există altă realitate decât visul
în vis nu mai îmbătrânești
rămâi mereu copil
alergi în umbra unui zmeu de hârtie
inima îți cântă ca un flaut

numai cerul nu are umbră
îți spui în gând
pradă unei tandreți nepământene

OVIDIU CRISTIAN DINICĂ

Pribeag

pentru că nu te-ai gândit
la moarte
când ți-ai făcut casa în vârf de deal
vei fi bănuit de nesăbuință
că dintre zidurile strânse
greu te vor scoate
între scânduri fiind
vei auzi glasuri ce acuză
că ai fost visător între stele
îți vor afla datorii și pricini
copiii rătăciți și pe cei nenăscuți
câinii pe lanț vor tăcea
dar ei nu vor avea liniște
până nu vor spune că ai fost de pripas
cu iubiri pierdute sub colbul de lună
faptele bune se vor șterge
nu vei fi singur te vor însoți
norii din priviri mohorâte
bocitoarele în cuvinte sărace te vor spăla
ca niște
becațe la marginea drumului
ce scormonesc iarba
ei vor da de pomană straiele tale
să nu te uite satul
peste pânza albă când te vor trece
vor ca tu cuminte
să mergi în constelații
unde nici răsărit nici noapte
nu vei cunoaște

Dumnezeu nu locuiește la bloc!

Nu cred în fericirea comunismului
așa cum nu cred în sănătatea clonelor
în destine comasate
și nici pe cer nu găsesc doi sori identici
nici două fire de iarbă în pământ
cu aceeași frământare
zăpada se compune
dintr-o alcătuire liberă
a cristalelor
amprentele noastre
sunt tot atâtea nume
pe câte glasuri avem
Dumnezeu nu locuiește la bloc!

Cuvintele

cuvintele nu sunt singure
niciodată
le dă glas poetul
să-i socotim fapta
cu pistolul la tâmplă
cu un deget pe trăgaci
ușor să nu i se descarce
amurgul în brațe
l-am găsi nepregătit
fără ultima dorință
cu volumele încă nepublicate
construind cetăți
în fața necunoscutului
să-i găsim metaforele
scrise pe frunze de toamnă
rătăcite asemeni filelor unui
testament pe apă

Dialogul

bună dimineața
spun repetat
de fiecare dată când se deschide ușa,
- urâți suntem amândoi! adaug
- cum? întreabă ea
- nu vezi cenușa lăsată de timp
pe fețele noastre!
plouă cu ani pe trupurile uscate
să ne dezbrăcăm de tăcere,
intrăm în pielea personajelor ce suntem
două umbre pe tărâmul iernii
invit partenera de dans acrobatic
la brațul căreia parcurg viața
- unde am lăsat sărutul?
- unde am lăsat iubirea?
nu-mi răspunde, nu mai este timp
ninge pe morminte

Poetul

îmi pasă de Dumnezeu?
se întrebă poetul privindu-și
rănile în oglindă.
cum stând cu capul în nori!
se miră acesta.
în mijlocul străzii fierbinți,
bă bagă-ți mintea în cap
ești o replică într-o masă a ideilor
își răspunse el
notând discuția
în inimă.
închise ochii și lăsă păsările
să-i ciugulească versurile.

Ea

din fotoliu
i-am privit spatele
se întindea în balcon
setos corpul absoarbe soarele
-sigur mă vei înțelege i-am spus
imaginea este pătată de muzica televizorului
trage din țigară
scrumul îi cade pe mâini
-mâine se deschide sezonul ploilor
am continuat
fumul îi acoperă ochii măsură a morții timpurii
tăcerea se așterne pe obrajii săi
cu pensula își colorează unghiile
-seara voi fi apt să te iubesc
nu vor suna sirenele am afirmat
amurgul îi acoperă
fața cu riduri
în rânduri dese pe trupul uscat
se întinde leneșă resemnarea
ea nu ascultă
doar înțelege timpul

Fotograf

în spatele aparatului de fotografiat
parcurg timpul
la pas
subconștientul
acoperă liniștea
într-un cocon de imagini
gata să inunde obiectivul
culori ce transformă
realitatea într-o frescă
ipostaze ce stau la rând
să înfierbânte emoția
să-ți prindă nervii în
bucla imaginarului
mintea forțează creierul
să viseze
sunt o faclă
ard dioptrii în metafore
pe fruntea încrețită
vanitatea semnează efemer

SAVU POPA

***

Dragoste
E atunci când
Liniile din palma mea
Se unesc
Cu cele din palma ta,
Devenind
Fire de înaltă tensiune.

***

Gravitația,
Cea mai frumoasă
Declarație de dragoste
A pământului
Pentru noi.

***

În copilărie, Credeam că somnul E un animal din respirațiile noastre, Odată cu lăsarea întunericului, Se trezea la viață, Venea în jurul meu, supraviețuia noaptea întreagă, hrănindu-se din mine. De atunci, visele mele Nu sunt altceva decât Țipete de durere ale cărnii sfâșiate, fragmentate. Dacă mă trezeam, Priveam cerul nopții de un negru cirotic, care se mișca precum o imensă caracatiță, Cerul întunecat cât negrul de sub unghia universului, luna părea din lemn mucegăit, după ploaie, aveam senzaţia că în ea erau mici insule unde trăiau oameni şi alte fiinţe. simţeam că mă privesc, exista o energie caldă, luminoasă, între privirea mea şi a lor.

în timp ce îmi acopeream cât mai bine carnea fragmentată

Uneori, când îmi privesc Atent trupul, văd că părțile lipsă din el, Sunt înlocuite cu bucăți nedigerate De vis

***

Ne-am întâlnit
La jumătatea drumului
Din urechea acului.

Și acolo
Ne-am îndrăgostit
Unul de celălalt,
Și imediat
A intrat ața,
Ne-a legat,
Atunci am descoperit
Că sufletele noastre aveau și ele
Forma urechilor de ac.
Iar din pustiurile cărnii noastre
Așteptam cămilele
Să vedem cum vor trece prin noi,
Spre pustiurile vieților noastre

Pe când ața continua să intre,

alcătuită numai din noduri,

***

A scrie poezie
E ca și cum
Ai încerca
Să faci echilibristică
Pe liniile din palma
Lui Dumnezeu.

***

Văzuţi de sus,
Oamenii,
Simfonii mişcătoare.

***

Încer să scriu ceva,
E un pic târziu,
Laptopul, un model vechi,
Pe care mi-am conceput aproape toate textele,
Merge de câteva ore bune,
zgomotul din interiorul lui
ca un vâjâit, ca o răsuflare grea de tot,
de parcă ar fi urcat cu chiu cu vai
panta abruptă a lipsei mele de inspiraţie.

Iar când îl închid, apoi sting lumina,
În întuneric, mă urmăreşte un beculeţ aprins,
Atât de puternic,
Încât se face tot mai frig
În propria mea imaginaţie.

ȘERBAN GEORGESCU

*

Stam ghemuit în pădurea arterelor
foșnitoare
și-n noaptea fără de lună.
În tolbă am șuruburi din carne uscată
de veveriță
și hoit de meduză.
Lumina gâfâie,
îi este din ce în ce mai greu să urce
muntele.
Eu rontăi șuruburi din carne uscată de
veveriță
și mă răcoresc cu hoit de meduză
așteptând-o aici,
în pădurea arterelor despletite,
foșnitoare...
Târziu Lumina mă ajunge.
Își trage sufletul,
Mă atinge,
și-mi șoptește la frunte:
- Teme-te de Om!

Și râd
cu râsul morților mei.

*

Dimineața
copii duși de mână la școală
de proprii lor părinți
ca mieii la altar...
În oglinda retrovizoare
Soarele îmi face cu farul
vrea să mă depășească
Du-te i-am zis
du-te
sunt obosit de tine
și de orbirea Ta
și de sor-ta Luna sunt obosit
de plante, de ceruri senine, de case
țărănești
sunt obosit de mare, de parcuri, de
trotuare, de părinți...
Am aprins luminile de avarie și i-am
zis:
Du-te, du-te și lasă-mă
Dar el nu se ducea.
Rămânea mereu în urmă,
acolo, în oglinda retrovizoare
orbitoare.

*

Îmi surâde o femeie,
care în loc de cap are un bărbat,
care în loc de cap are un cuib de barză,
care în loc de pui mă are pe mine ...
încearcă să-mi spună ceva
dar nu aud nimic
ne asurzește un elicopter,
încearcă, zadarnic,
să se desprindă,
să se ridice la cer,
dar țopăie pe loc
ca o jucărie cu arc...
un trup de adolescent
răstignit pe elice
îl ține pe loc,
îl obligă să urle...

*

În era asta digitală
mâna maicii domnului miroase altfel
decât cea de pe mormântul bunicii
mele.
Marea de care-mi este mie dor
este o mare care pute
a alge împuțite
a pești împuțiți
a nisip împuțit
a papuci împuțiți.
Mediterana este doar o farmacie.
De aceea marea mea e neagră.
iar burta mi-e plină de sânge.
Mi se recomandă câteva rafale de
mitralieră,
cu linguriță,
dimineața,
pe stomacul gol.
Accept.

*

Insomnie cine ești tu?
Ambrozie acrită, uitată pe masa
însorită a zeilor,
crevasă invadată de igrasie
din care în amurg țâșnesc lilieci țiuind,
un fel de mamă a mea urlând
încercând să mă absoarbă la loc în
uter,
unghie învinețită
prinsă în ușa trântită de mătuși
apocaliptice...
de ce te ascunzi în umbra aceea
de care mi-e dor?

*

Într-o vreme eram posedat.
Acum sunt deposedat.
Atunci - Tumbele pe care sufletul meu
le făcea când respirai...
Acum - În loc de cap port pe umeri
o mașină de spălat
cu 1000 de rotații pe minut
în care zeii își spală pseudo-inocența.

*

Un motociclist
care te depășește pe o stradă goală
noaptea de septembrie
și luminița roșie care rămâne în urma
lui
ca o cometă
magnet pentru ochii tăi înroșiți
de biciclist tomnatec
este doar un motociclist
care te depășește pe o stradă goală
noaptea de septembrie
și luminița roșie care rămâne în urma
lui
ca o cometă
magnet pentru ochii tăi înroșiți
de biciclist tomnatec?

*

Privește:
mâinile mele sunt ruinele unui delir
ele sunt ruinele unui seism
ele sunt ruinele unui taifun
ele sunt cele care au strâns de pe
câmpul de luptă
mîinile rupte
ale tovarășilor noștri de arme
și stelele fixe

ele sunt cele care te-au Strâns.

VASILE BAGHIU

Scos din funcțiune

Lucrurile sunt într-o legătură secretă
a lor,
pentru că mierla care ne trezea
dimineața la Berlin
cânta la fel ca orice mierlă din
Mastacăn,
neobosită, mai bine de un ceas,
de cum se făcea ziuă,
anume cred ca să pună în conexiune
în mintea mea
trăirile de acum cu acelea de altădată,
când doar himerizam despre
Alexanderplatz și tot restul,
când nu aveam decât o minimă
capacitate de citire a viitorului
și mai deloc simț al umorului,
crispat, anxios, scos din funcțiune,
ca un telefon pierdut pe un drum
forestier
cu ocazia minunată a unei excursii
pe jos cu prieteni și cu prieteni ai
prietenilor
pe care n-am mai apucat să-i
cunoaștem
cu adevărat
niciodată.

Promenadă

Bătrânețea e parte din peisaj, lângă
exuberanță,
alături de explozia de floare din
parcuri,
pe esplanade unde lumea se mișcă
vivace,
încolo și încoace,
cu scop și fără scop,
la Malaga,
în nesfârșitele promenade ale speciei.
E ezitarea în fața treptelor, pasajelor,
bordurilor,
un tremur abia văzut, pe picioare,
cu trepied și cadru, sau doar cu
baston.
E renunțarea la nenumăratele dorințe,
sub soarele andaluz, aproape de roata
care o imită pe cea de la Londra,
cu succes din cât se vede,
pentru că totul își găsește măsura și
ritmul,
în orașele mari unde nimeni nu
cunoaște pe nimeni
și în micile stațiuni maritime
unde orice poveste e un roman
și orice durere
un prilej de îndelungate confesiuni
dostoievskiene,
la o cafea banală
pe o terasă universală.

Țărm andaluz

Din mersul bicicletelor admirăm
oameni
bucurându-se de viață,
pe plajele din dreapta, pe Banda del
Mar,
persoane pentru care noi suntem
complet străini,
în mișcare de ceva vreme,
în acest timp adus parcă din condei,
ca unele versuri răsucite, corectate,
rescrise,
puse în diferite tipare ale topicii,
prinse în capcane ale înțelesului,
salvate până la urmă,
asemenea unor prietenii vechi
care nu mai aduc nimic bun
pentru niciuna dintre părți,
altfel oameni cumsecade, bărbați și
femei
împăcați cu felul natural în care într-un
sfârșit
lucrurile se aranjează de la sine,
iar ei renunță și devin disponibili, gata
de orice,
aventură sau plictis universal,
condimentat totuși cu rare clipe
emoționale,
ca o mâncare
în care mai trebuie adăugate unele și
altele,
ca să fie pe plac
și să aducă mulțumirea deplină.

Împrietenți cu lumea

Suntem învățați
cu partea de suspendare a timpului
în călătorie,
cu bagaje făcute și desfăcute,
check-in-uri,
controale fără sfârșit ale identităților
infinite,
parfumul magazinelor *duty-free,*
zăngănitul farfuriilor și tacâmurilor
în amestec cu trăncăneala oamenilor
pe terase retrase,
anxietăți de decolare,
relaxări de aterizare,
huruit de valize pe role,
sunetul aparte al fiecărui grai,
bani,
carduri,
PIN-uri,
parole,
aparate automate,
întâlniri și despărțiri,
zâmbete și lacrimi,
adrese stradale,
adrese electronice,
itinerarii pe jos și cu mașina,
pliante,
informații necesare și utile,
alcool și pastile,
într-un fel cu toate
și încă în plus cu o infinitate.
Ne-am împrietenit ușor și trăim se
pare
o viață anume, cumva mulțumitoare,
poate un pic, dacă ar fi să compar,
în felul în care maimuțele de pe
Gibraltar
se împacă fără probleme cu turiștii,
le-au învățat atitudinea potrivită
pentru poze
și le acceptă mofturile, capriciile,
selfie-urile periculoase pe marginea
stâncii,
iar ca bonus le sare uneori femeilor pe
umeri,
iar ele țipă cum țipă fetele și femeile
peste tot în lume
când sunt surprinse.
Ne-am mai învățat, în fine, și cu
tristețea
de a fi undeva și totuși nicăieri,
însă despre acest aspect altă dată,
sau – mai bine – niciodată.

VIOLETA PINTEA

*

doarme șarpele roșu peste
ouăle lui de mătase din
adâncul pământului, doarme șarpele roșu
în cuibarul lui de pietre încinse în
cuibul lui ca o lună murdară
întoarsă pe dos.
urmele zilei de ieri cad asemenea
unor unghii bolnave, molii triste nimerite
în secunda fără aer a tăcerii și
iar încercăm vaga amintire că am fost
mătase și piatră și până
am învățat să vorbim ne-am sfărmat
între dinții de lapte toate
rubinele și-a mai rămas doar o urmă
de roșu ca o fărădelege
a gândului.
și nici nu știam că în somnul lui
șarpele roșu
se hrănește - duhnind a păcat -
cu lapte nefiert
de femeie...

*

dezbracă-ți singurătatea ca și cum
ai jupui un animal, ochi în ochi
ca o trădare sau
ca o vindecare.
va mirosi a tăbăcărie și-a fiere și-a mai ceva
care poate nu va pleca niciodată ca o rugină sau ca o spumă
de sânge.
Fii!!
fii acolo când te vor adormi cu un cântec
amarii tăi îngeri ce-ți vor acoperi
cu suflarea lor sufletul și dă-ți
dă-ți trupul așa mirosind a curat
celui ce-n tine
va spune
prima rugăciune...

*

mă declar inumană, conform unor
calcule trebuia să mă nasc
după apocalipsă, gândul meu este
un bulgare de pământ în care
semințele răului
încolțesc florile acelea de rugină
ce-ți intră în suflet ca o
ceață hipnotică.
scuipați-mă dacă așa vă găsiți forma
de liniște compromisă care vă pune
conștiința în rame de argint, cu ipocrizia
poți tăia felia de pâine dar nu la
cantina săracilor!!
încercați pasul de defilare în sens invers
azi nimeni nu va muri de bunăvoie
azi nimeni nu va trăi de bunăvoie
viața este în carantină
până la noi ordine...

*

să trăiți!!

*

învățaseră să mintă, învățaseră
să mintă păsările, știau că noaptea
puteai să-ți schimbi culoarea ochilor
și pândeau mirosul de moarte al
somnului când își ascuțeau aripile
de unghiile tale ce creșteau în
narcotică nepăsare.
învățaseră să danseze păsările
cu ghearele lor încovoiate prinse de umerii
te învățau păsările
dansul negru al morții.
de-acolo vin, nespălată pe față, cu
inelele întoarse pe dos, de-acolo vin
ca dintr-o carte nescrisă.
de-aceea adorm cu degetele
încrucișate
ca un altoi
de pasăre
cu nisip...

*

aveam umerii zdobiți, căutam
durerea aceea verticală a mersului
îmi plăcea armura de oase sub
care locuiam neștiind că în urma mea
rămânea un sunet de orgă, la ora când
ceaineriile își aruncau frunzele fierte
peste albul tăcerii eu traversam
aceeași stradă cu miros de
busuioc nesfințit, eu și un câine pe care
îl fluieram cu două degete și pe care
voiam să îl vând aceleiași femei parfumate
care-și înșuruba amanții în
dosul urechilor și care mereu singură
recita pietrelor același poem
al singurătății.
era atât de frig în mersul acesta vertical
încât mi-au dat să țin în palme
două cuie înroșite și nici așa
durerea nu ajunsese
la pragul de sus al destrămării
era ca și când câinele acela
trăia în mine amintirea unui lanț
și nu puteam să nu-l fluier...
și nu putea să nu vină...

*

îngerul meu vindea mere coapte, le
scotea sâmburii și-i ținea sub
aripa lui murdară - nimeni nu
cumpăra mere coapte la lună, cine să
ia în seamă boala lui de plămâni, biată
pasăre jumătate albă sub jumătatea
de negru...
apoi, am început să miros ca
o rusalie
uitată pe un colț de
piatră...

VIVIANA MILIVOIEVICI

Lacrimi în Lumină

Lacrimi se scurg din norii plumburii
peste creștetul gândului
demult uitat în cotlonul amintirii.
Nostalgia cuprinde entuziasmul clipei
și-alunecă în neantul ființei.
Sentimente interzise luptă contra
restituirii imaginilor din
imediata apropiere.
Și cuvintele de rămas-bun ne-alină
sufletele jertfite în numele vieții,
prin lacrimi în lumină.

Mireasmă de eternitate

O frunză e sufletul meu
și se scaldă în culorile toamnei,
în cetatea liniștii și a parfumului de
struguri copți.
Același suflet răscolește pământul
pe muzica aștrilor absenți,
implorând neuitarea.
Se pierde printre alte frunze,
în zăpada unei friguroase nopți
cu mireasmă de eternitate.

Clipe

Neîncetat se scurg clipele
ce făuresc viața dintre cei doi ani...
Cu lacrimi vii, fericindu-i pe cei dragi,
cu lacrimi pleci pe cărarea spre casa
din soare,
păstrând în suflet zâmbetele amintiri-
lor
și faptele tale...

Liniște

Vreau să cuprind liniștea
cu palmele-amândouă,
s-o strâng la piept
și să-mi străbată și mintea, și trupul,
și sufletul, și gândurile toate.
Iar liniștea să-mi îmbrățișeze ființa!...

Ești...

Ești o pală de vânt pe fruntea-mi ispiti-
tă de gânduri,
ești liniștea dinainte și de după furtuna
din sufletul meu,
pe care-l ascund în căușul șoaptelor
tale.
Ești briza mării ce-mi mângâie trupul,
ești cântecul valurilor ce mă face să
dansez pentru tine
și să-ți scriu un poem de iubire
pe nisipul fierbinte.
Ești dorința reală și vie din visul meu
perpetuu.

Cântecul cerului

Atingerea ta s-a tatuat pe trupul meu
și mâinile-mi te cheamă
să te îmbrățișez.
Alunecăm împreună
pe-un val de curcubeu
ce ne învăluie simțurile
în cântecul cerului,
când soarele se naște
din sufletul mării...

În brațe(le)tale...

La poarta Raiului m-a sărutat,
pe-nserat,
un înger cu aripi de-argint.
Un soare mă dezbracă de umbre
și-mi învăluie trupul cu mângâieri de
foc.
Tresar, m-alint, dansez cu luna,
pe-o mantie din praf de stele...
Visul mă poartă în brațele tale!

IULIA ELIZE

Mănăstirea Argeșului
(proză cu inspirație baladescă)

”Și cum îl videa,
Domnul îi zicea:
- Mândre ciobănaș
Din fluier doinaș,
Pe Argeș în sus
Cu turma te-ai dus,
Pe Argeș în gios
Cu turma ai fost.
Nu cumv-ai văzut,
Pe unde-ai trecut,
Un zid părăsit
Și neispravit,
La loc de grindiș,
La verde-aluniș?”

”Eu spun să ne oprim o vreme aici”, zise Manoil, cum deja se făcuse întuneric, iar peștera aceea din creierii munților era potrivită pentru înnoptat. Erau de toți zece, și în căutare de loc numai bun pentru Mănăstirea pe care voiau să o zidească de la porunca lui Negru Vodă. Au colindat pentru aceasta țara întreagă, apoi, după cum se spunea și în tradiția veche românească, era necesar ca Mănăstirea aceea de seamă, oricum s-ar fi numit ea, să se ridice pe un loc sfânt, poate pe un colț de biserică veche, un ciot dintr-o altă biserică, mai năpădită, oricum, ceva asemănător, un loc sfințit odată, acum fără folosință. Ziua fusese lungă, și loc potrivit pentru mănăstirea lui Negru Vodă tot nu au găsit. Oricum, mai era vreme, purceseră de la casele lor abia de câteva luni. Iar acum, când se împlinise ceasul serii, trebuiau să înnopteze, să se oprească odată și să facă foc la gura peșterii găsite doar printr-un noroc mare și care îi va feri peste noapte de animalele sălbatice. ”Mâine are să vină și acela mai puternic decât toți, Negru Vodă, ca să vadă de am găsit loc bun pentru Mănăstire. Știm toți bine, s-a împlinit deja cealaltă lună. Eu zic că ne-o tăia Voivodul la toți capetele, când are să audă că încă nu am găsit un loc potrivit pentru mănăstirea lui care va fi cea fără pereche în lume...”, adăugă Manoil, apoi apucă de un capăt cremenea bine păstrată și se porni să o frece de o piatră numai potrivită de stârnit scânteia. Erau toți zece cât se poate de flămânzi și de obosiți, și deși cutreieraseră multe locuri și vorbiseră cu mai mulți săteni și oameni de-ai locurilor, de vreo urmă de mănăstire părăsită, sau de un ciot de biserică veche, culcată la pământ din cauza vremii, nu au dat. Oricum, rău nu era, aveau să continue. Însă se știa bine un lucru. Negru Vodă era dârz, dar crud cu aceia care urmau să îi facă Mănăstirea. Nu găsiseră încă ce căutau, dar aveau să mai cerceteze, să mai caute...

Peste noapte, s-au auzit tot felul de zvonuri. De păsări, de animale flămânde, sălbatice. Iar spre dimineață, la gura peșterii a poposit un cioban, cu o turmă mică de oi după el, credem că nu mai multe de douăzeci de capete. Pesemne, peștera aceea era locul lui de înnoptat, pe care îl știa mai dinainte. Manoil era singurul care rămăsese treaz, trebuia să vegheze focul și să îl alimenteze cu lemne uscate, ca nu, Doamne ferește, acela să se stingă. Manoil era cel mai vrednic, dar și cel mai deștept, dintre ei. Lucrătorii puteau dormi liniștiți, erau păziți. Cel mai brav, dar și foarte ager la minte, Manoil. I se mai spunea și Manole. Lângă Manole a poposit, așadar, ciobănașul.

—Vreme bună!...

—Da. Vreme bună..., rosti înapoi Manoil, privind pe străinul care se iscase în noapte, cu turma de oi după el.

—Am venit cu turma de oi după mine. Eu înnoptez aici adesea... Știți? Acum am văzut foc, dar tot am zis să vin... Mica mea turmă mai stă câteodată în peștera aceasta... dacă cumva suntem prea departe de stână.

—Se poate intra, cum să nu. Noi zece ocupăm puțin loc și nu o să vă deranjăm. Adicătelea, cu oile.

—Așa... Asta nu este peștera mea, ci a lui Dumnezeu, cum toate sunt de fapt ale Lui. Eu sunt Traian, așa mă numesc. Și păstor, ca ocupație, după cum și dumneavoastră foarte bine vedeți.

—Știu, da, cum stau lucrurile cu peștera aceasta. De fapt, se simte mirosul de oaie, de animal, m-am gândit repede că s-ar putea să mai treacă turme de oi pe aici...

—Asta așa e, mai trecem...

Și, văzându-l umblat și atât de prietenos, Manoil s-a grăbit să-l întrebe:

—Urmează să alegem un loc pentru o mănăstire... Căutăm un loc sfânt, poate un loc destinat pentru cele bisericești, unul care nu s-a mai folosit de mult, care s-a tocit din cauza vremii... Vrem să construim o mănăstire acolo!

—Aha!

—Dar nu găsim locul!

—Mai din jos de dealuri, în valea cea de sub primul rând de pădure a Argeșului, acolo pare-mi-se era odată o biserică foarte veche, din care a mai rămas doar un ciot... De fapt smârcuri, cum spuneam, să fie, și arinișul care nu te lasă defel să observi că acolo erau odată locuri sfinte, fapt știut numai printre oierii locurilor...

—Ce spuneți?

—Pot să vin mâine dimineață și să vă arăt. Locul nu e departe de-aici...

—Mulțumesc!

—N-aveți de ce! Cu drag!

—De Negru Vodă să fi auzit, și de mărirea sa? El ne-a dat

o comandă. Cea mai frumoasă monastire, să fie!

—Negru Vodă, adică domnul nostru, al țării? Pe la școli nu am prea fost, dar cine să nu fi auzit de Negru Vodă? E aprig tare...

—Atunci să dormim. Noaptea e un sfetnic bun. Mâine o să vedem ce are să fie...

—Știți, pot să vă povestesc o istorisire cu mioare. Asta dacă tot sunt păstor, și mai știu și eu...

—Povestiți, cum să nu!

—Nu mai e mult până ce se sparge culmea cu raze prea roșii..., adăugă, rușinat, și se așeză mai bine pe lângă Manoil. De fapt, mai erau câteva ore până avea să se crape de ziuă. Iar câinii lui Traian au lătrat, strângând oile în preajma peșterii, unde adăstau Manoil cu păstorul, care, după rânduirea animalelor la culcuș, au continuat să vegheze focul, câteva ore bune în plus. Niciodată nu ai ști ce se ascunde în noaptea adâncă...

”Ba, Doamne,-am văzut,
Pe unde-am trecut,
Un zid părăsit
Și neispravit.
Cânii, cum îl vad,
La el se răpăd
Și latră-a pustiu
Și urla-a mortiu.
Cât îl auzea,
Domnu-nveselea
Și curând pleca,
Spre zid apuca
Cu noua zidari,
Noua meșteri mari”

A doua zi, păstorul Traian le-a arătat meșterilor locurile acelea mai ascunse și împrejurimile. Și nu știm cu exactitate de ce câinii lui Traian au lătrat încă și mai tare, după ce s-a găsit locul acela potrivit, pe care aveau să îl aleagă pentru mănăstirea cea nouă. Adică un ciot de biserică foarte veche, ascunsă între arini. Acum ar fi putut să vină la ei Negru Vodă, găsiseră locul căutat îndelung, în ultimele două-trei luni în care au colindat voievodatul. Acela era ca ales și unul mai potrivit nici că se putea, după părerea meșterilor. Dar lucrurile trebuiau să meargă strună și de aici înainte, altfel aveau să primească furia și pedeapsa lui Negru Vodă. Trebuia să fie totul așa cum ar fi trebuit, spre cinstea țării și a lui Negru Vodă, domnul ei preamărit. Și cum să nu fie mulțumit și voievodul, aflând toate acelea? Le va da averi nepieritoare, îi va face, din calfe, boieri, și îi va acoperi cu aur, doar să îi clădească cea mai frumoasă mănăstire de pe pământ. Altfel, dacă nu vor reuși, a lor va fi pedeapsa cu moartea. Dar lucrurile nu aveau de ce să fi fost atât de întunecate pe cât ar fi putut. Găsiseră locul, iar mănăstirea avea să se clădească cu siguranță cu cea mai mare pricepere... Doar erau meșteri mari, cei mai mari din țară, nouă, și cu Manoil zece; iar Manoil era cel mai destoinic. Cel mai brav dintre toți, și cel mai ager la minte.

Zis și făcut. Meșterii s-au apucat imediat de lucrare. Au săpat temelia, au întins toate sforile necesare pentru a delimita astfel perimetrul construcției. Totul părea așa cum trebuie, lucrurile nu aveau cum să meargă prea rău, sforile întinse păreau să confere contururile care ar fi asigurat stabilitatea dorită, se apucaseră de temelie, apoi aveau să urmeze primele ziduri. Materialele erau pregătite, ustensilele, lemnul, cărămida, cimentul și apa, umpluseră deja zece-unsprezece găleți, făcuseră fundația, și s-au pornit să ridice cel dintâi zid. Lucrară destoinic câteva săptămâni, primele ziduri începeau să prindă formă. Însă, spre mirarea lor, au găsit unul dintre ele, ca peste noapte, culcat la pământ. Mai mult de trei săptămâni de la înălțare nu rezista. Se prăbușea, pur și simplu, la pământ. Zidirea întreagă s-ar fi prăbușit la pământ, fără zidul principal, de structură. Și tot ceea ce zideau într-o zi, într-o săptămână, două, brusc, peste noapte, cădea, din nou, la pământ. Ce să fi fost acela? Ce blestem? Și așa s-a întâmplat cu zidurile Mănăstirii săptămâni în șir, iar cei zece meșteri s-au lăsat atunci cuprinși de o frică nemaipomenită. Ce ar fi fost dacă Negru Vodă i-ar fi pedepsit amarnic, pentru că nu puteau ridica odată zidurile mănăstirii? Într-o noapte, meșterul Manoil a avut însă un vis. Și când s-a trezit, așa le-a povestit celorlalți:

—Se făcea că se ridica aici Mănăstirea. Și era atât de frumoasă, cum alta în lume nu mai este. Dar zidurile ei nu vor rezista să le clădim, decât dacă sora sau soția unuia dintre noi va fi zidită în Mănăstire. Așa vă spun, cum tocmai am visat. Cum, se speriaseră meșterii,

—Să fie zidită soția sau sora noastră în Mănăstire, Manoil? Tu ți-ai pierdut mințile? Nu crezi, Manoil, că ai căpiat, și că nu mai ești întreg la minte?

—Eu așa am visat. Și așa v-am și spus, după cum a fost visul acela, de peste noapte.

Și de atunci, pare-mi-se, să fi început coșmarul, de la acel vis al lui Manole. Gânduri învălmășite nu i-au dat de atunci pace. Cum, Doamne ferește, să zidești o femeie într-un zid de biserică? Ce vis de blestem să fie acela? Apoi iarăși, gândul năprasnic, că altfel, dacă nu or găsi ce să facă, dacă nu vor clădi mănăstirea, s-o întâmpla atunci ceva rău, cu ei și cu familiile care îi așteptau pe acasă, care pesemne aveau să cunoască furia lui Negru Vodă. Avea să îi căsăpească pe toți. Probabil, avea să-i omoare, cu tot cu familiile lor.

—Eu așa am visat..., își spunea în sinea lui Manoil, și continua să le povestească și celorlalți, cu inima ruptă în două. Eu doar așa am visat...

—Știi, Manoil, acesta este de fapt un loc de blestem. Ceva de blestem s-a perindat odată pe aici, un duh rău. Locul nu este bun.,a răspuns atunci o calfă mai bătrână, care pesemne văzuse multe la viața lui. Îți aduci aminte, Manole?, a continuat el. Câinii lui Traian au lătrat mult, până am găsit acest loc, pe care noi l-am crezut unul potrivit. Pesemne,

nici vechea biserică nu a avut zile prea bune, de-a lungul timpului, pe aici. Cine știe ce blestem să ne fi amenințat și nouă zidurile noii mănăstiri... Eu zic că nu o să reușim în asta, în a o clădi, așa cum se cuvine...

—Vorbești prostii, bătrâne! Numai snoave de speriat pruncii! Chiar mâine, vă spun, mergeți acasă, la femeile voastre, ca să ne liniștim. Nu mai avem ce căuta aici, pe Argeș. Să stăm acasă două, trei luni, apoi să ne întoarcem, cu o altă inimă, înapoi la muncă. Eu așa zic, că ar fi mai bine, pentru noi.

—Poate ar fi bine să facem asta!, căzură de acord toți. Dar ce o să facem cu mănăstirea? Vezi că pică, Manoil! Doar vezi bine asta!

—Eu nu cutez nici să mă gândesc, nici să hotărăsc! Eu așa zic, că o să murim cu toții, dacă nu vom face ceva înțelept, după visul meu puternic, care mi s-a arătat! Altfel o să fim omorâți cu toții!

—Ești nebun, Manoil! Tu ți-ai pierdut mințile, meștere!

—Numai așa vom răzbi, vă spun eu!, se împotrivi însă Manoil. O nevestică frumoasă (sau o surioară prea dulce) a unuia dintre noi va fi zidită în temelie. Eu așa zic, altfel murim cu toții, căsăpiți de furia lui Negru Vodă...

—Uciși de Negru Vodă, vrei să spui.

—Da. Uciși.

—Crezi că suntem nebuni, Manoil? Că ne gândim la asta?

—Poate...

Însă în noaptea următoare, Manole a avut același vis, încă unul mai crunt. Se făcea că o femeie foarte frumoasă, cum nu a fost alta pe pământ, era zidită în Mănăstire, iar Iisus, foarte mic, lăcrima când ar fi văzut însuși Templul lui Dumnezeu ridicat după trei zile, la zeci de mii de kilometri distanță. ”Să fie un vis de la Dumnezeu? Să îmi deie un sămn?”, s-a întrebat Manoil, cu lacrimi în ochi.

—Nici nu știți ce am văzut în vis!, le-a zis Manoil meșterilor. Și le-a povestit din nou visul, bătut de gânduri zăpăcite. Atunci așa rămâne... După cum am visat eu...

—Manoil, nu ești în toate mințile!, s-au împotrivit din nou meșterii.

—Credeți că eu nu sunt distrus? Dar nu avem ce face... Pentru Mănăstirea aceasta, Negru Vodă o să ne omoare pe toți, ba chiar și pe cei pe care îi avem pe la casele noastre. Nu e chip să nu facem așa cum se arată în visele acestea. Cumva sunt cu voia lui Dumnezeu.

—Sau de la Satana, Manoil!

—Mai avem câteva luni până atunci. Să luăm, zic, o pauză, poate s-o schimba ceva și nu o fi nevoia aceasta zăpăcită, de a jertfi soața sau sora unuia dintre noi. Eu zic să mergem pe la casele noastre, și să oprim lucrul... Oricum, ce clădim, se prăbușește, din temelie, peste noapte. O să stăm pe la casele noastre, zic eu, cât să fie? Trei luni. Nici mai mult, nici mai puțin. Apoi o să ne întoarcem toți aici. Și la urmă o să așteptăm venirea de acasă. Niciun cuvânt surorilor sau soțiilor noastre. Să vină de-acasă cu de-ale gurii, sau cu ce ar vrea ele să mai vină... Și Doamne ferește, să îl aibă Dumnezeu în pază pe acela care va fi bătut într-o zi de nenoroc, a cărui soție sau soră va veni, întâia, aici, unde se va pune de mănăstire!

—Oare e bine, Manoil?

—Cu sau fără vis din cer, credeți, calfelor, că mie îmi face plăcere? Sunt om, sunt om, sunt om... Dar o să primim vizite, fiecare, de acasă, din luna care urmează după ce ne reîntregim, adică din septembrie. Și în primele zile ale lui septembrie, sau când o fi, de va veni și nevasta sau surioara cuiva, prima din ele, vom avea și datul nefericit, pentru clădirea cea mare, pe care o dorește atât Negru Vodă.

(...)

”Tu ești femeia mea, oaza pieptului meu.”

Manoil o strânse pe Ana la piept, fără nicio înfrânare. Nu o văzuse de mult pe Ana. Of, draga lui nevestică, pasărea lăuntrului său... Și, probabil, alți nouă meșteri își strângeau, la fel de speriați, nevestele sau surorile către piept, munciți acum de gânduri negre. Știau pesemne bine ce îi așteptau, viitorul, cele câteva luni de coșmar, până când se va afla care ar fi fost jertfirea. De fapt, ca și Manoil, alți nouă bărbați se rugau ca momentul acela să treacă pe lângă ei foarte repede, să nu ajungă la ei niciodată sau să se prelungească, dacă s-ar putea, până la infinit. Prima lună din septembrie, să fi fost atât de mult și atât de puțin! Doamne sfinte, pe cine are să cadă ghinionul destinului aceluia fatidic? ”Oare pe surioara mea? Tocmai pe draga mea soruță, pe care o iubesc atât de mult de când m-am născut? Pe sora mea cea mai mică, pe îndrăgita mea soriuță? Nu, femeia n-o să vină niciodată la mine!”

—Ana, știi, sunt nebun! Sunt cel mai mare dintre nebuni!, zise Manoil, după ce se desprinse de femeia lui, care i se încolăcise în carne, și femeia, încă agățată de el, îi zicea:

—Nebun tu, Manoil? Ești prostuț, doar atât... Ești cel mai prostuț dintre prostuți!

—Eu, Ana?

—De ce, Manole, să fii nebun? Ești prostuț. Iar eu te iubesc și așa prostuț cum ești tu, uneori. Doar uneori, Manoil., i-a zis, apoi s-a uitat, așa galeșă, la bărbatu-său. ”Uneori”... ”uneori”... ”uneori”..., îi țiuiau lui Manoil cuvintele Anei în ureche. Și-apoi se porni să o iubească și mai îndârjit, istovit, parcă, la răstimpuri. Și la urmă, a privit-o ca un nebun, spunându-i:

—Auzi, Ană? Să nu vii la mine cu demâncare. Să mă lași să răbd. Eu atâta te rog, Ana! Și o crâmpoți din nou peste pieptul lui, înfundându-și căpătâiul în părul ei cu miros foarte vag de cireșe sălbatice.

—Cum să nu vin, Manoil? Atâtea luni, să nu te văd eu?, îi răspunse, zâmbind și foarte roșie în obraji, și desprinzându-i-se din brațe.

—Să nu vii, Ano! Eu atâta îți zic! Sunt nebun dacă vii, să nu vii!

—Să nu viu?, râse, cu gropițe roșii în obrajii amândoi...

—Nu, Ana mea!, apoi o privi în adâncime, încercând să pară întreg, ca femeia să nu îi sesizeze înfricoșarea.

—Nu vin, atunci, Manoil.

—Promiți?

—Îți promit. Și femeia începu să râdă, zglobie și foarte frumoasă, o mândrețe de femeie care cu siguranță era. Îl iubea mult pe Manole și meșterul era convins acum că, din iubire, Ana îi va asculta porunca.

—Să nu vii auzi, Ano? Nu e de glumă!

—Nu vin atunci, Manole... Dacă tu zici să nu, atunci nu vin.

—Mi-ai promis, Anuță!

—Da... Cu mâna pe inimă! ”Pe inimă”... ”pe inimă”... ”pe inimă”... Și din nou o crâmpoțea și o frângea cu palma, din nou ar fi vrut să se facă zid și artă, în carnea ei tânără. O iubea de fapt ca pe ochii din cap.

Manoil mai rămăsese alături de soția lui până spre sfârșitul lui august. Apoi se gândi, cu groază, că ar fi fost timpul ca să revină în Argeș, și să se reîntregească cu ceilalți meșteri și să încerce să refacă construcția la mănăstirea ce nu a vrut să se clădească, nici pace. ”Acel septembrie blestemat, poate nu va veni...”, își zicea, ca și cuprins de friguri, Manoil. Poate de data aceea zidurile vor rezista. Poate nenorocita aia de Mănăstire nu se va mai prăbuși. ”Ce vrea toată lumea asta de la mine? Să stau acum și să mă gândesc că probabil jertfa va purta numele Anei, sau pe al surorii mele? Este o mare nerozie, totul! Munca, orice clădesc cu mâinile acestea de meșter, totul! Cine sunt ei, de îmi înfig pumnalul acesta în piept, până în septembrie, și ce vor de la mine?”

S-au reîntâlnit cu teamă toți zece. Niciunul dintre ei nu simțea în suflet altceva decât o spaimă vecină cu moartea. Oare ce avea să se mai întâmple de acum, cine ar fi fost jertfa? Care soție, care surioară? De acum se reîntregiseră și reluară, la sfârșitul lui august, lucrul la zidurile viitoarei mănăstiri, care, ca prin blestem, să se fi tot fi crăpat acum două luni și ceva. Lucrul era destoinic, toți își dădeau strădania. ”Poate acum o să reziste, ce ziceți, bărbați cu brațe de fier? Facem treabă?”, îi îmbărbăta din nou Manoil. Însă și lui îi era frică, ca și celorlalți. Și, când începuse să se mai răcească, pe-afară, teama nu îl mai lăsa decât cu greu afară din colții ei. Avea oare să fie bine? ”Doar i-am spus Anei să nu vină. I-am poruncit!” O jumătate de oră se lăsa cuprins de spaimă, celelalte șase-șapte muncea la ziduri, străduindu-se să le ridice după o tehnică ireproșabilă. Era ceva de furcă cu construcția aceea, nu voia pur și simplu să stea dreaptă, se năruia. Parcă nu era leac, pentru această problemă fără capăt. Cum trecea timpul, zidului îi venea să alunece și să se năruiască. În van încercaseră fel și fel de tertipuri. Niciun rezultat, zidul rămânea la fel de capricios, la fel de sensibil, parcă, chiar și la o adierea de septembrie. ”Poate visul lui Manoil nu era chiar atât de rău! Trebuie să îi dăm zidului jertfă! Altfel, nu stă!”, au spus atunci meșterii, extrem de determinați să reușească să ridice construcția. ”Poate nu era un vis chiar absurd. Creația cere jertfă, pesemne! Aceasta e probabil legea firii, Doamne iartă-ne, că noi vinovați nu suntem, ci doar înspăimântați!, își spuneau ei, înfricoșați de pedepsele lui Negru Vodă. ”Dar jertfa nu o să fie din casa mea... Nu o să fie soția sau sora mea...”, își ziceau, însă, toți zece. Și, credem, nicio soțioară ori nicio surioară nu aflaseră de secretul plan al meșterilor, altfel pedeapsă mare. Mai mult sau mai puțin, fuseseră însă îndemnate, toate femeile, să nu vie în preajma construcției mănăstirești. Să nu vină nicidecum, în septembrie, și nici în octombrie, când era prea frig pentru a călători. Să își aștepte mai întâi urmele bocancului bărbatului, și doar apoi să deschidă ușa. Așa să mâie. Să nu plece, de zălude, la drum lung. Așa le învățaseră toți. ”Că nu se vrea... Că nu e bine!” Ci poate la primăvară... Oricum, nicio femeie nu se arătase încă pe cale. Fuseseră înțelepte, după ce auziseră ele câte ceva... Însă povestea cu zidurile părea încă nerezolvată.

Până într-o zi, când se văzu, din depărtare, trupul frumos al unei femei, care venea înspre ei, legănându-și șoldurile. Era Ana. Manole o privi din depărtare. O recunoscuse și nu prea. Să fi fost Ana, ori nu era ea? Femeia se apropia din ce în ce mai mult, zveltă și foarte tânără și frumoasă. O zână. O, nu. Era chiar Ana. ”Nu se poate. E femeia mea!”, apucă să își spună Manoil, apoi simți că îi veni cu leșin și cum i se întunecă zarea. Nu se putea totuși să fie Ana, era Ana ori nu? Femeia aceea era parcă mai împlinită la trup decât Ana a lui, poate nu era totuși Ana. Nu, să nu fi fost Ana. Și totuși soția lui Manole era. Ea era... O, nu! ”E Ana...”, zise, aproape împietrit de groază și mort. Calfele răsuflaseră acum ușurate, în afară de Manoil, care o privea acum îndelung pe cea care venea pe cărare. O privi mut și mort, cum venea către mănăstire, legănându-se pe șold și foarte frumoasă. Nicăieri pe lume nu exista o femeie mai mândră și mai frumoasă decât nevestica lui., își zicea acum meșterul, simțindu-și mintea din ce în ce mai rătăcită. Nicăieri nu exista o femeie mai dulce decât Ana Manole a lui... Of, Doamne! Chiar asupra lui să fi căzut blestemul? Poate doar i se părea, poate nu era adevărat, poate aceea era doar o iluzie nefericită. Doar îi spusese să rămână acasă și Ana îi promisese să nu vină la mănăstire. De ce să își fi călcat Ana promisiunea? De ce? ”De ce...?” ”De ce...?” Bărbatul o privea împietrit, iar celelalte calfe se apucaseră deja de pregătit mortarul. O mână de ciment, plus o mână de nisip și de apă. Aveau de zidit o femeie. Cu lacrimi în ochi, aveau de zidit o femeie.

(...)

Dar Ana avea pe chip un zâmbet mare ca o duminică. Era fericită, venea înspre Manole legănându-se, fericită.

—Manoil, așteptăm un copil!

—Un copil? De ce ai venit, Anuță? ...Mortarul era deja pregătit, în nouă găleți pline, câte calfe, în afară de una, care zăcea aruncată în iarbă.

—Sunt însărcinată, Manoil, de asta am venit... Să îți zic. Nu mai puteam aștepta.

—Da. Acum înțeleg că Dumnezeu este uneori rău, Ana mea.

—Cum să fie rău? Ai înnebunit, Manoil. Dumnezeu ne-a dat cel mai frumos dar de pe lume!

—Dacă am făcut un copil cu tine, atunci înseamnă, nu?, că Dumnezeu este, într-adevăr bun. Și Manole simțea cum înnebunea. Cum își pierdea, încet, mințile.

—Stăteam în casă, de una singură, și nu mai puteam aștepta. Adicătelea, să îți zic, Manoil.

—Vrei să ne jucăm, Ană?, o întrerupse pe femeia lui, simțindu-și creierii zăpăciți.

—Să ne jucăm, Manoil?

—Dacă o să avem un copilandru, atunci trebuie să ne învățăm să ne mai jucăm, din când în când...

—Așa se zice, nu?

—Da...

—Și vrei să ne jucăm, Manoil? Începu să râdă.

—Ascultă, iubita mea., o întrerupse, străduindu-se să își ascundă lacrimile. Cel mai simplu joc de pe lume!, îi zicea. Uite, tu stai pe zidul acesta... Vezi, încă nu e săvârșit. Și eu mă fac, doar, că te zidesc!

—Cum așa, Manoil?

—Ne jucăm de-a femeia zidită, tu doar trebuie să stai! Apoi ieși afară din zid, și mă zidești tu pe mine! Priceput?

—Da, Manoil. Acum înțeleg!

—Atunci punem de-un joc, Anuță? Și privirea lui Manoil se întunecase, ca de moarte. ”Lăsați-mă pe mine. Eu trebuie să fac asta.”, le zise celorlalte calfe, care îl priveau împietriți. Și se apucă să își zidească nevasta, care stătea foarte cuminte și parcă mai plină la trup decât o lăsase acum trei luni, acasă. Și începu să o zidească exact pe locul unde trebuia să continue lucrarea începută din zori, în timp ce femeia râdea, foarte roșie în obraji și în cuvintele dragostei.

—Numai un pic, Manole, mai rămân! Apoi îți dau să mănânci, ți-am adus de fapt demâncare... Numai un pic stau, în zid, să nu te țiu cumva din lucrul tău prețios!

—Lasă coșul, Anuță, acolo jos, în iarbă, până se termină tot.

—Să-l las?

—Lângă găleata aceea pe care eu, unul, nu am umplut-o, ci dracul! Lasă coșul ăla acolo, jos, din el nu o să mănânc eu., zise cu glas stins, ca femeia să nu îi priceapă cuvintele.

—Da, Manoil. Și femeia își așeză coșul jos, și se reașeză, ușor emoționată, dar încă îmbujorată și cu un râset frumos, acolo unde îi indicase meșterul. Și acesta se apucă să o zidească, mai întâi picioarele, până la glezne, apoi pulpele și genunchii, pe fiecare. Continuă să pună mortar cu mistria, până ce nu se mai putea distinge partea de jos a rochiei femeii, apoi îi zidi mijlocul, și, la sfârșit, când urma să îi zidească pântecul, nu mai rezistă. Începu să plângă și să se zbată la inimă ca un nebun. ”Îmi omor copilul.”, își zise. Și Manoil era mort pe dinăuntru și surd, zicându-și încontinuu că își omoară femeia și pe pruncul nenăscut. ”Nu, zidul Mănăstirii mi-l omoară...”, își zicea apoi, iar fața îi era tumefiată de la atâta durere.

—O să las de aici pe altcineva, Ana!, când mistria atinsese pântecul femeii.

—Nu, tot tu!, și femeia râdea, cu gândul la jocul acela neobișnuit. Și atunci a zidit-o toată.

—Începe să mă strângă, Manoil!, icni femeia, după un timp.

—Te strânge?

—Un pic. Doar puțin. Termini, apoi mâncăm amândoi din ce ți-am adus. Dar mă strânge cam tare, dragul meu!

—Te strânge?

—Un pic. Și coastele începuseră să o doară.

—Și mă zidești și tu... Și nu mai știu apoi nimic de el, și căzu chiar lângă femeia zidită cu mortar drept în zid, zvârcolindu-se tare. Nimeni nu a îndrăznit atunci să o scoată pe Ana din zid, ci l-au stropit repede pe Manoil cu apa nefolosită din cea de-a zecea găleată.

Pe locurile acelea se întinde acum o Mănăstire adevărată, numită Mănăstirea Argeșului. Se spune că Negru Vodă a apreciat ca nemaipomenită construcția, numind-o cea mai frumoasă de pe pământ, cu adevărat inegalabilă în frumusețe. Și că, nemaivrând ca meșterii să construiască altă dată una și mai trainică și mai frumoasă decât aceea, a pus ca meșterii să fie izolați pe acoperișurile lucrării. ”Oare lumea aceasta este prea nebună cu omul?” Meșterii, văzându-se păcăliți, și-au încropit, pe jumătate morți de spaimă și de prostia jertfei zidite, de credulitatea lor, tocmai din frânghiile și scândurile rămase după finisarea lucrărilor, niște înlocuitoare de zbor, care să-i scape. Însă nu venise însă în lume vremea zborului, și, încercând să zboare, s-au prăbușit cei zece atunci, tocmai lângă mănăstirea căreia doar o femeie și copilul ei nenăscut i-au dat viață. Și așa a fost, oameni buni. ”Oare am înnebunit, Ana mea?, și-a zis Manole, după ce, înnebunit, și-a isprăvit lucrul, care îl blestemase, apoi s-a aruncat de pe mănăstire. Și a murit Manole, ca într-o eliberare. Și poate Manole și-a găsit liniștea, mai jos, pe pământ, și eliberarea dorită, gemând năprasnic, în numele unui Dumnezeu prea nemilos cu ei trei, auzind, înainte de moartea iminentă, cuvintele femeii sale iubite:

”Manoli, Manoli,
Meștere Manoli!
Zidul rău ma strânge,
Țâțișoara-mi plânge,
Copilașu-mi frânge,
Viata mi se stinge!
Iar unde cădea
Ce se mai făcea?
O fântâna lină,
Cu apa puțină,
Cu apa sărată,
Cu lacrimi udată!”

Și pe locul morții celor doisprezece, zece calfe, plus o femeie și copilul ei nenăscut, adicătelea chiar lângă mănăstire, se spune că a curs, un timp, un izvor.

MIHAI PETRE

Procesul

-Ai, fa?..., or' te dă-n judecată? Că așa spune pân sat... și Leana Vasâlcăi se opri, aruncând o privire atentă Nuții lu' Bleotu. Măi stăi oțâră, să ne mai tragem sufletu'.

-Păi nu mă dă? Să mă dea!..., că și eu spui ce-am văzut..., îi răspunse Nuța, oprindu-se și ea. Se răcori cu mâna trecută repede prin față, apoi își șterse sudoarea de pe frunte cu un colț al șorțului.

Obosiseră, trăgând de un cărucior împrumutat de la Oica lu' Savu, că al Leanii era prea mic pentru cei doi saci pe care-i aveau de măcinat. Plecaseră la moară când se crăpa de ziuă, ca la întoarcere să le ia Gicu Maretii care le strigase de seara, dar Leana nu terminase de curățat, iar Nuța aflase prea târziu că se merge la moară. Sînt cam de-o vârstă, Leana să aibă totuși vreo doi-trei ani mai mult ca Nuța care-i zice țaică și mata, din obișnuință..., dacă așa s-a pomenit în familiile lor, vecine și cam rude, așa mai de departe...

-Greu, țaică!... și-apăi că n-avem măi mult de 5-6 bănicioare, zise Nuța...

-Greu, aha... și căruciorul e bun, merge ușor, da' de..., are ceva greutate!..., îi răspunse Leana...

Un câine începu să le latre de dincolo de gardul curții lui Leonte Brigadieru, destul să-i întărâte și pe alții și, într-adevăr, pe drum apărură vreo doi-trei căței gălăgioși. Nuța se aplecă după o piatră de pe jos și o aruncă spre ei... Plecați dracului, d'acia!..., potăile dracu'..., dă voi ne arde nouă acuma!... Cățeii fugiră cu scelălăituri scurte și intrară în curte... Un timp nu se mai auzi nimic și dimineața le învălui într-o liniște frântă de un cocoș care, mirat parcă de tăcerea satului, cântă puțin și tăcu.

-Hai, Nuță, hai să mergem, zise Leana, căscând..., hai, că m-apucă somnu'...

-Hai, țaică..., ai dreptate, că acu' e mai dulce..., îi răspunse Nuța, întinzându-se c-un oftat ușor... Da', hai să mai schimbăm mâinile, să nu tragem tot cu mâna aia... În timp ce schimbau locurile de tras, Leana o întrebă...

-Și, zâi, ești gata să te duci la proces, ai?...

-Păi, dacă ea vrea..., mă duc, ce să fac?..., da-ți spusăi..., eu spui ce-am văzut, nimic mai mult, că acolo te pune să juri pă sfânta cruce... și eu am copii, nu jur pă strâmb, Doamne ferește!...

-Da, da' ea zâce că n-ai martori și că i-ai făcut fata dă râs..., că ai umplut satu' cu minciuni..., da' mai multe nu zâce...

-Eu, țaică?..., eu, nu ea?... Cum adică, eu?... Păi m-am dus la ea, chiar în sara când..., o chem la poartă, mă uit pă drum și pân curte, să nu m-audă cineva și-i spun... naște Floare, uite-așa și așa..., năsica cu..., eu îi văzui în graj!..., să n-apuc să mă mișc d-aci dacă te-oi minți!... și ea, cum aude, cum începe să strige la mine..., da'n gura mare..., că nu mi-e rușine să mint, că am copii și bărbat..., ori nu mi-ajunge... a bărbatului meu, da' i-a zâs pă nume, știi!?..., că eu umblu după... și iar i-a zâs pă nume, știi? Eu am încercat s-o potolesc..., măi naște, măi încet, că ne-aude cineva... și ea, nimic..., ce dacă ne-aude, fa?..., să ne-audă!..., să am martori, că te dau în judecată, tu crezi că-ți merge să strici cinstea fetii mele?..., las' că-ți arăt eu ție!... Și asta a fost atunci sara..., d-atunci tot am auzât că zâce că mă dă-n judecată...

-Da' ia spune-mi, fa și mie..., că n-am avut timp să stăm și noi două dă vorbă..., dă fapt, cum a fost?...

-Păi, de, țaică..., fir-ar..., că-i zâc și ceva dă timp..., că parcă fuge, nu trece..., vine miercuri, gata săptămâna!..., vine miercuri...

- Tu zâi mai bine..., vine sâmbăta și gata săptămâna, că la tine săptămâna trece cu sâmbăta..., odată cu Aurel dă pă șantier...

-Ș-așa..., cum zâci mata..., că și el vine sâmbătă spre sară și pleacă luni dimineață, când vine mașina șantierului să-i ia... Păi, dă fapt, d-aci mi să trage și năcazul cu nașa Floare...

-Ei, păi cum?...

-Stăi să vezi... Acu'..., să tot fie trei-patru săptămâni..., vine Aurel acasă. Îi pui să mănânce, mănâncă, mă-ntreabă dă copii, îi spui... Mitiță era cu vitele, Mioara era pă la mă-sa mare și am crezut că vrea și el, ca bărbatu, deh, că după o săptămână... și-ți spui drept, că nu mă feresc dă mata... și mie mi-era dor dă el..., mă dau pă lângă el..., dăgeaba!... Apoi zâce că să duce pă la nașu Titel să vadă ce mai face..., nu zâc nimic, îi dau alte haine..., să schimbă și pleacă. Vine sara, pui masa și el... tot la nașu..., o trimit pă Mioara să-l cheme și zâce să mâncăm noi, că vine el... Ei, mâncăm noi fără el, culc copiii și mă duc așa, în trecere, pă drum. Într-adevăr, sub perdeaua dă la prispă, jucau cărți... el, părintele, Micu lu' Papură și nașu.... Becurile aprinse, să vedea dân drum tot... Duminică, s-a sculat târziu și nu mai știu ce-am făcut..., luni a plecat. Sâmbăta ailantă ș-ailantă..., la fel..., ba că e obosât, ba că e năcăjit că a pierdut la cărți, ba că..., da' eu-l vedeam

că n-are chef dă mine și mă gândesc… cum mă?..., până acu', când veneai după șantier, nu știai cum să rămânem sânguri, așa ca femeia cu bărbatu' ei, mă-nțelegi?... ș-acu'?..., te-apucă obosala și năcazurile și jocul dă cărți... și mereu pă la nașu... Sâmbăta dă trecu, tot așa... și-atunci îmi zâc, că nu sînt nici eu proastă,... Nuță, aici e ceva!..., are pă cineva..., or' la șantier, or' p-icișa... Dac-o fi pă la șantier, docamdată n-am ce-i face, da' dac-o fi dup-acilea, pot să aflu... și-ncep să mă gândesc cam cine-ar putea fi... Și-acu-ți spui că mi-am făcut păcate, Doamne iartă-mă!... și cu nașa și cu Mădălina ei..., ce dacă e studentă?..., apoi le-am bănuit pă Valentina lu' Făsui și pă Măriuța lu' neica Tudor, că astea sînt cam toată zâua pân curte pă la nașa. Ei... și sâmbăta dă trecu, zâce tot așa... că să duce pă la nașu' și eu zâc... du-te, că și eu trebuie să mă duc pân' la mama... Dup-o juma' dă ceas, trec și eu pă drum, ajung în dreptu' casii nașilor, dau bună zâua și-mi răspunde Măriuța care ieșea dân magazâe, le ducea vin la masă..., era doar el cu nașu'... Aii, zâc eu..., d-aia ești tu, Aurele, obosât..., dacă o călărești pă Măriuța..., nu mai ai chef dă muierea ta..., binee! Pă la Țonești, cobor spre vale și mă-ntorc..., o iau pân porumbi și vin înapoi până ajung la fânaru' lu' nașu' Titel... Mă uit încolo, mă uit încoace..., nu să vede nicio urmă..., știi că dacă pui o haină sau un țol și stai pă el, mai vezi o foaie dă porumb ruptă, ori un vrej mișcat dă la locul lui..., tot rămâne urmă..., da' nimic!..., măi să fie, zâc eu, unde să-ntâlnesc ăștia?..., când văz scara mare rezemată dă fânar... Oleo, scara pusă p-afară!?..., păi de ce?... ahaa... și, dintr-odată luminată de gând, zâc... păi d'aia!..., sus în fânar, pă moale, nu pă pământu' tare!..., să o doară spatele pă Măriuța și să nu le tihnească... Și cum stam eu așa în fața scării, dintr-odată-mi vine-n gând să mă sui, să văz cu ochii mei... trebuie să aibă așternută o pătură sau o haină..., ceva..., că nu e deloc plăcut să stai dăzbrăcată pă fân, mai ales când te-nfierbânți... Mă sui, mă uit peste tot... nimic!..., doar un cuibar cu două ouă și niște fân rămas dân iarna trecută... ușa podului pă unde coboară fânul era închisă și acoperită cu câteva smocuri de iarbă uscată. Dau să cobor, când aud ușa dă la grajd cum să dăschide și zâc... bine Măriuță și tu Aurele c-o să vedeți voi circu' pă care o să-l fac eu cu voi... Dau un pic fânu' la o parte și mă uit jos, pântre scândurile ușii ș-o văd...

-Pă Măriuța!...

-Da, de unde!..., era bine, țaică, să fie ea, că n-ajungeam să mă supăr cu nașa care mă amenință cu procesu'... Pă Măriuța o porcăiam eu, poate-i făceam și păru' permanent și-l lecuiam și pă Aurel... Da' pă ușă a intrat nașa mică...

-Care, fa?... Mădălina?... și cu cine?...

-Nu, Mădălina!..., Adela!...

Cum, Adela, fa?..., păi aia acu' a terminat 8 clase..., e un copil..., fugi d-acilea, că nu te cred!...

-Așa mi-am zâs și eu..., nu să poate... Aurel cu Adela..., Doamne ferește!..., că ne e și nașe și-apoi e un copil..., poate o fi venit în grajd după ceva... Cum stam eu așa și mă gândeam, ușa să dăschide și intră...

-Aur... a apucat să spună Leana...

-Nu, țaică, nu era Aurel!..., era Ile al lu' popa Crețu...

-Vai dă mine!..., ăla, fa, dă e student și zâce că se face popă, ca părintele?...

-Aha!..., el era!... și când l-am văzut, am zâs că au ceva dă vorbit, poate vro vorbă pentru Mădălina, că... deh, amândoi studenți..., s-ar potrivi..., da' o văd pă Adela că sare pă el și-ncepe să-l pupe peste tot... și el zâce... stăi cuminte!..., nu acum, că n-am timp!..., trebuie să merg cu părintele la oraș!..., venii doar să-ți spui..., lăsăm pă deseară... Da' Adela trage din umbră un scaun mai vechi, d-alea cu spătar înalt... ș-îl împinge pă Ile, spunându-i cu o voce miorlăită... numai un pic, te roog!... și-l desface la pantaloni și-i scoate... mă-nțelegi!?..., țaică, să fiu a dracului dacă te mint!..., da' așa ceva n-am văzut, dă când mama m-a făcut!... și Adela să juca cu... mă-nțelegi!?... și ofta și ofta... și mie-mi venea să scuip...

-Ei, taci, că nu te cred!... zise Leana care se opri, uitându-se la Nuța... și?...

-Nu mă crezi, da' stăi să vezi... Adela îi sare-n poală lu' Ile..., mă uit la ea cum s-așază... mă-nțelegi!?... și-ncepe să sară-n sus și-n jos, ținându-se dă umerii lu' Ile și ăla o pupa peste tot, dar mai mult pă urechi, pă ceafă și pă țâțe. Adela asta d-o vezi pă uliță zâci că e o pisâcă moartă dă foame, acum gemea și ofta... și iar sărea și iar ofta și gemea... Hai, gata!..., n-auzi că... deseară?... Bine, da' hai puțin și..., știi tu!... și Adela s-a ridicat, apoi s-a întors, și-a dat fusta pă spate, aplecându-se în față și ținându-se cu mîinile de spătaru' scaunului. Aici Nuța s-a oprit din povestit și-a bătut fruntea cu palma, semn că a înțeles ceva, și a repetat mai mult pentru ea și foarte încet..., da, da!..., scaunu' cu spătar..., aha, deci!..., scaunu' cu spătar... Nu cumva!?..., că am mai văzut eu unul la... Aiii, d-astea-mi ești!?...

-Ce zâci, fa, că nu te-aud?..., a întrebat-o Leana, zâi mai tare!...

Și Nuța i-a povestit... mai tare, dar parcă vocea i se schimbase, se făcuse dintr-odată mai clară și o lumină scurtă îi fulgera fața...

-Da, țaică, cei doi s-au împreunat așa ca câinii, pă la spate, țaică!..., ca câinii... și eu mă uitam la ei... și-mi venea să-i scuip... și Ile când îi prindea picioarele dă sus dă la șolduri,

când îi frământa țâțele și asta mică să răsucea și să răsucea spre el și da să-l muște dă ceva, da' n-ajungea... și atunci... Și atunci Leana i-a răspuns în gând... pă la spate, ai?..., ce știi tu, proasto!?..., stai sub Aurel ca o blană și vrei să te mai dorească?..., ce știi tu!?..., acu' în dragostea pă furate îi stai ș-în poală și-ți ridici și fusta și el... și picioarele... și țâțele... A oftat greu și a devenit iar atentă la Nuța care zâcea... am scuipat or' m-am mișcat..., m-au auzit și s-au oprit, uitându-se-sus... Vro găină, or' vro pisâcă, ceva, a zâs Adela, da' n-au mai făcut nimic... S-au mai pupat de vro câteva ori, așa pă fugă și au plecat... A ieșit întâi Adela fluierând un cântec pân care cred că-i spunea lui că poate să să ducă. După ce-a plecat și Ile, am mai rămas uitându-mă la scaunu' cu spătar, singur și părăsit în mijlocul grajdului ca o vechitură fără folos și nu-mi venea să cred că ce văzusem era adevărat, înțelegând abia acum la ce e bun un scaun cu spătar și-mi pare rău că n-am înțeles mai devreme, ca atunci când l-am mai văzut... undeva!... Spre sară, m-am dus la nașa, cum îți spusei..., da' a luat foc..., nici n-a vrut să m-asculte și d-atunci mă amenință cu procesu'. Treaba ei, e fata ei, facă ce-or vrea!..., n-am martori, da' și eu o să-l chem pă Ile, că e major și, ca viitor popă, n-o să jure strâmb, sau mai știi? Ei și!?..., o să mă condame pentru d-aia, cum îi zîce... calomnie, da' pă ce bază?..., că eu nu le-am pomenit numele dăcât nașii și lu' mata...

Au mers întins și tot povestind au uitat de oboseala trasului de cărucior. În dreptul lui Fănică Țonea au vrut să se oprească...

-Hai să ne mai hodinim, că mai e pân' la moară… și acu' să luminează dă zâuă, a zis Nuța…

Într-adevăr, dinspre Verdea se ridicau mici dungi de lumină, tăind în fuioarele mari și negre ale nopții largi ferestre prin care se vedeau curțile și casele oamenilor. Și cocoșii se-ntreceau în cucurigăieli, de la cele mici, din câteva sunete chinuite și înecate de pui până la cele pline și lungi ale cocoșilor bătâni…

-Hai, fa…, da' un pic mai la vale. N-auzi cum cântă cocoșii ăstuia? Parcă are o armată…, ce dracu' o face cu atâția?..., nu să-ncaieră ?... a întrebat Leana…

-Am auzât că le taie pintenii și-i țâne separat…, da' bine zâci, țaică…, să ne mai hodinim… că acu' răsare și soarele și cocoșii ăștia… eh, da' cântă nu să joacă!... și așa mă gândesc eu că ei cântă dă două ori…

-Cum fa, dă două ori?... n-auzi că unii cântă și cântă și dă zece ori?...

-Ei, țaică…, dă două ori să pune!... o dată ca cocoșii… și-atunci pot să cânte și d-o sută dă ori, că tot o dată să pune… ș-a doua oară… și aici Nuța a vorbit mai încet, amestecând vorbele într-un oftat subțire…, a doua oară cântă să să mai dăștepte lumea…, așa ca mine…

Leana n-a mai prins ultimele cuvinte ale Nuții, iar oftatul l-a pus pe seama oboselii trasului de cărucior. Ce o interesa îi stătea pe limbă de mai mult timp și acum a vrut să știe…

-Auzi, fa…, da' tu cu Aurel…, n-aț' încercat și voi…, așa cum i-ai văzut p-ăia?..., niciodată?...

-Nu, Doamne ferește..., țaică!... Ba, dacă-mi aduc aminte, odată a-ncercat să mă treacă d'asupra lui, că zâcea că așa să laudă unii pă șantier, că fac cu muierile lor, or' cu altele…, da' l-am potolit repede…, păi ce?... eu sînt ca curvele alea?…

-Ei, acu', bine că te-ai lămurit cu Aurel! Vezi că n-avea pă nimeni?..., or' o avea pă vruna pă la șantier..., mai știi?...

-Așa m-am gândit și eu..., pă la șantier..., aha!..., țaică, așa proastă mă crezi?... și cu privirea aninată de coada ochiului o fixă preț de câteva secunde. Acum știu..., da' las' pă mine... Cu nașa..., o fi proces, n-o fi..., ce-o vrea Dumnezău!..., da' n-aștept eu să mă poarte nașa pân tribunale..., p-asta dân sat o s-o prind cu Aurel, n-avea grijă!... și o să fac, țaică, un circ de n-au pomenit șapte sate!... Și lui, dar mai ales ei, ce-o să-i fac!..., aiii!..., fir-ar ea a dracului dă curvă!..., că zâceam și eu..., de, să ai încredere!... și iar privirea aruncată în treacăt se odihni pe Leana care, trăgând de cărucior, părea liniștită, deși niște dungi ca niște semne de întrebare îi apăruseră pe frunte... și aia o să mă dea-n judecată și ăla o să fie adevăratu' proces..., stăi să vezi...

NICOLAE STAN

Evelyn

Mobilul sună discret, cu imnul țării îndelung căutat. Îl duse alene la ureche, așezându-se pe pat:

- Îți dau o bombă!

Se mișcă înfiorată ușor: orice umbră de duritate o trezea la viață.

- Cum? îngăimă, surprinsă.

- Vin românii, Evelyn. Vin nebunii...

Tânăra se încordă dintr-o dată, într-un efort de apărare, sau poate de premeditare a atacului.

- Când? Întrebă susurând a neliniște amestecată cu teamă.

- În seara asta. Vin românii, iubito...

Închise telefonul și se lăsă întinsă pe pat, cuprinsă de o stare plutitoare. Tocmai sosită de la taraba ei plină de fructe rumene și îmbietoare, se destindea ca un arc prea mult întins. Își încheia astfel viața diurnă dusă în piața din centrul orașului. După somnul de dinaintea înserării urma viața ei nocturnă, care-i încununa ziua cu o diademă izvorâtă direct din copleșitoarea mamă Natură.

Istovită, cuprinsă de plasa somnului izbovitor, intră cu delicatețe în alte timpuri și-n alte spații, cândva cunoscute...

Venea din Slobozia, un orășel de cincizeci și șase de mii de suflete, aflat în sud-estul României. Zona era una de câmpie, de bărăgan, vestită prin fertilitatea ogoarelor. Slobozenii erau oameni ai pământului, ai lucrurilor făcute cu măsură, ordonați și cumsecade. Ei executau conștiincioși ce li se cerea, și în general așteptau cuminți un ordin, o poruncă sau o invitație de undeva din afara lor, dintr-un punct către care aspirau în secret, în tăcere desăvârșită.

Pe acest pământ prietenos, generos și cuprinzător, venise ea în lumea cea plină de doruri. Când fusese micuță - pe la gimnaziu, își amintea, mișcându-se pe cearceaful aproape alb - îi plăcuse cartea. Era premiantă în fiecare an, fiind un fel de abonată constantă la cununița și premiile finalului de an școlar. Mama ei, încă tânără - căci tatăl plecase în lumea largă de când copila avea un anișor - se mândrea cu hărnicia și inteligența fetei ei. Pe măsură ce se mărea însă, fetița constatase uimită că nu mai avea chef de carte, că școala o atrăgea din ce în ce mai puțin. Se înălța ca din apă și îmbobocea. Oglinda îi descoperea în fiecare zi, cu surprindere, o nouă copilandră, o frumoasă domnișoară, o fată pe cinste. Așa că, pe la sfârșitul clasei a opta, ajunsese la medii mici, cu mult în urma colegilor ei tot mai inteligenți și mai învățați.

Dar nu rămăsese chiar de căruță. Ceva din vâna ei inițială de posibilă erudită se arăta din când în când, deși anemic până la invizibilitate. Așa se face că, într-o senină dimineață, mama ei sosise într-un suflet de la arabul la care lucra și-i strigase fericită:

– Ai luat la liceu! Ai reușit!

Auzise ca prin vată, la marginea viselor ei confuze și din ce în ce mai cuprinse de un abur erotic inexplicabil. Se întorsese pe cealaltă parte în patul ei care-i rămăsese mic, fără reacție. Reușise să-și continue visul seducător, palpitant, în care se contopise cu fervoare.

În anii de liceu care urmară și despre care se povesteau, îndeobște, numai întâmplări romantice și solidare, ea devenise și mai însingurată, marcată parcă de un destin aparte. Izolată de colegi în prima bancă, era imobilizată, fără putința apărării, sub șirul implacabil al privirilor celorlalți. Părea fixată într-un punct ca un exemplar rarisim și periculos, pe care era bine să-l ai mereu în față, pentru a nu-l uita, pentru a-i evita mișcările veninoase.

Și atunci, în acele vremuri tulburi, prin somnul amețitor și perpetuu în care intrase de câțiva ani, îl întâlnise pe el. Fusese o fatalitate îndelung așteptată de corpul ei feciorelnic, de înțelepciunea amorțită a atomilor ei inteligibili: Ionuț Mortu îi ieșise în cale. Mai mult decât atât, și mai rapid decât se putea închipui, Ionuț - Jean, îl numise ea, protectoare, drăgăstoasă - o dusese pe sus în apartamentul lui de burlac și acolo o învățase ceea ce nu avea să mai uite vreodată; ceea ce ea însăși va perfecționa cu propriile-i mijloace, cu propria-i știință, până la un nivel uluitor pentru oamenii obișnuiți și călduți; ceea ce îi va fi marcat viața de atunci încolo, dirijând-o către un scop pe care ea nu-l cunoștea, dar în seama căruia se lăsa cu patimă și credință oarbe.

Înfățișarea ei în biroul directorului liceului, în condițiile acceptării de bună voie a noului drum, nu părea deloc fundamentată, nu se susținea cu nici un argument. Însă ea așa simțea și se lăsase cucerită de senzorialitatea ei bogată, poate chiar luxuriantă.

- Am fost violată, domnule director! avea să-i mărturisească directorului care o privea curios și puțin speriat. M-a bătut și m-a forțat! declara ea grăbită, mecanic, fără zbuciumul lăuntric al victimei dintotdeauna.

Însă nu-l reclamase Poliției pe cel ce-o transformase deja într-o domnișoară sadea. Iar directorul tăcuse discret, lăsând lucrurile în făgașul lor natural, întrebându-se doar în treacăt ce putea să explice nevoia de mărturisire a copiliței din fața lui. Dar nu găsise răspunsul, deși îl intuia pe aproape, prin jur, numai bun de înhățat din zbor, ca pe un fluture colorat.

Cu un efort suprem de autoanaliză, ea hotărâse că, până

la urmă, culmea, îi plăcea agresorul: era brunet - murea după bruneți! -, puternic, vânjos, cu părul creț și scurt, și extraordinar de decis. Cine nu-l cunoștea ar fi putut spune că era de-a dreptul primitiv.

Dar Jean avea calitățile lui certe, pe care ea le cunoștea atât de bine încât devenise total dependentă față de el. Înaintea ei se deschisese neașteptat o lume nebănuită a bucuriei și a plăcerii. Savura fiecare clipă, în voia căreia se lăsa cu un talent neasemuit, pe care Jean îl cultiva interesat ca un geambaș umblat. Așa se face că școala devenise un scop prea îngust pentru ea, prea neînsemnat. Atunci când mai venea pe la liceu își privea colegii cu duioșie de soră mai mare, plângându-i că cresc așa de frumos - mai ales băieții, i se părea ei -, dar așa de slabi și de neajutorați în fața vieții.

De altfel, dedată la cunoașterea complicatului mecanism social, după ce rămăsese repetentă prin neparticiparea la corigențele din toamnă, în clasa a X-a, nu fusese o problemă să-și scoată foaia matricolă de absolvire. Cu 25 de dolari, bani pe care învățase să-i câștige ușor, secretara îi eliberase hârtia de care n-avea să se folosească niciodată, pentru că viața ei fusese trasată deja și era paralelă cu aerul închis al buchiilor școlii. Dar din respect de sine trebuia să aibă zece clase încheiate. Iar respectul de sine era sfânt pentru ea.

Avea 16 ani. Era momentul când Jean îi poruncise energic:

- Ajunge!

El pusese punct, cu severitatea-i cunoscută, rătăcirii prin lumea slobozenilor harnici, fără bani și cu relativ bun simț. Venise vremea, îi spusese, să întreprindă acțiuni măreațe, inițiative curajoase. Slobozia cea medie era ceva ce trebuia depășit. Iar primul pas către noua scenă a evoluției spumoaselor întâmplări ale vieții ei avea să fie Istanbulul. Preocupat ca un manager desăvârșit, Jean știa foarte bine ce era necesar să facă pentru a ajunge, mai întâi, în lumea orientală a lipsei de dureri și spaime. Pentru început, ea urma să-și schimbe numele.

O chema Eva. Un nume prea grav, prea greu, care impunea prea mult respect, până la crispare sau resentiment. Căutând în mintea lui isteață, Jean o rebotezase pe cea care avea să fie stâlpul aurit al unei lumi pline de vocație, de frenezie și de uitare de sine în aspirația ei către o chemare încă neauzită de muritorii cei comuni.

- Evelyn va fi numele tău de scenă! Te numesc Evelyn!

Ea se uitase în oglindă, uimită. Acolo, în cristalul curat, o privea o fetișcană subțire, o blondă naturală, cu ochi albaștri ca peruzeaua, cu năsuc simpatic în vânt, cu picioare înalte și drepte și cu un bust dominator. Da, îi plăcuse, era chiar Evelyn pe de-a-ntregul.

Pregătirile pentru plecarea în Turcia duraseră o singură zi. Nu prea aveau ce să ia din Slobozia lor și să ducă prin cele străinătățuri. Orășelul acesta mândru și orgolios rămânea bine ascuns în sufletele lor care, însă, își doreau cu ardoare și alte spații, alte companii, alte culori și mirosuri, diverse și minunate ca tot ce se află sub guvernarea divină. Slobozia lor reală, cu cele cincizeci și șase de mii de suflete trăitoare, era epuizată pentru ei.

Istanbulul îi primise zgomotos și lacom de aventuri. Prima escală o făcuseră în bazarul orașului, neînchipuit de pestriț. Evelyn fusese impresionată de numărul mare de rămâni, dintre care mulți adolescenți, cu tuleie abia mijite, care intermediau tot felul de afaceri. Parcă toate națiile erau prezente în bazarul turcesc, dar în fruntea tuturor se situau românașii ei și polonezii. În acest loc, sub oblăduirea unui Dumnezeu tărcat, se vindea și se cumpăra orice.

Evelyn poposise ca vrăjită în magazinul unui turc, unde, desigur, un puști român o îmbia să cumpere. Era un adolescent din Focșani, spusese ulterior, roșu în obraji ca o piersică tocmai bună de mușcat, se gândise automat Evelyn, sedusă de puritatea conaționalului ei. Turcul, simțind în fetișcana romăncuță prospătura de excepție a bazarului, lansa oferte peste oferte, scăzând din preț de amorul artei, prelungind cu vădită încântare discuția cu copila superbă din fața-i.

- Fierbe-l! spusese tare, în românește, râzând, puștiul focșănean. Turcii sunt niște proști! zâmbea el către Evelyn, sigur pe el ca un criminal versat.

Patronul râdea și el, contaminat, și, în veselia generală, tocmai lansă o nouă ofertă către tânără, cu ajutorul băiatului. Acesta se întorsese către Evelyn și o luase protector de braț, ca un camarad fidel:

- Spune că te angajează! Că-i place de tine! Că te face șefă de magazin cu 800 de euro pe lună!

Jean se mișcase în spatele lor, prevenitor, ușor iritat. Dar emoția tulbure, care-i acoperea ca un văl nevăzut, atenuase zgomotul, apărându-i de intruși. Numai Evelyn, cu simțurile ei perfecte, sănătoase, simțise furia încă ținută sub control a protectorului ei și dăduse din cap a refuz.

Focșăneanul însă, cu un elan eliberator dezlănțuit, se agățase de ea disperat, implorând-o:

- Rămâi! Nu fi proastă. O să-ți dea mai mult! Îl furăm amândoi, că-i un prost făcut grămadă, ca toți turcălăii! Rămâi. Nu pleca. Rămâi!

Evelyn râsese bine dispusă, strângându-l la pieptul ei generos pe ajutorul turcului, drăgăstoasă și convinsă că românii ei focoși meritau toate fericirile pământului. Îl sărută apăsat pe piersicuțele obrajilor, ca pe un frate mai mic de care te desparți cu greutate, și părăsi grațios-tristă magazinul, căutându-l prin mulțime pe Jean care ieșise înaintea ei.

Privind captivată viermuiala bazarului, Evelyn se simțise plină de o energie secretă, nemaipomenită. Îi venea să cuprindă tot bazarul și, mai departe, tot Istanbulul la sânul ei călduros, debordând de vitalitate. Ezita între fidelitatea față de afacerea începută cu iubitul ei, neînfricatul Jean, și atracția pe care o avea pentru frumusețea tuturor oamenilor,

amestecați între ei, frați.

Era ca și cum în trupul ei binecuvântat s-ar fi aflat două romăncuțe, două slobozence aprige și neînchipuit de frumoase. Și amândouă doreau să se manifeste în felul lor liber, independent, dar în direcții diferite, sfâșiind-o pe Evelyn în două bucăți perfecte. Puțin speriată, respirase adânc, își umpluse plămânii de slava curată a cerului senin și reușise să se împace cu cea din interiorul ei. Reușise, astfel, performanța de a se menține intactă, una și bună, deși cea care se zbătea în adâncurile ființei ei, pe care o numise în gândul ei înfricoșat de-o clipă *Evelyn-a-doua*, voia cu obstinație să se îndrepte spre alte lumi.

- Ți-e rău? o întrebase Jean, brusc îngrijorat, apărut lângă ea ca din pământ, într-o fracțiune de secundă.

- N-n-nu..., aproape cântase Evelyn, sorbând cu nesaț azurul cerului, cu buzele ei cărnoase întredeschise, primind cu bucurie în trupul ei tânăr tot farmecul lumii. Mi-e bine! Mi-e foarte bine!

În săptămâna care urmase, Jean, cu spiritul lui descurcăreț, găsise un apartament exact în buricul Istanbulului, pe care-l încheie pe mai nimic. Din acel moment, Evelyn intrase în acțiune ca un mecanism bine întreținut, uns cu grijă la timp, gata de funcțiune zi și noapte, mereu proaspăt și productiv. Tânăra slobozeancă, plină de daruri alese, cunoscuse îndeaproape toată floarea turcimii cea impetuoasă, întreaga lor forță de dominare și subjugare, precum și recunoscuta lor generozitate vecină cu prostia față de femeile frumoase, femei de serai.

Energia nemăsurată a Evelynei îi copleșise pe turcii cei nestăpâniți, ba chiar nesătui. Forța comună a celor două romăncuțe ascunse în unica și inegalabila Evelyn, în fermecătoarea ghiaură, îi curățase și izbăvise pe turcaleți de toate zbuciumele și mizeriile vieții colorate a Istanbulului. Iscusința și dibăcia încântătoareI Evelyn îi cuceriseră definitiv pe locuitorii de toate etniile ai seducătorului oraș turcesc, îi scoseseră din zgârcenia și viclenia lor cunoscute, făcându-i să-și dezlege ca în vis baierile pungilor lor îndestulătoare, de unde cădeau în teancuri bancnote și monede valoroase tocmai în mâinile acaparatoare, puternice, ale protectorului Evelynei, aflat întotdeauna în preajma-i.

Așa se scursese, pe nesimțite, în plăcere și desfătare, îmbinând utilul cu plăcutul, o jumătate de an. Iar Jean le chivernisise viața, șederea lor profitabilă în Instanbul, cu multă pricepere. Cumpărase o mașină Opel, la prima mână, cu care ritmul de deplasare al clienților crescuse apreciabil, și în care, totuși, cei doi iubiți de pe malurile Ialomiței se plimbau o dată pe săptămână în excursii de relaxare și de reîncărcare a bateriilor, cum le numea Jean.

Dar într-una din zile, sub presiunea muncii oră de oră cu clienții diverși și exigenți, Evelyn o simțise pe Evelyn-a-doua cum fierbe în hăul măruntaielor ei de dorința unei alte experiențe, pe alte locuri, în alte stiluri. Dominată dintr-o dată câteva clipe bune, Evelyn se contamină și începu să-și dorească înfruntarea riscului, cunoașterea altei lumi.

- Fă-o! o auzise ea pe Evelyn-a-doua, îndemnând-o cu o putere de convingere surprinzător de mare.

Evelyn se oprise în mijlocul străzii, frapată.

- S-o fac? întrebase ea, ezitantă.

- Fă-o imediat! Pleacă.

- Cu cine vorbești? se întorsese Jean către ea, uimit, văzând-o că vorbește singură.

Evelyn parase senin, parcă trezită din vis:

– Cu nimeni! Ți s-a părut.

Din această întâmplare, Evelyn trăsese câteva învățăminte folositoare. Atunci își dăduse seama că putea vorbi cu geamăna sa numai în gând, fără să se expună nedumeririi celorlalți. Acolo, în interiorul ei, se puteau sfădi în voie, departe de larma lumii bănuitoare. Pe de altă parte, părea mai prudent să nu-i dea mult curaj Evelynei-a-doua care, probabil, pe măsură ce era băgată în seamă se putea crede mai importantă decât era de fapt în realitate. Nici măcar Jean nu putea înțelege ce se petrecea în străfundurile ei. Căci Jean se arătase ca om al acțiunii și al deciziei rapide, dar nu avea darul de a cunoaște sufletul în tot misterul lui divin. Așadar, riscul, își zise Evelyn, meditativă. Să riște plecând în altă țară, dar unde? Riscul era în fond o însușire a profesiei ei. Să lucrezi zi și noapte cu mulțimi de oameni dintre cei mai diferiți, fiecare cu hachițele, dorințele și obiceiurile lui, era un pericol în care, își dădea seama, se simțea bine, ca peștele în apă. Îi era clar că, urmând chemarea aventurii, trebuia să rămână în lumea Estului, în creștinătatea ortodoxă. Aprecia că, în sejurul ei delicios din Turcia, cunoscuse pentru totdeauna modul de a fi al celor de altă religie decât ea. Acum venise vremea să se întoarcă printre frații ei ortodocși, îi șoptea Evelyn-a-doua, cuprinsă de o frenezie idealistă. Deodată, în Evelyn se aprinse harul dumnezeiesc al inspirației. Își amintise vag că în țara ei, în România tranziției nesfârșite către bunăstare, se vorbea cu teamă de „bulgarizare“. În ziare și pe la televiziuni de toate culorile, mari și mici personalități analizau pe toate fețele pericolul „bulgarizării“ României. Ba chiar un ziarist mic și umflat, prezent pe la toate tocșourile televiziunilor, susținea sus și tare, cu limba lui încâlcită aproape scăpându-i printre dinți către liniștiții telespectatori, că românii s-ar afla în faliment deja, că se „bulgarizaseră“ de mult. Însă mulți alți tocșoiști, extrem de energici până la ieșiri nervoase, îl contraziceau cu patimă, argumentând în fel și chip că românii erau pe drumul cel bun, dar trebuiau să aibă răbdare până când luminița de la capătul tunelului se va arăta, în sfârșit. Totuși, urmând principiul adânc săpat în existență că răul învinge cu regularitate, la simpozioane, pe străzi, oriunde, românașii își plângeau de milă sistematic, anunțând prin mai marii lor, „intrarea în incapacitate de plată“ a țării. Evelyn reținuse expresia tocmai pentru că nu înțelegea nimic clar din ea

și, în consecință, nu înțelegea nici de ce frații ei de limbă și obiceiuri se văicăreau zi și noapte. Pentru că, observase ea din experiență, fiecare român cu care intra în relație își plătea plăcerea cu promptitudine și chiar exhuberanță. Darămite o țară, cântărea ea în gând situația.

Plecând de la toate aceste trăiri și gânduri, Evelyn se hotărâse cu ușurință, determinată și de presiunea Evelynei-a-doua, atât de insistentă. Se va „bulgariza" prima din țara ei, va face această încercare pentru a le spune apoi fârtaților ei de neam cum stau lucrurile cu adevărat în țara vecină.

Patriotismul, auzise pe la minunea de televizor, are nenumărate fețe...

- Mergem în Bulgaria! îl anunțase ea net pe Jean, dominându-l pentru prima oară prin efectul surprizei.

Bărbatul, uimit, fusese lipsit de reacție. Apoi însă protestase, argumentând că în Bulgaria era sărăcie, că acolo ei aveau să dea faliment cu mica lor industrie pusă pe picioare, zdravăn, în înfloritoare Turcie.

Dar Evelyn nu cedase nici un milimetru din convingerea ei. Însuși cuvântul „Bulgaria" îi sunase foarte misterios, sugerând realități încă necunoscute, virgine, și care așteptau să fie defrișate de vizitatori curajoși. Practică, ea căutase pe hartă o zonă bulgărească mai dezvoltată economic, o stațiune internațională în care turiștii veneau și plecau și lăsau banii lor fără miros în buzunarele celor care știau să-i culeagă.

- Varna! îi șoptise Evelyn-a-doua, cu limba ei fierbinte, mistuitoare, nepământeană. Varna e locul ideal.

Receptivă, Evelyn își imagină în felul ei personal „locul ideal" și hotărî fericită:

- Varna! Acolo sunt studenți și turiști. Acolo este locul meu. Acolo aș vrea să trăiesc. Varna!

Jean tăcuse în modul lui calculat, de investitor pe termen lung. El știa foarte bine de la ce pleacă. Avea o sursă inepuizabilă la dispoziție, spre administrare. Mai rămânea doar să îi creeze terenul cel mai propice pentru manifestare, dezvoltare și acumulare. Reținuse numele orașului - despre care nu mai auzise - și se documentase în câteva zile, întrebând în dreapta și în stânga. În finalul cercetării se mai liniștise, pentru că, într-adevăr, aflase că Varna este o veritabilă stațiune internațională, celebră, centru universitar extins și un oraș bogat. Varna, gândise Jean, analitic, era în Bulgaria, dar Bulgaria nu era în Varna. Căci viitorul lor oraș nu semăna cu restul Bulgariei, era clar.

Așa că, spre bucuria Evelynei, după o chibzuită cumpătare, își dăduse acordul să-și transfere inițiativa în orașul ce le promitea, generos, o fărâmă de paradis pământesc.

În câteva zile ajunseră în orașul dorit.

Varna avea aerul curat al unui oraș de munte, dar, în același timp, avea ieșire la Marea Neagră. Iar lumea era bine îmbrăcată și mereu alta, pentru că succesiunea rapidă a turiștilor împrospăta permanent elita celor cu bani și dedați fericirilor terestre. Concluzia lui Jean era că aterizaseră într-un oraș rentabil, unde consumul nesățios al celorlalți sporea producția de bani și bunăstare a Evelynei, a acestei minunate făpturi care, prin propriile forțe, înfrunta cu demnitate nerușinarea semenilor ei, se încuraja Jean, în rarele lui momente când îi mulțumea în gând Evelynei.

În sfârșit, Jean se declarase explicit destul de mulțumit, spre deplina satisfacție a Evelynei-a-doua care, în desăvârșita ei dragoste pentru frații ortodocși, țopăia euforică în țesuturile suratei ei generoase.

Cu talentul lui managerial autentic, Jean pusese la punct actele necesare împământenirii lor în Varna, luase repede legătura cu poliția, pe care a neutralizat-o într-o relație de amiciție reciproc avantajoasă și, în final, fixase modul de operare. Ziua, Evelyn va vinde fructe în superba piață din centrul orașului, în vederea atât a relansării ei binemeritate, dar și a obișnuirii cu populația pestriță, imprevizibilă, a urbei. Noaptea însă, după orele 21, 00, va fi prezentă în holul celui mai mare hotel din zonă, „Cerno More", unde trebuia să-și consacre în stil de mare cuceritoare meseria ei ispititoare.

Limba îi cam incomodase la început pe amândoi, deși afacerea presupunea un limbaj simplu, direct, universal. Totuși, avuseseră norocul să întâlnească un român din zona Silistrei - provincie cândva românească -, iar acesta, după prestații repetate și convingătoare ale Evelynei, îi învățase abecedarul și cuvintele de bază. Ulterior, acumulaseră cu repeziciune și inteligență, încât în scurt timp reușiseră să devină oameni ai Varnei, așa cum fuseseră odată - și rămăseseră în ființa lor tainică - oameni ai Sloboziei.

„Bulgarizarea" le reușise pe deplin. Le era bine.

... Evelyn dormea de aproape două ore, după delectarea activă în soarele după amiezei, în mijlocul orașului, la taraba ei cu fructe mirifice. Totul la ea, așa cum dormea, emana independență, dar nu una izolată, neproductivă, ci una disponibilă, gata să intre în relații oricând și oriunde, dacă viața o cerea cu grăbire. Senină, cu fața fragedă și pufoasă în sus, ca o ofrandă adusă zeilor vieții, cu corpul dezvelit pe jumătate, cât să atâțe curiozitatea și să liniștească ochi prea neliniștiți, cu pulpele albe și goale, grațioase și zvelte, ca mici animale rare de rasă, Evelyn domina parcă, prin simpla prezență, uitarea în care oamenii cădeau zilnic, sinucigaș. Liniștea care-o înconjura pe prea frumoasa slobozeancă provenea numai din făptura atât de concretă și infinit de virtuală, în același timp, a romăncuței, din harurile ei aducătoare de bună dispoziție, din seducția pe care corpul ei curat, sănătos, o difuza prin toți porii ei pretutindeni, în cameră, în aer, spe munți, spre mare, în sufletele muritorilor.

Peste cinci minute avea să sune ceasul deșteptător, iar zâna adormită va face ochi.

ȘERBAN TOMȘA

Roşu şi albastru
Pentru Marin Neagu, Valentin Emil Muşat şi Marius Bădiţescu

Alergase toată noaptea după un văl roșu, străveziu, care plutea prin aer. Uneori îl prindea și atunci se desprindea de pământ și zbura, fâlfâind din mâini și înălțându-se zeci de metri. Privind în jos, putea simți durerea căderii. Prindea vălul și acesta se transforma într-o fată care alerga pe câmp, sub umbra lui, care o urma cu insistență. În câteva rânduri a atins-o și i-a simțit carnea tare sub vălul subțire, dar ea a râs și a scăpat, fugind și zburând mai departe. Băiatul şi fata pluteau tot mai sus, apoi el se prăbuşea, însă vălul îl urma şi el se salva, apucându-se cu mâna de ţesătura subţire, luminând purpuriu. Ajunsese cu umărul aproape de pământ și simți izbitura mult mai puțin dureroasă decât se așteptase. Dar nu! Era mâna tatălui său care îl scutura cu blândețe:

– Scoală, că se face târziu!

În curte, vânătorii se adunaseră deja. Ţineau în mâini câte o ceaşcă mare, plină cu ţuică. O dădură pe gât, apoi tatăl băiatului le mai turnă un rând.

– Atât! E destul, spuse unul dintre ei și, ca la un semnal, bărbații duseră cești le la gură și înghițiră cu lăcomie.

Se urcară apoi în căruţa care aştepta la poartă. Vizitiul îşi pierduse răbdarea şi , după ce gâlgâise şi el dintr-o sticlă, dădea ocol căluţului alb, să vadă dacă harnaşamentul e bine aşezat. Tatăl său rămase în urmă apoi veni și el fuga și se aruncă în spatele căruței, emanând un miros de alcool dospit peste noapte în stomac și-n plămâni. Pământul era tare, îngheţat de frigul lui noiembrie, iar roţile de lemn ale căruței bocăneau prin gropi ca niște ciocane mânuite de un tinichigiu. Lungit pe o șubă din piele de oaie, băiatul simțea că îl ia somnul. Pe retină îi rămăsese peticul roșu după care fugise noaptea. Se trezea în răstimpuri și un petic roșu îi dispărea la coada ochiului stâng. I se păru că-l aude pe un vânător zicând:

– S-au înmulțit vulpile.

Altul mormăi:

– Cam așa ceva.

Erau patru, dacă-l punea la socoteală și pe tatăl său, care nu trăgea decât în mistreți. De Ignat, bătrânul îşi lua puşca, o încărca, se ducea în coteţul porcului, săruta animalul şi, plângând, îl împuşca.

– Nu împușcăm vulpi, zise starostele, un bărbat înalt, uscat, cu părul și mustața albe. Avem destui purici și așa.

Nici nu-și ocupaseră vânătorii pozițiile, că un iureș roșu trecu prin fața lor. Zeci de vulpi fugeau către râu, scheunând. N-apucară să se frece la ochi, că alte vulpi înroşiră peisajul care deveni de nerecunoscut.

– Atenție, strigă starostele. Voi trage două focuri la verticală, să le sperii.

Şi peisajul se limpezi. Oamenii porniră în urmărirea iepurilor şi a mistreţilor. Când şi când, câte unul se oprea, se apleca şi zicea:

– Un iepure mare. A luat-o încolo.

Sau:

– Un mistreț. Îl lăsăm deocamdată.

În răstimpuri se auzea bubuitul armelor. Băiatul văzu un animal care se prăbuşise în tufişuri şi se îndreptă într-acolo. Se apropie și urechea îi fu asaltată de văietăturile unei ființe omenești:

– Aaaaah! Ooooof! Ooooof!

Văzu o vulpe care incendia un luminiș cu roșul ei. Băiatul se sperie rău, făcu stânga împrejur și o luă la fugă în direcția inversă. Nu le spuse nimic celorlalți.

Când lumina se împuțină, vânătorii puseră vânatul în căruță. Erau nouă iepuri și o vulpe.

– P-asta cine a împușcat-o? întrebă starostele.

Nimeni nu trăsese în vulpi și toți păreau mirați. O puseră la fundul căruței și porniră către casă. Era frig, înghețaseră toți și după ce taică-său aranjă animalele pe o sârmă întinsă în curte, puse țuică la fiert, într-un tuci. Adăugă și zahăr și înteți focul sub vasul rotund. Puse un capac, iar când țuica dădu în fiert, mai așteptă câteva minute, apoi le dădu tovarășilor de vânătoare câte o cană cazonă și îi invită să se servească. Suflau în cana fierbinte și beau toți, însetați, cu mâini tremurânde.

– Mai fierbe un tuci, zise unul și tatăl său se execută.

Apoi unul zise cu un glas care trăda suferința:

– Adu, bă, un iepure să-l frigem, că mi-e foame rău.

Tatăl său luă un cuțit și dispăru. După câteva minute apăru țanțoș, cu animalul jupuit.

Leorpăiră și al doile tuci de țuică și acum trăgeau din animalul fript pe jar. Băiatul apucă o bucată și văzu că era o carne tare ca lemnul și iute ca ardeiul.

– Trebuie că *iepurili* ăsta a fost bătrân, nu glumă, zise un vânător. Apoi plecară, rămânând să împartă iepurii a doua zi.

Băiatul se aruncă pe pat și căzu într-un somn de plumb.

Când se trezi, era aproape miezul zilei, iar tatăl său era plecat. Ieși în pragul uşii, întinzându-și oasele. Pe sârma de rufe, iepurii erau aliniați pe sârmă. Blana vulpii era puțin mai departe, fluturând uşor pe fundalul cerului albastru, de toamnă târzie.

ADRIAN DINU RACHIERU

„CRONICĂREASA” DE LA RÎȘCA

Cu o dublă formație (filologică și teologică), oferind o solidă teză doctorală, de tip monografic, dedicată discretei Alice Botez, sondând „memoria irealității” și sperând „o decriptare corectă și completă”, încăpățânata Mihaela Grădinariu (adică Mihaela ot Rîșca, „afurisită și pădureață”, dacă ar fi să o credem) debuta matur, în 2012, cu *Biserica de Cuvinte*, ivind, în anul următor, *Frigul din clepsidră*, ambele volume sub sigla editurii *Timpul*. Încercată de tăceri și uimiri, traversând – sub interdicție medicală – chinul nelecturilor („o perioadă nesărată”), poeta vădea fervoare imaginativă și muzicalitate, reînviind un lexic popular-arhaic, „diortosind limba pământului”, ispitită, într-o lume dezvrăjită, de a desluși tainele unei sacralități pierdute. Față de lirismul gureș-sarcastic al „fetelor rele” (cum ar spune Al. Cistelecan), spulberând cu cinism „misteriozitatea”, bravând prin tușe expresioniste și voltaj mizerabilist, străină și de *literatura potențială*, „produsă”, prin programul *Creative Writing* al părintelui Serafim (A. Urmanov), la mânăstirea Rîșca, Mihaela Grădinariu deplânge „ușurătatea” lumii știind că, printre „ruguri cu vorbe și săbii”, sub cupola „timpului priveghi”, printre atâtea „risipiri mundane” (v. *Risipiri în alb pe alb*, *Timpul*, 2014), „cântecul mierlei oprește moartea din vorbă”. Ascuns într-o umbră, însuși Dumnezeu bate la mașină (e drept, „arar”) poeme, izvodind „prunci fără titlu”. Precum poemele Mihaelei, al căror sens ar trebui dibuit cu niscaiva efort hermeneutic, chestionând relația cu divinitatea (ca *fericită întâlnire* și „spectacol fără de-asfințit”): „Iar pe sub chipuri asuprite de sfinți, / Fiecare împuns de sărut și de cuie, / Mîinile tale, sîngerînd și fierbinți, / Într-o clepsidră crăpată mă-ncuie...”

Din „cuvinte-nnodate”, închipuind „statui din țărâna de vorbe”, poeta sugerează o poetică a tainei, reînviind o carte uitată. O recapitulare a *jocului edenic* (reluând Căderea), cumva șăgalnic, dialogând, de pildă, cu moartea-drumeața sau plombând simboluri păgâne (șarpele casei). Știe, însă, că divinitatea „ne vrea înapoi”, că în acel *stup divin* sunt „cuvintele toate”, că trăirea lăuntrică, în acord cu timpul liturgic, nu exclude sondarea și „divulgarea” intimității. Se încheagă, astfel, între cele două borne, o carte „de facere și plecare”, un „rai de catifea și fiere”, cu iluzii „dumicate”, un șir de poeme „împachetate bine”, vertebrate, vădind o simbolistică meșteșugită. Respectând porunca eminesciană, îndemnând, într-o postumă, la „păzirea auzului”, implicit protejând sacralitatea tăcerii. Fiindcă, aflăm, „Fără preget, poemul din noi se înfruptă... / Mîna ta-mi scrie în fiecare zi o poruncă.”

Urechea lui Malhus (Editura *Timpul*, 2017), structurat triadic, cel mai bun dintre volumele poetei, purcede, incantatoriu, la o „intensificare simbolică” (cum observase Sabina Fînaru) și ne avertizează: „Noaptea, cuvintele nasc fără văzul-auzul”. În consecință, „umbra urechii mușcă din mine, acum...” Cum *urechea lui Malhus* (slugă zeloasă, slujitor al marelui preot evreu Caiafa, participând la arestarea lui Isus) „nu doarme”, deși retezată de sabia lui Simon-Petru, dar vindecată de Mântuitor, ca ultimă minune, ne informează (numai) Luca (22 : 49-51), poeta, ascultând de „îngerul vorbelor”, între *descântec* și *încântec*, jonglează cu dublete antinomice pentru „a prinde” tensiunea ființială. Desigur, nu cu „răceală” intelectuală, cerebralizând exhibiționist. Ci mărturisind posibila incomunicare, acele *ferestre oarbe* „între tu și eu”, între spus și nespus, între știut și neștiut, veghind din „paraclisul de fum”. Jumătățile fac „schimb de uitare”, scriptura însăși e „împărțită pe din două”, androginia (îngemănarea) ar salva „două zboruri cu aripă una”. Pendulând între atunci (e) / acum, invocând aproapele și departele, golul și plinul, „dușmănia” dintre alb și negru etc., Mihaela Grădinariu, în acest „legănuș de poeme ascunse”, gătește – ne previne – „cu poeme calde lutul...” Dar e un tumult afectiv zăgăzuit, controlat, cu întrebări „treze”, gândind *liber* într-o „ocnă de vise”, cu trăiri care, dincolo de conotația biblică, respiră într-un halou interpretativ nesufocat de dogmatită. Îngerii pot fi „împieliți”, „cu ochi hapsâni”, „ciufuliți de nenoroc” etc., după cum, într-o *carte-blestem*, Doamna Moarte, uneori doică, este „soră de lapte, de fum și de coasă”, întreținând echivocul: „Uneori, plânsul mă botează cu numele tău. / Apele răstoarnă tot cerul între bine și rău.”

Trăgând linie, vom zice că „alchimista” Mihaela Grădinariu, dezlegând izvoare arhetipale, într-o lirică tangentă prozodiei folclorice pedepsește mundanul agresiv; luându-și destinul pe cont propriu, denunță, cu elan mistic (erotizat), „urâciunile” din lume și vrea, într-o *poezie recuperatoare* (cf. Theodor Codreanu), asaltată de frumusețe și suferință, o „zarcă în cer, de poeme”. Când o vom recunoaște ca mare poetă? Iată, drept probă, un posibil final: „Poemul s-așază singur în groapă, / Se-nvelește cuminte în pînză de apă. // Carnea-i se-nfruptă fierbinte din mine, / Dimpreună călătorim în rădăcini de ruine.”

CAMELIA ARDELEAN

Gabriela Mimi Boroianu – simțind *nostalgia cuvintelor*

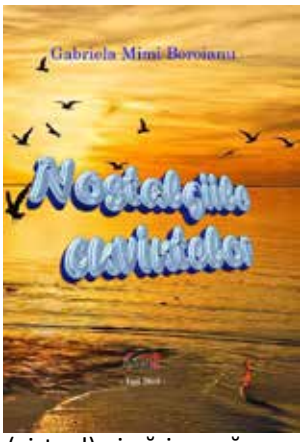

Atunci când poezia își deschide aripile spre cer cu o anvergură impresionantă, distanța dintre inimă și cuvânt devine insignifiantă. Acestea se împletesc într-o țesătură magică, învelind sufletul sfărâmat și vindecându-l sau, cel puțin, ușurându-i povara. Este și cazul Gabrielei Mimi Boroianu, o poetă severineană de vârstă apropiată mie, pe care am avut plăcerea să o cunosc într-un cenaclu literar (virtual) și să-i urmăresc, de-a lungul timpului, evoluția de invidiat.

Volumul său, ***Nostalgiile cuvintelor*** (Editura StudIS, Iași, 2018), este o mărturie incontestabilă a sensibilității şi harului poetic cu care Dumnezeu a înzestrat-o. Cele 51 de poezii ce se răsfață în vers liber, fără încorsetările specifice versului clasic, poartă același titlu, la care se adaugă câte un număr, în paranteză, în ordine crescătoare, pentru a le deosebi.

Poeta vine în întâmpinarea cititorilor cu un noian de sentimente contradictorii, răscolite de vântul deșertăciunii: „...eu/ un grăunte de nisip/ în clepsidra vieții/ cad.../ în acceptare/.../ așteptând cu fiecare cădere/ întâlnirea cu ultimul zbor/...// rămân agățată/ ca un măr/ în copacul cunoașterii”. Curgerea ca o apă vijelioasă a timpului își lasă amprenta (şi) în cugetul ei, impregnându-l cu melancolie: „... zilele trec/ sau poate eu trec prin ele”, așteptând „să-mi vină rândul/ să-mi crească aripi din piept/ desferecând o poartă” (***Nostalgiile cuvintelor 1***).

Dacă în prima poezie, persoana iubită este amintită vag („numai dorul tău/ roade.../ ca un vierme”), în următoarea, suferința datorată distanței (nu neapărat fizice) de aceasta este resimțită acut: „aș vrea.../ să uit că doare/ acea parte din mine/ ce se încălzea/ sub umbra degetelor tale”. Refugiul cel mai sigur și plăcut este, cum era de așteptat pentru o poetă, în lumea cărților, acolo unde ai șansa să descoperi ceea ce realitatea nu-ți poate oferi: „...știu că undeva/ între două coperți/ voi găsi căldura unei îmbrățișări/ și mă voi înveli/ în moliciunea unei șoapte de iubire/ atât cât să mă mint/ că n-am murit și eu (***...2***).

Axul creației lirice a Gabrielei Boroianu este reprezentat, în acest volum, după cum se poate remarca, de iubitul (real sau imaginar), în jurul căruia trăirile ei se succed cu repeziciune și dramatism: „şi mor, şi învii,/.../ până timpul tău/ se va aşeza în mine/ şi clipele mele vor trăi în tine/ ca o bătaie de inimă” (***...3***). Poeta își imaginează o noapte care îi poartă acestuia „slovele prinse la tâmplă”, dorindu-și să atingă din nou „starea aceea de beatitudine/ în care rămâneam agățată/ după ce buzele tale/ își scriau poemul/ pe interiorul pielii mele” (***...4***).

Încercând a nu se lăsa pradă solitudinii ce se înfruptă din ea, autoarea își pune întrebări existenţiale, în căutarea unor răspunsuri care să o mulţumească: „mă întreb când a făcut Dumnezeu/ Moartea/ Viața pare doar un popas/ în lunga călătorie/.../ e doar un capriciu al Creatorului/.../ ca o vizită la grădina zoologică/ în care noi suntem cei/ din spatele gratiilor”. Într-o existență unde „ne primim zilele în rații/.../ ...Moartea e regizorul/ ce poate modifica/ oricând/ scenariul după starea-i de spirit” (***...5***).

Deși moartea semnifică, simbolistic vorbind, distrugerea existenței, are și puterea de a regenera, aceasta însemnând că poeta nu se abandonează deznădejdii, păstrând o urmă de optimism în cămăruța ascunsă a sufletului. Ea continuă să spere într-un miracol al renaşterii entuziasmului de altădată sau a simțămintelor cândva incandescente.

Atunci când, în cuplu, cuvintele și-au pierdut căldura și sensul, fuga din fața „înghețului” nu mai pare a fi posibilă: „un aer rece vine.../ dinspre cuvinte/ ...tu ești mai posac ca o zi de toamnă/ ceva mai aproape ca moartea/ și mai departe ca viața/...// mă dezbrac de mângâierile tale/ ca de o haină prea largă/ pornesc prin viață.../ ca un fum ce-a părăsit focul”, ajungând dezamăgită „la cuprinsul acestei cărți/ pe care nu știu cine/ a numit-o atât de absurd *noi*” (***...6***).

Poposind „pe-o bancă șchioapă/ ce ofta din toate încheieturile/ ...reumatică de la atâtea lacrimi”, Gabriela își face inventarul momentelor fericite alături de cel care nu-i (mai) împărtăşeşte iubirea, căutându-l „cu... ochii goi.../.../ în umbrele ce se-nsoțiseră cu mine”, în timp ce în „gara așteptărilor mele/ ...șinele erau calde încă”. Rezultatul nu este deloc încurajator: „cerul/ ...atârna prea greu/ pe umerii mei de unde/ se desprinseseră aripile/.../ și viețile noastre/ au tăiat noaptea/ ca două linii paralele” (***...7***). Aripa, simbolul avântului sau despovărării, sugerează dorința (inconștientă a) poetei de a se descătușa de sub povara terestră a (lipsei) afecțiunii (și nu numai). Se spune că îndepărtarea de Creator duce la pierderea aripilor, însă aspirația de a depăși condiția umană și căutarea avidă a iubirii poate duce la redobândirea lor.

Sufletul însetat al Gabrielei are nevoie, deci, mai mult decât oricând, să se adape din fântâna luminoasă a dragostei,

pe care ea nu obosește să o caute, cu disperarea unui însetat în deșert, prin labirintul iernii lăuntrice (***...8***): „frigul ne coboară peste inimi/ ca o șoaptă sinistră/.../ ...zurgălăii pașilor/ ...se lovesc/ de nămolul înghețat al drumului", într-un tablou deprimant, în care moartea revine obsesiv, stând „la o aruncătură de băț" și întregind, cu un „râs straniu", imaginea apocaliptică a unei iubiri muribunde.

„Prizonieră a singurătății", poeta se simte debusolată fără un umăr pe care să-și plece fruntea, mărturisindu-ne: „nu-mi dau seama/.../ ...ce să fac cu ziua de azi/ din care destinul te-a scos/ ca pe-o măsea stricată" (***...9***). „La masa asta/ locul tău.../ se hlizește la mine/.../ ca o sperietoare în lanul de porumb", iar „liniștea mea/ se-ascunde în lacrimile pietrelor", își continuă ea ideea, măsurându-și vidul dureros din „sufletul/ din care destinul/ te-a amputat fără să-mi ceară voie" (***...10***).

Dorul, metamorfozat în jelanie sfâșietoare, se întâlnește pe tot parcursul cărții, semn că rana despărțirii de cel iubit supurează încă sau că temuta singurătate în doi nu s-a disipat: „...ai luat-o pe un drum/ cu un singur sens/...// cu ochii lipsiți de lumină/ lăsând în urmă durerea/ ...ca albul zăpezii/.../ și te-am doinit/ în fiecare bătaie de vânt/ până sufletul mi-a amorțit" (***...13***).

Autoarea nu se sfiește să ne declare calvarul său în căutarea căii spre acel „acasă" din inima sa, care este dragostea, știind că atunci când împărtășești cu cineva amărăciunea ce te devorează, te simți mai liber și mai împăcat cu tine însuți. Ea este conștientă că firul magic dintre ea și partener s-a rupt definitiv, dar încearcă să se bucure, atât cât poate, de calmul (aparent) dinaintea furtunii: „...au tăcut toate gândurile/.../ durerile s-au săturat/ şi-au luat în braţe toate lacrimile/...// atunci am știut/ că deși pașii tăi/ nu-și vor mai lăsa urmele niciodată/ pe drumul acesta/ vei fi mereu îngerul/ ce mă va însoți" (***...15***).

Chiar și sub „plapuma" care „nu e suficient de mare" să o „ascundă de viață" (***...16***), „aerul e amar" și „miroase a disperare" (***...19***), ne mărturisește Gabriela, simțind cum „pașii (ei) par că duc pe tălpi/ tot nămolul acestei lumi" (***...20***). Sperând să găsească „liniștea/ ce locuiește într-un surâs" (***...21***), i se adresează iubitului, care, chiar departe fiind, îi stăpânește ființa, rezultând o antiteză a trăirilor: „nu sunt niciodată singură/ nici măcar când nu sunt cu mine/ tu ești mereu acolo/ veghindu-mi rătăcirile" (***...21***). „N-am lăsat.../ nicio literă din tine necitită" (***...23***), mai spune ea, într-o încercare (imaginară) de a-l face să se reîntoarcă: „te voi lăsa să-mi ari/ cu mâinile goale/ pământul trupului/...// să mă citești cu buzele/ ca un orb în alfabetul braille" (***...24***).

Din decorul elegiac nu putea lipsi regretul pentru derularea amețitoare a mosorului vieții. Atunci când „pătura tăcerii e grea" (***...27***) și ți-e „foame de cuvinte" (***...28***), mai „poți număra (doar) stelele" de „pe zidul blocului" (***...29***), mai ales când „bătrânețea îți pune piedică" și nu știi „oare unde se duc (anii)/ când nu rămân lângă" tine (***...30***). Înaintarea în vârstă aduce cu sine, în cazuri fericite (cum e şi al Gabrielei), înţelepciunea. „Între ochiul care râde/ și cel care plânge/ întotdeauna stă cuvântul", afirmă ea într-o poezie cu tentă meditativă (***...32***), fără să renunțe, desigur, la evocarea chipului celui drag, săpat printre sinapse: „toată copilăria mea mirosea a tine/...// îți împărțeai singurătățile cu mine/ și temele/...// mă rotunjeam în șoaptele tale/ ca merele/...// te zideam în mine/ ca pe un anotimp/ al trecerii mele" (***...33***).

Comparând „viața și moartea" cu „două amante ce-și dispută același bărbat" (***...34***), autoarea simte că „se îneacă", în lipsa iubitului, „ca într-o mare de frunze". Începând „deodată/ prin coșul pieptului/ să măsoare timpul" (***...36***), călătoarea prin „lumea în alb-negru" (***...41***), ce pare îndrăgostită de o himeră („îmi lipsești/ cum îi lipsește trupului umbra" – ***...42***), încearcă să-şi estompeze durerea singurătăţii prin uitare („ți-am uitat numele/ deși îți port conturul/ în fiecare fibră – ***...43***). Ea preferă solitudinea, decât să accepte o iubire „în rate", care nu poate „trece/ mai departe de piele" și nici umple „golul/ ce se cască între noi" (***...45***).

„Prezentul mă strânge/.../ de nu mai încap în palmele lui" (***...45***) „și parcă mă ard amintirile" (***...46***), mai declară poeta, cu o ultimă răbufnire de amărăciune. Nicio cale de reconciliere nu mai pare posibilă: „gândurile tale au colți/...// îţi porţi cuvintele ca şarpele solzii/.../ mângâierile tale sunt reci şi alunecoase" (***...47***); „poate vocile noastre/ emiteau pe frecvențe diferite", când „noaptea cobora/ ca o mantie udă și grea/ peste sufletul sfârtecat" (***...48***).

Concluzionând că „nostalgiile cuvintelor/ sunt ca zborul pescărușilor/ în crepuscul", având „doar nebunia fantasmelor/ ce ne bântuie/ când ne-așteptăm mai puțin" (***...51***), Gabriela Mimi Boroianu ne transmite trăirile sale ardente, reliefate în poezii de o expresivitate deosebită. Parcurgând filele, una câte una, ai senzația că trăiești o poveste de iubire hiperbolizată, idealistă. Poezia, acest nectar divin, este pentru ea cea mai sigură și plăcută cale de evadare din ghearele unei relații imposibile.

Unitaritatea tematică nu estompează din lirismul creațiilor, fiecare metaforă sau imagine țesută cu migală mustește de romantism și sensibilitate. Poemele sale aduc un plus de prospețime în peisajul literar actual, precum și dramatism nedisimulat. Constantin Stancu afirma că „poeții sunt blestemați să nu-și ducă la bun sfârșit energia divină care înseamnă iubire". Eu îi doresc Gabrielei să facă excepţie de la această „regulă", iar sufletul său, acum zbuciumat, să nu obosească a zburda pe câmpia speranței, acolo unde orice vis poate deveni aievea, iar iubirea poate renaște (chiar și) din cenușa amintirilor...

CONSTANTIN STANCU

DESPRE SEMNUL POETIC, DE PROF. DR. ADRIAN BOTEZ

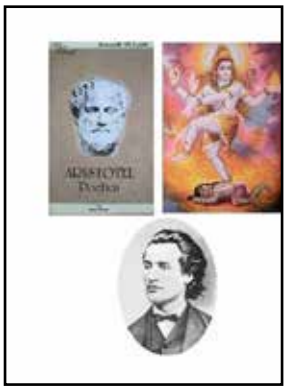

Poet, romancier, dramaturg, eseist implicat în fenomenul cultural actual, prof. dr. Adrian Botez ne propune un *Mic tratat de poetică (despre Semnul Poetic)**, carte apărută la Editura Rafet, în anul 2019. Despre poezie s-a scris mult, fenomenul a rămas mereu actual, pentru că poezia lansează o punte între cer și pământ.

Tratatul este minim, dar intră în sfera spirituală, cu toată energia, și aduce elemente de noutate, teoretice și practice. Este dedicat soției, ca un semn că versul leagă inimile. Este o lucrare de teoria literaturii serioasă, dedicată specialiștilor și poeților, care au rămas în căutarea semnelor, în pădurea de simboluri - din zona artelor.

Lucrarea are la bază o bibliografie bogată, cu referire la lingvistică, estetică, stilistică, istoria culturii, filozofie, mitologie, hermeneutică religioasă, istorie, ocultism și, bineînțeles, poetică. Este un tur de forță, pentru un intelectual pasionat de tainele poeziei, de partea spirituală a culturii române, legată strâns de viziunea eminesciană, asupra fenomenului. Deși se racordează la marea cultură occidentală, Adrian Botez preia și din spiritualitatea Indiei ideile necesare complementare, care sudează lumile.

Acest demers are în vedere artele poetice, începând din antichitate, frământarea omului de a găsi sensul într-o lume asimetrică, în perpetuă schimbare. Sunt pătrunse ideile eterne, care au pus pecete pe sufletul omului, narațiunea scrisului, imanența tragicului, semiologia literaturii, puntea dintre viață și poezie, experiențele estetice, energia verbului, limba ca un organism viu.

Adrian Botez demonstrează că este un cărturar solid, intră, cu mult curaj, în fenomenul spiritual al poeziei, pune accentul pe opera literară și cuvânt, are în vedere antropologia structurală, lansează o rază de lumină asupra bucuriei cunoașterii prin poezie. El nu ratează mirajul lingvistic, metamorfozele formelor, spectacolul literaturii de-a lungul timpului, ajungând la starea actuală, trecând prin toate curentele estetice. Trimiterile de subsol sunt lămuritoare și completează mesajul tratatului, limpezind noțiunile și legând termenii între ei și în funcție de timpul în care au fost utilizați.

Tratatul pune în evidență manifestarea exterioară a fenomenului poetic, dând indicii spre dimensiunea spirituală profundă, asupra trăirii înmagazinate în poem, punând în lumină aspectul grafic și sonor al cuvântului, care poartă **Logos**-ul. De remarcat și aspectul ocult al fenomenului, mistica versului, imitația lumilor ascunse în realitatea imediată. Se pune o punte între adevăr și revelație, relația dintre numere și litere, bine conturată în vechime. Descoperim liniile de forță ale **teosofiei** și ale interogației, lansate, de om, divinității. Sunt accentuate linia dintre viață și moarte, enigmele vechilor civilizații: elenă, daco-getică, lumea tibetană sau a Indusului, schimbarea la față a civilizațiilor în timp, parabola dintre omul obișnuit, supus durerii, și sfântul care duce povara.

Enumerările ar putea continua, curajul lui Adrian Botez este evident, el sfidează curentele la modă și pactul actual din literatură, trimițând spre zone spirituale omise de critica literară, sau istoria literară. Dimensiunea religioasă a poeziei este un alt aspect care merită accentuat - limita dintre poezie și cuvântul inspirat de Dumnezeu fiind insignifiantă. Avem repere pe drumul gândirii poetice, cu deschidere spre latura divină. Se întâlnesc în tratat liniile directoare ale gândirii catolice și cele ale ortodoxiei răsăritene, trecându-se prin rigoarea reformei și a călătoriei inițiatice, dar și simbolismul corpului uman, sau chipul spiritual al omului, strivit de veacul întunecat.

Tratatul lansează câteva afirmații despre poezie, ca fenomen etern, unul care a marcat/ marchează existența. Pune în evidență istoricul problemei, marcat de crizele spirituale. De la Platon, la renașterea poeticii, prin Karl Vossler. A existat un început, legat strâns de începutul omenirii și de mistica dinamică a culturii. Face o analiză a operei lui Grambattista Vico, naivul, continuă cu sfera limitată a absolutului. Semnul poetic este pus între mitologie și tentația sensului, parcurgând ritualul liric, ca într-o catedrală a poemului în mișcare, prin civilizații. Poezia ar trebui să fie un **Logos Divin Asumat** de artist și perceput, ca atare, de receptor. Cartea pune un mare semn: Logosul Eminescu, paralelă între **Logosul Specific și Logosul Sintetic**, definitivând planurile.

Adrian Botez notează, referindu-se la **semnul poetic**: *„Prin conceptul de **semn**, dacă este absolutizat (iar nu folosit doar ca element eficace, în operațiunile mentale omenești), se falsifică și se extirpă însuși suflul esențial al vieții spiritului: **Logos-ul,** prin **semnul**-concept operațional, definitoriu, vom*

avea șansa unei mecanici a istoriei spirituale, vom avea șansa de a afla despre limbă ca modalitate (restrânsă) de funcționare în zona ***multiplu-dispersiv*** *– dar vom pierde, pentru totdeauna, șansa recuperării în zona lui* ***Unu-represiv****, cu funcție eschatologică și soteriologică – zona Logos-ului Originar al Ființei*" (p. 89).

Referindu-se la conceptele de **Logos-ul specific și Logos-ul sintet**ic, autorul consideră că nu trebuie lăsată cultura la întâmplare, pe mâna oricui. În lume există specialiști în diferite domenii, ei se constituie în asociații, secrete sau la vedere, derulând spectacole ca pe ritualuri speciale: așa trebuie să existe specialiști (cu rang de sacerdoți) în domeniul culturii naționale. Ei trebuie să slujească idealul revelat prin marile personalități ale literaturii (vezi Eminescu), pentru a limpezi lucrurile și a potența partea de Spirit înglobată în fenomenul obiect. Logos-ul preexistă, el alege, el se revelează, în formele cele mai convenabile adevărului.

Mai reţinem, din introducerea la tratat, că: „*Poezia* ***este ritual de recuperare, de reordonare a energiilor, pentru a readuce ființa în Centrul Divin****. Poezia înseamnă tocmai* ***DRUMUL DE UITARE A CUVINTELOR, ca entităţi corupte, perimate, compromise prin înjosirea, în istorie, a Logos-ului-Eternitate (...).*** **Poezia nu este Ceva-ul de Aici, ci Totul, de Dincolo. Poezia nu este vădirea de Aici, ci este Revelaţia-Dincolo**" (p. 11-19).

Elaborând tratatul, Adrian Botez apelează la termeni specifici, analiza făcându-se la limita dintre artă și știință, folosind noțiuni care au fost fundamentate în vechime și care s-au structurat de-a lungul timpului, uneori fiind corupte de acțiunea omului. Cititorul are nevoie de un bagaj minim de cultură, pentru a pătrunde parte spirituală a fenomenului. Generos, autorul face numeroase trimiteri, care au menirea de a clarifica narațiunea tratatului. Acordând atenție firului logic al expunerii, cititorul va avea satisfacții spirituale, pentru că va descoperi latura mai puțin vizibilă, prin impresia imediată declanșată de tehnica poetică. Influența termenilor teologici asupra acestei dezbateri este evidentă și are menirea de a lămuri latura sacră a ritualului poetic, a limbajului specific.

Autorul consideră lucrarea ca fiind unică, operă de pionierat, pentru că luminează viziunea asupra **Logos-ului-Cuvânt**.

El scrie: „*Noi considerăm, deci, că nu există „științe" – ci o* ***SINGURĂ*** *și* ***ADEVĂRATĂ ȘTIINȚĂ: ȘTIINȚA SPIRITUALĂ"*** (p. 5).

Prin acest tratat, intrăm într-o zonă specială, cu grad de universalitate, poeții de azi vor avea motive de a pune întrebări. Răspunsurile sunt încrustate în operele poeților de geniu, în marile capodopere, care au marcat veacurile.

*Adrian Botez, *Mic tratat de poetică: (despre semnul poetic)* eseu, 155 pagini – Râmnicu Sărat: Editura Rafet, 2019. Coperta I: a) „Poetica" lui Aristotel (Ediția Kenneth MeLeish, 2000; b) „*Shiva dansând*" – „*Anandatandava*" – Dansul Extatic, simbolizând ciclurile cosmice ale creației și disoluției (din Templul Ekambareswarar, un templu hindus, din orașul Kanchipuram, India); c) Imagine foto: Mihai Eminescu la 18 ani…

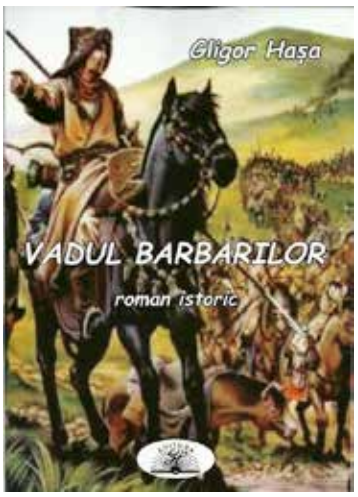

Vadul barbarilor, un roman istoric de referință

Gligor Hașa își continuă proiectul literar despre istoria veche a românilor cu romanul *Vadul barbarilor**, (Deva: editura „Gligor Hașa", 2016), editura aparținând scriitorului. Autorul este cunoscut pentru romanele sale istorice, pentru activitatea sa culturală bogată, pentru articolele din presă și pentru încăpățânarea de a duce la capăt o viziune proprie despre faptele românilor în vremuri barbare. Ca fost dascăl, în prezent fiind pensionar activ, el cunoaște importanța istoriei în viața tinerilor. Evocarea lumii dacilor, a istoriei pe acest tărâm, a stat în atenția scriitorului, care a mai scris *Comoara lui Decebal (1981), Sceptrul lui Decebal (1986), Răbdarea pietrelor (1987), Răzbunarea gemenilor (2000), Biciul lui Dumnezeu (2005)* etc. **

Pentru acest roman scriitorul s-a documentat intens, peste trei ani, după cum a mărturisit, a prins evenimentele importante din epoca analizată, a creionat personajele, a selectat numele acestora, denumirea inițială a localităților, obiceiuri, tradiții, eventuale bătălii purtate de oamenii din acest areal. Acțiunea se petrece în jurul anului o mie o sută, după ce romanii au părăsit Dacia. Gligor Hașa reușește un tur de forță și compune o acțiune dinamică, specifică sfârșitului unei epoci și începutul evului mediu. Personajele sunt multe, diverse, din comunități diferite. De reținut ideea că dacii au rămas pe acest teritoriu în mod activ, ei au fost influențați de civilizația romană, dar au păstrat trăsăturile esențiale ale spiritului care a dinamizat regatul lor.

Prințesa Driglisa, însoțită de frumoasa Andrada, sunt răpite de triburile barbare, eroul Nado, îndrăgostit, caută să-și salveze și elibereze prințesa din mâinile popoarelor migratoare din neamul goților. Este însoțit de tovarăși de luptă, demni și dispuși să învingă luptătorii acestor popoare, care s-au bulucit pe aceste pământuri. Acțiunea are nerv, se petrece în întreaga zonă ocupată de **rumâni**, foștii daci,

are legătură cu triburile germanice, cu Imperiul Roman de Răsărit, reorganizat între timp, cu triburile hunilor și altor populații migratoare, o lume în mișcare, prefigurând o Europă agitată.

Titlul romanului este inspirat, autorul punând în lumină invazia unor popoare în vatra „rumânilor", cruzimea lor, lipsa unor perspective istorice pentru aceștia, lăcomia, agitația în fața greutăților vieții.

Când descrie vechea Dacie, Gligor Hașa ne prezintă populația acesteia ca fiind vie, având trăsături speciale, unice, cu oameni harnici, buni războinici, păstrători ai tradițiilor, cu sentimentul unității tuturor triburilor, apreciind natura și darurile venite din acest pământ și roadele pădurilor, apelor, câmpiei. Dominantă era vechea religie a dacilor legată de cultul lui Zalmoxis, peste aceasta se suprapuneau valorile creștine care au inundat întreaga zonă, bună parte din Europa. Ele au modelat lumea veche după reguli noi, dar care se pliau în sufletul oamenilor, bazate pe buna înțelegere, iertare, apărarea gliei, cultul familiilor, rodul pământului, bucuriile cu ocazia recoltei produselor agricole etc.

Judecata dacilor era dreaptă, șapte personaje mature, acceptate de comunitate, rezolvau diferendele dintre locuitorii din vatra veche a Daciei: „După ce am stătut de mas și ne-am odihnit oleacă trupurile pe așternut de cetină, am trecut la judecarea faptelor grele care au fost două uciderи de răzbunare și una de jaf, o tâlhărie la Apa Galbenă asupra unei caravane de negustători de sare, o legătură nelegiuită dintre tată și fiică și un furt de turmă, ambele pedepsite cu moartea…" (p. 90). Iată viața desfășurată pe acest pământ…

Misionarii creștini vin din toate direcțiile în căutarea oamenilor, însă dacii se lasă modelați greu, ei au rămas fideli tradiții de obște, pe care încercau să le adapteze la noua paradigmă a evului mediu.

Se remarcă în roman aventurile prin care trec personajele, vitejia lor, cunoștințele în arta războaielor, șiretenia în relația cu alte popoare migratoare.

De reținut și ideea manuscriselor vechi la daci (unele pierdute, conform istoriei), pofta de a povesti evenimentele care au venit peste oameni, animale și locuri, mișcarea imperiului în zonă, eroismul oamenilor simpli.

Autorul descrie bine, bazat pe o documentație densă, lumea Imperiului Roman de Răsărit, cel care menținea echilibru în zonă în perioada prezentată în roman. Sunt puse în evidență tradițiile din capitala imperiului, faptul că împăratul Flavius Valente se străduia să țină frâiele puterii în ciuda mișcărilor centrifuge din acesta. Modul cum își organiza armata, dregătoriile, cum răsplătea oamenii, sunt tablouri relevante în roman. La curtea acestuia apare și Vetraniu Dacul, un om priceput, venit din Dacia, cu idei bune și experiență de viață, capabil să iasă din încercări grele, bun sfătuitor. Marea paradă a frumuseților feminine din imperiu este descrisă amănunțit în roman, ca un eveniment monden important pentru oamenii vremii.

Despre *Sărbătoarea Frumuseții* de la Constantinopol, instituită de patronul orașului, Constantin cel Mare, reținem modul în care a fost stabilită, cu toate vulgaritățile și ceremoniile, cu fastul inutil: „Manifestarea era așteptată cu cel mai mare interes de către odraslele consulilor, prinților de sânge roman, generalilor, ambasadorilor și negustorilor, al altor categorii de fruntași, ba, chiar de la o vreme, chiar de către fiicele patricienilor și ale cetățenilor simpli" (p. 41).

Este prezentată expediția împăratului în zonele Dunării și ale Mării Negre împotriva goților, modul cum se deplasau armatele, lungul șir de profitori din prejma lor, comerțul cu sclavi, corăbiile mari și mici plecate în călătorie de cuceriri militare etc.

Totodată, în roman sunt înviate momente din viața triburilor germanice, conduse de Athanric sau luptele subtile ale prințului Frideric în lumea complicată a barbarilor.

De remarcat că dacii/ rumânii reușesc să se impună prin inteligență, prin cunoștințe. Ei cunosc natura dar și modul de vindecare al celor bolnavi de neputințe omenești. De reținut scena în care unul dintre personaje, Gerula, reușește să domine oștenii de la cortul prințului thervig. De amintit și modul în care oștenii rumâni reușeau să atace triburile barbare din orice direcție, folosindu-se de geografia locului.

Lumea vechilor daci/ rumâni este bine conturată prin personaje, prin evenimentele importante din viața comunității, precum adunarea triburilor, vânătoarea de cai sălbatici, modul de organizare, judecata celor drepți, limbajul pitoresc.

Nado era un soldat viteaz, bun luptător, tânăr, dornic de fapte mărețe, mereu implicat.

Prințesele dacilor erau frumoase, greu de cucerit, rezistente, acceptau lupta cu mijloacele femeilor, ele au câștigat concursul de frumusețe de la Constantinopol etc.

Personaje pitorești, șirete, având talente valide, sunt frații Gerula și Erula. Ei aveau știința manipulării oamenilor, puteau influența oștenii adverși; inventivi, conservând darurile vechi ale poporului lor: puterea de a vindeca, au soluții la problemele comunității, se implicau în fapte eroice etc. Deși erau afectați de fizicul lor puțin atrăgător, fiind pitici, răzbesc prin inteligență și rezistență.

În roman este pusă în lumină Mavida, simbolul fecundității, femeie solidă, frumoasă, capabilă să aibă mulți copii de la Erula (o pereche ciudată), capabilă să intre în luptă pentru neamul său și familia sa, vitează și cu însușiri speciale. O eroină a vremii, simbol pentru neamul său, cu darul profeției.

De asemenea, personajul Rigozi, soldat matur, încercat,

capabil să rezolve cu înțelepciune și tact situațiile în care au intrat personajele. Știa să aplaneze conflictele, să domolească pe tinerii luptători daci, să le deschidă ochii, dovedind că experiența are rolul ei în viață.

Lista personajelor poate continua, sunt numeroase și pun istoria în mișcare. O mențiune specială se impune în dreptul lui Mucatru a lui Mucatru și al Aureliei Romana, cu darul de a povesti și a nota în limba vremii acele întâmplări, o proiecție a scriitorului modern în timpuri vechi, ca o reîntoarcere în epocă. Se simte simpatia autorului pentru Mucatru, o paralelă care face istoria vie și care demonstrează că vremurile se pot conserva prin povestea vieții oamenilor simpli și deschiși. Romanul se termină în satul Tău, comuna Roșia de Secaș (locul de naștere al autorului), plasat în Ardeal, între Alba Iuia, Blaj, Sibiu, Sebeș, un final care ne aduce în minte că istoria este mai actuală decât credem. Istoria își închide miturile în locurile de care suntem legați cu fire invizibile.

Dialogurile sunt vii, au prospețime, personajele vorbesc o limbă asemenea celei din manuscrisele vechi, cu iz special de eternitate și trăire concretă, ruptă din hrisoave tăinuite de ochii trădătorilor.

Natura este prezentă ca un personaj de sine stătător, ea îi ajută pe rumâni, colaborează cu ei, anotimpurile au culoarea veșniciei, animalele simt alături de personaje. Legătura om animal a fost bine reliefată prin aventurile descrise, caii dovedindu-se prezențe reale și active în viața din vremea aceea.

Gligor Hașa are darul de a povesti, o face cu pasiune, pune în evidență detaliul, iubește personajele, se consideră frate cu ele. Participă cu sufletul la evenimentele lor de viață, de la modul de a se alimenta, la modul de a iubi, la tradiții specifice zonei în care trăiau vechii rumâni. Este reînviată viața din *Frăția Tinerilor Lupi*, acolo unde se formau oșteni viteji, dispuși la sacrificii, neînfricați.

Cartea păstrează rețeta romanului istoric în multe aspecte, imaginația autorului se împletește cu date reale, obținute din lucrări de referință în domeniu, din scrieri vechi, din lista de personaje istorice, precum Ulfila (episcopul goților), împăratul Valens ori conducătorul Athanaric al goților etc.

Despre jocul de putere, de la curtea împăratului, legat de fascinația aurului asupra oamenilor, iată soluția: „Aurul din imperiu nu s-a gătat, Măria-Ta. Și-a schimbat doar stăpânii. În locul negustorilor ruinați au apărut alții, corăbiile armatorilor sărăciți și-au schimbat căpitanii, consulii, senatorii, guvernatorii, toți ăștia care ar vinde imperiul pentru un sipet de aur, au strâns și au îngrămădit mereu. Lumea noastră, Mărite Augustus, este cea a peștilor răpitori: cei mai mari înghit pe cei mai mici. Da, stăpâne! Bogățiile nu s-au spulberat, ci doar s-au îngrămădit la tot mai puțini și și-au schimbat adresele. Cunosc sclavi, deveniți liberți, apoi negustori, apoi guvernatori, apoi senatori, care au strâns aur, au cumpărat nume, strămoși, ranguri, mă pot cumpăra pe mine, de-aș fi de vândut, cu greutatea mea în aur. Aur se găsește dacă știm să-l căutăm” (p. 273).

Acolo unde datele nu sunt suficiente, romancierul apelează la tradițiile românești cunoscute: nedeia, obiceiul de „tăiatul porcului”, jocurile populare, zicerile din bătrâni, informații din folclorul literar etc. Toate pun în lumină modul de existență al poporului român în acea etapă istorică, probând că în istorie nu sunt timpuri înclinate.

Pe unele locuri autorul este prea didactic, el dorește să explice în detaliu fenomenele, evenimentele, motivațiile istorice, picurând tactul profesorului pasionat. Aceste blocuri de text pun la încercare cititorul avid de a urmări aventura. Sigur, rețeta de succes a romanelor istorice se simte în narațiune: eroi neînfricați care se luptă pentru domnițele lor, viteji peste poate, capabili să iasă din încercări fără speranțe. Cu abilitate, Gligor Hașa intercalează în corpul povestirii aventuri extraordinare, menite să dea un aer de învingători eroilor implicați și farmec vremurilor apuse. Misterul nu lipsește, el se împletește cu tradițiile creștine care se suprapuneau peste vechile tradiții, modelând lumea după noi tipare existențiale.

O mai mare atenție ar fi trebuit să acorde autorul redactării narațiunii, punerea ei în pagină, evidențierea pe capitolele, subcapitolele pentru a da întregului un sens mai estetic și pentru a integra totul în pagină, pe înțelesul cititorului modern grăbit. O sistematizare a cărții se impunea, lipsește cuprinsul, eventualele trimiteri, note de referință, complexitatea romanului pretindea acest lucru. Stilul ales de povestitor, după cel al textelor vechi, fără o structură evidentă, poate deruta cititorul, mai ales pe cel tânăr, neobișnuit cu lumea istoriei și manuscrisele.

De reținut: Gligor Hașa a adunat însemnările făcute pe timpul documentării în vederea elaborării cărților sale istorice, a materializat aceste fișiere într-un dicționar deosebit de util pentru cei interesați de fenomen: *Dicționar mitologic carpato-danibiano-pontic* (Ed. „Gligor Hașa”, 2011).

Concluzionăm că *Vadul barbarilor* este un roman de referință în creația autorului și unul reprezentativ pentru literatura română în domeniul romanului istoric.

*Gligor Hașa, *Vadul barbarilor*, roman istoric, 379 pagini, Deva: Editura „Gligor Hașa”, 2016.

**Date despre Gligor Hașa: http://www.bibliotecadeva.eu/repere/h/hasa/hasa.htm

DANIEL LUCA

Povestea maturizării

Poemele (fără titlu) cuprinse în volumul de debut *Aproape fericiți* de Carmen Secere (Editura Grinta, Cluj-Napoca, 2018) alcătuiesc o poveste a maturizării omului.

Nici nu e de mirare că un poem chiar începe cu o formulă tipică basmului: „**Odată ca niciodată** (s.n.) ne așezam toți la masă / scaunele aveau trei picioare și tot râsul copilăriei mele plutea / deasupra tuciului cu mămăligă".

Copilăria, cu momentele ei aparent banale, dar pline de semnificații, în sânul celor dragi, este plină de fericire („și doamne ce vremuri erau acelea // când mama împărțea bucăți de fericire cu ața").

Totul se petrece dincolo de... timp, acolo unde liniștea și bucuria trăirii își fac simțită prezența fără opreliști. Până când intervine vremea târzie, iar omul face pentru prima dată cunoștință cu pierderea („Aveam părul lung / și sorbeam apa din palme / timpul nu exista / se numărau lingurile de pe masă // eram toți dar / într-o zi s-a făcut târziu // (...) mă aștepta doar mama").

În plus, se ivește și temerea pierderii mamei („Copilă eram și ascultam glasul vântului / tremurând sub pătură cu genunchii la piept / de frică să nu-mi fure cineva mama").

Și totuși, inevitabilul nu poate fi înlăturat („Într-o zi am găsit oglinzile / acoperite / mama își ascundea ochii / până seara dumnezeu nu mi-a răspuns").

Moment în care vârsta copilăriei ia sfârșit, aproape pe nesimțite, stârnind ecouri, amintiri și regrete („A fost o vreme când nu se întuneca / niciodată peste râsul copilăriei / culegeam visele din flori / iar noaptea le așezam sub pernă / să fiu frumoasă"; „pe-atunci soarele răsărea din palmele mamei").

Apar primii fiori ai renunțării la lupta cu destinul, ai resemnării („ne plimbăm pantofii lăcuiți pe străzi asfaltate / de frica noroiului și traversăm prin locuri permise / numai resemnarea omului care-a renunțat la orice luptă // suntem bine înaintăm").

Basmele copilăriei pot întinde de multe ori o capcană, așa încât realitatea să nu mai poată fi deosebită de irealitate („Vezi mamă mi-ai citit prea multe povești / locuiesc într-un clopot de sticlă, iar în afara lui / oamenii cu tălpi murdare merg înapoi / fără să numere întoarcerile").

Așa cum nici sfaturile părintești nu sunt întotdeauna potrivite ori în ton cu vremurile, ducând spre propria închistare („dar m-ai crescut în grija duminicii celuilalt / unde sunt închise toate bisericile // și nicio înviere nu-mi e permisă").

Maturizarea prinde întotdeauna omul pe nepregătite, iar apariția iubirii îi dă lumea peste cap („dragostea există ăsta e singurul adevăr / ca un fum de marijuana la schimbarea anotimpului").

Iar între iubire și credință nu e decât un pas („ochii femeii cu părul lung i-au fost biserică").

Se spune că fiecare om are păsărica lui, însă unii au stoluri. Carmen Secere dezvăluie că se pot întâmpla și lucruri mai grave, păsările fiind înlocuite de cai sălbatici („eu am încuiat caii sălbatici în mansardă / și nu mai găsesc cheia").

Nu e de mirare atunci că simțurile dezlănțuite o iau razna și nasc cutremure („facem dragoste la rădăcina lumii / și nimeni nu știe de ce se cutremură / pământul când se întâmplă").

Pierderea stă însă ascunsă în apropiere și acum. Ori mai ales acum („după plecarea ta / a rămas visul carbonizat")

Iar singurătatea devine stăpânul absolut („Noaptea liniștea se întoarce în oraș / singurătatea umblă desculță / să nu trezească visele abandonate la colțuri").

Bătrânețea nu e frumoasă și vine la pachet cu sentimentul dezrădăcinării, al inutilității trăirii în afara unui spațiu bine determinat („în sanatoriul berghof pacienții vorbesc / despre timpul probabil // afară nu mai e nimic de trăit").

Tot acest drum dinspre copilărie spre maturitate, trecând prin iubire și credință, este unul al căutării sinelui („Aproape fericiți / în al șaselea cer / căutând sub straturile pielii / nevoia de noi înșine").

Uneori mesajul poetic e diluat, de pildă în poemele **[Câteva cuvinte într-o carte]** (unde vigoarea stă în ultimele trei versuri) ori **[Drumul spre rai în renovare]** (esența fiind plasată în primele două versuri), însă poezia din acest volum este percutantă și derutantă (în sensul bun al cuvântului) prin aparenta sa simplitate, foarte bine strunită, de unde și ușurința cu care străbate calea spre sufletul lectorului.

Cartea bucuriei

A spune despre o carte că e „frumoasă” ar putea părea azi desuet. Însă opinăm că acest termen (pentru cuprinzătoarea sa semnificație) poate caracteriza cel mai bine volumul de proză scurtă semnat Firiță Carp, *Timbre de lipit pe suflet* (Editura Uniunea Ziariștilor Profesioniști din România, București, 2018).

Da, suntem în prezența unor proze, mai exact a unor tablete, însă, în același timp, acestea îmbracă haina poeziei ori a picturii.

Autorul, fie că este vorba despre oameni, despre locuri sau evenimente, nu face economie de metafore, care pornesc dinspre suflet înspre suflet și pe drum croiesc brazde adânci, pline de bucuria lecturii, dar și, totodată, de învățăminte.

Dacă **Vrăjitoarea** lasă în urma lecturii o dâră de nedumerire, nu același lucru se poate afirma despre celalte tablete incluse aici (în ordine alfabetică).

Pentru că este evidentă bucuria autorului de a se afla în prezența unor oameni de excepție, unii iubitori ai profesiei practicate (librarul Geta Munteanu, dascălul Laurențiu Bourceanu, Paraschiv Pețu - specialist în identitatea persoanei, Teo Bălan - omul bun la toate etc.), alții - scriitori, lucrători în mass-media ori artiști (Ștefan Mitroi, Florin Ciocea, Ioan Romeo Roșiianu, Doru Dinu Glăvan, Miron Manega, Daniel Corbu, Radu Voinescu, Claudia Motea, Marina Musset, Tudor Meiloiu, Consantin Sinescu, Florin Dochia etc.); de a participa la diverse festivaluri de literatură din țară și străinătate ce își pun amprenta asupra locurilor unde se desfășoară (Skopje, Galați – „...un stol de metafore se zburătăceau prin tei” etc.); de a se afla în diverse locuri ori în centrul unor întâmplări pe cât de normale, pe atât de neobișnuite (sfatul agenților de poliție de a circula mai atent pentru că a intrat pe contrasens, neurmat de vreo penalizare; repararea unei defecțiuni la mașină în Bulgaria într-un timp foarte scurt și la costuri reduse; întâlnirea cu vânzătorul de bragă din București etc.).

Nu putem omite exemplificări, pentru că altfel am putea fi acuzați de... neverificarea noutăților (a se vedea **Tra-la-la**): „...lumina de pe chipul și împrejmuirea acestei case răsare din sufletul stăpânului!” – casa lui Dan Blebea, **Lumina unei case**; „Logodit pe vecie cu metafora” – Liviu Vișan, **Magia metaforei**; „A iubi și iubește oamenii mai întâi ca om (...)” – Ana Blandiana, **Scriitoare pe mătasea inimilor**”; „... maratonistă pe drumurile cuvintelor îmbrăcate în haine de hârtie” – Doina Popescu-Brăila, **Scriitor la bord**; „Uneori, dimineața, în loc de cafea beau câte o ceașcă de albastru” – **Un fel de îndrăgostire**.

Nu lipsesc meditația [„Clipa care este însăși viața, adică fericirea în nemărginirea ei limitată de puterea efemerului” – **Lecțiile păpădiei (1)**], credința („E ca o singurătate a bucuriei de a scruta Înaltul sub pavăza sacralității” – **Singurătate dimpreună**), patriotismul („Granița nu este atât firul de zare românesc care ne îmbrățișează existențele, cât mai ales motivul solidarității în jurul valorilor fundamentale ale ființei noastre naționale, îndemn la veghe și luptă pentru perpetuarea și consolidarea lor” - **Graniță și veghe**) ori îndemnul la iubire (între semeni, în general, între scriitori, în special: „Toți scriitorii, ce frumos ar fi să ne iubim mai mult!” – **Un picior, două picioare**) și speranță (tinerii sunt, cu adevărat, viitorul țării: „Viitorul nostru însuși, speranța unei lumini pe care o credeam fără speranță” – **Viitorul însuși**).

Acest volum este o oglindă cu două fețe: într-una se oglindește sufletul scriitorului, iar în cealaltă, sufletele locurilor și oamenilor a căror atingere nu l-a lăsat indiferent pe Firiță Carp.

Umbra lui Lilith

Asupra unei figuri mitologice controversate se oprește Florin Dochia în volumul de versuri *36 de zile cu Lilith* (Editura Detectiv Literar, București, 2019) - unde fiecărei zile îi corespunde un poem -, prima soție a lui Adam din tradiția iudaică, Lilith, nesupusă, rebelă, devenită ulterior simbol al mișcării feministe.

Întâi de toate, Lilith e o ființă, alcătuită din carne și sânge, dar și suflet („doar că eu sunt abia a treia față, / o ființă secundară din carne și sânge”), venită să înlăture singurătățile („ai venit, nălucă a nopții, / să-ncepem cursa / cu obstacole dintre două singurătăți. / vrem să fim una: suntem jumătăți”), prin dezlănțuirea pasiunii, a dorinței, a erotismului exacerbat („corpul se înalță, / caută-n jur / trupul cade răpus de nesaț”).

Refuzul docilității în fața voinței bărbatului și lipsa înțelegerii au ca efect alungarea din paradis și transformarea într-o femeie-demon („acela-i paradisul infernal / din care ai fugit și-n care, / strivită de blestemul paternal, / n-ai vrut să fii mereu o oarecare”).

Un blestem al libertății de a iubi, fără început, dar și fără de sfârșit („acela-i, Lilith, locul tău pierdut, / ești doar alt înger care a căzut / într-un infern al liberei iubiri. / sfârșit care-a venit făr' de-nceput"), blestem în urma căruia o stirpe devine tot mai numeroasă, pe când cealaltă dispare (stirpea lui e tot mai numeroasă, / stirpea ta se pierde-n fiecare zi, / dragostea rămâne luminoasă, / noaptea ta n-o poate îmblânzi") și care e transmis peste generații, până în ziua de azi, când El și Ea se caută permanent unul pe celălalt, dar încercând să se descopere și pe ei înșiși („omul tău cel vechi încă te visează"; „el te caută fără să o știe. / tu îl cauți în orice iubit").

Doar iubirea e un continuu periplu între paradis și infern (fie ele și sufletești: „tu ești blândul meu infern / tu ești blânda mea întunecare"), între lumină și întuneric („pentru că timpul pare o formă de lumină / care salvează naufragiații"; „cum muzica îi pare celui surd tăcere / lumina mea îți pare ție beznă"; „umbrele tale-s copiii luminii / umbrele tale mă-mbracă-n dorință"), între viață și moarte („în viața mea, o amintire, / o curgere de miere: / fața ta transparentă / ca umbra apei sfinte în potire"; „moartea e doar un fluture policrom / o sosire grăbită a unui taxi în gară / după plecarea trenului").

Însă dragostea înseamnă și sacrificiu, ardere intensă până la capăt („pentru orice există un rug gata pregătit / doctorul ascunde în buzunarul halatului / chibritul focului definitiv"), cu convingerea că și moartea poate fi îndulcită („cea mai bună versiune a morții mele / ar trebui desenată în mierea buzelor tale").

Umbra lui Lilith, transparentă, se ascunde, așadar, ca o nălucă, în fiecare femeie, ce trebuie luată ca atare, dincolo de orice rigori ori norme (auto)impuse.

Cel din urmă poem din volum este o veritabilă concluzie, ce nu are nevoie de niciun comentariu: „când tu ești calea / eu sunt călătorul" (**Lilith. Ultima zi**).

Lectura poeziei lui Florin Dochia este provocatoare tocmai prin aceea că nu e deloc facilă, cititorul fiind pus serios la încercare la fiecare pas pe care-l face.

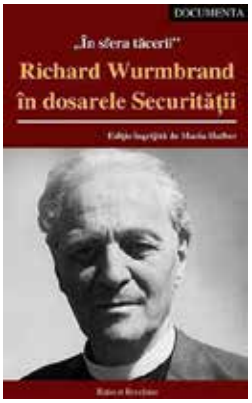

Ruperea tăcerii

Volumul *„În sfera tăcerii": Richard Wurmbrand în dosarele Securității* (Editura Ratio et Revelatio, Oradea, 2018) este rezultatul unei munci sisifice a Mariei Hulber, care a durat opt ani, începând cu 16 aprilie 2010, în calitatea sa de cercetător acreditat la Consiliul Național pentru Studierea Arhivelor Securității.

Au fost parcurse 8358 de file, reprezentând 9524 de pagini de documente, incluzând aici și consemnările efectuate pe versoul unora dintre ele.

Desigur, aici nu sunt cuprinse toate aceste documente - unele dintre ele urmând a fi fructificate, probabil, într-un alt volum (de pildă, corespondența personală) -, ci doar cele mai reprezentative, deși cartea de față conține aproape 500 de pagini.

Documentele sunt precedate de un binevenit și dens studiu introductiv, unde este adusă în atenția cititorului personalitatea complexă și controversată a pastorului Richard Wurmbrand.

Precizarea Mariei Hulber conform căreia nu suntem în prezența unei monografii este adevărată, autoarea nepropunându-și, de altfel, așa ceva, lucrarea aceasta constituind doar o bază pentru viitoare cercetări biobibliografice asupra celui care a fost Richard Wurmbrand.

Pe de altă parte, nu suntem nici în prezența unui simplu clasor cu documente, acestea bucurându-se de adnotări proprii ale cercetătoarei, spre o mai bună edificare a cititorului asupra celor menționate în respectivele acte ori pentru a realiza o punte în timp și spațiu cu alte evenimente în strânsă legătură cu acestea.

Explicația titlului, „În sfera tăcerii" (sintagmă preluată din predica **Pământul fără trup**, inclusă în volumul *Predici în celula singuratică*), este dată chiar de autoare: „Dincolo de sensul aparent există o intenție contrară, manifestată prin dorința mărturisirii, prin nevoia acută a unei repetate exprimări a adevărurilor prea mult ocultate în strivitoarea tăcere a temnițelor ori sub efectul cenzurii și al presiunilor ideologice".

Este firească, așadar, ruperea tăcerii odată cu ieșirea din universul concentraționar: „memoriile, confesiunile, meditațiile și predicile lui Richard Wurmbrand, publicate după eliberarea din universul concentraționar comunist, stau mărturie în sprijinul acestui proces interior de spiritualizare, posibil în cea mai contradictorie și mai ostilă dintre dimensiunile lumii noastre".

În același timp, documentele inserate aici nu trebuie considerate ca având valoare de adevăr absolut, deoarece de multe ori s-au construit scenarii ori materiale mediatice cu caracter compromițător, bazate pe falsuri ori pe denaturări ale unor contexte de viață.

Richard Wurmbrand (24 martie 1909 – 17 februarie 2001) s-a înscris în Uniunea Tineretului Comunist în anul 1924, iar în anul 1927, la Paris, s-a apropiat de cercurile comuniste. ***Între*** 1929-1933 a fost arestat de două ori pentru implicare în activitatea organizațiilor comuniste. După ce a trădat celula comunistă de la Timișoara, a devenit informator la Siguranței între anii 1934-1937. În anul 1936 s-a căsătorit cu Sabina Oster. În anul 1937 s-a îmbolnăvit de tuberculoză, fiind internat în

sanatoriul din Predeal, apoi în satul Noua, unde un bătrân tâmplar i-a dat să citească Biblia, pastorul Isaac Feinstein, aflat la conducerea Misiunii Bisericii Norvegiene pentru Evrei, contribuind decisiv la convertirea sa la creștinism. A fost botezat la Galați în anul 1938 de pastorul Henry Ellison de la Misiunea Bisericii Engleze din București. În anul 1941 a fost arestat pentru activitate sectantă.

După război a participat la Congresul Cultelor din România (16-17 octombrie 1945, București), unde a pledat și contra comunismului. A fost arestat în două rânduri: 29 februarie 1948-12 iunie 1956 și 15 ianuarie 1959-28 iulie 1964, primii anchetatori atribuindu-i în acte pseudonimul Vasile Georgescu. Sentința din 3 iulie 1950 l-a condamnat la 20 de ani muncă silnică, 10 ani de degradare civică pentru crime contra umanității, confiscarea averii și 3000 lei cheltuieli penale. După eliberarea din 12 iunie 1956 afirma: „Stătusem în închisoare opt ani și jumătate. Pierdusem în greutate, m-am ales cu cicatrice urâte, am fost lovit și bătut cu brutalitate, batjocorit, înfometat, ținut sub presiune psihică, chestionat până peste poate, amenințat, izolat". După a doua arestare, menționa: „... am primit arestarea nu numai cu liniște [,] ci de-a dreptul cu bucurie". În 9 martie 1956 i s-a propus să devină informator (doasrul 157078 de la fondul Informativ). După părăsirea țării, în anul 1965,a devenit un luptător declarat împotriva comunismului: „... să devin, în lumea liberă, «vocea» celor condamnați la tăcere", ceea ce a atras din partea statului român o acțiune de compromitere internațională a acestuia.

Desigur, nu putem cita aici toate documentele din volum, ci vom face referire doar la câteva aspecte. Documentul nr. 8 (Declarația nedatată a lui Richard Wurmbrand privitoare la Comitetul Regional al Partidfului Comunist pentru Banat și Crișana): „E că am ajuns la convingerea fermă că Partidul Comunist Român cu politica lui actuală, cu structura lui organizatorică și cu conducerea ce o are acum este dușmanul cel mai primejdios al clasei muncitoare". Documentul nr. 34 din 20 martie 1948 (Declarațialui Richard Wurmbrand privitoare la „transformarea care a făcut din mine un om credincios"): „Am încercat să citesc Biblia și am aflat astfel un lucru care mie mi-era atunci mai important decât toate doctrinele și concepțiile filosofice, și anume că există o iertare și o refacere sufletească pentru păcătoși pe care Isus o dăru[i] este tuturor celor ce se încred în El". Documentul nr. 159, nedatat, sursa Gamma, privitor la culturalizare: „Acesta se dovedește a fi nu numai un cunoscător al sectelor și al sectologiei contemporane, sub raportul originei, doctrinei, moralei și cultului respectivelor secte, însă și un riguros – dar judicios – critic al falsei lor poziții religioase, fundamentată pe scopuri scripturistice". Documentul nr. 279 (Raportul din 15 decembrie 1978): „Acțiunea de urmărire informativă a lui «ASHAVER» a fost deschisă la data de 14 decembrie 1967 în scopul contracarării și demascării activității dușmănoase desfășurată de acesta în exterior, împotriva țării noastre. Acțiunea face obiectul dosarului nr. 7084 din contul «F142» și cuprinde până în prezent un nr. de 9 volume cu 2232 file".

Desigur, această lucrare este perfectibilă și suntem convinși de strădania Mariei Hulber în acest sens,însă nu poate fi trecută cu vederea dăruirea cercetătoarei în studierea arhivelor Consiliului Național pentru Studierea Arhivelor Securității în general (a nu se uita prima lucrare a autoarei, *Memorialistica detenților postbelice românești* - Editura Ratio et Revelatio, Oradea, 2015) și în special a celui care a fost Richard Wurmbrand, dar și obiectivitatea sa în cele prezentate.

A fi născut spre a fi fericit

Mihaela Meravei susține, în volumul *Prezumția de fericire* (Editura Clubul Mitteleuropa, Oravița, 2019), că omul se naște pentru a fi fericit.

Aceasta nu înseamnă că se și întâmplă întotdeauna ori că intervine în mod automat, omul depinzând însă numai de el însuși în atingerea acestui țel, dar el nici nu va putea renunța, în caz de neîmplinire, la speranța de a izbândi.

Izbândă ce nu poate fi obținută decât prin iubire („cu toate acestea mi se aude inima cum tropăie când / treci desculț prin mine sub clar de lună").

Volumul de față este compus din trei părți: **Ne-am născut să fim fericiți**, unde narator este iubitul, **Ca un albatros pe puntea sufletului meu**, unde acesta cedează locul iubitei, pentru a-l relua în stăpânire în ultima parte, **Spre interior prin fractalii realității**.

Totul își află originea în iubirea primordială dintre Adam și Eva („lumea spune să nu mai credem în / minuni / nu mai suntem copii / și totuși Dumnezeu crede"), primii oameni ce au învățat să iubească, și care nu au fost alungați din Rai din pricina acestui sentiment [„noi am trecut prin acest dulce infern / cum Adam și Eva prin grădina Edenului / ținându-ne de mână / (...) / și nimeni nu ne-ar fi izgonit din Rai dacă / nu am fi făcut-o noi înșine"].

Tocmai pentru că iubirea primește binecuvântare cerească („aveam impresia că am înălnire cu Dumnezeu / așa mă pregăteam pentru / prima geană de lumină a cerului tău străveziu").

Prima iubire, cu care fiecare om face cunoștință, mai devreme ori mai târziu, cu aceeași prezumție de fericire ca la începuturi („în unele anotimpuri te comporți ca un prezumtiv fericit"), este o dovadă a dreptului omului la fericire, drept dobândit încă de la naștere („ne-am născut să fim fericiți / să scoatem sinceritatea din lesă / adevărul gol goluț / mai nebuni decât nebunii").

Iar dacă urmează să păsească pe apele tulburi ale nefericirii, omul însuși e unicul vinovat („gurile ni se învinețeau de nefericire / mute mute inimile / au căzut ultimele din raiul din care / am fost alungați îmbrățișați / și toate astea doar pentru că-mi plac atât de mult / merele verzi").

Tentația zborului intervine ca o stare de normalitate, atât în sens propriu, cât și în sens figurat, motivul zburătorului neputând lipsi [„am salvat pentru tine nealterată perechea mea de aripi / (...) / așteptând să ni se nască iar zborul / în timp ce tu îți jupoi viața de vie și râzi"; „nu știu dacă ai văzut vreodată cum se aliniază planetele / cum îți dai seama că nu ești singurul zburător din lume / nu trăiești într-un univers imagistic personal și / alte Căi Lactee roiesc în jurul tău"].

Iar femeia trebuie să fie iubită, indiferent de circumstanțe, dincolo de orice neînțelegeri („femeile nu se nasc pentru a fi înțelese / doar iubite"), în și prin timp („poate clipa ne era predestinată din alt timp din altă viață / altfel nu-mi explic iubito cum atunci când te-am privit / te-am văzut pe rând și Evă / și mamă / și îngerul albastru al ochilor mei / pe loc mi-ai devenit o mie de femei") pentru că în doi fericirea va putea fi învățată, în pofida oricărui impediment ce i-ar sta în cale („ne-am născut să fim fericiți iubito / și-mbătat de alint drogat de mângâiere / am reușit să învăț mersul pe apa ochilor tăi").

Prin fericire se înțelege lumina ce străpunge cea mai adâncă beznă, ca o victorie asupra întunericului („țipătul acesta albastru este lumina care curge / din irisul meu / îmbătat de fericire").

Și totuși, nesiguranța în fața viitorului rămâne o amenințare perpetuă, fericirea, extrem de fragilă de altfel, fiind în pericol de a se destrăma („urnește clipa aceasta în amonte / mi se face frică de efemeritatea ei - / înghite timpul și macină dragostea").

Uneori nu este evitată diluarea poemelor (**ca o iederă care nu cunoaște alt drum** ori **și întotdeuna)**, însă mesajul poeziei Mihaelei Meravei este cât se poate de clar: suntem în fața poveștii primei iubiri din viața fiecărui om, dar a primei iubiri adevărate, destrămarea unei iubiri putând conduce la izbucnirea altei iubiri ce va putea deveni ea însăși prima, neexistând, așadar, vreo ordine cronologică, însă niciodată nu absentează speranța, ca o prezumție a fericirii.

Teorema lui Daniel

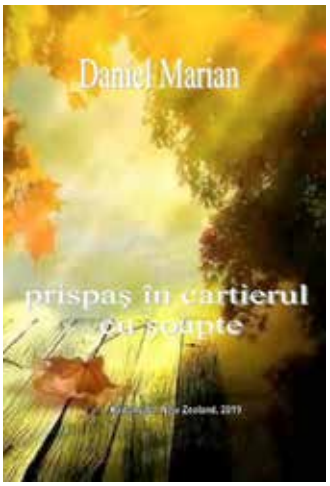

În volumul de versuri *prispaș în cartierul cu șoapte*, Daniel Marian enunță propria teorie privitoare la raportul dintre viață și moarte, ce poate purta fără nicio îndoială numele de Teorema lui Daniel: „viața trăită nu poate fi murită, ea rămâne trăită. / atunci când mori îți mori viața netrăită. // astfel, cu cât trăiești mai mult, mori mai puțin. / dacă trăiești puțin ai ce muri din plin".

Cum o teroemă trebuie demonstrată, asta și face autorul pe întinsul întregului volum.

Pentru că omul nu trebuie să se dea în lături de la a cunoaște bucuria trăirii în niciun moment pe care îl petrece pe acest pământ, nici măcar atunci când este înconjurat de suferință ori deznădejde, cu atât mai mult atunci când e năpădit de fericire („mai pune mă și tu / poze cu tine viu / chiar dacă ești mort // tot mă bântuie / replica asta de trei ori pe zi / când mai sparg câte-o oglindă / cu altă și tot altă / tentativă de ochi").

De altfel, și viața și moartea sunt doar forme ale iluziei, ce-i drept, eficace („viața moartea singurele forme / percepute eficiente ale iluziei").

Și atunci unde se află realitatea, în vis ori în ceea ce percepem cu propriile simțuri zi de zi („realitatea este cea care visează / nu eu chiar nu mă simt în stare")?

Numai poezia ar putea da un răspuns la această dilemă, dar ea poezia mai mult încurcă lucrurile decât le descurcă („poezia nu e bună e chiar impecabil dezastru / de făcut praf orice șansă de revenire chiar și pe brânci / la setările din fabrică ale ființei în conectare / cu realitatea și aia vai de ea").

Soluția nu decât una singură: fiecare să se descurce pe cont propriu, să-și creeze propria realitate, așa încât până și zborul fără aripi să devină posibil („a avea nevoie de aripi pentru zbor, înseamnă să fii / absolut tâmpit exact paralel cu zborul").

Iubirea este combustibilul ce întreține zborul, așa că trebuie lăsată să pătrundă în suflet spre descoperirea sinelui, dar și spre a percepe lumea la adevărata sa valoare („și ție dar și numai ție ce-ți spuneam îți tot spuneam / te iubesc până când iubirea nu-ți va mai părea așa ciudată"), deși gustul său nu e unul ușor de suportat („care-i diferența dintre amor și amar / n-am știut niciodată; dulce e doar până / îi desfaci coaja și adulmeci și muști și rontăi").

Dragă cititorule, dacă argumentele lui Daniel Marian nu te conving de justețea teoremei sale, nu îți rămâne decât să întreprinzi tu însuți o cercetare în această direcție.

DANIEL MARIAN

Ioan Romeo Roșiianu
Iustinian George Paiuc

Fericirea ca sport. Fericirea de performanță

(Ioan Romeo Roșiianu, Iustinian George Paiuc – „Prizonierii cuvântului", Editura eCreator, 2019)

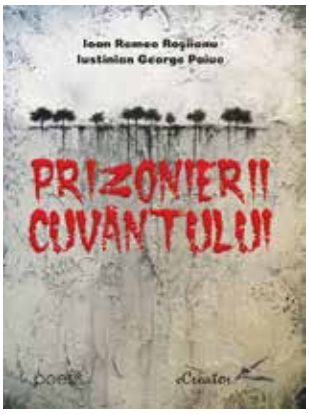

Trebuie că se lasă nebunia-n cuvinte atunci când timpul cu netimpul se întâmplă pe locurile unde cândva au șezut zări de performanța aprinderii stelelor cuvântătoare. Dansul simbol, dansul ritual și dansul oracol, într-un singur dans. „Singur într-o odaie de lut/ Dansam un blues necunoscut/ Și mâinile mele/ Cu mult mai firave atunci/ Îmbrățișau un trup nevăzut.// Atât de real în inima mea/ Și plăcut/ Că mi-am spus:/ Câtă dragoste,/ Doamne, încape/ Într-o odaie de lut!...// Ce dans neștiut.../ Ce blues dureros și tăcut!" (**Amintire 2**).

Știți voi de unde vin acestea? Să vă spună **Iustinian George Paiuc**, unul dintre cei doi **„Prizonieri(**/a**)i cuvântului".** Cu timpul mort sau măcar cu timpul leșinat, ca o picătură care n-a mers până la capăt, astfel se petrec vestitele în timp ce nefiindele tandrețuri.

Alcătuire în care **Ioan Romeo Roșiianu** e-n caracteristica straielor sale de poezie. „Am deschis larg fereastra ce dădea/ înspre lumea cernită/ în odaia cernită de cărți/ a năvălit o ceață adâncă și grea/ eroii din cărți nu s-au mai văzut/ dintr-odată tablourile/ și-au nedefinit culorile/ în ochii-mi obosiți/ seara înșira cețuri,/ năluci năvăleau de peste tot/ pe tavanul cojit/ umbre inexplicabile îmblânzeau/ clipa trecerii mele prin lume" (**Seara în care mi-a intrat ceața-n odaie**).

Precum ai deschide cartea – și cărțile, pentru a intra în ele prăpădita de viață. Simt că e nevoie de ceață, dar nu sub drapelul ofilirii și al morții, ci acela al conștientizării viului cât încă e viu.

Când cauți aproapele să știi că nu e, nu ți-ar folosi la nimic să calculezi drumul până la departele unde se mai întâmplă minuni... „Când ești departe/ Busola inimii mele se poartă/ Necardinal și aparte/ Arătând ca un copil/ Cu degetul spre tine/ Neîntinat și umil.// Vai, e copilul din mine.../ Și orice aș face/ de-aș fi gata să mor sau de-aș zace.// Pornesc la drum către tine/ Firesc/ Și de-o fi să mor pe drumul către tine/ Să știi că în lume sunt morți fără rost/ Și... divine// Căci în lumea asta orice-aș face/ Mă-ntorc la tine mereu/ Tu... adăpost din crengi și din frunze/ al copilăriei/ refugiul meu." (**Când ești departe**).

Introspecția ca un rond de trezire a simțurilor: **„Pe strada mea a trecut un demon cu aripi".** Strada ta fiind înlăuntrul tău și demonul și aripile erau acolo dintotdeauna.

Poemul nu vi-l citez, e fabulos, n-aveți decât să vă aplecați citirea la respirația lui!

Cum se îmbracă oamenii în poezie, într-o altă grădină a raiului care desigur nu există dar ar fi pe cale să se înfăptuiască.

Voi doi oricum mai scăpați de aici – din temnița asta grea și frumoasă!

Recunoașteți-vă faptele poetice, făptuitorilor de poezie!

Petronela Apopei-Ignat
După ce mă prăbușesc în albastrul tău, îmi spui cât e de roz

Petronela Apopei-Albastră

(Petronela Apopei-Ignat – „Confesiunile iubitei în albastru", Editura eCreator, 2019).

Asta mai lipsea! Nu-i de ajuns că te-am întrebat de tot albastrul și era pozitiv. Cu rochie, cu brățară, cu lănțișor, cu cercei, la lenjerie n-am ajuns să aflu. Acum ai venit să mi te destăinui, dar de ce?

Aveam pe vremuri un profesor, care susținea că matematica nu se sevește altfel decât cu linguriță și i-am dovedit cum arată matematica și ca ciorbă și ca filigram. Așa e la tine cum îmi pare bine să aflu cu albastrul. Acel albastru care te doare și îi faci și pe alții să fie cuprinși de scânteierile albastrului. Albastrul care intră în tine până se preface în rozul senzației de albastru.

Știi, dacă mai știi, cum trăiești tu? La granița dintree albastru și tine, pe unde e trasată o dungă roz. Ce-oi avea eu acuma cu roz? Dar tu ce ai cu albastru?

E șase dimeața și eu n-am dat încă drumul la televizor, de teama să nu-mi apară pe ecran prea mult albastru și nicio picătură de roz. Hai să ne vedem în ambele culori, vrei?

Îmbrăcare/dezbrăcarea de albastru, a nu se uita că are loc în cuvinte. Dar pe **Petronela Apopei-Ignat** nu o poți de

zbrăca de albastru oricât roz i-ai picura pe gene. Ea vrea să fie albastră pentru că știe cum e și îi place. Mă gândesc dacă ăleia din *Avatar* îi plăcea să fie neapărat albastră, dacă n-o punea James Cameron, cine știe ce culoare avea.

Exemplu de confesiune (egoistă albastră): „Sunt cana albastră de cafea.../ Ei, a cui?/ A iubitei în albastru.../ La ea cam totul e albastru.../ mai puțin inima/ Poate are și sânge albastru.../ așa îi spunea un prieten/ (Da, pentru că e gingașă și fină și... încăpățânată)/ Îi place să-și bea cafeaua sau ceaiul... mine/ Mâna ei fină mă-nvăluie... îmi place/ Mă gândesc la felul în care îl îmbrățișează pe El,/ Cum mâinile ei îl strâng la piept cu petale de fluturi albaștri,/ Sau cum trec orele zăbovind pe obraz și pe buze.../ Da, eu îi știu respirația amprentată pe buzele mele/ Și parfumul ei „Divine" și urme de ruj.../ Da și eu sunt îndrăgostită de cafeaua ei/ Tare, aromată, puternică/ și-mi place să mă inunde/ Și-aștept fiecare dimineață, mi-aștept cafeaua/ Și-apoi buzele ce-o sorb într-o cădere-n păcat!" (**Confesiunea cănii de cafea**).

Așa să fie! O confesiune e de ajuns pentru a descătușa emoțiile care mai sunt și elegante și electrice și erotice.

De ce nu mi le-ai spus tu la ureche? Mi le-ai spus în ochi, da. Albaștri. Să nu te-apuce confesiunile mele în care deja poți deveni personaj... Să bem un ceai albastru de verde ce e în timp ce orizonturi roz! Și să dansăm aburul ibricului care nu stă pe foc decât pentru a ne cuprinde aromele. Și tot albastre și tot...

Iar chestiile astea albastre să mi le explici încă o dată cu mine verde și tu roz, într-un ambient unde să nu ne tragă curentul spre a nu pleca de acolo răciți și a rămâne tot fierbinți.

Gabriel Gherbăluță
Poezia care merită trăită
(Gabriel Gherbăluță – „ultimul amant al mariei tănase", Editura Junimea, 2018)

Mereu la împărțirea suflului, materiei și uneltelor pentru facerea de lumi posibile. Cu dorința aceea unică și care sare în fața universalului, conștient că e permamanent e nevoie de lumi, de alte și alte lumi. Și curios din fire, și nemulțumit așa cum îi stă bine unui creator, să nu se umfle în pene și să se culce deîndată după înfăptuirea vreunei isprăvi cocoșate și blege.

Gabriel Gherbăluță sau mai nou **„ultimul amant al mariei tănase"**, personaj-om și personaj-trăire. Poet și poezie, până hăt departe, *la poez*, iar de acolo se întâmplă neîntâmplatele. Care spune astfel **„drespre faceri"**: „de undeva, de nicăieri/ pe neașteptate,/ deși o așteptam de o viață,/ apare ea!/ ultima respirație dintr-un șir/ de respirații susținute de tubul de oxigen // așa, parcă din senin,/ te naști/ din spuma poezului..."

A se vedea cum este cu tehnologia facerilor, e trebuință și e tot timpul pus la mijloc, pentru ca în cele din urmă să se întâmple o mirare. Cert este că se va ajunge unde se vrea, în fluidul temporal, un punct fix așteaptă, și nici nu e atât de valoroasă prezența subiectului om doar a subiectului trăire, la momentul acela sublim. „făr' de întoarceri/ risipirile clipei/ prin noi locurile rămase libere / și contrastul culorii/ ochiului de înger// la marginea timpului/ un cuvânt își așteaptă poezul/ din păcate nu eu îl voi spune/ cine știe?/ poate se va scrie singur." (**indefinit**).

S-au tot adunat ispitele și patimile unui poet care a fumat până acum toate ierburile crescute prin cotloanele minții, de aceea percepția sa despre cele dogme bătute-n cuie este cumva oblică din perspectiva doxologiilor, și sincer să fiu e mult mai interesantă și mai realistă. „nu-i pasă nimănui/ îngerii ăia au căștile-n urechi/ și-s cu spatele la lume/ ochii țintuți către o poartă a raiului/ doar, doar s-o-ndura petre să îi reprimească// cui să-i mai pese?.../ porțile s-au deschis larg/ lăsând să iasă florile scuturate/ din mărul de lângă granița dintre rai și noi/ noi nuntașii nefericiți-spectatorii unei ceremonii ratate// nu-i pasă nimănui/ doar lui fărâmiță/ trudind asudat peste acordeaonul său". (**nu ne mai pasă**).

Iar fărâmiță e o impresie atât de puternică încât absoarbe acareturile arealului, aproape că se scufundă cartierul unde locuiește memoria și nici mintea cu totul nu mai are mult...: „mi-e mai noapte decât noaptea7 în coperte-mi doare cartea/ tu mă plângi dintr-un poez/ am murit tu poți să crezi.../ și mi-i noapte-n dimineața/ când ți-ascunzi de mine fața// miezul-nopții a venit/ omul negru a murit..." (**se dedică lui fărâmiță**).

Știți voi ce e cu poezia lui Gabriel Gherbăluță? Acum mă gândesc să-mi dau seama. E acea poezie pe care e păcat să nu o citești oricât de păcat ar putea fi citind-o. Și nebun să n-o citești, oricât de nebun ai fi citind-o. E poezia care se trăiește!

Valeriu Bârgău
Modelarea pământului după fapte
(Valeriu Bârgău – „Pământul tuturor faptelor", Editura Călăuza v.b., 2019)

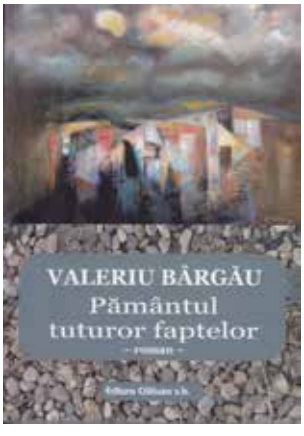

Să trăiești în două vremi și mai cu seamă ancorat între acestea, cu privirea și gândul, și indicator și punte. Eu cunoscându-l pe omul de lângă mine din ambele vremi, și părându-mi la fel de el precum la fel de eu preumblându-mă prin cele două vremi, și tot ancorat între acestea. Ce nebunie trebuie să fie, dacă nu cumva chiar mai și e, negăsindu-te întreg nicăieri și

împărțindu-te așa la nesfârșit.

Iar aici se mai adaugă un dualism: e și nu e, deodată cum ar veni. Alba-neagra cu percepția asupra datului existențial și a potențialului de asemenea. Sau, să reformulăm dacă trebuie și pare-se că trebuie.

Dacă viața reală ar fi atât de grozavă, n-ar mai fi nevoie de sublimul ingredient de imaginar. Sau poate că există o singură realitate și doar sistemul de referință ce-l mai putem mișca și amenaja după o aproximare a ceea ce am vrea să cunoaștem și simțim.

Ceea ce e cert, **Valeriu Bârgău** a știut întotdeauna să umble cu tolba plină de surprize, iar acum din sertare de memorie și memorii de sertar, încă vin și vor mai veni ca niște borne de viață neînregimentată temporal, lucrurile care au rămas pentru a mai fi și după lipsa sa vremelnică dintre noi. Iar Mariana Pândaru-Bârgău îmi spunea deunăzi că departe de a fi la dimensiunile memoriilor, sertarele sunt însă largi și nu se întrevede curând vreo secetă de niciun fel.

Romanul de față, **„Pământul tuturor faptelor”**, confirmă că e posibil ceea ce spuneam la început, ca balansul cu pricina să fie chiar întâmplat și nu doar eventual.

În roman se intră brusc, cu salopete, uniforme de camuflaj, accesorii pentru orice fel de situații plăcute ori neplăcute. Toate având ca motiv de design zâmbetul, complicitatea, trucurile, viziunile senzoriale, măiestria scenaristică. Personajele sunt la datorie, nu vin pe rând ca pe scenă, e un vacarm de imagine și sunet și simțire într-un decor aflat la înălțime: Stânca.

Aici se întâmplă o întreagă epocă, sistematizată, canalizată și 'curentată' după norme improbabile dar nu imposibile, nu avem finalități ci avem variante de a relua oricare poveste din oricare situație desigur absolut întâmplătoare.

O adaptare dramatică oricând s-ar putea face, colegii de la Teatru au suficiente capacități reproductive artistic, o Stâncă se găsește și mă gândesc că și alde Tița Roșcata, Ica, grecul Stravinos, Albu, Cap de Nucă, Ștefan și dacă a scăpat careva va veni de bună voie sau o/îl vor prinde.

Interesante sunt incursiunile din acolo în altundeva, adică planul se face extraplan. Au loc inserate dizertații inedite în direcția lui Marin Sorescu, Nichita Stănescu, Geo Dumitrescu, iar legăturile cu marele clasicism universal sunt ceva obișnuit.

Se petrece cam tot ce se poate, cu o mulțime de amănunte, are loc aproape permanent o dublare cu iluzii și viața curge înspumată. Dacă nu era de Caragiale neapărat, o Tanti Chirița tot apare învolburată pe undeva pe parcurs.

Avem și șarpe, cu o întreagă pledoarie pentru acest animal sublim, doar că nefiind pomenit Mircea Eliade alături de alți iluștri, nu ne cuprinde de-a dreptul ezotericul.

Roman. Valeriu Bârgău. Ceva altfel. De la cineva drag.

Florin Dochia
Înger, iubire, poezie
(Florin Dochia – „Noptalgii” – Editura Detectiv literar, 2018)

Echilibrul universal e atât de fragil, Arhimede s-a prins primul de asta, cu ipoteticul lui punct fix și pârghia necesară. Mental și folosofal se poate orice și practic orice ar putea fi demonstrat, dacă nu neapărat în planul fizic unde experimentele țin totuși încă de rigorile materiei, atunci cu siguranță în alte planuri extrafizice. Chiar dacă fizica mai dă din cap, de după colț matematica stă la ăândă și dă sentințe. Iar imaginația este întotdeauna pe placul matematicii.

Florin Dochia vine cu variante proprii de răsturnări nu toate cataclismice, dar obligatoriu tămâiate liric. Situațiile limită dacă nu sunt destule, pot fi create. Alegoria este mecanismul de la baza **„Noptalgii”**-lor, în care bântuie orice îi trece poetului năstrușnic prin cap, construcții sau deconstrucții, posibile demolări parțiale sau pe de-a-ntregul.

Dacă pleacă la drum cu elementele universului palpabil, poetul are grijă să le zăpăcească în așa fel încât să-i iasă ce-și dorește el. Astfel fiind poemul fluviu și poemul fabulos **„angel”**: „ai aripile prinse cu piuneze pe aer/ îngere/ e o răstignire exemplară,/ ai fi putut sta în vitrine/ din centrul orașului paris/ bulevardele și-ar fi revărsat către tine/ mulțimile de turiști și turiste/ bătrâne senile ar fi plâns în batiste/ la intersecții mici instrumentiste/ ți-ar fi cântat uitate șansonete/ multicolore marionete/ te-ar fi înconjurat supuse/ pentru că o înfiorare le străbătuse/ când marele păpușar le-a promis viață/ ele te conduc la metrou/ ele coboară cu tine scările rulante/ ele trec de la vivace la andante/ păpușarul te conduce unde vrea el/ îngere/ poți să faci plângere/ sau te poți supune/ cum și eu mă supun/ când răsar soarele și-l apun/ după o ecuație secretă/ hai să îmbrățișăm o egretă/ sau un fluture la-ntâmplare/ hai să dansăm/ până cădem din picioare/ îngere hai să fim frângere/ să fim răsfrângere/ a acelei răstigniri exemplare/ când adormi prins cu piuneze pe cer/ îngere/ să scrie despre noi tristan corbière/ un dicteu automat care începe cu/ *ces anges mas léchés, ces durs enfants perdus*/ și se termină *en fanfare* cu/ *leur tête a du requin et dus petit-Jésus*/ hai/ îngere/ ridică-mă tot mai sus/ tot mai în lumină/ nu te lăsa răpus/ până și eternitatea/ undeva/ se termină...”

Fără a fi deloc patetic, poetului îi iese pasența cu îngerul într-o dramatică declarație de parteneriat într-ale nebuniei năucitoare și molipsitoare. Rima și ritmul se alătură firului fantasmagoric și se arată astfel lumii ca rezultat al șotiilor marca Florin Dochia, vecină în memoria literară cu a lui Traian T. Coșovei, cu siguranță. Dialogul cu îngerul pare a fi făcut undeva deasupra de Montmartre sau Montparnasse, nu știu

care că întotdeauna le-am confundat de m-am pierdut dintr-unul în celălalt.

În alt poem, năvălesc antitezele cum ai bate din palme, de până la urmă nu mai știi unde te afli, de care parte a cuvintelor care hălăduie, sar în și din poezie cum are poetul chef să facă întâmplarea mai tulbure decât prevăd normele și instrucțiunile legale în vigoare (sper că n-or fi, totuși, n-am auzit de ele). „a locui lângă poezie/ ca pe malul unui lac/ pe care nuferi galbeni îl încarcă// a locui în poezie/ ca o ființă acvatică/ uitată de evoluția speciilor// a locui fără poezie/ ca o piele de șarpe/ abandonată la marginea drumului/ spre paradis// a înlociui poezia/ cu o femeie/ pe care nu o vei întâlni niciodată" (**rețeta eșecului programat**).

Să-i mai adăugăm acestei veritabile *ars poetica*, un poem de dragoste și acesta tot veritabil, și putem avea o imagine desigur subiectivă deci perfectibilă, despre un poet și o carte de valoare: „în cetatea sângelui/ toate drumurile au sens unic/ numai iubirea ta/ merge pe contrasens/ dornică să ajungă/ la izvoare/ și să le sece" (**noaptea bacantelor străvezii**).

Ioan-Nicolae Popescu
Poete, hotărăște-te dacă ești viu!
(Ioan-Nicolae Popescu – „Tăceri de dinainte de viață", Editura Hoffman, 2019)

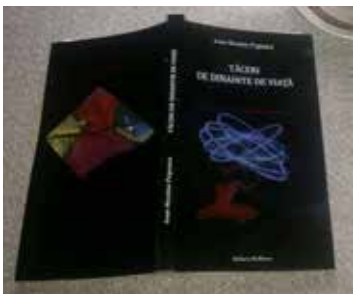

Intercalarea planurilor existențiale, a viului cu neviul – este o temă poetică gravă cu care mă confrunt de trei ori în trei zile la rând. Prezentă atât în lirica feminină cât și în cea masculină, nu i se poate atribui un gen, prin urmare manevrabilitatea ei se face înafara rigorilor obișnuite. Nu sunt folosite instrumente de măsură, pentru că nu am avea ce face cu ele, simțurile sunt și ele rudimentare în dualismul care nu mai permite scepticism precum nici certitudini, înglobează întrebările și răspunsurile într-o sferă plutitoare în grinda minții. E mai simplu așa, am zice, și mai interesant. Ba deloc, pentru că aici în altersfera aceasta gânditoare abia aici se află negânditele furtuni.

Ioan-Nicolae Popescu aduce cu sine bucuria unor **„Tăceri de dinainte viață"**, un popas necesar înainte de a afla ce e de făcut cu viața, dacă e ea chiar viață sau o părere despre viață proiectată înainte de a fi viață și care ne minte din prima secundă când respiră cu pretenția vieșuirii. Esența întregului periplu se sprijină frumos, cu grație de acest poem pe care cred că l-am întâlnit într-o carte anterioară, era să zic viață anterioară, dar deja-vù-ul aici oricum nu mai reprezintă vreun paradox: „n-am întâlnit pe nimeni,/ am alergat la lacul/ unde-mi oglindeam chipul;/ așezat în genunchi,/ aplecat deasupra apei/ n-am văzut decât apa;/ m-am întors și, cum stăteam așa în mijlocul poienii,/ am văzut că trupul meu/ nu arunca nici o umbră." (**Adevărul, și ce dacă?**).

Extramaterializarea nu este una strict personală, altfel spus egoistă. Nu, ea se întinde cel puțin până la jumătatea căutată o întreagă viață și care liniștit mai poate fi căutată în alte vieți și dincolo peste gard de unde viețile se mai hrănesc, se mai adapă cu convingeri despre ele. Dar revenind totuși într-o dâră de real, „în buzunarul unei amiezi oarecare/ te voi chema,/ să stăm împreună cu ploaia.// vei sta/ cu o mângâiere de mână aproape,/ norii se vor scurge-n înalt pe deasupra,/ în timp ce-ți piepteni părul/ sub cortina lichidă.// voi fi nou/ ca un cuvânt neștiut, ca un altădată încă străin.// și toți te vor crede pierdută." (**Înfățișări**).

În altă parte, o vizită umană colectivă prin lumea aceasta lasă mai degrabă impresia unei descinderi din afară de lume, ajungem să ne mirăm cum de mai sunt și oameni în construcții de acest fel, incerte programatic. **„Semeni"**: „au venit, au venit/ când s-a ridicat ziua,/ bărbați și femei cu pas lent,/ căutătorii în vânt.// și-au căutat/ ceea ce nu era/ în câmpuri, păduri/ și în ochii pierduți.// și-au unit mâinile/ și picioarele cu vântul/ înainte să plece,/ au ajuns la un drum,/ pe-o colină semeață,/ bărbați și femei/ cu privirea pierdută,/ căutătorii în vânt.// au lăsat ceea ce nu era/ ochilor lichizi ai poeziei/ și și-au întins mâinile-n vântul/ care îi lua spre departe."

În astfel de experimente oarecum riscante față de curbele și colțurile ființei, s-ar putea crede că odată cu jocul materiei între da și nu, se poate ajunge la depersonalizare, dar nu pare a fi așa, iar dacă s-ar întâmpla atunci să conchid cu spusele poetului: *Adevărul, și ce dacă?*

În final, un poem care întregește, justifică și face credibil peisajul și mecanismul liric al lui **Ioan-Nicolae Popescu**: „de acolo,/ știam,/ aveam să las urme pe timp./ știam că dacă aș reuși/ să-mi înec surâsul/ în fiecare cunoscut de-al meu,/ să fumez ultima țigară/ pe strada cu ploaie/ ce se termină în cer,/ atunci/ aceste amieze cu cenușie lumină/ ar umbla/ cu cuvinte de-ale mele pe umeri./ caravanele de cuvinte/ vor visa altfel/ o veșnicie și-o zi." (**Întoarceri cețoase**).

Liuba Liubastra Botezatu
O lume de sentimente
(Liuba Liubastra Botezatu – „La pohème around the word", Editura PIM, 2017)

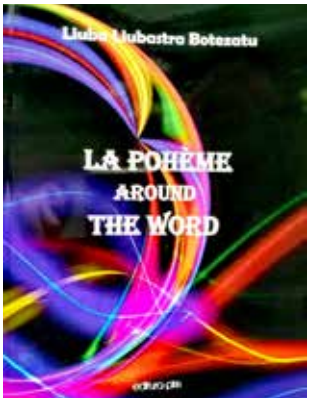

Oamenii obișnuiesc să fie vii doar atunci când își amintesc cât de frumos e. Sentimentele însă sunt vii tot timpul, ele se hrănesc și se adapă pe neștiute și nu dorm niciodată. O lume de sentimente e tot ce trebuie, nu neapărat o lume cu gravitație, cu rotație și revoluție, cu cupluri de forțe, și celelalte bazaconii pe care le știm. Iar dacă se nimeresc și oameni pe acolo, cu atât mai bine.

Ieșirea din angrenajul obișnuinței și asumarea unei altfel de viziuni asupra existenței, într-o formulă curajoasă, una nesifonată și nepătată nici măcar de timp. Ascultarea șoaptelor inimii pentru a le da glas limpede. Astfel se remarcă poezia **Liubei Liubastra Botezatu**, care volumului de debut i-a atribuit un titlu inedit, într-o anglo-franceză interesantă-

plăcută: **„La pohème around the word”**.

În ideea, litera și spiritul poeziei, în caz că există așa ceva și dacă nu, există de-acuma, eu aleg ca primă referință aceste **„disimulări”**: „tristețile mele/ tristețile tale/ tristețile lor/ dănțuiesc o horă a tristeților/ cu fiecare atingere de mâini/ de gânduri/ de pleoape/ devin parcă mai voioase când se recunosc/ în lacrimile abia întrezărite din colțurile ochilor/ în cuvintele ușor zeflemitoare/ servite cu grijă de mamă/ în teama de a nu te fi ridicat la înălțimea așteptărilor/ negând cu fervoare și teama și negarea/ în zâmbetele largi și luminoase/ proprii/ iubitorilor de oameni și de viață/ ironizând cu un soi de autoironie/ tristețile mele/ tristețile tale/ tristețile lor/ hrana cea de toate zilele - din nou asigurată/ eul liric va mai jubila/ va mai încânta cu tristețea/ voioșiilor mascate”.

Este o horă perfectă, cea a tristeților – eu le-aș spune ne*disimulate*, dar asta e treaba poetei și nu mă bag. Ar trebui înființat un insitut al cercetărilor amănunțite pentru tristeți grave, tristeți rafinate, tristeți ocazionale, tristeți tranzitorii. Pot fi tristeți ale altor tristeți, și cine știe, fericiri de tristeți ori tristeți de fericiri. Și încă ceva: dacă te-ai băgat între tristeți, nu mai scapi, te joacă cum vor în hora lor.

Și vine un alt poem să consfințească minunăția de aromă a tristeții și binefăcătoare după caz și paleative: „tristețea mă mai urmărește/ ca un viciu greoi/ ca și cum păcătosul din mine/ ar mai tânji după negurile/ abisale/ ca si cum raiul nu mi-ar fi un merit/ ca un copil/ reînvăț târâș mersul/ printre oamenii care/ sunt obișnuiți de demult/ cu aripi de flutur la spate” (**undeva...**). Un pastel căruia i-aș dărui certificat de naștere și o diplomă de a fi pastel.

Un nonconform substanțial dă de tot ce se mai poate da în lumea astalaltă vai de capul ei, tot mai săracă de pământ și pereți din pricină de prăbușiri și alunecări oculte. Și ca să știți că nu vorbesc prostii, uite: „Între mine și tu,/ fluide de dragoste cum sunt ploile/ vaporizate dintre cer și pământ./ Între creierele noastre, aceleași/ gânduri dansează,/ reunindu-ne într-o singură vibrație/ a inimii./ Aerul respiră primăvară,/ primăvara respiră iubire…/ Ce clipă din an și din timp poate fi/ mai frumoasă?/ Poți să îmi spui?”

Liuba are ce are cu dansul, eu o invit la dans, *shall we danser?*

Liuba Liubastra Botezatu
Oftatul clipei în respirația posibilă
(Liuba Liubastra Botezatu – „poheme cu aromă de cafea și gust de winston menthol”, Editura Eurostampa)

Între imensitatea vieții și nenumărarea morții e diferență doar de unele parabole la care ne andocăm noi imaginația despre a fi. Cu un ieri disctabil, un azi uneori amânat și un mâine probabil, nu e de mirare că gândim pe muchie de cuțit dacă chiar or fi exista ființe sau numai hologrme interesante.

Relativitatea lui a fi e singura fărădelege pe care o acceptă Dumnezeu, El Însuși în relativitatea Sa. Și atunci pentru a nu ne prosti păcătuindu-ne, cu asta mergem și în aval și în amonte, fie că suntem gupii sau păstrăvi, nu contează. **Liuba Liubastra Botezatu** e-ntr-o dimineață tânără care și mie îmi place. Sau, poate fi în toiul unei nopți încâlcite, și iarăși e bine. Aceste localizări, de fapt delimitări imprecise de la un întreg și el absolut imprecis, făcându-se în raportarea la timp; dar care timp?... „trec pe lângă timp ca și cum m-aș numi nemurire,/ ca și cum n-aș mai fi decât o apatică făptură/ îmbătrânită înainte de vreme./ la picioarele mele, bucuriile vieții se cer trăite./ din stradă, zgomot de mașini, râset de copii,/ patimi tinerești pe strune de chitară mai amintesc/ că lumea se-învârte./ în turnul meu de beton, ca într-un cavou,/ îmi aștept învierea/ și scriu până voi deveni poezie.” (melancolii auguste).

Sunt câteva poeme – sau *poheme* – în **„poheme cu aromă de cafea și gust de winstons menthol”**, vânătorești la o partidă de chintesențe, pe lângă altele ursitoare tot pentru așa ceva. Eu am ales ceea ce constituie un limbaj comun sau măcar apropiat, mie și poetei.

În ce privește opozabilitatea existențială gen viață/ neviață, timp/netimp – eu n-aș merge chiar așa, ci mai repede pe dualitatea și chiar interferența care surprinzător sau nu, sunt chiar demonstrabile.

Poate că sunt, și le cam simt, și of-uri, dar cel mai mult sunt variante pentru rațiuni transcrise imagistic la limita percepției. Iată: „Orașul de deasupra norilor ca o daltă/ ne săpa creierul./ Țipam de angoasa zilei de mâine și a turnurilor solitare/ întrezărite la orizont,/ dar ne încălzeam la ideea că răceala/ o vom împărți în comun./ Știam că lumea noastră se va nărui/ între niște ziduri de beton/ și, totuși, așteptam surâzând schimbarea...// Viitorul este azi.../ Bun venit, moarte!” (**Viitorul este azi...**). A se remarca acceptările conștientului, autoironia potrivită, caracterul sigur al observatorului pare-se și trăitor al acerbelor neliniști.

Un poem de referință? Da: **„în liniștea mea”**: „nu mai judecă nimeni/ nici Dumnezeu/ care își însușește negraiul/ învățând să uite pronunția cuvintelor/ cu verb sau fără de verb/ subiectelor neverbalizate dinspre silabisire/ înspre sunete slab articulate și nearticulate/ până dincolo de primul icnet/ și străfulgerarea gândului primordial că sunt/ sunt încetând să știe că este/ nejudecata tronând peste sine/ cum liniștea imperială a tot ce-i neviață.”

Și un poem-crez, într-un cadru obiectualizat, nuanțat, pastelat ideatic: **„fatalitate”**: „te poți îndrăgosti de poezie/ la fel cum te-ai îndrăgosti/ de moarte/ pentru misterul ei inefabil,/ magnetic de atrăgătoare/ fluturelui/ în căutarea luminii,/ surprinzător de mistuitoare/ la atingerile ei de gheață…”

Aceasta zic eu că este o direcție bună în ce se cheamă poezia existențială. Liuba Liubastra Botezatu cu simț, curațiune, dar veți descoperi și câtă emoție, știe ce face.

FLORIN-CORNELIU POPOVICI

Adriana Weimer,
Cuvântul din cuvânt. Antologie de poeme,
Timișoara, Editura Eurostampa, 2017, 300p.

Adriana Weimer este ceea ce se cheamă o sufletistă, o raritate a vremurilor tulburi în care trăim. E un om cu suflet care pune suflet în tot ceea ce face/scrie, din suflet, în imagini, poezie, cuvânt. Probând o sensibilitate în exces, Adriana Weimer ne întâmpină cu dragul de tot ce o înconjoară. Potrivit datelor ultime în materie de ,,știință" a sufletului, s-a dovedit pe cale experimentală că sufletul, parte din ceea ce suntem, partea noastră de ,,veșnicie", cântărește 21 de grame, fiind eliberat din corp la moartea acestuia. Că este așa sau nu, are mai puțină importanță, fiindcă, nu-i așa, autoarea *Cuvântului din cuvânt* ne cotropește sufletește oridecâte ori eliberează din prea plinu-i sufletesc.

Adriana Weimer are darul de a capta imagini, fie atunci când mânuiește abil aparatul de fotografiat, penelul sau peniță. La ea, triada imagine-sunet-cuvânt reprezintă un tot unitar, de unde și manifestarea sa pluriplană.

Prima impresie la lecturarea antologiei de poeme *Cuvântul din cuvânt* este aceea a ușurinței cu care poeta scrie, lirismul său fiind unul de factură blândă, domoală. Predestinată visării, cu un mesaj profund, emoționant și clar, analogat Luminii și Sensului pe care le caută cu obstinație, artista construiește po(i)etic, de fiecare dată altfel.

Poezia Adrianei Weimer celebrează frumosul în stare pură, gemă, frumos generator la rându-i de frumos. Cinci volume de poeme alcătuiesc antologia: *Un cer de cuvinte (A Sky of Words, Ein Himmel voller Worte, Un ciel de paroles, Un cielo di parole), Drumuri în noi, Profund, Infinita Iubire* și *Clipa-Infinit*.

Capitolele antologiei *Cuvântul din cuvânt* poartă numele celor cinci volume de poeme care alcătuiesc antologia, doar că poemele din cele cinci volume sunt selectate tematic, nu în ordinea publicării lor în volum, fără a fi ordonate cronologic, în funcție de anul de apariție. Dacă primele patru capitole – *Un cer de cuvinte (A Sky of Words, Ein Himmel voller Worte, Un ciel de paroles, Un cielo di parole), Drumuri în noi, Profund* și *Infinita Iubire* – sunt solare, apolinice în structură, sărbătoresc bucuria de a fi, ultimul capitol, *Clipa-Infinit*, ne oferă o viziune selenară asupra vieții.

Capitolele antologiei *Cuvântul din cuvânt* sunt dispuse radial, ilustrare a stării sufletești a poetei, dar și din motive de strategie textuală: coexistența contrariilor, fapt care nu miră pe nimeni, întrucât nu puține sunt reflecțiile filosofice care conferă un plus de valoare cărților.

Indiscutabil, la Adriana Weimer, poate mai pregnant ca la oricare alt poet din generația sa, e prezentă fericirea de a imortaliza clipa, fie prin imagine, fie prin cuvânt, existând momente când imaginea și cuvântul se întrepătrund. Poezia Adrianei Weimer se traduce și prin raportare la ludic, jocul cu proporțiile, perspectivele, dimensiunile, sensurile și semnificațiile fiind o constantă în creația artistei care se hrănește, scrie din lumină, percepută ca o nevoie organică.

La fel ca în poemele lui Blaga, în lirica Adrianei Weimer lumina alternează cu slova, a cărei funcție o preia simbolic.

Există în primele patru capitole, între care regăsim un ,,consens" tematic, dese situații când poeta se identifică. Sunt identități de factură lirică, ipostazieri ce transmit emoții ale artistului mistuind în focul creației. În replică, *Clipa-Infinit* estompează dacă nu anulează elanul vital identitar inițial, o posibilă cauză fiind înțelegerea sensurilor profunde ale existenței, teama de Infinit, pe care nu-l poate controla, înțelege, figura, descrie sau stăpâni, Infinitul continuând seria cuvintelor profunde, gen Iubire.

Adriana Weimer are știința condensării înțelesurilor majore în cuvinte puține. Îndrăgostită de imagine și de verb, ea scrie o poezie ce stă sub pecetea călătoriei (terestre, scriptice și celeste). Pierderea sa printre aceste repere este totală, abandonul definitiv.

Cuvântul din cuvânt e construit pe principiile încapsulării (vezi tehnica păpușilor Matrioșka), ale iradierii, germinării și al multiplicării polipice. Sunt poeme ale așternerii la drum (simbolistica drumului ocupând un loc privilegiat în economia volumelor), indiferent de experiențele pe care aceasta le presupune. Poeta, homo viator, călătorește printre propriile-i poeme, ca într-un univers familiar și familial. Pentru Adriana Weimer importante sunt sălășluirea, locuirea, rostirea-rostuire. Drum-Cuvânt-Lumină presupun aceleași itinerarii-hărți afective: ,,Poți să te naști,/ înaintea nașterii tale,/ prin

ideea de tine/ a părinților;// poți să gândești,/ înaintea gândirii tale,/ prin puterea de inteligență/ a materiei;// dar nu poți privi,/ înaintea privirii în tine,/ prin ochiul străin/ al cuvântului." (p.15 – *Naștere*)

,,Maieutica" Adrianei Weimer, arta ,,moșirii" propriului text poetic are ca obiectiv final celestul, ,,susul", spațiu eleat rezervat inițiaților, de unde fascinația zborului și a simbolurilor ascensionale.

La Adriana Weimer poezia e o *Stare de spirit*, *Un semn* al trecerii sale prin viață. Influențată de Nichita, prin ,,sentimentul de tine" și al acelui ,,exist întru tine" (p. 24 – *Întru tine*), poeta nu se rușinează să-și mărturisească trăirile, sensibilitățile, vulnerabilitățile, nevoia de ,,celălalt". Iubirea e cea care conferă Sens, care coagulează ,,cvartetul" de capitole și în care, spre deosebire de *Clipa-Infinit*, nu există sentimentul alienării, dezrădăcinării, împresurării, extincției sau claustrării, al vidului sufletesc, melancoliei, nostos-ului sau spleen-ului. Momentan, poeta trăiește clipa, experimentează din plin, se bucură, trăiește torențial, acumulează, are răbdare, așteaptă, se ucenicește, inspiră, respiră și transpiră poetic: ,,Aștept în tăcere un semn." (p. 27 – *Un semn*).

În poemele Adrianei Weimer *Conștiința de a fi* (poem cuprins în *Un cer de cuvinte* și reluat apoi în *Clipa-Infinit*) se manifestă pluriplan: ,,Conștiința de a fi în ființă,/ conștiința de a deveni neființă,/ conștiința întregului, conștiința rotundă,/ conștiința ascunsă, mută și surdă,/ conștiința de timp, de rău și de bine,/ conștiința de noi, de tine și de mine./ În câte feluri se poate rosti/ eterna conștiință de a fi!" (p. 30) Ei i se alătură conștiința po(i)etică/lirică (a fi prin intermediul Poeziei, a te manifesta prin ea, datorită ei), dublată de conștiința propriei valori a poetei înseși. Iată un exemplu de bun augur în care luciditatea, rațiunea contrazic visarea. A fi presupune și a fi în cărți (la propriu și la figurat), a avea certitudini, a te baza pe ele.

Conștiința e firul călăuzitor al Adrianei-Ariadnă. Scriind, poeta își asumă o responsabilitate existențial-estetică. A fi, însă nu la întâmplare, nu oricum, ci conectat la creație și la lirism. Conștiința de a fi operează la fel ca și în cazul conștientizării propriilor însușiri cu care ești înzestrat (omul cu însușiri), ceea ce te deosebește de cel care nu caută și nu pune preț pe semne, ignorantul, cel care-l respinge cu brutalitate pe ,,celălalt", plasându-l, înghiontindu-l în afara ,,drumului". Conștiința îi oferă Adrianei Weimer un plus de siguranță și de încredere în sine.

Conștiința de a fi poetă se manifestă prin grija cu care își etalează lirismul, apetitul pentru cuvântul frumos, ziditor, înnobilator, conștiința de a fi în și prin intermediul poeziei.

Versurile Adrianei Weimer au pe alocuri valoarea sofismelor, calitate sapiențială. Scriind, creând, poeta are conștiința de a fi liber, de a te manifesta artistic neîngrădit, de a avea principii estetice solide. Conștiința de *a fi* o îndeamnă pe poetă la construirea unui solid profil identitar. Conștiința se îmbină armonios la Adriana Weimer, conștientizarea lui *a fi* atrage conștientizarea lui *a avea*, însă nu în sens material, ci pur spiritual.

Poemele Adrianei Weimer își conțin altruismul, dăruirea acesteia fiind una necondiționată, totală: ,,Atât de mult aș vrea să vă fiu/ o mare de lumină/ într-un strop de cuvânt/ și o mare de suflet/ într-un strop de lumină;// atât de mult aș vrea să vă fiu/ o mare de suflet/ într-un strop de cuvânt/ și un strop de cuvânt/ într-o mare de suflet." (p. 42 – *Să fiu*)

Ars combinatorica propusă de poetă, în existența căreia se manifestă un du-te-vino sufletesc continuu, aduce cu sine efecte stilistice nebănuite. Interesant e că în capitolul *Clipa-Infinit*, cel care închide acolada (nădăjduim provizorie), conturează ,,cvintetul" și la care ne raportăm prin comparație (datorită schimbării dramatice de ton și de optică poetică), se atenuează disponibilitatea poetei de a-și etala sufletul de-a lungul drumului, de a și-l pregăti pentru călătorii viitoare. Ceea ce rămâne totuși e motivul poeziei ca Drum, motivul sufletului călător care tânjește după manifestări de afectivitate. Adriana Weimer, cea care iubește Iubirea, găsește oportun să se (auto) definească în poemele sale, prilej de identitate poetică multiplă, dar și de limitare, de conturare a propriului hotar liric: ,,Eu,/ doar o/ clipă-lumină. (p. 54 – *Clipa-Lumină*) sau ,,Dacă pot/ să renasc/ din clipă,/ mă voi numi/ timp. (p. 57 – *Timp*). La fel de bine, poeta manifestă afinități elective pentru lucrurile efemere, impalpabile, cum ar fi sufletul sau lumina. Nu ezită nici să ,,repertorieze" clipa: ,,clipa-amintire", ,,clipa-amăgire", ,,clipa-poveste", ,,Clipa-destin", ,,Clipa-Iubire" (p. 60 – *Clipa*).

Adriana Weimer rostește și rostuiește. Idealul ascensional e cel care-o conduce; propensiunea celestă, dincolo de tăriile cerului dezvăluie curăția sufletească, fiindcă nu se poate face o obsesie pentru înălțimi dacă sufletul îți este greu, întinat, maculat. Sufletul curățit, fără de prihană, e parte din complexul mecanism al zborului.

Adriana Weimer colecționează timp, gânduri, cuvinte, rămășițe de suflet, sensuri, semnificații. Poeziile sale nu sunt altceva decât mărturii-mărturisiri extinse, iar cele cinci volume/capitole cuprinse în antologia *Cuvântul din cuvânt* îndeplinesc funcția de confesional liric, de purgatoriu sufletesc. Sufletul și gândul devin ,,receptacole" poetice, de unde și rolul major al poetului, acela de a trece (a se vedea apetența autoarei pentru simbolurile trecerii-petrecerii) de la fragmentarizare la refacerea Întregului. Pe lângă justificări ale scrisului (,,Ne așternem pe hârtie,/ suflet și gând/ pentru suflet și gând/ mărturie.", p. 66 – *Mărturie*), artista face o pledoarie pro domo în favoarea identității de tip ,,ardere de tot". Prin extensie, creația înseamnă sublimare, dar și rescrierea unui dicton celebru: ,,Lumânarea care arde sunt eu." (p. 69 – *Ardere-Lumină*).

Adriana Weimer este un poet al Păcii, al Iubirii și al sensurilor ultime. Poezia, combustie internă. Declarațiile sale de iubire (,,Mai presus de toate/ e dragostea ce-ți port.", p. 72 – *Dragostea*) au efect universalizant. La fel ca scrisul, dragostea consumă pe interior, mistuiește, arde, topește granițe, lumi artificial create. Scrisul și dragostea, ,,ruguri".

Capitolul *Drumuri în noi*, al doilea (care poartă numele

primului volum de poezie publicat de poetă), din antologia *Cuvântul din cuvânt,* duce mai departe simbolistica ce o regăsim în *Un cer de cuvinte*: motivul drumului și al călătoriei (în spații reale sau imaginar-poetice), cerul, lumina, clipa, visul, destinul, timpul, tăcerea, cuvântul, gândul etc. Poemele ce-l compun, cărări de suflet, ce marchează trecerea prin timp, evidențiază un ,,pelerinaj" – întoarcere de la *mine* la *tine*, de la *eu* la *celălalt*, de la *eu* la *sine*. Sunt poeme ,,cuminți" ce nu ridică probleme de receptare și de interpretare, ce imaginează o universală apropiere între oameni, ce visează să-i adune pe toți laolaltă.

Călătoriile poematice ale Adrianei Weimer au ca destinație finală găsirea Sensului, de unde și motivul scriiturii-călătorie, al poetului-pelerin și ,,apostol" liric, al poemului-,,vehicul". Uneori, poeta este confruntată cu dilema drumețului aflat la răscruce, de unde și dificultatea alegerii: ,,Cum trec prin timp/ anotimpuri și eu."; ,,Încotro?"; ,,totul e o întâmplare,/ până și tu." (p. 82 – *Întâmplare*)

Cel mai adesea, drumul de la *eu* la *sine* este cel mai sinuos, mai primejdios, mai greu de trecut și mai plin de capcane și de labirinturi. Poemul-fir al Adrianei e cel care o ghidează spre neabatere de la Cale. Comparațiile prezente în volum îmbracă uneori forma pragmatismului: ,,Viața ca un împrumut/ de la plată la avans (p. 83 – *Viața*). Prin urmare, e de dorit să avem grijă ce fel de ,,credite" facem, pe cât timp, cum, cât și la cine ne ,,îndatorăm", cum (ne) ,,negociem". Totul e supus devenirii, principiului heraclitean al curgerii. Cu cât îndepărtarea de momentul zero e mai mare, cu atât crește și riscul aneantizării, al pierderii reperelor existențiale. Avansarea, evoluția-n timp presupune uitare, progresul fiind și-o formă de regres.

Adriana Weimer, pe lângă căutarea Sensului, caută și ,,drumul spre timp" (p. 87 – *Drumul spre timp*). Timpul e văzut ca o plantă, motiv pentru care poeta devine „colecționar": ,,[…] eu am presat timpul/ între coperți de memorie." (p. 89 – *Coperți de memorie*). Prin extensie, fiecare dintre noi suntem ,,grădinarul imaginar" (idem) ce cultivă timpul în vasta-i diversitate. Totul se petrece în timp, cu timp. Adriana Weimer scrie și se înscrie în timp. Poetul e plămădit din timp, el există de când lumea, descinde din *illo tempore*, n-are vârstă, cu harul poetic se naște: ,,te-ai obișnuit/ să mă cunoști aceeași:/ fără început, fără sfârșit,/ o frază a cuvântului/ în care tu să poți pune/ toate semnele de punctuație;" (idem).

Adriana Weimer se învecinează cu clipa, se abandonează ei până la a se metamorfoza în clipă, o celebrează: ,,Eu,/ doar o clipă-lumină." (p. 102 – *Clipa-Lumină*). În esență, clipa e o fărâmă infinitezimală de istorie. La rându-i, istoria, luată pe de-a-ntregul, e o sumă de clipe. Trăirea, curgere, nicio zi nu se aseamănă cu alta. La scriitoare, timpul, clipa devin obsesii poetice. A te sustrage lor produce efect de iluzionare: ,,Nimic în afară de timp,/ dar cât timp în afară de toate!" (p. 138 – *Întregul*). Criza de timp este resimțită acut de poetă abia în capitolul *Clipa-Infinit*, cel care face o notă aparte de cele patru amintite. Până atunci însă, amintirile, raportarea la ele, invocarea lor sunt lăsate pentru o altă ,,vârstă". Momentan, e ocupată cu trăitul, cu însuflețirea, cu situarea pe Drum, semn că (încă) e timp pentru toate: ,,de trăit,/ de iubit,/ de pierdut. (p. 100 – *Ultima clipă*).

Scrisul îi induce Adrianei Weimer starea de bine. O face cu detașare, voluptate, punând la bătaie toate resorturile sufletești: ,,Bucuria de-a scrie,/ de-a vedea în cuvânt/ și suflet și gând." (p. 97 – *Cuvântul*). Dincolo de ,,cuvântul-altoi" și de ,,cuvântul-mister" (idem) e o infinitate de trăiri sublimate în poezie.

Adriana Weimer scrie fără încrâncenare, fără mânie și prejudecată, cu o seninătate rar întâlnită. Scriitura ce-i poartă amprenta împrumută din felul ei de-a fi. Dată fiind ireversibilitatea și irepetabilitatea clipei, poeta pledează în favoarea existenței trepidante, a neirosirii, a cuprinderii în efemeritatea clipei a cât mai mult din trăitul autentic.

Adriana Weimer, poeta la care renașterea nu se produce din cenușă, ci din timp (*Timp*), ne îndeamnă să ne purtăm omenește, altruist cu clipa: „Să iubim clipele.", ,,Să iertăm clipele." (p. 101 – *Nerostire*). Triada gânduri-suflet-cuvinte e construită pe principiul interconectivității, al relaționării reciproce. Adriana Weimer adună timp în toate și construiește, având la îndemână cerul. Jucându-se cu spațiile temporale (trecutul, prezentul și viitorul poartă amprenta clipei), poeta transferă ludicul în sfera alterității, rescriind principiul rimbaudian: ,,«Noi» – vor fi alții." (p. 108 – *Toate*).

Până la a găsi Sensul, poeta e în căutarea unei pedagogii existențiale care să-i ,,eficientizeze" trăitul: ,,De-aș putea/ să știu să trăiesc/ clipa-sfârșit,/ clipa-eternă,/ clipa-infinit." (p. 110 – *Să mă am*). Prin scris, poeta caută să reintre în posesia sinelui, să-și reaparțină, să se restaureze, să se autoproiecteze, proces echivalent cu simbolica întoarcere ,,acasă".

În *Poezia clipelor*, Adriana Weimer vede și altceva în clipele care trec, nu doar fragmente de timp. Asemenea poeziei, clipa are ritm, cadență, își conține sensurile și semnificațiile. Ieșirea din timp se consumă cu întoarcerea (feței) spre sine, ca prim pas spre întoarcerea către Dumnezeu, ființa atemporală prin definiție. E o ieșire în doi timpi pe care poeta o face cu seninătate, cu detașare.

Capitolul *Profund*, al treilea, din antologia *Cuvântul din cuvânt*, se remarcă prin simbolurile de forță pe care le conține, între ele detașându-se Iubirea, sentiment neîntrecut de nimic altceva. Poeta devine astfel ,,spațiu" de locuit pentru ,,celălalt" și deopotrivă pentru ploaie. Starea de locuire e sinonimă în acest caz cu starea de înlocuire, eu metamorfozându-se-n *tu*, parte din efectul modelator al Iubirii, al desființării întru reînființare generată de aceasta: ,,ni s-a făcut dor de apropieri/ fără nume." (p. 115 – *Colind de iubire*). Ceea ce o interesează pe Adriana Weimer este trăirea rodnică, zămislitoare de Sens, de unde conștiința responsabilității, a lui a fi în Iubire, poeta fiind datoare să trăiască autentic: ,,N-aș vrea să plec niciodată/ fără să știu că în mine/ rostul vărsării din mugur în fruct/ e sămânța." (idem).

La Adriana Weimer, fiecare clipă își are ,,identitate în timp"

(p. 117 – *E să fie*). Cum între afirmație și negație există un lung șir de posibilități, diversitatea trăitului e evidentă, la fel de bine cum între două onomastici (nomen=omen, numele configurează omul) se insinuează imperativul ,,să fie", verb existențial. Poeta nu se teme de timp, nu-și alimentează frustrările și nici alienările, ,,boala" numită timp pare să n-o afecteze, timpul fiind perceput în firescul lui. De aceea, în poeziile Adrianei Weimer nu vom întâlni niciodată lamento-ul, tânguirea sau jelania. În fața timpului, artista se comportă demn, vertical. Cu timpul construiește, relația cu timpul fiind una jovială, caldă, prietenoasă. Nu există din partea poetei revoltă împotriva lui Cronos, ci pur și simplu și-l trăiește: curat, luminos, din dor, străină de orice încrâncenare.

Poezia îi induce Adrianei Weimer o pleiadă de stări sufletești. Între ele, poezia ca ,,stare primară a jumătății/ căutate ori găsite." (p. 118 – *Stare*). Prin Poezie, Adriana se dăruiește dobândind, își trăiește iubirea scriind, e devotată, trup și suflet, versului, dar și ,,celuilalt": ,,Vă am pe voi/ cât aș avea o lume întreagă/ și această singură clipă care sunt/ mă dărui vouă." (p. 119 – *La infinit*).

Iubirea, cuvânt profund, organism ,,viu", se construiește, se întreține, se alimentează zilnic, are nevoie de nenumărate dovezi, e un mesaj universal, în absența căruia nimic nu se coagulează, nimic nu durează. Iubirea ce răzbate/dăinuie în timp e rodul timpului artist, al timpului modelator-creator (timpul modelează ,,lutul" din care suntem plămădiți). Iubirii, Fericirii li se adaugă noțiunea de Dor, imposibil de cuprins în cuvinte: ,,dorul de tine" (p. 122 – *Dulce povară*); ,,sentimentul de tine" (p. 126 – *Întru tine*); ,,Nevoia de tine/ e nevoia drumului/ scăldat de lumină." (p. 132 – *Bucurie*). Există momente când poeta devine ,,oximoronică": ,,Sunt lumină/ din întunericul tău." (p. 125 – *Iubire*).

Poemele incluse în capitolul *Profund* sunt veritabile declarații de dragoste, antidot la singurătate. Stropul de iubire, la fel ca și torentele de iubire, are efect benefic, purificator-înălțător, soteriologic asupra ,,celuilalt". Nu e o chestiune invazivă, destructiv-bulversantă, de tip potop, ci o revărsare de emoții și sentimente de tip prelingere, duioasă, bucuroasă, calmă. Iubirea, calea către tăriile cerului, e sinonimă cu minunea, iar lumina are aceleași calități reconfortante ca și liniștea. Ambele sunt propice ființării, manifestării plenare a eului. Prin iubire, replierea sentimentală e posibilă.

La Adriana Weimer, poetă la care dobândirea stării de înveșnicire se face prin Iubire, iar starea de bine e insuflată de cuvânt, alternează imperativele ,,să fie" cu ,,să vă fiu". E aceeași necondiționare și nerăbdare și dăruire care-i conturează și alimentează starea de Poezie: ,,Atât de mult aș vrea să vă fiu/ o mare de lumină/ într-un strop de cuvânt/ și o mare de suflet/ într-un strop de lumină." (p. 129 – *Să fiu*). Prin lumină și cuvânt poeta se îmbogățește spiritual. Uneori, poemele artistei au valoare de testament (*Visul meu, Drag copil, Copilul meu*).

Tot de profunzime se leagă relația pe care poeta o are cu propriul copil, cu propriii părinți, alături de care se simte ,,acasă".

Capitolul *Infinita iubire* operează cu aceleași simboluri de forță cu care ne-a obișnuit poeta: Lumina, Cuvântul, sufletul, ochii, zborul, trupul. Adriana Weimer continuă să fie aceeași prezență tonică, solară, făptură de lumină care germinează poeme-licăriri-pâlpâiri: ,,Sufletul meu e locuit de lumină." (p. 152 – *Credință*).

Între lumină și cuvânt, în accepțiunea lui Blaga, există o relație de substituire: lumina e purtătoare de cuvânt, precum cuvântul e purtător de lumină. În demersu-i altruist, Adriana Weimer se inspiră din ,,simplitatea naturii" (p. 156 – *Simplitate*). De la natură învață, natura îi este mentor. Cele mai multe dintre poemele sale funcționează ca *Prezență de spirit*.

Nu lipsesc din volum nici cugetările filosofice, de unde și valoarea sapiențială: ,,[…] nu poți privi,/ înaintea privirii în tine,/ prin ochiul străin/ al cuvântului." (p. 160 – *Ochiul cuvântului*) sau ,,Înțelepciunea cuvântului/ de a nu se lăsa rostit/ la întâmplare…" (p. 167 – *Înțelepciunea cuvântului*) sau ,,Este nevoie/ de înțelepciunea/ vindecării cuvântului/ dinaintea rostirii. (idem).

,,Respir ploaia", ,,respir viața". (p. 175 – *Respirația ploii*). Prin extensie, Adriana Weimer respiră Poezie. Scriind-o, își mărturisește Crezul: ,,Cred/ într-o lume a cuvântului"; ,,Cred/ într-o lume a imaginii." (p. 176 – *Arta*).

Față de celelalte capitole invocate până acum, *Infinita Iubire* aduce ca element de noutate puternica notă de religiozitate. Sunt poeme intens spiritualizate, elogiu adus Ziditorului, Creației, Cuvântului. E o întoarcere simbolică la Matcă, punct terminus al Călătoriei, semn că poeta a găsit Sensul îndelung căutat: ,,Ziditorul meu de vise" (p. 184 – *Ziditorul meu*); ,,sfântă Creație" (p. 185 – *Creație*); ,,o naștere din Cuvânt" (p. 186 – *În Ființă*); ,,În focul Creației" (p. 187 – *Focul Creației*); ,,Aură și duh Învierii în noi veșnică" (p. 192 – *Înviere*); ,,Altar înălțat prin Cuvânt" (p. 193 – *Spre Înalt*).

În fine, capitolul care completează antologia, *Clipa-Infinit*, nici acesta nu urmează cronologia firească a apariților cărților poetei. Încheietor al ,,cvintetului", *Clipa-Infinit* înregistrează o adâncire în filosofic a Adrianei Weimer: ,,Gândesc/ în timp ce spiritul/ se gândește pe sine/ gândindu-mă. (p. 210 – *Echilibru*). Simbolurilor existente li se mai adaugă unul, identitatea, concept cu geometrie variabilă, inepuizabil ca sensuri și semnificații. Tonul grav, rezervat, pe-alocuri nostalgic-melancolic, ia locul jovialității și ludicului, se estompează dăruirea necondiționată către ,,celălalt", frenezia căutării, semn al unei crize-rupturi-înțelegeri profunde a sensurilor existențiale. Noua ipostaziere a poetei e retragerea în sine. Raportarea la, identificarea cu lumina, cuvântul și sufletul scad în intensitate. În schimb, sporesc îndoiala, dilema, întrebările fără răspuns: ,,Lumea,/ o eroare de calcul,/ o întrebare promisă morții" (p. 211 – *Matematica lumii*); ,,și nu știu de unde/ acest zbor ucis/ de albastru" (p. 215 – *Strigătul*); ,,Tu ai ucis zborul/ din spaima instinctuală/ de nimic" (p. 220 – *Cazi în cuvânt*); ,,[…] pleci din numele tău/ și numele tău/ rămâne închis în dosare" (p. 221 – *Stare de spirit*). Cuvintele încep să poarte mască, să își ascundă

adevărata față, devin ,,politropice", de unde nesiguranța de a decela ce se ascunde cu adevărat în spatele lor, dispare lumina și transparența din ele. Căderea în cuvânt nu mai este una oximoronică, în sus, ci echivalează cu prăbușirea în hău. Ideea de locuire (cu tot ce presupune ea, confort, siguranță, intimidate, căldură) este înlocuită cu starea de înstrăinare, necunoscută de poetă până acum. Din solar-dionisiacă, poezia devine selenar-apolinică. Ludicul lasă loc sobrietății scriiturii. Disponibilitatea poetei la a se dărui nu mai e aceeași, ,,celălalt" nu mai e văzut într-o lumină aurorală, ci în clarobscur. Se schimbă și formele de (auto) identificare, libertatea nu mai e totală, ci una ,,porționată". Treptat, se instalează un *Dor de firesc*: ,,Suntem/ mult prea puțin liberi/ doar uneori eliberați/ de repetabile griji/ – poveri zilnice." (p. 222 – *Mult prea puțin liberi*); ,,ascunde-mă/ într-un ochi/ să pot lăsa/ urma lacrimii care sunt." (p. 223 – *Urma lacrimii*); ,,zâmbete condamnate la moarte" (p. 226 – *Doar o umbră*); ,,Prea multe reguli/ pentru o singură lume.// Sufocate,/ gândurile își pierd identiatea/ și mor."; ,,ne tratăm la ospiciul iluziilor" (p. 227 – *Captivitate*). În scris nu mai regăsim bucuria inițială a poetei, ci scrisul devine pretext pentru evacuarea neliniștilor acumulate în timp, același timp care, iată, nu mai are răbdare.

Înțelegerea sensurilor profunde ale lumii o izolează pe Adriana Weimer de ea. Teama de *Marele Sfârșit*, de *Drumul* ultim, de *Dincolo*, de *Plecare* o determină să se comporte ,,eminescian": ,,[…] nu credeam să învăț/ să plec prea curând." (p. 277 – *Plecarea*). Poeta nu mai face risipă de vitalitate, devine rezervată, precaută, uneori ezitantă, elegiac-melancolică: ,,Cine ești tu?" (p. 232 – *Din viață în moarte cântând*). La fel și poezia, prilej de adâncă reflecție. Expunerea la filosofie o determină pe Adriana Weimer să schimbe registrul poetic: ,,Mii de vieți/ trăiesc într-o singură viață." (p. 228 – *La infinit*); ,,Câte vieți locuiesc/ deopotrivă/ în noi." (p. 229 – *Noi înșine*); ,,Cu fiecare somn adânc/ cădem într-o moarte." (p. 231 – *Până la capăt*). Simbolistica prezentă în *Clipa-Infinit* vine și ea să confirme: renunțările, neliniștile, umbra, tristețile amare, clipa pierdută, timpul limitat, somnul adânc (cataleptic), eroarea, captivitatea, apăsarea, deșertul, pierderea identității, frica, moartea, durerea, dispariția speranței, tăcerea, uitarea. Combustia internă generatoare de energie și de elan vital se transformă în combustie expiatoare menită să ardă dureri, tristeți și aduceri-aminte. Plonjarea poetei în *Clipa-Infinit* o sperie, întrucât infinitul nu și-l poate imagina, nu-l poate controla, nu i se poate substitui, nu se poate figura și aprop(r)ia poetic. Sufletul aerat, eterat odinioară devine greoi, impenetrabil, capătă consistența bacoviană a plumbului, de unde senzația de capitulare, de depunere a armelor: ,,în mine o toamnă/ își aprinde cărările,/ plecările." (p. 251 – *Septembrie*); ,,E-atâta suferință-n lume/ că sufletul n-o mai încape,/ nici gândul." (p. 255 – *În lume*); ,,Să cazi învins/ ca frunzele de-o toamnă,/ dar niciodată să reînvii ca ele." (p. 256 – *Din care univers?*); ,,Am devenit/ ce n-am vrut niciodată:/ minți ascuțite/ și monumente de ură?// Vom deveni/ ce doar odată-am fost:/ simboluri în artă/ și spirite libere?" (p. 259– *Vom deveni*).

*

La început a fost cuvântul. *Cuvântul din cuvânt* al Adrianei Weimer așază la începutul fiecărui cuvânt cea mai frumoasă tăcere: sufletul, bine cuvântat.

GABRIELA ANA BĂLAN

Gabriela Ana Balan
,,Noduri" de viață între sens și cuvânt

Poştaşul mi-a adus o carte despre care s-a scris deja, care şi-a găsit locul pe etajera istoriei literare, ,,Noduri" de Gabriel Hasmațuchi, Editura Agnos, Sibiu 2018.

Primul gând cu care mi-am început ziua a fost acesta: va reuşi oare, tizul meu, poetul Gabriel Hasmațuchi, autorul volumului de poezii ,,Noduri" să taie nodul gordian al poeziei contemporane? Şi răspund categoric da, pentru că îi cunosc impresionanta carte de vizită şi frumosul parcurs prin cultură. Nimic nu e întâmplare, volumele noastre deja au legat alte noduri. Dacă această carte a ajuns la mine, şi cartea mea, "Ochii leului berber" a ajuns la Gabriel Hasmațuchi, pe drumul destinului:. Poetul traieşte şi scrie acolo, în Sibiul spre care l-au purtat paşii, pe locurile de unde eu am plecat cu mai bine de două decenii în urmă.

Eleganța si elocința cu care scrie Gabriel Hasmatuchi sunt desigur rodul formației sale profesionale de rang universitar. Poezia sa este ,,un exercițiu neconvențional de limpezire/ o călătorie spre mine/ca întreg/ de gânduri"

Remarc de la prima răsfoire o caracteristică a şcolii de poezie sibiene pe care poetul şi-o asumă prin extragerea esențelor tari ,,în sticluțe mici". Versul său cristalin are puterea primului ghiocel care se iveşte împrimăvărându-ne. ,,În durate fără chip/ ochii le-au rămas cei mai vii".

Subliniez din start şi admir triada de pe copera care înnobilează conținutul volumului. Este sfânta treime înrădăcinată în memoria locurilor de magicul poet Mircea Ivănescu. Coperțile cărților domniei sale aveau aceeaşi formulă: culoare, titlu, numele autorului. Pare simplu? Nu e deloc! De la primii înțelepți ştim : ,,cel mai complicat e să dai seama asupra lucrurilor foarte simple" (Platon). Numele poetului aşternut astfel pe copertă are rezonanța cuvântului ,,biblie" scris pe o biblie. Culoarea simbolizează chiar cheia stărilor sufleteşti exprimate în volum şi cea mai puternică nuanță de interpretare este puritatea. Titlul este grandios, îl traducem prin îmbinarea lumilor, a luminilor si umbrelor, a destinului cu fatalitatea, a vieții cu moartea, a iubirii cu eternitatea peste care poetul face noduri de aducere aminte. Şi nu uităm desigur să bifăm cu plus numele vechiului meu coleg de cenaclu şi de redacție, Radu Stănese, realizatorul copertei.

Aşa cum ,,îi şade bine" sibianului care se respectă, poetul ne conduce prin poezia sa pe ape line. Gabriel Hasmațuchi cerne liniştea din poezie prin sită deasă ca un poet împăcat cu sine şi cu poezia sa. Trecut de mult de stadiul de experiment scrie cu profesionalism si cu un mare respect pentru cititor, ,,(...) ne înfățişează rezultatele artei sale poetice" (Răzvan Enache, coperta IV). Nu cade pradă tentațiilor, îşi conduce galant poezia care i se supune cu naturalețe. Între poet si poezie domneşte pacea. Doar ,,Între cuvinte şi sens/ e o luptă cu viața". Lectura este plăcută, sentimentul este unul lipsit de teama alunecării în neant deşi autorul îşi înalță cititorul la cote înalte. Revelația este cea a descoperirii florii de colț, nu a abisului spre care trage cu glonț de argint ci a sinelui.. Căderea în sine ca o întoarcere a fiului apocrif este preluată în sensul revelat de Noica, ,,întru" cunoaştere, iar îngerul căzut este misterul: ,,În mine însumi să cad/ ca un gând devenit/ lacrimă pe mâinile părinților/ pe nodurile unor cruci/ cu numele lor// din trecut din prezent din viitor".

Felul în care îşi structurează poetul viziunea în oglindă se percepe ca un discurs liric dinspre ,,mine" (persoana întâi) înspre ,,tine " (persoana a doua), între viață-moarte din interiorul eului care luptă să îşi păstreze aripile de înger şi iubirea eternă în care se reflectă de cealaltă parte. Nodul dintre cele două planuri imaginate, ,,În legătură cu mine" şi ,,În legătură cu tine" se dezleagă în final ca un mister magic: ,,Cealaltă lume a mea/ eşti tu/ şi mâine tot tu vei fi". Şi iată nodul gordian tăiat cu sabia lui ,,da" prin asumarea tuturor sensurilor poetice: ,,ne spunem da/ de la răsărit până la asfințit./ Şi după aceea". Cititorul rămâne cuplat la acest pol pozitiv, în aşteptarea viitorului volum.

Să mai spunem că partea a doua, cea închinată iubirii, nu ne lasă să uităm că poetul îşi poartă paşii în burg pe unde a trecut cândva boemul Radu Stanca, prin urmare respirăm parfum de poezie: ,,Mi-e inima un nor/ de dor/ Şi aştept să ne plimbăm/ prin ploaia de iarbă". Imaginile metaforizate acum ,,cu asupra de măsură", ca să parafrazăm un alt poet care a trecut prin acest câmp al poeziei, l-am numit pe Ion Mircea, par acum a dezlega noduri pe limba iubirii: "În răspunsul inimii tale/ zboară un fluture" sau "În casa îngerilor noştri/ suntem o verighetă de pâine". Poetul muşcă fără teamă şi o felie din miezul poeziei de avangardă, imaginând un bordel unde vom face sex cu roboți, deasupra căruia va răsări, ca un curcubeu, inima. Dar numai atunci când ,,Singuratatea/ putrezeşte ca o lămâie/ uitată într-o pungă de plastic"!

Spuneam că nimic nu e pură întâmplare. Descopăr, printre ,,noduri", cu mari emoții, o elegie scrisă In memoriam Vasile Avram, scriitorul care mie mi-a fost mentor şi ,,model de viață si de moarte". În cartea mea ,,Ochii leului berber", l-am imaginat ca pe ,,o frunză de cristal pe tiara de zeu". Gabriel Hasmațuchi pare a-i fi moştenit sabia cu care despica sensurile existențiale pe care le-a înnodat în finalul Elegiilor orhideei, carte apărută postum:,,dincolo de timp, iubirea, ca un steag în genunchi" (Vasile Avram). Poetul face o mărturisire de suflet, un alt nod de aducere aminte: ,,Îl priveam şi mi se părea că arată/ ca o frunză în schimbare/ din apus/ luând atunci altă culoare".

Şi iată cum cărțile noastre sunt ,,noduri" prin care ne legăm dorința de a-i păstra, prin iubire, în noi, pe cei care s-au dus... ,,noduri" pe care tăişul timpului nu le pot despica.

Voi încheia rândurile mele de note de lectură citând ars poetica volumului, poemul care închide primul capitol şi leagă noduri între lumea muritoare a autorului şi lumea eternă a creației sale: ,,Lumina şi întunericul/ mă implică/ în cearta lor/ într-un poem/ în care/ cuvintele primesc ceva/ din viață şi din moarte". Sincere felicitări autorului!

IONEL BOTA

Athanasios sau despre dez-mărginirea lumii. Ela Iakab și spectacolul poeziei

În amalgamul paradigmatic al unei literaturi care nu mai știe (și nu prea mai are argumente) demult să se dea peste cap și să producă miracolul, precum în poveste, este cu atât mai interesant spectacolul unei poezii unde o disciplină severă a ideii și formei să poată da *naștere* stării de *suprarealitate*, să capteze chipul lucrurilor, să inoveze continuu într-un joc al aparențelor, să promoveze cu adevărat ceea ce tocmai numim poezia ca reprezentare a unor stări de spirit. *Cartea lui Athanasios/Il libro di Athanasios*, la reeditarea sa (Cluj-Napoca, Editura Grinta, 2017, 118 p., în tălmăcirea italiană a autoarei) arată ca un volum despovărat de obsesia armistițiului cu reconstituirea fidelă a triumfului vitalității în freneziile depășirii convențiilor, indică un real trăit patetic, al formei în gestație sau al spectacolului imprevizibilului marcat, paradoxal, tocmai de „închiderea" față de real. Fiindcă Ella Iakab, autoare din categoria rară a *luminatelor* poeziei noastre de azi, știe foarte bine că travaliul mental redistribuie mai ales freamătul afectiv, descărcaresa emoțiilor și un simbolism regenerat nu pentru a reface repere ci doar pentru a reevalua spațiul existenței noastre din bucuria remanenței dar și a improvizației (lirice), din perspectiva jocului fecund al imaginației dar și a regăsirii materialității între golurile și plinurile resorturilor aceleiași realități înregistrată impersonal.

Forța incisivă a versului, luciditatea care purifică, tema raporturilor tranșante între morfologia finalității și prodigioasa fantezie, formele dematerializate și dinamismul interior al unui montaj mimat arbitrar, sunt deja știutele cadențe ale unei poezii care s-a depășit pe sine în aceeași măsură fraterna coabitare cu valoarea aducându-i autoarei o recunoaștere binemeritată. Dar lirica Elei Iakab nu poate fi privită doar în alveola unei gloriole asupra căreia, din când în când, zăbava nostalgiei să se întâmple cu vădita timiditate pe care-o asumi în preajma unei emblematice statui, tocmai elogiată și evocată pentru că orice traseu prin parcul recunoștinței te duce inerent la ea. *Cartea lui Athanasios* obligă la vizitare și revizitare, e o „mică psaltire", cum scrie Al. Cistelecan în fragmentul de prezentare de pe coperta cărții, nu poate fi un simplu interludiu în activitatea literară unde condeiul critic al poetei a întâmpinat cu destul aplomb entuziast, acolo unde a fost cazul, apariții editoriale din ultimele decenii. Înseamnă o refacere, dintr-un ansamblu foarte dispersat, a medaliei tuturor regăsirilor, între marile trădări și fatalități ale temporalului, regresiunile în inițiatic exilând în renegare nefastul atâtor alterări ale observației realiste și fuzionând cu proiecții imaginare în jocul psihologic al dublului.

În primul ciclu, *Sub cerul ofrandelor*, experiența vizibilă imprimă un desen vivace, invocă un posibil fir al „narațiunii" în fluxuri verbale în care, de pildă, resorturi senzuale (*„Promite-mi să nu te sperii,/când voi veni spre tine!/sunt tot eu,/fecipoara-arcaș din himera/de dinainte și de după asceza ta/de scrib al propriilor miraje,/de dinainte și de după/naștere și moarte.//Te rog, nu fugi de trupul meu,/ îngemănat noaptea,./cu albul,/cu galbenul./cu portocaliul stelar.*") descifrează elogiul acțiunii nu numai în atitudini stereotipe, care țin de edificiul liric, ci și în procesul dizlocării anatomiilor. Reconcilierile nu aduc schimbări drastice, zestrea ancestrală, aici, sunt această voință a organizării „decorative" și cultul exuberanței în descendență barocă. Am zice, altfel, că acțiunea creează spațiul, că eul auctorial, inorog și himeră, înger și oniromant, muzician și nemuritor, e dominat de spiritul cartezian al formelor tăiate liber, că efortul de ordonare (nu e greșit să-l numim, din nou, un spectacol al inovărilor) întreține fastuosul scenei. În vreme ce vecinătatea estradei provizorii a sofianicului inspiră etajele afectării, configurează un fel de listă nominală a metaforei în compensația prilejului de a medita asupra viziunii drastice a unui soclu operând în miezul simbolului detestabil iar *dispariția* fizică, un decalc tolerând straniul, sacrificând derizoriul coerenței fluidităților și sugerând o altă poetică a sceneriei. Curios, dar deloc nefiresc în evoluțiile liricii Elei Iakab, eroziunea luminii pliază, peste această regie a efectelor, inducții ale actului negator, poemul devine reprezentare dintr-o mitologie individuală. Și însăși dozarea efectelor (*motto*-ul cărții e luat din Michelangelo: *„O, am văzut îngerul în marmură și am sculptat, până l-am eliberat."*) imprimă exproprieri ale inițiaticului, pendulațiile desenului, oricum, sinuos, al versului întăresc exact acțiunea „corozivă" a luminii și totul ține de direcția constructivistă a metafizicii poemului. Purificarea spațiului aduce cu montajul de ecrane din cromatica funcționalistă a unui curent important care anunța postmodernitatea în artele plastice și vizuale contemporane. Aici, însă, orientările funcționaliste imprimă tușe dramatice consensului, clovn și arcaș, zeu și ascet, cerșetor și mag, fără a atinge austeritatea compoziției, află potențial de energii în marja tuturor afinităților eului cu acele coordonate prin care desfășurarea resorbțiilor realului e apăsată de represiunile melancoliei, păstrează în „manuscrisul" dicteului gândirii paternitatea incandescențelor solemnizării condiționalului. În volnicia controlului „materialului", valorile simbolice ale circumscrierii elegante în spațiu rămân porțiunile faste din disciplinarea formei, crisparea și virulența expresiei topesc în ambianța generalizată frenezia hortativă a stilisticii translucidului. Este desenul plin de energie, fără scăpare, al existenței (și existențialului) ca într-un verb profetic. Întotdeauna, poezia se ivește îndestul luminoasă, suficient sentențioasă, efuziuni tonice și un soi de *ready-made* adnotând filtrul acelorați

opțiuni sofianice ale eului: „Încă nu stăpânea știința sacră,/ fiul pierdut al cabalistului,/venit în deșert cu manuscrisul/ secret al tatălui.//Rostea sunete, fără să cunoască puterea/ și ordinea lor, izvorâte din numere celeste.//Și, totuși, incantația lui tulbure mi-a salvat viața,/când tăietorii de geme au venit/să mă ucidă cu pietre,/pentru brățara dăruită de ursitoare,/plină, acum, de semne translucide/a căror noimă mi-a mai rămas,/o vreme,/străină." (*Semne*, p. 18).

Angoasa abia mijește în lecturile eului făcute lumii pierdute și regăsite. Poezia, deci, se revanșează în disipările unui aforism taumaturgic, e o pietroglifă și este produsul unui „înțelept orb", exuberanță genuină cu tema recursivă a iubirii. Cele 23 de *veniri* ale îngerului, din al doilea ciclu al cărții (*Vin îngerii*) nu sunt altceva decât adiacențele înstrăinărilor, voluptatea interiorizării sinelui. Paradoxale sunt, mai degrabă, tușele divizate în colaj, combustiile concretului. Ne minunează la Ela Iakab un mesianism al sacrificiului, punctul focal în tema dez-mărginirii lumii. Țesătura metaforei produce, instinctual, reflecții și refracții care așează iubirea și ura în starea de reacții ale autoreferențialității („În primele șapte nopți,/nu am îndrăznit să trec pragul oglinzii./Contemplam lucid hieroglifele,/desenate cu vîrful unor aripi diafane/de un Înger, stăpân peste cerul acela/ întunecat și mișcător.//Nu știam cum să traduc în cuvinte/ straniile simboluri,/dar aveau un suflu al lor.//Și erau nopți când țâșnea din adâncul lor/lumina unui cer arcuit deasupra noastră/atât de aproape, încât puteam,/prin salturile mele rotitoare,/să-l simt cu întregul corp,/cum simți ploaia, fulgerul,/neliniștea, apropierea stingerii."), tenta plată a racursiilor sugerând aparența „disputei asupra obiectului", ontogeneza uimirii e mai mult un ludic apăsător. Nu e deloc anevoios să citești și să înțelegi poezia Elei Iakab ca aparținând unei autoare cu vocație. Căutarea sinelui abjură, am zice noi, ceea ce confesiunea enunță într-o decompoziție antifrastică. E o linearitate a diacroniei interne, totuși, iar apologia Nemuritorului, scufundător glorios în poeticitatea incipitului existențial și în *poieticitatea* transcrierilor marelui epi-text evidențiază un *diversionism* șăgalnic, elaborat, desigur, al circumstanțelor, fiindcă până și zborul e o paradigmă: *„Născoceam peceți într-o înfrigurare sihastră,/cioplind în sfere translucide/Arborele Vieții.// Am știut că Zeul mi-a primit/scrierea cu zbateri sonore,/ când incandescența mâinilor/ridicate spre cer/a rugă,/a implorare,/a încremenit în aer/cele zece sefiroturi.//Zece Îngeri au venit să păzească/semnele orbitoare,/pe care le vânau, cu săgeți de foc nepământean,/semințiile întregi de zeițe subterane.//Abia atunci, oamenii deșertului/au dat deșertului un nume:/Athanasios, au rostit cu toții,/și așa a rămas în vecii vecilor,/căci numele celor zece Îngeri/nici eu nu îndrăzneam/să le rostesc."* (*XXIII.,* p. 98)

Sensurile etice ale spectacolului poeziei sunt în egală măsură repetitive. De aceea nu (găsim un conformism al jubilației, ternul e alungat din genomul hierofaniilor, scrisul adâncește viziunea, eul e un mansuet al inocenței frustrate, clamează de acum desantarea, necondiționată de frivolitățile poetizării, a temporalului în crestomația aceluiași cotidian supurând de realitate. Am mai zice că atât de importante nu ar fi sursele de lumină ci sursele de umbră creatoare, tăceri, neliniști, mister îndeplinind criterii, supunând spectacolul zilei/zilelor (pe scenă au loc și oameni, și bufoni) chiasmelor anticalofiliei extremiste. Miezul vetust al poemelor e deconstruit simandicos („Înțelepții sortiți pustiului credeau/ că numele divin al eterului ar fi fost/revelat în vechime, la Sfinxul geto-dacilor,/doar celor trei feciori și trei fecioare/ care au cules floarea de ferigă/înaintea Îngerilor, la chiar *prima încercare.//Dar pentru că au ieșit de pe Cale/ dezvăluind secretul/tuturor celor ajunși în piscul muntelui,/ fără discernământ,/Dumnezeu a golit numele acela de puterea/Suflului Său.//Eu am crezut mereu în altceva.// De aceea, într-o noapte a venit la mine/o întreagă ceată îngerească.//M-a învățat să locuiesc în corpul astral,/să urc treptele spre corpul spiritual.//În muzica aripilor, aproape, indicibil de aproape/de Creatorul întregului univers,/am dansat în eter, știind că,/dincolo de acest splendid și ultim dar,/mă voi întoarce din nou pe pământ,/unde voi trăi, încă cine știe câtă vreme,/fără Îngeri,/dar și fără să mai aparțin vreodată/condiției omenești."*), cu o luciditate aproape detașabilă din percepția de ansamblu a elementelor (ciclul al treilea, *Dansul elementelor*), vanitatea însumează în compendiul fără scăpare al altor frustrări acte și antracte. Poeta aceasta nu e una de pension, e o rebelă, totuși, calpul, deci, e intruvabil în versul ei, nici un derapaj nu fracturează și nu boicotează parcursul ascendent al discursului, cel care niciodată nu moare, Athanasios, revendică dansul printre „ruguri spectrale". În intimitatea prezentului, eul scriptor prefațează ieșirea din labirint, observă acte, pasta abundentă a realului/surrealului este devansată de operațiunea deretorizării, poema elementelor asigură spuma consensului, eul se „scaldă" în principii. Apa, de exemplu, aici materie confesivă, iarăși, stipulează, ea însăși, epopeea lirică, inițiază din fascinația trecutului, datele genericului senzual într-o altă lume, una totalmente nouă, *senzorium*-ul frisonat de emoție: *„M-am întors în nordul pustiului,/fără călăuză, fără Înger, fără stea.//Fecioara cu părul de argint, lung până la călcâie,/venea spre mine încet, cum venea și în vedenie,/purtând în mâini urna/cu cenușă de lacrimi îngerești.//Cu cenușa ace ea ne-am uns mâinile,/tălpile, fața și părul,/rostind cuvintele sacre dinb latina/pe care eu o învățasem de la bunica paternă,/iar ea, de la ursitoarea noastră.//Apele de jos s-au desprins din matcă,/ apele de sus au coborât din cerul acela/mai vechi decât despărțirea lor,/și s-au contopit în dans/cu noi, cu sufletele și cu runele noastre,"* (*Apa*, p. 106).

Cartea Elei Iakab poate fi argumentul preliminar că în templul poeziei trebuie să pătrunzi citind cartea lui Athanasios de la pagina finală până la pagina începutului. E călătoria ucenicului care se inițiază în emergențele instanței celeste dar trebuie să relaționeze cerescul cu paradiziacul mundan, cu jocurile temporalității, cu ludicul poematic. Eul anturat de redempțiunile vulnerabilului, știe să propună pentru noi spectacolul acesta dintr-o carte a cărei strategie

impecabilă de a impune o lirică de grație și sublim amplifică uimirile destinatarului cititor și situează pe autoare între vocile autentice din literatura noastră de astăzi.

În siajul marii poezii. Despre eul purtător de biruință și despre alte răzvrătiri" în lirica Gelei Enea

Experiența poeziei ține și ea de un algoritm, toate datele, ridicate la gradul de putere maximă al inefabilului, proiectând metamorfozarea trăirilor profunde, așezând inspirația pe podiumul materialului genetic și eclozarea stilistică a insolitului între materialele seminale energizând ivirea unei lumi noi. Multe s-ar mai spune dar hermeneutul ne-ar acuza că suntem contaminați de un virus al înstrăinării, criticul trimbulind cu ifose de filolog, în căutare de orgasm virtual, ne-ar arăta degetul negând partea introductivă iar comentatorii (auto)inventați din nevoi pecuniare ar invoca și ei, temători, te miri ce nemulțumiri, cu un accent depreciativ. E, totuși, revelație poezia bună, peste tot, în lumea noastră reală de vreme ce, un exemplu la îndemână, în munții cei mai înalți servește cu farmecul ei tehnicile de meditație. Poezie bună găsim noi și în cartea Gelei Enea, *Silueta unei melancolii de marți* (cu un *Cuvânt înainte* de Al. Cistelecan, Timișoara, Editura Brumar, 288 p., o copertă realizată de Florin Preda și traduceri în franceză, italiană și engleză, semnate de Victoria Sicorschi, Geo Vasile și Raluca Negru), o confirmare că autoarea aceasta a depășit promoția marilor promisiuni și a ajuns în plutonul consacraților. Dar Gela Enea, lucru de reținut, acum, aici, nu a ajuns pe scena afirmării pe ușa din dos și nici recurgând la strategiile perfide ale succesului rapid în literatura noastră, cu rețetarul acela al încrengăturilor de relații, de coterii de cuib și gașcă, maladii ce cangrenează și impun nonvaloarea sub girul criticilor obedienți și al celor ambiționați de propriile vanități să creeze mituri false și apoi să întârzie cu orice preț iminența prăbușirii lor.

Cartea este una conectată la *povestea lumii*, o provocare potențială de insertări ale matricei existențialului în nevroza generalizată a unui real din resorbțiile căruia se va alege tocmai lumea aceasta, *silueta* aceasta de relație spirituală a eului auctorial cu transcrierile magiilor clipei. Clipa aceea adeverită ca gestică, ritual, ludic, secvența (lirică) descifrând mirajul caleidoscopic al componentelor cotidianului ocultat, oarecum, de fantoșa unei malinconii de transplant dionisiac într-un apollinism aproape ireverențios față cu antologările aceluiași real în cheia de-construcționismului. Modalitatea aceasta are un aspect exponențial, sugerează un structuralism al victoriilor re-edificării poemului. Un inconfundabil *symposion* pare să enunțe fidelități pentru clasicismul organic dar e numai masca ritmurilor (și a ritmărilor) interioare. În *lăuntrul* însoțirilor psihotrope lirismul e de-conventionalizat (*„am privit înspre el cu drag și* lă/complice/eu & eu/știi că o să ne doară nu/i-am spus în gând/stinge dracu țigara aia/ sunt gata să ucid pentru tine/să-mi dau foc/să-mi împletesc părul cu câteva ninsori/întârziate/am devenit un depozit de arme pe roți/toate fatale//aștept de-atâta timp un act de curaj/cum ar fi/tu în urma mea fără teama de schije/ cu aerul otrăvit înfășurat ca un turban/în jurul frunții//să pășești nebun cambrat de frâul iubirii//stinge țigara aia/ am prins gust de nicotină/mi s-*au îngălbenit dinții/mâinile/ calendarul de sub icoană/dă-l încolo de fum am o grenadă/ neexplodată/în piept/îți arăt cum se face/dar stinge o dată țigara aia/și lumina/dacă tot te-apuci"*), starea de ființă a ordinii logice a lumii pliind apoi, ca într-un *descensus* subiectiv-sentimental, stimulii unui pretins protoscenariu (liric) dar totul fiind o mostră autentică de postmodernitate a denunțării introspecțiilor. Siajul e al unei poezii care, prin Ileana Mălăncioiu, Angela Dumitrescu, apoi Mariana Marin, Marta Petreu, Magdalena Ghica, Simona-Grazia Dima, ca să recurgem la câteva exemple, evită derapajele păguboase ale „divagațiilor" din capcanele *poeziei explicitului*. La Gela Enea, spectacolul liric nu ține de imprevizibil, totul e gândit, justificat, bine așezat, ordonat, detonarea metaforei e, însă, actul decident, nu decisiv, retras în interogativ, în uimire, în suspans. Un suspans al „schimbării la față", eul purtător de biruință devenind exterminatorul (angel „exterminator", da!) reticent al anostului, al fadului, al răzvrătirilor retorice ale ființei. Or, de-strucția (nu e formă litotică), de aici poate începe: *„medidativ/după ce-am parcurs rubrica decese/n-am tras apa/doar/am încercuit prietenii dispăruți/(nu se știe unde)/un poem cu final deschis/intră cine vrea stă cât poate să (mă)/...să (se).../respire/pe cerul gurii silabe din marmură neagră/torsuri/voi cădea printre ele/cum am venit pe lume/ cu țipăt/detonând semințe pentru orătănii cerești//un poem cu belciuge/ursul veta/dansează/extaze meteorice/ dezgheț/rezerve de sloiuri/comprese/pe glezna lui a fi/azi/ mi se face milă de mormântul în care urmează să intru/cum unui cerșetor pentru o gură de canal/îmi fac urechea pâlnie să prind ceva din adâncuri/guturaiul morților bravi/zbânțul îngerului decăzut/în miriapod al umilinței/cioneva-mi suflă/ fabrica de medalii a dat faliment/niciun piept fără cămașa lui de forță/mă întorc în propria-mi umbră"* (*un poem scris pe budă*, p. 211-212).

Poezia aceasta excelează prin a forța perspectivarea imagismului, un fel de afișaj instant de expresivitate *in nuce*, pretext al eului scriptor pentru a lua într-un prizonierat lejer inevitabilul, decupajele de vitalism, substantivarea precipitată a realului. Pulsații ale ficționalului livrat ca un soi de protoscenariu pe o canava de trăiri tragic-grave, iscă o rebeliune cumva antisimbol. Dar e numai un simulacru al diferențialului, eul ordonează în continuare etajele altor răzvrătiri (*e greu să fii femeie*, *copacul în care nu a cântat nicio pasăre*), structuralismul acestei experiențe lirice indicând același *pattern* al vieții la prezent.

E destul de greu de fixat un loc, oricum mult în față, pentru poezia pe care o scrie Gela Enea. Impulsul generator/ generativ nu vine direct din enunț, panoramările edifică, prin inventarul stilistic, o convertire permanentă a gesturilor, explorările pe care le efectuează eul auctorial nu sunt

în intervalul temporalului/temporalității ci în chipul, în înfățișarea poemului către lume. Autoarea nu vorbește neapărat despre sine, ea declară, în fapt, un *blitzkrieg* profund realului, spre a-l lua cu orice preț în stăpânire, aici cu prețul circumscrierii în paragraful ontologiilor primordialului: sensul dar și sentimentul vidului, al golului, senzația suscitării sonorităților straniului dar și al insolitului, răsucirea evenimențialului memoriei până la stoarcerea din aglutinarea acestei materii a lacrimilor melancoliei. Doar că în elegiac nu se cade astfel, până și aici alunecarea în jucate lamentații (*„mi-am legat cămașa de stâlp: de-aici cum să plec/uite/vipia tolănită între dale se-ntoarce pe partea cealaltă/îmi suflă în ceafă deșert/nu mai am memorie/ trecut viitor/doar un cadran ce vulcanizează clipa/deschide-mi!”*) e doar o strategie. Bine aplicată, prolepsă și blazon. Prohibițiile (cum ar fi imperativele obedienței ființiale, pericole pentru elocvența discursului liric) nu fac decât ne oferă un eu care supliciază în empireul imaginarului o rețetă sufocantă, aceasta, a meditației amare. Dar ar însemna să ne schimonosim comentariul dacă nu am vedea că tocmai fluența cizelată a versurilor, metaforizarea semănând cu badinajul aseptic al „împrejurărilor” de-convenționalizării, denunțarea vanității, un soi de tabuizare a insignifiantului și claritatea construcției lirice arată semeția ireductibilă a poeziei pe care ne-o propune, și în acest volum, Gela Enea. Terestritatea condiției umane (*via memoria*, *mărunțișuri*, *vitralii*), evocă în cele din urmă, nu se poate altfel, și un învingător. Iar bucuria curată nu este decât poezia, consecvența participării eului la un miracol produs de sine, prin sine. Temele *in extenso* ale poeziei din *Silueta unei melancolii de marți* reverberează în succedanee de nuanțare precipitată, de murmur al vieții agitate, în neliniștile căreia irumpe, spre a ieși la suprafața marelui anost, aproape o solemnizare de energii magice iscând ceremonialul de o suplețe exemplară a discursului. Poezia „vede” întotdeauna dincolo de ochii minții, este fantoșa unui *lumen*, tandrețea celestă: *„Despre iarna aceea atâta mai știu:/mama căpătase trup de zăpadă;/îl modelam cu grijă în mame mai mici;/sacul lui Moș Crăciun, uitat prin ogradă,/flutura murdar, năpădit de furnici./Serile ne jucam împreună. E-hei,/lăsam frîul pe spinări de îngeri ponei!//La capătul acelor seri începuse/viața mea de adult. Un fum înecăcios,/din locomotivă de carne și oase;/troiene creșteau singurătăți pe case/și mă jucam de-a moartea, cel mai frumos!/Păsări flamingo tăiau crivățu-n două,/eram cu mămicile mele de rouă!/Le-nvățasem să scuture cerul de fulgi,/să deseneze pe obrazul lunii dungi;/voiam să le văd curajoase, cum cresc,/adunate iar într-o singură mamă./ Din iarna aceea doar atât mi-amintesc;/păsări flamingo cu pliscul spulberau,/peste morminte, gâtul lung al potecii.//În braille, ochii zăpezii trist apuneau...”* (În braille, ochii zăpezii trist apuneau, p. 115)

În patul aleatoriu al iubirilor, domptat în timp, troița vieții, naștere, dragoste, moarte, accentuează fidelități tragice, disputa este duioasă, în acordurile unei melopei discret-libidinale. Orice expieri ale eului devin traversări ale temporalului (să mai citățm *toamna umblăm doi câte doi*, *ghizela mon amour*, cele două *se schimbă ora* și *extrasistole*), astfel înțelese, realitatea e înfruntată într-un spectacol complementar religiei erotismului. Uneori, eul vulnerabil, da, se lasă confiscat (*„e amintirea dragostei/pot s-o împodobesc/ să pieptăn firele încâlcite ale conflictelor/s-o așez în pat să-mi acopăr fața cu ea/nici lătrat nici focuri de armă/nu voi auzi/ dimineața voi spune/ce frumoasă m-a făcut dragostea/voi ignora cu bună știință că eu am împodobit-o/persiflându-l pe unchiu`schopenhauer/cu tentativa de a-mi tăia venele/ mă voi coase în pielea/în care am iubit cel mai mult/și vă rog/cineva să mă arunce în mare”*), în surdină intonează patetismul învins. Și deodată înstrăinarea melancolică irizează alternative eliberatoare, dragostea consolatoare justifică, parcă, un șocant imprevizibil interludiu meditativ. Pentru o clipă, realul este sugrumat, văpaia inundă perimetrul tabloului, visul arde, revelația e apogeul intemporal, spațiu-timp și mesaj supra-real: *„fumegă peste cerul hibernal/se iau la întrecere cu frigul/zăpezile mele îi spală:rodii în așteptarea cuțitului//când se-așază fulgii pe sfârcuri/îmi cade pe degete o lumină dialectală/scriu poeme/despre/cei mai frumoși sâni/nimicurile se intersectează prin carne/consumă orice grimasă/orice alunecare la suprafața lucrurilor//faptele mari nu le pot descrie/este atâta răcoare în interiorul meu/încât benedictionă sculptezi sfinți/ca și cum ai vrea să li te-nchini/ Maria//hai să facem dragoste/în dormitoare matrimonialepe geamulhublourilor/prin vieți dezafectate/până ce copiii noștri se nasc vii/gata împărțiți în mame fecunde și în tați războinici/ timpul scoate mugete aspre/tu ai cei mai frumoși sâni/ fumegă/încă//moartea este un câine cu două cpete/Maria/ nu știu care ne prioveghează/care ne ucide într-o bună zi”* (*ai cei mai frumoși sâni Maria*, p. 175-176)

Gela Enea știe foarte bine, precum un optzecist sadea, lecția fisiunii frondei în real și în iluzoriu. Știe că linia și punctul determinărilor spațio- temporalului au și ele rolul lor cathartic în contorsionările imaginarului. Discursul liric e mult personalizat, așadar definind o voce interesantă în peisajul poeziei noastre de azi iar montura versurilor – o imaculată solemnizare. Metaforizând, să mai spunem că sufletul acestei poezii iese din cadrul sacrificial și „strigă” și se livrează în spațiu-timp unei supradeterminări. Firește, proximitatea adorației rămâne tot poezia, condiția ineluctabilă, tragică a melancoliei-afectivitate fiindcă în/prin *poiein* realitățile s-au separat. „Iar ca sentiment un cristal”, zicea Elytis. Iar ca piedestal, un cristal, zicem noi. Cartea de acum este o vastă interogație a unui sens destinal, o ceremonie în mișcare, o apariție editorială de recomandat iubitorilor de poezie pe care o salutăm și noi, acum.

Istoria ca retrăire a memoriei în proza Ilenei Vulpescu. Despre romanul Carnetul din porthart

Convingeri puternice, de român iubindu-și țara, iubind istoria ei, declanșează energii epice nebănuite, imprimă

impulsuri impresionante discursului narativ arborând un interes aparte omului faptei înălțătoare, închinându-i în vremuri de malversațiuni ideologice, când erau mai puternice icnetele patriotarde, un român în care imagistica peremptoriului e supusă cu agresivitate feroce prelucrărilor identitare. *Carnetul din port-hart* (Ploiești, Editura Tempus, 1996, 480 p., reeditat după imprimarea de la Editura Eminescu, din același an) e cartea unor „revizuiri" dar mai degrabă romanul acesta se încadrează acelei tipologii de instantanee memorabile prin care funcționarea adorațiilor patriotului să aibă un curs firesc, natural, să vină din pasionarea ireductibilă a omului de la gurile Dunării pentru demonstrația fără echivoc a istoriei.

În roman sunt clădite caractere, este tocat arsenalul retoric al pigmeilor ideii, tirajul investirilor eului auctorial în poziționarea corectă a omului-personaj față cu textul casant al timpului vorace fiind răstălmăcit, e drept, indiscriminabil, sub semnul stocasticului. Doctorul Daniel Șerban și Marina, soția, fiul lor M ihai și Myriam, soția acestuia, Costea Geambașu, Sanda și Dumitru Bâncilă, militarul de carieră, prizonier la sovietici și deținut politic, la canal, Mircea Gregorian, Valentin Petroșanu, Alexandra și Sânziana Bujor își întrupează existențele între candoarea idealurilor proprii, survolul cataclismelor istoriei (cele două măceluri mondiale, interbelicul marasmului biografic, gulagul comunist, cu arestările elitei intelectuiale, dictatura proletariatului, teroarea „comunizării" și arestarea conștiinței individuale) și ciudata amnezie colectivă post-totalitară.

Sunt destine exemplare care ajung să trăiască și în epoca maniacilor laudei, să exprime radical cel mai adesea împotriva voinței lor, simpatii și antipatii, să se miște periculos în glazura istoriei, între patrioți veritabili, anarhiști, naționaliști viscerali și extremiști. Ei mimează, la nevoie, impenitența și radicalismul etnicist, rețetarul retoric și metoda apodictică, solipsismele ultragranuloase ale stocasticului și falsa pudibonderie. Dar sunt ireductibili la formule, mai ales în perioada comunistă, rămân patrioți cinstiți, veritabili în mărinimia atitudinii și ființei lor până-n vârful unghiilor, sunt intoleranți cu prostia, demagogia, veleitarismul agresiv, refuză comoditatea trădării și delațiunea, nuditatea ubicuă a lipsei de caracter, societatea mitocăniei.

Eul are intuițiile sale auctoriale, ca un spirit pasionat de explorările realului. *Pathos*-ul acesta, definind regimul narativ, înflăcărează textuarea melanjului de viață și (inter) comunicare, organizează seducțiile viscerale și impun paralizia memoriei, totuna cu emfaza (altminteri) celui care evită înrobirea, pervertirea propriului pattern. În general, omul cărții este omul iritării contondente în fața relativismului moral. Un bătrân, Nikos Cațafanis, denunță spiritul dizolvant al vremurilor, sezonul mort al tuturor acestor biografii în care sensul răfuielilor cu istoria e deturnat: *„E foarte multă lume interesantă-n sistem, indiferent de discursurile pe care le ține fiecare-n familia sa, între prieteni, ba chiar și la cozi și-n tramvai."* (p. 79)

Aceeași vervă electrizantă a autoarei produce o proză în care lirismul dulcegăriilor narative e epurat și are loc o esențializare a unui autenticism flagrant, de etichetare victoriană a resurselor. Enunțul realului e dramatic, trauma imersiunilor subversive, dincolo de strălucirea cortinei, e partea importantă (cea mai importantă) dintr-o cursă de urmărire. Cotidianul, atât de „plin" ca o imagine sintetică, va fi normat prin consecințe, eul auctorial și eul biografic împărtășind în comun doar retrăirile în memorie.

Încă o lecție de modernitate. Poezia Magdalenei Hărăbor

Poezia înseamnă, desigur, sacrificiu. Dar numai cine are conștiința acestui sacrificiu și a finalităților sale, poate trece examenul de promovare. Sunt îngăduite destule, însă, gesturi timide și duioase, ardența insolitului, spectacolul liric trebuie să fie unul total. Problema, totuși, e a regizorului, el pune scenele în ordine, el așează sub zodia continuităților etapele arderii, eul auctorial trebuie să dețină controlul absolut. Fiindcă năzuința atingerii abolutului poate da vizibilitate referenților axiologici ai poeziei.

Există în literatura noastră poeți minunați care nu se pot afirma de la bun început fiindu-le neprielnică elanurilor vremea aceasta de schimonoseli ale caracterului omului, grosolane încălcări ale„legilor concurenței" cinstite, cu critici buni dar obedienți unor grupări care nu întotdeauna dețin cheia progresului în domeniu, cu inflația de autori, destui neavând ce căuta în viața literară cu aceste marote imorale, grafomania și veleitarismul o dată cu desuetudinea reprobabilă. Așa cum demonstrează volumul recent, *Dimineți de cuvinte* (Viena/Oravița, Clubul Mitteleuropa, 2019), Magdalena Hărăbor își trage seva de lirism inconfundabil din surse retro dar lecția de modernitate a parcurs-o, se vede cu ochiul liber, la școala unui curent atât de discret în afirmările sale încât și nouă ne vine greu să-l numim altfel, o promoție care, explorează paseist lumea vetustă, de ieri și de astăzi, supraviețuirile de lirism autentic prin alfabetul emoțiilor pure ori ridicând tandrețea la puterile timpului sacru.

Poeta noastră are flerul unui autor matur (*„Îmi sprijin privirea de tării/viața curge/cuminţenie a adâncului/ gândul nu doare//rana s-a oprit/în floare de colț/iubire nepârjolită//freamătul din vene/tulburarea vântului/nu mă sperie/aduse de ulii pământului/doar/lina murmurare a frunzelor/mângâie/acompaniază/sufletele/albastre/ gânduri/neprihănită/înălțimea/ hrănește/prunci."*), știe că poartă, deja, sigiliul verbului care înalță, scrie ambițios cu gândul numai la performanța poemelor sale, ceea ce nu e rău, chiar inocențele sunt transformate în versuri utile edificiului poematic.

Nu sunt dese revenirile resurgente la modalități care să ne sugereze tematici mai vechi ale scrisului autoarei. Deși poezia Magdalenei Hărăbor nu s-ar zice că fascinează prin dominanta devastatoare a calofiliilor replicante doar ca răfuieli simbolice cu exercițiul coincidențelor. Iluzia e calamitată, adesea în filtru ironic-autoironic, selecția operată

în acest volum, cu două cicluri magnetizând, sub titlurile lor, *Dimineți de cuvânt* și *Dansează-n mine anotimpuri* induc dualismul acestei grații de infuzii ale livrescului în hermeneutica unui anotimp juvenil în care dimensiunea spirituală își aproprie un discurs ordonator, la modul panteist.

Dar anvergura acestei poezii este întreținută de metafora frustă, de teme identificabile emoțiilor genuine ale ființialului. Devotamentul subscrie unei însănătoșiri din mers a registrului, prioritatea ontologică fiind aceea a demontării vizibilului, imagismul e un indiciu că mitul libertăților prin poezie nu e vorbă în vânt, un desfășurător lăuntric al temelor dezvoltând o idealitate ca o experiență re-orientată. În primul ciclu, totul trece prin operațiunea portretizării nuanțate, dezinvoltura scrierii/trascrierii e molipsitoare și memorabilă: *„În mine nu-i alt chip/În mine sunt eu/În mine nu-i timpul pierdut/Nu-i loc pentru ură/Flori de mălin/Un cânt de- alăută mă locuiesc din când în când/ La fiecare poartă din sat/Era ivăr și lacăt și cu toate astea, poarta rămânea deschisă peste noapte/Niciun tâlhar nu-ndrăznea să dea buzna/Arar, un câine lătra .../Trezindu-se în ciripitul păsărilor,/Petece de cer se lasă peste case/Miros de var/Mușcate roșii la fereastră/ Dimineți cu inimi calde!/O perdea de abur fâlfâie moale prin așternutul ierbii înrourate/Înmiresmat în mine urcă și acum, tiptil , zvonul de dor și de viață/Al zilei de altădată."* (*Nu doar despre mine, ci despre altădată*).

În peisajul excesiv de traumatizant al unui context social și politic maștер (să-l mai numim anticultural, în sensul obstaculării autenticului în cultură și artă), emancipator e glasul eului omnipotent, abilitatea disimulantă un fel de self-punishment la purtător. Ceea ce atrage de la bun început în această poezie ar fi realitatea lirismului ei însuși, nu avem aici, așadar, acel sentimentalism compătimitor care supără enorm la case mai mari, câteodată: *„*În carnea clipelor/*ești și sunt/Azur decantat de amurg/Își deschid în tine florile ochii/Din spice de ploaie culegi necuprinsul/În timp ce copacii leagănă frunze/Vremuire, depeni povești/în petale de foc te îmbraci, univers/făgăduiește-mă iubirii în noaptea înaltă/să se aprindă-n noi/foc – cuvântul/să tresalte în noi sărbătoarea/neîntreruptă/sclipire de sentimente/să intrăm în poveste/să-i inventăm/un nou/ritm."*

Un eu decident, așadar, consacră toate aceste „transparențe" ale unei sincerități tăioase, succesivul e un soi de interioritate detașabilă din „cartea ființei", fervorile neconcesive structurând și de-structurând un discurs aproape exemplar. Cu volumul acesta, autoarea face un pas în față în lirica promoției sale și dobândește incontestabile nuanțe identitare.

Poemul, un recenzent al sacrului. Despre lirica Mihaelei Meravei

Scrii cu plăcere despre poezia Mihaelei Meravei, între vocație și provocare lirica ei evocând mai ales un simptom de maturizare indubitabilă. Viziunea de ansamblu este o interogare în stil propriu a realului, cu o raportare esențială și bine articulată a eului la supapa deversărilor enunțului, *intentio auctoris*, până la de-retorizare, de-construcție și ludic focalizat pe un imagism în regie proprie. Autenticul e, așadar, legitimare paradigmatică la această autoare care-și prezervă gnosticul, refuzul poeticilor exagerat calofile, escortarea grației prin reiterări de context fragil, de subtext al afinităților ființei față cu paranteza unui fel de decadentism la purtător.

Cartea de-acum, *Prezumția de fericire* (Viena/Oravița, Clubul Mitteleuropa, 2019), e una a explorărilor asumate, cu un apex derivând din fascinațiile eului față cu metafora lumii în derivă. Refuzul ambiguizării într-un limbaj simbolic reliabil și țesut din semnificanți de mediere (*„iată m-am așezat turcește sub pomul vieții tale/cu poalele sufletului întinse așteptând un cuvânt/să pice ca bănuțul de aur sau/ gândul purpuriu al trupului înrădăcinat în metafizic/să se limpezească//nu ar fi firesc să ne oprim tocmai acum când/s-au rupt baierele stelelor și cerul s-a umplut de așchii de lumină//să mergem iubito până la capătul capătului/ chiar de-ar fi să ne prăvălim/să ne desprindem zborul de coaste,/ sufletul din mâlul acestor imposibile dorințe să ni-l deștelenim// când privești cerul închipuindu-ți că e apă vie/ ochii îți devin precum ai păsărilor/sau cuvintelor pe care le scriu însingurat/pe această coală virgină a sufletului"*), rezolvările deloc opționale într-un joc spectral regizat cu măiestrie, descoperă alte decalcuri ale unei realități care se lasă devorată de senzorial și execută, sub bagheta aceluiași eu suprematist devoalări de imaginar camuflate în fandări egotice. Insolitul e parafraza, interesul autoarei fiind acela de a aprinde lampa de pe etajera emoțiilor și a exhiba stranietatea necunoscutului într-o sărbătoare a gândului că poezia, iată, salvează încă o dată lumea. Conotațiile sunt acum „rătăciri", estetic vorbind, de-ambulări ale cogitației în bandaj liric garantat, cele trei cicluri eviscerând, fiecare în specific (fericire, suflet, ființă), teme ale temporalului determinând privarea de sens a ființei în căutare sufocantă a răspunsurilor. Poezia înnobilează aceste căutări, ucenicul nu e numai ascultător ci recenzent al sacrului, amprenta lirismului Mihaelei Meravei rezonează cu „învățarea" totală a lumii, atitudine grafiată ca pietism și reverență.

E o profunzime abisală de intuit în poezia propusă acum. Autoarea are preferințe speciale pentru efigiile interioriutății, orice secundă trebuie dedicată supraviețuirii, lumea trebuie să fie partitura mistică a unui studiu despre noua umanizare. Miracolul contrapunctului este, așadar, vocea lăuntrică, aceea prin care eul rezolvă toate detașările de-compoziției, resorbțiile realului de-figurează umiliații și reabilitează, în aceeași măsură, portativul lumii de semne, sintagme, ipotetic profan. Dincolo de voința de a auzi, bacovian, „materia plângând", poezia Mihaelei Meravei, se cantonează în propriul vis, de incluziuni ale miturilor, memoria se reeditează din amintiri dar toate răspunsurile devin generativele incursiunilor în sufletul omului adeverindu-și propria idealitate. Merită zăbavă poezia aceasta.

Frica de cuvinte, între cer și lut. O carte a lui Mihai Vintilă

Scrisul asigură moștenirile, în scris memoria umanității își are supraviețuirile. Dar scrisul evocă și o mitologie a descifrărilor, scrii ca să „povestești" celuilalt despre tine. Un inventar al scrisului-umanitate sunt și abordările din comentariile scriitorului despre scriitori. Cu aplicație și profesionalism sau doar din dorința de a preîntâmpina primejdiile „fugii" din memorie, destui confrați dau seamă despre condiția literaturii, a culturii, în general, într-o lume a cărei curgere în alertă, cu întregul ei evenimențial, nu mai îngăduie întotdeauna să aflăm ce mai face celălalt, cum își duce crucea pe golgota propriilor renașteri, care e rostul trudei. Revelațiile se devoalează, prin autorii pe care-i consideră el importanți, la Mihai Vintilă, în volumul acesta, *Frica de cuvinte* (Viena/Oravița, Clubul Mitteleuropa, 2019).

Secțiunile cărții nu sunt, însă, doar simple inventarieri, destule texte vibrează la unison cu declicul pe care, firesc, ajung să-l provoace autori și cărți cvasi-cunoscuți, debutanți rebeli sau doar rutinieri ai genului literar în care publică, personaje în siajul dramatismului care a pulverizat de mult solidaritatea de breaslă. Lângă nume notorii, Mihail Sebastian, Gabriel Chifu, Emilian Marcu, cartea lui Mihai Vintilă, include recenzii, cronici, mici eseuri asupra unor apariții editoriale din ultimii ani, pendulând în opinii între un mit al creației și suma destinațiilor scrisului, evocare, elogiu și detașare, apropiere și despărțire de idei și opinii care nu consună cu orizîntul său de așteptare. Se simte un fel de smerenie, poate că aș numi pietism gesticulația aceasta, față cu efortul auctorial, efortul restituirii, al revizuirii dar și al restaurării literaturii în toate drepturile ei. Fără ticuri catedratice, omul, „less is more", e atent și la cer/pragul de sus, și la lut/pragul de jos, nu se împiedică în bagdadiile superlativelor înîlțătoare și nici nu șchioapătă, știind a ocoli ternul bolovănos, mizeria agramatismelor care inundă piața editorială de la noi, grosierul.

Mihai Vintilă rezolvă, în fapt, o autoscopie, evită încheieri sentențioase și riscul unor detronări doar de dragul șocului și al pozei. Textele lui se mișcă în același ritm erudit, cercul e când restrâns, când larg, în funcție de eventuale succese sau ratări, încăibăreli de coterii și găști de sezon literar, avem un set util de perfuzii morale, nu e un scelerat al sentinței, îș i ccumpănește bine concluziile. Generozitatea luinu-l oprește de la șansa unor concluzii corecte privind revelațiile unor

apariții editoriale, semn că provincia mai e în stare să nască mituri, axiologic vorbind. Nu se lasă pradă, altfel spus, nici onirismului estetic și nici stilului mofturos-ipocrit pe care-l afișează destui dintre firoscoșii discursului critic literar, din metastaza gândirii cărora literatura nu mai poate depăși endemia inflaționistă de astăzi. Cartea lui Mihai Vintilă e o plăcere în plus pentru o lectură atentă și mai ales pentru surpriza unor premise interesante, analize atente, opinii pertinente, fiind mărturia consistentă a unui alt stagiu din etapa maturizării depline a acestui scriitor din ce în ce mai interesant.

Umorul și Apocalipsa. Proza Oanei Lewis

Duhul, paleativ al vorbei de spirit, ține orice s-ar spune, de estetică. Să-l faci pe celălalt să nu mai stea încruntat cât e ziulica de mare, iată o victorie importantă. Fie că e o revanșă simbolică, o cronică negativă dintr-un cotidian oricum sterp, o dublă condiționare a eului narator/narativ, parte dintr-o viziune a aceluiași eu asupra individualității celuilalt.

Proza umoristică sedimentează pluralul în chiar termenii interrelaționărilor noastre. Oameni de spirit întrețin cu anvergura humorală a felului lor de-a fi atmosfera de bună-dispoziție într-o comunitate pleoștită altminteri de grijile reale ori de cele imaginate.

Oana Lewis scrie de când lumea. De când lumea ei e și a noastră. Adică lumea aceasta a cuvintelor care sună frumos, fiindcă ele, cuvintele, sunt efortul unui talent epic, am zice, ieșit din comun. Oana Lewis scrie de mult, a publicat însă puțin fiindcă nu a concurat, deși avea destule argumente, pentru nici un podium. Proza ei ține de spiritul omului contemporan, omul mult prea grăbit ca să mai zăbovească în contemplație dar mult prea atent să trăiască fiecare bucurie a vieții pentru sine și pentru ceilalți. Cu bune și rele, cu plus și minus dar cel mai adesea cu umor savuros. Așa cum se întâmplă în *Happy Apocalipsa Day!* (Viena/Oravița, Clubul Mitteleuropa, 2019)

În epicul Oanei Lewis, azi locuind în State dar originară din România, se revarsă, cu destulă finețe interpretativă, un real travestind panoramări ale destinului omului într-o contemporaneitate bulversantă aproape la toate capitolele și e pusă în valoare viața ridicată la puterea ambiției de a-i smulge celuilalt un surâs, un zîmbet, de a-l chema să legitimeze împreună cu eul scriptor rîsul, umorul, ca formă de cultură. În vulgata facebookiană se poartă genul acesta dar scrisul autoarei noastre e mult mai mult de atât, e literatură integrată într-un corpus de habitudini, de percepții și de rictusuri estetizante ale nevoii de a comunica, dincolo de orice adevăruri supra-individuale, bucuria vieții de zi cu zi.

Discursul epic nu e deloc frisonant, mesajele curg eficient din fiecare propoziție, umorul este garantat aici în regim superlativ. Oana Lewis nu e la primele apariții pe scena literară, preocupările de odinioară și cele dintâi irizări ale talentului ei anticipând un autor cu o viziune caracterologică, de aplicat *connaisseur*, asupra lumii și omului de azi. Fragmentele acestea de epicitate descifrează pentru noi, cu finețe și răbdare, o realitate pe care o trăim dar nu știm întotdeauna să ne-o asumăm. Iar știința asumării, iarăși nu toți vrem să știm, poate fi chiar umorul acesta sănătos, genul acesta de epic eliberator pe care-l propune și cartea Oanei Lewis, autoare în ascensiunea căreia avem și noi încredere.

IULIAN CĂTĂLUI

Iubirile, de Elisabeta Bogăţan sau “De la iubirea obişnuită la cea dumnezeiască prin atingerea Căii”

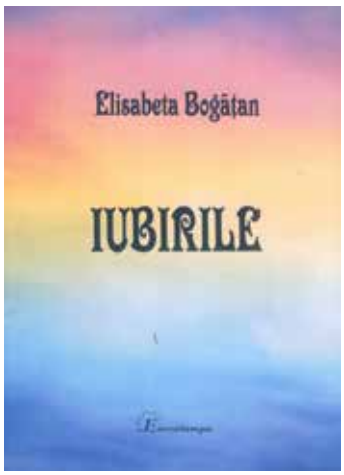

O carte inedită de poezie, aparent de dragoste, a publicat scriitoarea Elisabeta Bogăţan la Editura Eurostampa din Timişoara în 2018. Volumul, intitulat *Iubirile,* este divizat în două mari segmente inegale: “Iubirile” şi “Calea” şi reprezintă un complex poem despre mari şi universale motive literare şi filosofice dintotdeauna: viaţa, moartea, calea, adevărul şi dragostea, bineînţeles, sau, vorba lui Isus Hristos, “Calea, Adevărul şi Viaţa”. Cartea are şi un motto interesant, din S.N. Lazarev şi a sa lucrare *Diagnosticarea karmei*. (Cartea a şaptea) *Transcenderea fericirii*, Sankt-Petersburg, Ed. Stanpress, 2005: “Şi *fiecare dintre noi poartă* în *sine păcatul originar – tentaţia de a pune dorinţa* şi *viaţa mai presus de iubirea faţă de Dumnezeu*”. Aşadar, iubirea faţă de Dumnezeu, Creator, Demiurg este esenţială, hegemonică în *Iubirile* Elisabetei Bogăţan.

Aproape toate poeziile cuprind în final, ca ultimă strofă, repetitivele şi obsedantele versuri: “*Mă iartă Doamne/ că prea mult le iubesc/* şi *le-am iubit*”, ceea ce este o amprentă, o pecete lirică şi religioasă a autoarei, fiind o exprimare a unei iubiri universale, faţă de tot şi toate, nu numai pentru Dumnezeu, dar oricum faţă de fiinţele create de acesta. Unele poeme au un aer intertextualist şi postmodern, cu trimiteri la mari poeţi universali, cum ar fi Eminescu şi Goethe, de exemplu, în poemul “Rămâi” (eminescianul *O, rămâi* şi goetheanul *Faust*): “*rămâi/ atât eşti de frumoasă/ aş spune* şi *eu/ clipei/ grăbite/* şi *tot mai albastre/ căzând*”, însă la Elisabeta Bogăţan totul este focalizat pe trecerea implacabilă şi inexorabilă a timpului, la năruirea fiinţei, când este pustie şi vidă, clipei pe care eul poetic mereu prea mult a iubit-o şi o iubeşte.

Un alt motiv important al cărţii este axat pe elementul lumină, volumul *Iubirile* făcând trimitere la Dumnezeu „Care este numit Lumină”, la iluminarea dumnezeiască, la citatul biblic: „În Lumina Ta vom vedea lumină” (*Ps.* 35.10). Pentru Sfântul Simeon Noul Teolog, trăirea *luminii,* care este viața duhovnicească conștientă sau „gnoză”, descoperă prezența harului dobândit de persoana umană. Așadar, Dumnezeu este Lumină și cei pe care-i învrednicește să-L vază, „Îl văd ca Lumină”, cei care L-au primit, „L-au primit ca Lumină”, așadar, regi bhumibol sau husseini, sau patriarhi daniel, episcopi teodosie sau preoți olteni, prinți charles sau slugi prea-plecate, mireni sau monahi, ei vor fi deopotrivă într-un târziu, în întuneric și călătoresc în beznă, dacă nu vor să se pocăiască așa cum ar trebui, căci pocăința este poarta care duce ineluctabil de la tărâmul întunericului la cel al Luminii. Aşadar, lumina este de la Dumnezeu şi este răspândită de El, fiind, totodată, lumina cea neapropiată în care locuiește Dumnezeu, cum subliniază și Sfântul Pavel *(Noul Testament,* I Tim. 16,12): „qui*... lucem inhabitat inaccessibilem: quem nullus hominum vidit, sec nec videre potest*”. Este slava în care apărea Dumnezeu drepților din *Vechiul Testament*, spune teologul Vladimir Losky, este „Lumina eternă care pătrunde natura umană a lui Hristos”, și care la Schimbarea la față a dovedit Apostolilor dumnezeirea Sa... „strălucirea Lui este ca *lumina* (s.m.) soarelui, din Mâna Lui pornesc raze și acolo este ascunsă tăria Lui”. Aici trebuie căutată și esența poeziei Elisabetei Bogățan din acest volum, *Iubirile*, așadar, doar Dumnezeu deține o strălucire nemaipomeită, care este ca lumina soarelui, doar din El țâșnesc raze și tot în El stă ascunsă forța, puterea Lui etc, poeta dorind totodată să coboare în lume și să răspândească lumina, gândirea şi creaţia sa lumii, oamenilor obișnuiți, dar, generoasă fiind, să capteze și ea lumina oferită de umanitate. Mai rezultă că lumina strălucește deja în întuneric, în noapte și în zi, în inimile și în mințile noastre, această lumină curată ne ilumineză astfel. În poemul „Lumina” din volumul de față, în care eul poetic monologhează cu sine însuși, vede, observă uluită, vorba lui Giambattista Marino, lumina răsărită din ochii, trupurile și cântecul oamenilor. Nu numai ei emană lumină, ci și natura reprezentată de ierburi, pământuri, jivine, jigănii, dihanii, chiar și păsările erau „*lumini/ trecând/ deasupra de suflet/ deasupra de gând*”. La rândul lor, jivinele sau lighioanele aleargă și ele „*ca nişte lumini/ scăpărând*” și, ca de obicei, poemul se termină cu deja menționata strofă-basorelief bogățiană: „și mă iartă Doamne că această lumină/ prea mult am iubit-o/ și prea mult/ o iubesc”.

După lumină, și Cartea se află în centrul atenției autoarei, cea care vorbește despre cărțile vechi din care cad cuvintele, despre civilizațiile strălucite și dispărute, din păcate, înghițite de timp, despre urlete munchiene sufocate de genul „și totuși se mișcă” și de arderi pe rug a la Giordano Bruno. Cartea este un simbol al universului: „Universul este o imensă carte”, nota Mohyddin ibn-Arabi, iar dacă universul este o carte, atunci această carte reprezintă *Revelația și manifestarea*. De asemenea, *Cartea vieții din Apocalipsă* se află în centrul Paradisului sau Raiului, identificându-se cu celebrul *Pom al Vieții*. În fine, Petre Țuțea spunea, cândva, că: *„În afară de cărți nu trăiesc decât dobitoacele și sfinții: unele pentru că nu au rațiune, ceilalți pentru că o au într-o prea mare măsură ca să mai aibă nevoie de mijloace*

auxiliare de conștiință...” În plus, Elisabeta Bogățan ne spune cât de greu se citeau cărțile (după ce analizează cât de periculoase sunt unele), la lumina opaițului sau lămpii de petrol, în special basme fascinante “*despre timp/ despre loc/ despre pământ/ apă/ aer/ și foc*”, adică cele patru elemente esențiale, primordiale, despre Heraclit efeseanul, Einstein și Lazarev (din a cărui operă Elisabeta Bogățan a pus motto-ul cărții sale), despre karma, iubire și bucurie. De remarcat că apa, aerul, focul sau orice alt principiu au fost pentru filozofii presocratici rădăcina vieții, a sufletului și, în general, puterea naturii vii, vechii greci numind această putere *Fiesthe.* Heraclit din Efes, de pildă, nu a fost de acord cu Thales, Anaximandru și Pitagora în legătură cu substanța fundamentală și considera că elementul fundamental din care derivă toate celalalte este focul, în locul apei, aerului sau pământului, cum credeau filozofii care l-au precedat, acest lucru ducând la convingerea că “schimbarea este un lucru real și că stabilitatea este iluzorie”. Pentru Elisabeta Bogățan importante erau și cărțile care au zidit-o, oarecum asemănător Anei lui Manole, iar finalul poemului “Cărți” este strofa-efigie: “*mă iartă Doamne/ că prea mult le iubesc/ și prea mult/ le-am iubit*”.

Cât despre *karma*, care este un element esențial în volumul de față, vezi și motto-ul ei luat din pomenita lucrare a lui Lazarev *Diagnosticarea karmei*, şi mai buna sa înţelegere, călugărul indian Swami Vivekananda, discipol al misticului Ramakrishna, în cartea sa, *Raja Yoga*, utilizează exemplul unei pietre catapultate în vid (unde forța gravitațională a planetelor nu există): “Orice piatră arunci în acest mediu se va întoarce în cele din urmă la tine, cu *un impuls (masă x viteză) egal cu cel pe care l-ai folosit pentru a o arunca*. În același fel, orice acțiune se întoarce în cele din urmă, egal și in aceeași formă, la cel care a inițiat-o. De ce nu este acest concept evident pentru noi toți?” Explicaţiunea yoghinilor himalaieni este simplă dar nu simplistă: “*pentru că uităm*”. Uneori, efectul acţiunilor din trecut se manifestă la un moment ulterior în aceeaşi viaţă, alteori se actualizează doar într-o viaţă viitoare, când condiţiile sunt priincioase. *Căile Domnului* nu sunt întotdeauna uşor de priceput şi înţeles, fiind nevoie de o adâncă profunzime spirituală, *karma* nesimbolizând neapărat ceva rău, şi neavând decât o conexiune foarte vagă cu arhicunoscuta idee creştină de *păcat.* Este pur şi simplu legea firii, unde ceea ce semeni, aceea culegi, cum precizează o celebră zicere, faptele cele bune se vor întoarce cândva, undeva la tine, la fel ca şi cele negative, în funcţie de ceea ce plănuieşti şi concepi în viaţă, în fiecare zi.

Şi Cuvântul este un pilon poetizant şi motiv literar important în volumul *Iubirile*, în poemul intitulat chiar “Cuvântul”. Se ştie că în tradiţia biblianã, *Vechiul Testament* cunoştea tema Cuvântului lui Dumnezeu şi cel al înţelepciunii, care există înainte de Facerea lumii, în D-zeu. Pentru Sf. Ioan, Verbul sau Cuvântul era în Dumnezeu, preexistând însăşi Creaţiei, el venind pe lume, trimis de D-zeu Tatăl, pentru a-şi îndeplini misiunea, şi anume să transmită lumii un mesaj de salvare, de mântuire. De asemenea, menţionăm faimosul text din “Sfânta Evanghelie cea după Ioan”: “*La* început *era Cuvântul,* şi *Cuvântul era cu Dumnezeu,* şi *cuvântul era Dumnezeu*”. În fine, cuvântul este simbolul cel mai pur al “manifestării fiinţei” care gândeşte şi se exprimă singură sau a fiinţei care e cunoscută şi prezentată de *un altul.* La Elisabeta Bogăţan, eul liric a primit Cuvântul atât cu bucurie revelându-i cele “o mie de feţe orbitoare”, cât şi cu mirare şi teamă faţă de “puterea ascunsă sub pleoapele lui tremurătoare”. Poeta este aproape înfricoşată de câte universuri se află “nerostite” în Cuvânt şi câte lumi “nerăsărite” sunt “ghemuite” în el şi câte “pustiuri” nedezlănţuite cuprinde, de asemenea, “*câte arderi/* şi *câte* îngheţări*/ pe mări/ de singurătate/ câte* întebări*/* şi *câte răspunsuri/ nedezghiocate*” se află încapsulate în Cuvânt. Totodată există mai multe feluri de cuvânt, cel rostit şi nerostit, cel preschimbat în cântec, în urlet, în semn, sau cuvântul-îndemn, cuvântul-balsam etc., cuvântul fiind în tot şi în toate.

În volumul *Iubirile* apare, şi era de aşteptat, Făt-Frumos, personaj emblematic al basmelor româneşti şi chiar al literaturii române, acest caracter fiind adesea găsit în poveşti şi poezii ale unor scriitori importanţi cum ar fi Eminescu, Arghezi sau Stănescu, în cartea de faţă neavând celebrul cal năzdrăvan pentru zburat. În schimb, eul poetic are un cuvânt înaripat şi are atâta iubire de dat sau oferit, putând fi atât “reazem în casă, cât şi bucurie la masă”. Făt-Frumos este în mitologia românească *personajul-erou pozitiv,* iar în majoritatea poveştilor, acesta se luptă cu diferiţi monştri, jigănii sau jivine de genul şerpi, balauri, zmei şi vrăjitoare, pentru a-şi elibera aleasa inimii, prinţesa Ileana Cosânzeana şi face tot felul de excursiuni prin lumea noastră şi prin lumea de jos (tărâmul celălalt) cu calul năzdrăvan care îi dă sfaturi salvatoare.

În cel de-al doilea ciclu al volumului intitulat “Calea”, Elisabeta Bogăţan ne propune atât drumul urmat de Isus şi creştinism, cât şi Calea proprie, tao-ul său literar şi filosofic, precum şi obstacolele întâlnite în cale-i, reprezentate prin mărăcinişuri, liane, nisipuri învolburate, vânturi şi vântoase, labirinturi sau mulţimile de oameni. În ciuda acestor piedici ori stavile, eul poetic merge mai departe înspre atingerea Căii, salvării, mântuirii, leit-motivul ori strofa repetitivă, obsedantă fiind în acest segment doi următoarea: “*Căutam calea/ cea nebătută* încă*/ de gând*”. Astfel, mulţimile revărsate pe străzi de nu se ştie unde, poeta vâslind prin aceşti pe care-i iubea. Chiar şi oglinzile pot abate omul de la Calea lui, deoarece pot arăta chipul său înşelător, chiar 1001 feţe ale oamenilor, şi nu totul altfel decât în mod real, ele multiplicand inutil şi preschimbau eul poetizant după “forma şi culoarea visului”. În final, apare aceeaşi strofă în care se caută calea cea nebătută încă de gând. Ispitele sunt şi ele încercări prin care trece omul în drumul său spre mântuire, în atingerea căii, adevărului şi vieţii, la care se adaugă şi Cuvântul care e la Dumnezeu şi vine de la El, ultimul poem al cărţii *Iubirile* ducând eul liric înspre simţirea chemării căii celei “nebătute încă de gând”. La urma urmei, numai Isus cunoaşte Calea, Adevărul şi Viaţa, şi puţini sunt cei cărora le-a fost dat ca la *Sfârşit de Drum*, de Cale, să poarte cununa de lauri sau de spini, să fie sfinţi sau martiri ai creştinităţii, cu toate că omul poate ajunge la calea lui de mântuire şi aici a vrut să ajungă şi autoarea. *Iubirile* este cel mai profund volum de poezii de până acum al Elisabetei Bogăţan.

OCTAVIAN MIHALCEA

Aflarea stărilor superioare

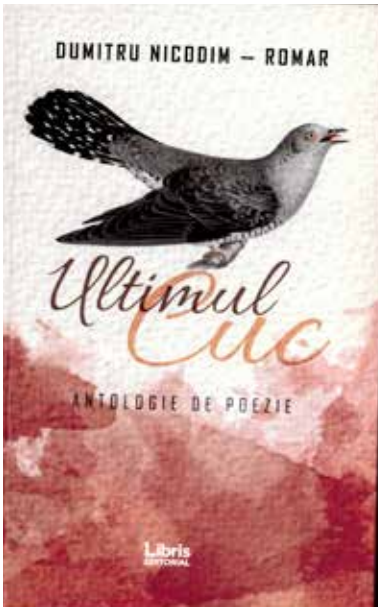

Întâlnim în antologia lui Dumitru Nicodim – Romar, *Ultimul cuc (Libris Editorial, Brașov, 2019*), versuri care decurg din profunde interogații existențiale, încercări de a desluși un sens celor ce s-au întâmplat și încă se mai întâmplă. Dinspre copilăria fragedă către maturitate, semnele poeziei însoțesc un itinerariu aparte. Sentimentele sunt foarte accentuate, certificând puterea sufletească a poetului. Iubirea și moartea normează intensitatea parcursului existențial. De multe ori este vizată limita: „S-a stârnit furtuna pe cerul gurii mele/ Cu trăsnete și fulgere împietrite/ Desen ciudat cu strâmbe stalactite/ Pe care ape curg să le mai spele// Mă sufocam sub micul și negrul meu cer/ În smogul de cuvinte înăbușite/ Ce sunt deja rănite, bolnave sau strivite/ Dar pentru-n pic de aer se luptă până pier// Desperechiat, homeric, feeric colorat/ A apărut fantastic de râs un curcubeu/ Din libere cuvinte curbat pe cerul meu/ Și sufletul se-adapă din miezul lui curat” (*Furtuna*). Dihotomiile sinelui sunt asumate cu acea conștiință a certei salvări ulterioare. Providența e omniprezentă, ca și iubirea, sursă pentru aflarea stărilor superioare. Se remarcă perpetua căutare a luminii, a elementelor pozitive ce extind orizonturile. La alt nivel, teroarea istoriei, plină de tragism, va rămâne pentru totdeauna întipărită în suflete: „Ne-am săpat tranșei/ în asfaltul din Piață/ și îl încălzeam/ cu trupurile noastre culcate,/ cu fețele noastre crispate,/ așteptând să treacă/ acele clipe în care/ tic-tac-ul ceasurilor/ părea,/ reluarea cu încetinitorul/ a cadenței automatelor/ Era lângă mine/ și vântul îi adia părul/ ca o mătase./ Am auzit apoi/ un zgomot ciudat/ de pepene spart/ și zâmbetul ei/ s-a prelins pe asfalt (*Decembrie*). Figura mamei, paradigmatică, va asigura întotdeauna persistența sentimentelor înalte. Pe de altă parte, descinderea în infern dorește să fie revelatorie pentru (re)descoperirea esențelor sacre: (...) „Am coborât în pur și negru/ unde cuvintele umblă în formă larvară/ în roiuri rămase de ieri, de alaltăieri,/ de la începuturi,/ unde posibilitățile sunt nenăscute/ și felul morții nu poate fi ales.// Am închis ușa de la intrare/ să nu cadă stele înăuntru,/ (ar exploda întunericul)/ și mi-am lăsat frâul liber/ să caut profunzimile, nadirul/ Mi s-a părut ciudat că de acolo/ Dumnezeu se vede mai mare” (*Altîn Tepe*). Astfel asistăm la evocarea momentelor importante dintr-o viață în care lirismul este privilegiat. Credința are valoare de *piatră unghiulară* în contextul edificărilor lui Dumitru Nicodim-Romar. Plurivalența sensurilor determină aspectări imaginare nebănuite. Căutările au un caracter perpetuu, cu nelipsită aură spirituală: „Dacă nu revin să nu fii tristă/ Viața ca un vis nici nu există/ eu mai caut până nu-i târziu/ poate voi afla ce vreau să fiu./ Precum Domnul vrea așa să fie/ Ce-a gândit cu noi doar el o știe/ eu mai caut până nu-i târziu/ poate voi afla ce vreau să fiu.” (*Dacă nu revin*). Abordările dramatice se conjugă cu pasajele destinse, uneori chiar ludice, astfel fiind urmărită atingerea unei dezirabile stări echilibrate, salvare din circumstanțele exterioare, adeseori supliciante. Paradigma Învierii este prezentă în majoritatea scrierilor lui Dumitru Nicodim-Romar. Misterele naturii participă din plin la această aventură spiritualizată, ceea ce evidențiază valorile ființării. Versurile prezentei antologii etalează, sub aparența simplității, complexe valențe estetice care predispun la meditație: „Am urcat toate scările/ până la izvoare/ la lumina care arde/ de unde începe căderea/ unde apele, iarba, florile/ gâzele, pietrele și omul/ îl laudă pe Domnul/ iar vântul împrăștie/ cântarea peste lume/ Numai gura mea rămâne/ mută de uimire: nu mă așteptam/ să te găsesc aici iubire” (*Am urcat scările*).

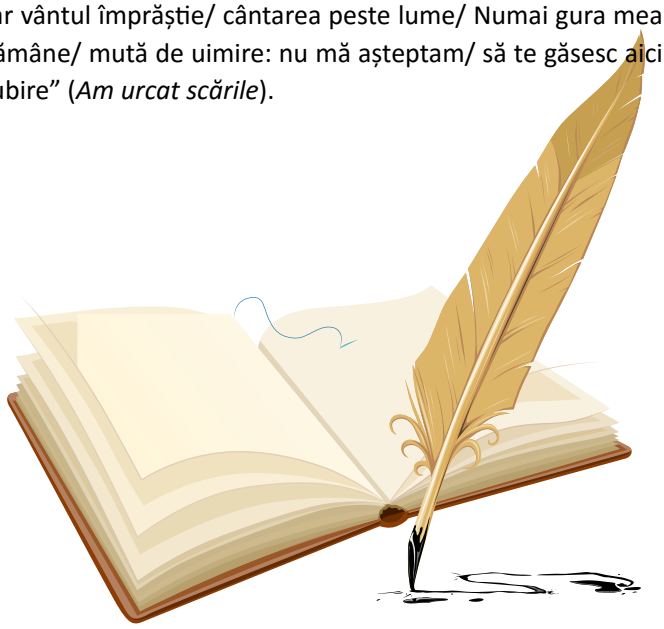

RALUCA FARAON

Polifonia unei voci feminine/ feministe

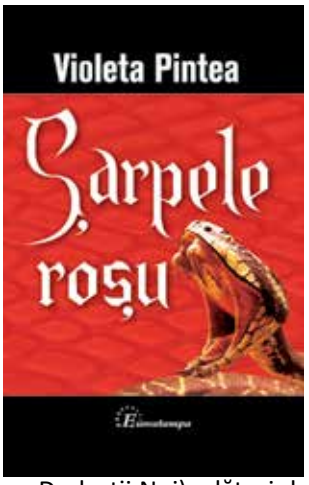

Violeta Pintea este o poetă dăruită, „she has a gift" – ar spune un vorbitor de limba engleză –, iar darul acesta îl reprezintă, indiscutabil, capacitatea sa uimitoare de a fi creatoare de lume prin metaforă. Ușurința cu care realizează transferul semantic este un dat nativ și, de aceea, nu este niciodată susceptibilă de gratuitate. Volumul Șarpele roșu, apărut la Editura *Eurostampa*, în 2019, ca urmare a câștigării concursului *Poezia – oglinda sufletului* (proiect finanțat de comuna Dudeștii Noi), alături de alți participanți, este unul tributar esteticii suprarealiste, cel puțin în privința imaginarului configurat, dominat de figura păsării, a câinelui, a calului (percutante metafore-simbol): „câinele acela/ trăia în mine amintirea unui lanț"; „a mai rămas doar un copil de înger/ rezemat de un câine albastru/ și zgomotul teribil/ făcut de vrăbiile pământului"; „pasărea cu măsele de rubin, pasărea oarbă/ cumpărată pe doi arginți, pasărea cu/ trei pene lipsă"; „păsări roșii în miezul unei semințe de zmeură"; „calul de tinichea pierdut în lumea de ceață"; „altoi de pasăre"; „ a trebuit să cumpăr/ un copac pentru/ pasărea mea cu ouă/ albastre" etc. Acest imaginar configurat printr-un limbaj poetic absolut seducător, este o evadare gratuită, pe alocuri, o plăcere pur semantică în ceea ce poezia oferă ca privilegiu al sonorizării verbale și al imaginii sofisticate.

Dar Violeta Pintea folosește metafora și pentru a transmite mesaje incomode despre teme existențiale grave, în aceeași linie modernistă: „două lacrimi în lesă"/ „un zâmbet atât de șchiop" (lipsa de autenticitate a trăirilor), „cheie de rezervă pentru ziua de mâine"/ „duminici înșirate pe ață" (amenințarea timpului care ucide tocmai pentru că nu este conștientizat), „punctul terminus al/ unui cuvânt din alfabetul tactil/ al trandafirilor galbeni" (cuvântul care nu poate oglindi frumusețea decât parțial). Uneori, metafora nuanțează paradoxuri: „lumina devine atât de/ efervescentă încât trebuie/ băută din cel mai fragil cristal din/ care focul încă se prelinge/ pe degete." Alteori, se retrage abil, pentru a lăsa loc repetării obsedante a unor cuvinte, ca o ploaie sâcâitoare, pentru a atrage atenția cu privire la mesajul care nu mai este îmbrăcat special în catifeaua metaforei sau comparației.

Viziunea despre lume a autoarei este însă tributară frondei feministe de condamnare a unei percepții falocentrice asupra lumii, asupra identității feminine, exclusă (după cum se crede) atât de la cucerirea lumii, cât și de la împărtășirea sacrului. Poeta își permite în acest context, oarecum nervos, să își dedice volumul de poezii sieși (ceea ce nu e un lucru rău defel, cine ne poate cunoaște mai bine, cine ne poate aprecia cu adevărat dacă nu noi înșine în principal). Tocmai de aceea, elogiul pe care și-l aduce sieși (ascunsă în toate femeile care trebuie iubite după cum vrea femeia, nu bărbatul) este emoționant: „pielea de femeie/ trebuie cusută peste veșnicia sărutului/ și/ din podul palmei/ se bea/ cu ochii/ închiși". Feminitatea este re-definită (din punctul de vedere feminist destul de autoritar) prin canonul religios iudeo-creștin contestat (începând cu subtila acuzație asupra percepției divinității „ce nu poate să fie femeie/ ce nu poate să fie bărbat"): „descuiați închisorile care/ în numele tatălui/ au închis în altare/ femeia"; femeia pleacă din casă cu „briciul care a tăiat pletele îngerului"; îngerul îi cere femeii să îl învețe să se roage, pentru că locuiește „între două oase/ doi ochi/ două tălpi/ doi pereți puși unul peste altul". Din cauza aceasta, toposul imaginat este unul la intersecția dintre un început și un sfârșit viciate, pe care imaginația unei femei puternice încearcă să le vindece printr-o completare care pare că lipsește mereu mitului biblic. Dacă în primul poem, imaginea ouălor de mătase ale șarpelui din adâncul pământului dezvăluie un cer degradat („lună murdară/ întoarsă pe dos"), mai târziu, după ce autoritatea creatoare ne-a înfățișat o „lume" după voința și puterea sa vizionară, este posibil și un alt fel de geneză: „până la jumătatea genunchiului era/ o liniște de apă neîncepută, o jumătate/ de șarpe încerca să-și pună/ ouăle sub marginea pământului".

Senzația de sfârșit imanent și iminent este acută, iar aici, Violeta Pintea este în respirație comună cu toți poeții contemporani care (în maniere de exprimare diferite) simt presiunea unui timp contorsionat, ucigând lent emoția, vitalitatea: „plouă cu gust de rugină, sub/ sandalele timpului florile de/ mătase spun povești de speriat/ puii de fluturi"; „au început să putrezească merele/ sub brumă". Desacralizarea este blamată: „duminica se numără închisorile,/ duminica se deschid închisorile/ să-și primească/ voluntarii la viață"; „acum îngerul/ este un bun comun/ din care furăm duminicile/ și hrănim vrăbiile cu dangătul/ de clopot/ de la înălțarea/ răsăritului"; „îngerul meu vindea mere coapte, le/ scotea sâmburii și-i ținea sub/ aripa lui murdară" (un înger cu boală de plămâni).

Din când în când, discursul poetic este străbătut de note critice asupra relațiilor umane, asupra lipsei comunicării, asupra alienării, în aceeași notă de transfer semantic seducător. Totuși, Violeta Pintea nu refuză registrul ironic, colocvialitatea, verva ușor iritată. Ba chiar dau bine mici pasaje ludice: „eu, câinele…/ aveți pantofi frumoși doamnă!!/ doar că de tocul drept/ vi s-a prins o iubire/ neterminată și oarecum/ incomodă și greu de crezut".

E de apreciat și interpretarea printr-un diapazon mai tehnic al poeziei, care este arta poetică: textul de la pagina 18 (un elogiu adus puterii creative a cuvântului în sine, de la fonem, sens lexical și până la sensul intraductibil care este conotația) sau cel de la pagina 39 în care ni se înfățișează procesul creației în culisele sale, cu dedublarea în instanța poetică a receptorului de poezie care ar putea rosti „Banal!".

Complex, pe tonalități diferite, în care vocea mărturisitoare este una polifonică, de necuprins în canoane, volumul al doilea al Violetei Pintea este un pariu câștigat: poezia pe care o scrie este complexă, de impact și creează, poate, chiar dependență. Una recomandabilă, desigur.

Un scâncet ontologic – sau pasărea care amână apocalipsa

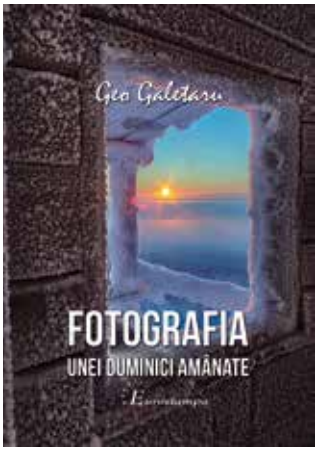

Poetul Geo Galetaru este un modernist, care se încăpățânează să scrie așa, grav, profund, metaforic, în condițiile poeziei eclectice de azi – postpostmoderniste –, vădit deliricizate. Preocuparea principală a domniei sale, în volumul de versuri *Fotografia unei duminici amânate*, apărut la Editura *Eurostampa*, Timișoara, 2018, nu este departe însă de demersul oricărui poet contemporan, care sesizează, în principal, contorsionarea timpului, ritmul agresiv și lipsit de dimensiune verticală al cetățeanului globalizat, ispitit de spectacolul lumii, mediatizat până la agresiunea intimității, un ritm care grăbește parcă sfârșitul omului. Geo Galetaru este discret, nu contextualizează nicicum prăbușirea umanului, dar însuși titlul sugerează gravitatea tematică a volumului de față: „fotografia" trimite cu gândul la trecut (care are tendința oricum, prin natura sa, de a fi idealizat, trucat, adaptabil unei reinterpretări a prezentului), dar combinația cu *duminica amânată* anulează orice iluzie: în fapt, a fotografia ceea ce se amână, a prinde viitorul într-o autoamăgitoare încercare de conservare reprezintă, poate, demersul aproape absurd (dar lăudabil!) al artistului, care e dator să atragă atenția cu privire la goana aproape sinucigașă a omului, nu spre moartea demnă, ci spre moartea care nu mai lasă nimic în jur.

Geo Galetaru e un constructor abil de hărți în teritoriul imaginarului său poetic. Până să înțelegi care e arhitectura complicată a edificiului liric, domnia sa trasează coduri de înțelegere anticipativă a întregului. În primul rând, titlul. Duminica e ziua sfântă, ziua odihnei, a contemplării veșniciei, e o zi care oprește timpul-pedeapsă al muncii și aduce respirația sacrului, a paradisului pierdut în ritmul cotidianului care ne înghite nediferențiat. Și tocmai duminica e amânată. În al doilea rând, ca un poet mesianic, cu voce de „preot" silit să trăiască în clandestinitate, poate chiar incognito, Geo Galetaru rostește versuri sentențioase, amare, dar nu didactic, ci doar cu înțelepciunea celui care știe că totul s-a întâmplat deja, totul a fost spus prin însuși miracolul creației și mântuirii (ce rost ar avea altfel duminica, dacă ar fi doar o zi nelucrătoare?): „cineva intră mereu într-o ecuație perdantă"; „subterfugiile acestei realități oculte/ de unde vine iluminarea"; „lumea se micșorează"; „fiindcă ușile nu se deschid/ această duminică a lanțurilor oarbe"; „duminica e o pată strălucitoare/ pe un peisaj cvasinecunoscut"; „nu mai reușim/ să spunem tuturor lucrurilor pe nume"; „din bucăți se face adevărul/ din înaintări succesive/ de-a lungul și de-a latul/ unei metafizici costisitoare"; „numerele sunt calme apoteoze ale neantului"; „memoria e un haos organizat în grabă" etc. Geo Galetaru nu utilizează niciodată metafora gratuit, ci o face cu amărăciunea de a nu spune chiar tranșant că nu e bine ceea ce se întâmplă în lume, între noi, în noi înșine. Din punctul acesta de vedere, poezia domniei sale e aproape ca un tratat de aforisme, ce se cere meditat, aprofundat.

Duminica amânată este cel mai apăsător mesaj al acestui volum, iar explicațiile suplimentare (desemantizarea limbajului, lipsa comunicării, a autenticității, blazarea existențială) nu fac decât să adâncească senzația de lume aflată în colaps iminent. De multe ori, tristețea este accentuată prin evitarea confesiunii directe, preferându-se persoana întâi plural, cu valoare generală („cultivăm cinismul eroului clandestin/ cu toate plombele la vedere"; „din când în când ieșim din pagini/ privim lumea cu ochi inocenți"; „ne repetăm până la os"; „până acolo terminăm și ultima variantă/ a metempsihozei" ș. a.) sau un tu impersonal: „trebuia să vorbești când treceai pe bicicletă/ pe dinaintea animalelor anxioase din parcurile/ municipalității/ trebuia să privești/ frunzele care cad…"; „dă cu bidineaua peste ziua de ieri". Dar poetul are, pe lângă tonul reflexiv, capacitatea extraordinară de a crea un univers paralel, delicat, inefabil, adică este creator de poezie autentică. Poate de aceea nu aria semantică a duminicii, a timpului pierdut, a sacrului ratat din ignoranță și grabă este ceea ce atrage atenția pe termen lung, ci laitmotivul păsării. *Pasărea* este un simbol al rațiunii, în interpretarea jungiană a viselor, iar recurența motivului în volum mi se pare salutară: pare că rațiunea îi lipsește omului devorat de timpul pe care l-a accelerat prin propriile alegeri dezastruoase. Dar e și o sugestie a poeziei, a dorului de absolut. De pildă: „din când în când vorbim prin somn/ despre grenade aeroporturi și păsări"; „absența aceasta e pasărea fără nume/ care ne locuiește"; „în această amiază asurzitoare/ când pașii păsării negre/ desenează/ chei ruginite pe asfaltul invizibil"; „chiar dacă pasărea atârnă de cer/ cu o singură aripă"; „copiii/ păsările/ și/ copacii/ îmi mai spun pe nume".

Poezia lui Geo Galetaru are atuul unor finaluri de mare efect. Chiar și atunci când digresiunea lirică pare ușor greoaie, finalul o salvează mereu, trezind atenția și, de ce nu, reclamând o nouă lectură: „vedeam îngeri triști zburând în pupilele mamei"; „și unde e trandafirul negru/ care încă așteaptă mărturisirea?"; „între aceste straturi ale unei amnezii precoce/ cineva plantează imprudent o floare de colț"; „cineva scrie pe un perete/ cifrul absenței"; „(un fluture sprijinit de perete cu o nesfârșită apatie)"; „ca o rană ascunsă nevorbitoare"; „câinele negru al melancoliei/ viața cu sincopele ei întâmplătoare".

Volumul acesta generos în texte, structurat în două părți – *Momentul zero* și În afara memoriei – este un tratat despre timp, cu tot ceea ce presupune definirea acestuia: timpul memoriei afective (sunt evocate copilăria, trecutul idealizat, relația cu părinții, lumea paradisiacă a satului), timpul neîndurător al cotidianului, sentimentul singurătății în mijlocul lumii (ca efect metafizic al căderii în timp, după cum spunea Cioran), teama ratării viitorului și un în afara timpului care este evadarea în poezie. Un volum consistent, cu o lirică gravă și sensibilă, deopotrivă.

POEZIE ANGLO-SAXONĂ CONTEMPORANĂ

Adelaide CRAPSEY
[9 septembrie 1878, Brooklyn/ New York (S. U. A.) - 8 octombrie 1914, Rochester/ New York (S. U. A.)]

UIMIRE (AMAZE)

Ştiu
Nu acestea sunt mâinile mele
Şi totuşi eu cred c-a existat
O femeie ca mine care odată a avut mâini
Ca acestea.

William Carlos WILLIAMS
[17 septembrie 1883, Rutherford/ New Jersey (S. U. A.) - 4 martie 1963, Rutherford/ New Jersey (S. U. A.)]

ROABA CU ROATĂ ROŞIE (THE RED WHEELBARROW)

atât de mult depindem
de

o roabă cu roată
roşie

lustruită cu apă
de ploaie

lângă puii
albi

Ezra POUND
[30 octombrie 1885, Hailey (S. U. A.) -
1 noiembrie 1972, Veneția (Italia)]

O FATĂ (A GIRL)

Copacul s-a înălțat pătrunzându-mi mâinile,
Seva lui mi-a urcat prin brațe,
Trunchiul i-a crescut în pieptul meu -
Aplecate,
Crengile-i răsar din mine ca nişte brațe.

Copac eşti tu
Şi muşchi eşti,
Eşti violetele dezmierdate de vânt.
Un copil - uite-atâta de-nalt! - eşti,
Dar toate astea lumii îi par nerozii.

E. E. Cummings
[14 octombrie 1894, Cambridge/ Massachusetts (S. U. A.) - 3 septembrie 1962, North Conway/ Conway/ New Hampshire (S. U. A.)]

s(o... (o frunză cade peste singurătate)/
l(a... (a leaf falls on loneliness)

s(o

frun
ză
ca
d

e)
ingu
r

ătate

Samuel BECKETT
[13 aprilie 1906, Dublin (Irlanda) - 22 decembrie 1989, Paris (Franța)]

ELE VIN (THEY COME)

ele vin
altele şi aceleaşi
cu fiecare e altfel şi la fel
cu fiecare absența iubirii e altfel
cu fiecare absența iubirii e aceeaşi

Lawrence FERLINGHETTI
(n. 24 martie 1919, Yonkers/ New York)

FEMEILE LUI SOROLLA *

Femeile lui Sorolla cu-ale lor pălării ca din poze
întinse pe plajele de pe pânzele lui
îi ademeneau pe impresioniştii
spanioli
Dar erau ele fotografii contrafăcute
ale lumii
prin felul în care lumina juca pe ele
creând iluzii
ale iubirii?
Nu pot să nu mă gândesc
că "realitatea" asta a lor
era aproape la fel de reală ca şi
amintirea-mi de azi
când ultimul soare atârna deasupra dealurilor
iar eu auzeam ziua prăbuşindu-se
aidoma pescăruşilor ce veneau în picaj
aproape pân-la pământ
în vreme ce ultimii excursionişti se întindeau
şi se iubeau în adierea galbenei măturici
ce-a rezistat şi rezistă
frângându-se
iar
şi iar
până la ultimul punct culminant suspendat căruia până la urmă nu-i mai rezistau mult
îi făcea să geamă
Şi arborii nopții se înălțau.

* Joaquín Sorolla y Bastida (1863-1923), pictor şi grafician spaniol, reprezentant al impresionismului

A. R. AMMONS
[18 februarie 1926, Whiteville/ Carolina de Nord (S. U. A.) - 25 februarie 2001, Ithaca/ New York (S. U. A.)]

VIAȚA LOR SEXUALĂ (THEIR SEX LIFE)

O eroare în
Vârful alteia

Ted HUGHES
[17 august 1930, Mytholmroyd/ Yorkshire (S. U. A.) - 28 octombrie 1998, Londra (Marea Britanie)]

ROȘU

Culoarea ta era roşul.
Şi dacă nu roşul, atunci albul. Dar roşul
Era culoarea în care te-nvăluiai.
Roşu de sânge. Dar era oare de sânge?
Era ocru-roşu de-ncălzit morții?
Hematit bun pentru-a dărui nemurirea
Prețioaselor oase moştenite, oasele familiei.

Când, în sfârşit, ai reuşit să ai un fel de-a fi numai al tău,
Camera noastră era roşie. O sală de judecată.
Scrin închis pentru nestemate. Covor sângeriu
Cu modele de culoare închisă, condensate. Draperiile - de catifea roşie-sângerie,
Cascade de sânge din tavan şi până-n podea.
Pernele, la fel. Acelaşi
Carmin crud pe lângă scaunul de la fereastră.
Celulă palpitând. Altar-templu aztec.

Doar bibliotecile-au evadat în alb.

Iar pe pervazul de-afară
Maci subțiri, încrețiți şi suavi
Aidoma pielii peste sânge,
Salvii, de la care taică-tu ți-a dat numele,
Ca sângele țâşnind în şuvoaie,
Şi trandafiri, ultimii stropi de inimă,
Ruinători, arteriali, osândiți.
Fusta ta lungă-nfoiată de catifea, o fâşie de sânge,
Un fastuos bordo.
Buzele tale - un purpuriu umed, intens.
Pentru tine roşul era desfătare.
Eu îl simțeam carne vie - ca marginile curate precum tifonul
de pe o rană ce se-ntăreşte. Aş fi putut atinge vena deschisă, strălucirea acoperită de crustă.

Tot ce pictai, pictai în alb,
Apoi îl înecai în trandafiri, îl covârşeai,
Te-aplecai asupră-i picurând trandafiri,
lăcrimând trandafiri şi iar trandafiri,
apoi, din când în când, printre trandafiri, o mică pasăre-albastră.

Albastrul era mai potrivit pentru tine. Albastre erau aripile.
Albaştri pescăruşii mătăsoşi veniți de la San Francisco
Ți-au învăluit sarcina
În dezmierdări de creuzet.
Albastrul era duhul tău bun - iar nu un vampir,
Ci un veghetor electric şi grijuliu.
În hăul roşului
Te-ai ascuns de albul clinicii de oase.
Dar giuvaerul pe care l-ai pierdut era albastru.

Charles SIMIC (n. 9 mai 1938, Belgrad)

RĂZBOI

Degetul tremurând al unei femei
Parcurge lista victimelor
În noaptea primei ninsori.

Casa e-nghețată, iar lista e lungă.

Sunt acolo toate numele noastre.

John TAYLOR [1952, Des Moines/ Yowa (S. U. A.)]

BUJORUL NEGRU

negrule bujor al limbajului
lasă-mă să te dezbrac

de fiecare petală

de fiecare metaforă

dar chiar și-atunci tu spui
„urmează-mă”

și străluceşti
ademenitor și fără fund
în centrul tău
ca o tainică peşteră

o inimă albăstruie

mai multe metafore

chiar prosternate-n fața glodului
după furtună
petalele-ți împrăştiate

peste glodul ce se usucă

eu umblu iar mai târziu scriu

în timp ce tu iarăși te deschizi

cum erai
nu mai eşti

ca tine însuți
atât de ademenitor și fără fund
în ale tale adâncuri

și grăind
„urmează-mă”

(Selecția textelor şi traducerea:
Costel DREJOI)

ION CĂLIMAN

Strigarea peste sat – obicei justițiar tradițional (VI)

Înainte de a consemna câteva exemple concrete de practicare a obiceiului *Strigarea peste sat* în câteva localități din zona Făgetului, trebuie remarcat faptul că de mai multe ori s-au constatat anumite abuzuri la care s-au dedat unii dintre tinerii participanți și organizatori ai strigărilor, în sensul îngroșării tentei satirice și chiar a șarjării peste limitele minimei decențe specifice în general culturii tradiționale, folosind uneori manifestarea ca prilej de răfuială și de răzbunare personală, dându-i-se astfel conotații subiective, în mai multe zone ale spațiului locuit de români. Adesea, în trecut, și nu numai în perioada comunistă, când mai multe aspecte ale spiritualității tradiționale au avut de suferit, prin interzicerea sau boicotarea lor, și obiceiul în discuție, după cum constată și Ion Popovici-Reteganul, încă de la sfârșitul secolului al XIX-lea (la anul 1887), „a început a părăsi datina (…) din cauză că trecuse în abuz de strigau vorbe proaste fără cumpăt peste persoane nevinovate”[1].

Și în zona etnografică a Făgetului, în unele sate precum Gladna Română, Zolt, Fârdea, Mâtnicul Mic, Zorani, obiceiul a constituit prilejul unor dispute subiective, de râci personale și de plată a unor polițe între săteni, după mărturiile unor bătrâni. În anii totalitarismului, îngrădit de diferite interdicții și neînțelegeri, obiceiul s-a desfășurat sporadic, cu mare atenție și frică și într-o atmosferă de clandestinitate, uneori fiind oprit chiar de către biserică, mai ales când „decolteul” era maxim. După evenimentele din 1989, în câteva localități ale zonei în discuție, obiceiul pare că dă semne de revigorare, dar nu mai are nici anvergura, nici semnificațiile, nici efectul scontat și nici măcar entuziasmul de altădată. A ajuns și acesta aproape un spectacol oarecare, festivist, fără personalitatea specifică, așa cum, din păcate, s-a întâmplat cu mai toate obiceiurile tradiționale, urmând tripticul scăderii (decăderii): ritual – ceremonial – spectacular.

Dar iată succint cum arată aproape de zilele noastre câteva secvențe (strigări) ale acestui obicei, mai întâi în care se folosește formula inițială *Alimoli / Animoli*, din câteva localități ale zonei Făgetului:

- la Gladna Română obiceiul se desfășura pe dealurile Coasta Popii și Scoaba:

Grup I: *Alimoli, moli, măăă!...*
Grup II: Da’ ce ți-i moli, măăă?!...
Grup I: D’apăi mi-i moli, măăă!
Că Iozafina lu’ Bumbu, măăă!
Ș-o făcut cămeașă nouă, măăă!
Pă Paști, măăă!
Cu forme și pui, măăă!
De la Sintești, măăă!
Și să ține făloasă, măăă!
Pe lângă Ion a’ lu Trăgulă, măăă!...

- La Fârdea:

Grup I: *Alimolile, alimolile, măăă!...*
Grup II: Da’ ce ți-i alimolile, măăă?!...
Grup I: Păi mi-i alimolile, măăă!
Că președintele, măăă!
Nu repară drumu’, măăă!
Și se duce, măăă!
La muierea lu Tuta, măăă!
În contrulă, măăă!
Ș-o să deie în gropane, măăă!...

- La Mâtnicul Mic, (după cum ne-a informat învățătorul Oprișoni Dănuț, în data de 24 mai 1993), cele două „trupe” (grupuri) se adunau, făceau focurile și strigau de pe dealurile Vinea și Șiorșianu, astfel:

Grup I: *Animolile, animolile, măăă!*
Grup II: Ce-i, măăă?!...
Grup I: Ana lu’ Brancu, măăă!
Ș-o cumpărat cămeașă nouă, măăă!
Și-i tare făloasă, măăă!...
Grup II: Hai să ne căcăm pă ea, măăă!...

Se poate observa metateza din formula inițială, deși localitățile respective (Gladna Română, Fârdea, Mâtnicul Mic) sunt destul de apropiate ca distanță, ba chiar, mai nou, fac parte din aceeași comună (Fârdea). De asemenea, focului de priveghi la Mâtnicul Mic i se mai spune „La jârege” („Jâregea”) ca și în alte localități (Sintești) de luncă din zonă.

- La Drăgsinești obiceiul avea loc în miercurea sau joia sărbătorilor de Paști, uneori se ținea în ambele seri (nopți), între orele 23 – 24, durând uneori și până spre dimineață. Aici se striga de pe trei dealuri din apropierea satului (Bălanu, Savonii și Ogaș), pe care se adunau grupuri de tineri, făceau foc, ca să-și anunțe prezența, și „strigau unii la alții batjocuri”, după cum urmează:

Grup I: *Alimolile, alimolile, măăă!...*
Grup II: Da’ ce ți-i alimolile, măăă?!...
Grup I: George a lu’ Iovu, măăă!
Ș-o cumpărat păpuci noi, măăă!...
Grup II: Ne pișăm pe ei, măăă!
sau:
Grup I: *Alimolile, alimolile, măăă!*
Grup II: Da’ ce ți-i alimolile, măăă?!...
Grup I: Mărie a lu’ Șiuculan, măăă!
Are drăguț pă Pătru lu’ But, măăă!...
Grup II: Ne pișăm pe ei, măăă!

În satul Bichigi, după cum ne-a informat un tânăr, practicant al obiceiului: „Toți copiii din sat, cu două zile înainte de Joia Paștelui, își pregăteau materialele necesare pentru confecționarea feșciloanelor, care erau făcute din ghemotoace de dârze, cârpe, haine vechi, strânse și bine legate cu sârmă. Se lăsa o sârmă mai lungă, la capătul căreia era legată o bucată de lemn, ca un fel de mâner, pentru a fi mânuit cu ușurință feșciloniul în momentul învârtirii peste cap și aruncării. Feșciloniul era de dimensiunea unei mingi de cauciuc. După realizarea feșciloniului, acesta se lăsa de seara până dimineața într-o găleată cu motorină, pentru a se îmbiba cât mai bine, ca să ardă cât mai bine și cât mai mult. Aruncarea feșciloanelor se făcea de către două grupuri de tineri / copii, pe Dealul Bisericii, copiii mai mici stăteau în partea de sus a dealului, pentru a azvârli cu mai multă ușurință feșciloanele, iar cei mai mari stăteau în partea de jos a dealului. Fiecare copil se lăuda cu feșciloniul lui; cu cât era mai mare și mai bine legat, cu atât era mai mai bine apreciat și cu șanse de a rezista mai mult. Pe lângă aruncarea cu feșciloane se mai pușca și cu trascul, sau cu tuburi goale de pleu umplute cu carbid. Se luau tuburi goale de vopsea,

se curățau bine, iar în partea de jos a tubului se făcea o gaură cu cuiul. În interiorul tubului se punea o bucată de carbid cât o pietricică, stropită cu câteva picături de apă și se închidea repede capacul. Se punea tubul jos, se ținea cu piciorul și se aprindea foc la gaura tubului, iar acumularea de gaze făcea să sară capacul cu mare zgomot, ca o detunătură…" Tot aici, după informațiile primite de la bătrâni ai satului, obiceiului i se mai spunea *Priveghi* sau *La privegheat* și se făcea în seara de *zăpost*, adică cu o zi înainte de punerea postului (*Lăsata Secului*), pe unul dintre dealurile: *Dealul Țâganilor, Dealul lu' Păsat* sau *Dealul lu' Bârleca*. Se făceau unul sau mai multe focuri, bătându-se în vatra focului un par, în jurul căruia se clădeau tulei, spini, lemne, iar mai nou, ca peste tot, cauciucuri uzate. La obicei participau băieți și fete, tineret în general. Feșciloanele se foloseau numai la Joi Mari, în progage (cimitir).

Despre practicarea obiceiului în localitatea Leucușești avem informații de la Vasile Dicu: „La noi în sat, înaintea Paștelui, de Joi Mari, este un obicei la care participă toți copiii satului. Ei se pregătesc cu câteva zile înainte: merg prin sat, strâng cauciucuri uzate, apoi le duc pe un deal numit Petra, iar seara, când merge lumea cu lumânări în cimitir, ei urcă pe acel deal și fac un foc mare din acele cauciucuri. Copiii înconjoară focul, povestesc, cântă, spun bancuri, iar cei mai mici se joacă printre cei mari tot felul de jocuri. Se fac și se aprind parașute, care se învârtesc deasupra capului, apoi se aruncă în aer. Aceste parașute se fac din dârze, umplute cu firizari (rumeguș rezultat din tăierea lemnului cu ferăstrăul, cu drujba sau cu gaterul – n.m. I.C.), legate cu o sârmă și ținute câtva timp în benzină, pentru a arde mai bine. La Leucușești nu se fac strigături și nu se dă drumul la roți de foc de pe deal".

Reminiscențe ale obiceiului mai descoperim și în alte sate precum Bucovăț, Bătești, Temerești, Românești. La Bătești, de exemplu, tinerii, mai ales copiii, își pregătesc din timp obișnuitele feșciloane, iar în seara de Joi Mari, după aprinderea lumânărilor la crucile morților și darea pomenilor (care, astăzi, constă doar în dulciuri pentru copii) peste morminte, se strâng în partea de sus a cimitirului, unde este aprins un foc mare, din lemne, crengi și cauciucuri uzate. Acolo, copiii aprind și feșciloanele, le învârtesc deasupra capului și le aruncă în aer. Panorama este deosebită, întrucât cimitirul se află pe coasta unei deal (chiar așa i se și spune, „Pă coastă" – n.m. I.C.), de unde se văd cimitirele din alte 3 – 4 sate, iar în serile și nopțile senine de Joi Mari acestea apar ca niște grădini de flori ale nopții. Și aici se sare peste focul în stingere, în joacă, la întrecere, fără să se mai știe semnificația. Nu se mai fac strigări de foarte multă vreme.

În schimb, la Bucovăț, de pe Dealul Bisericii, aflat cam la mijlocul satului, se fac strigări pentru fiecare gospodărie (familie, număr de casă) în parte.

O altă formulă inițială pe care o descoperim în practicarea obiceiului din unele sate din zona etnofolclorică a Făgetului (mai mult colinare și subcolinare) este *Moroleucă, leucă* de unde provine și denumirea acestei manifestări tradiționale, adică *Moroleuca*. Astfel, numai în comuna Margina îl descoperim în 5 – 6 localități. În cele ce urmează ne vom referi la câteva aspecte care îl caracterizează.

Localitatea Zorani este un sat colinar mic, atât ca întindere, cât și ca număr de locuitori, dar a păstrat cu sfințenie până către zilele noastre tradiția focului de „privegi". Ca atare, obiceiul *Strigarea peste sat* poartă aici numele de *Privegi* și se ține de Lăsata Secului. Cu o săptămână înainte de a se pune postul Paștilor, grupuri de tineri adună cele necesare pentru constituirea focului: tulei, ienuperi („jârepeni" – în zonă), lemne, crengi, cauciucuri uzate. Sâmbăta, înaintea dumincii de Lăsata Secului, tinerii urcă pe dealul Șeșetuică (dim. de la *cetățuie*, unde în vechime a fost probabil o cetate sau un punct strategic militar întărit – n.m. I.C.) și formează „privegiul". Mai întâi se stabilește centrul focului și se bate un par („prepelig"), ca stâlp al focului, în jurul căruia se clădește „grămada de privegi", alcătuită din materialele enumerate mai sus, asemenea facerii unei căi de furaje. Tot atunci se fac și moroleucile, care sunt compuse dintr-un băț de alun lung de 100 – 120 cm, crăpat la un capăt în patru părți, între care se introduce un ghemotoc de coajă de cireș uscată care se leagă bine cu sârmă.

Duminica, de Lăsata Secului, pe la ora 20, se strâng tinerii în deal, unde șeful ales de către ei dă foc grămezii de privegi, ceilalți aprinzându-și pe rând moroleucile, de la acest foc, apoi le învârtesc deasupra capului și în jurul corpului și le aruncă în sus, în timp ce se scandează și strigările. Sătenii, în general, stau jos în fața dealului, cu băgare de seamă la ce se va striga, precum în fața unei instanțe justițiare tradiționale. Tinerii se împart în două grupuri, de-o parte și de alta a culmii, și încep strigările astfel:

Grup I: *Moroleucă, leucă, măăă!…*
Grup II: *Ce ți-e ție, șeucă, măăă!…*
Grup I: Cine nu-ș trimice nevasta, măăă!…
La privegi, măăă!
Să-i mânce p…a, măăă!…
Cu curici, măăă!…
Grup II: Cine n-are curici în oală, măăă!
S-o mânce goală, măăă!…

Locuitorii satului, în calitate de „spectatori", ascultă cu atenție ce se strigă, se bucură și râd, uneori se întristează la auzirea situațiilor concrete dezvăluite de „strigători".

O altă strigare la Zorani este:

Grup I: *Moroleucă, leucă, măăă!…*
Grup II: *Ce ți-e ție, șeucă, măăă?!…*
Grup I: Să-mpropcim conciu, măăă!…
Grup II: D-apăi cui, măăă?!...
Grup I: Lu' Lena lu' Ignat, măăă!…
Grup II: Cine să-l propcească, măăă?!…
Grup I: Vecinu' Victor lu' Căproni, măăă!…

Conciul este un suport de păr al femeii măritate, un simbol oarecum al castității, confecționat tradițional din coajă de tei, creangă de trandafir (sau altă ramură elastică), învelit în pânză sau lână. Părul femeii căsătorite (sau al miresei, când se trece la pieptănătura de nevastă) se piaptănă în cozi, iar creanga și dantela se împletesc cu părul, formând un coc. Conciul mai poate avea semnificația de „pieptănătură specifică femeilor măritate, când părul este legat strâns într-un fel de coc răsucit ori la ceafă ori în creștetul capului"[2]. Este, cum arătam, simbolul căsătoriei și, firesc, al castității, iar „împroptirea" lui face transparente trimiteri la „cinstea" femeii strigate, adică la relațiile sale extraconjugale.

La fiecare strigare moroleuca aprinsă se învârte deasupra capului, iar la terminarea fiecărei secvențe se aruncă în sus sau înspre poalele dealului, așa încât este nevoie de confecționarea multor moroleuci, pentru a putea fi susținute toate secvențele obiceiului cu jocuri de torțe. În satul Zorani tinerii nu sar peste focul în stingere și nu fac cercuri de foc pe care să le rostogolească de pe culme la vale înspre sat. Aici, obiceiul *Strigarea peste sat*, prin secvențele sale, se aseamănă pe alocuri cu strigarea cinstelor la obiceiul de nuntă. După terminarea strigărilor și stingerea focului de privegi, tinerii se îndreaptă spre casele lor.

În localitatea Margina desfășurarea obiceiului este asemănătoare cu cea din Zorani. Iată doar o secvență a strigării:

Grup I: *Moroleucă, leucă, măăă!…*
Grup II: *Ce ți-i ție, șeucă, măăă?!…*
Grup I: Să propcim conciu', măăă!…
Grup II: Cui, măăă?!...
Grup I: Lu' Marea lu' Jurma, măăă!…

În satul Sintești, de joia morților (Joi Mari), tinerii se înțeleg cu o zi înainte și adună tulei, jârepeni, cauciucuri uzate, crengi și lemne, pe care le duc în „Râpă", locul în care țin aceste materiale până a doua zi. A doua zi, de dimineață, tinerii se împart în două grupe: unii merg după stâlpul pe care se clădește grămada pentru focul de priveghi, numit aici „jâreadă", iar alții pregătesc (sapă) groapa în care va fi așezat stâlpul. După ce duc stâlpul pe deal la „Rusălina", urcă și celelalte materiale, iar, mai nou, cauciucurile uzate sunt transportate cu o căruță sau remorcă. Stâlpul este îngropat și bine ancorat, iar pe el se așează, de jos până sus, materialele pentru foc, iar cel mai curajos dintre copii se urcă să pună primul (ultimul, de fapt) cauciuc în vârful „jâredei", care, în final, va fi înaltă de 4 – 5m. După terminarea acestei munci migăloase, tinerii merg acasă, pentru a-și pregăti feșciloanele necesare practicării obiceiului din seara și noaptea de Joi Mari. Feșciloanele se confecționează la fel ca în celelalte localități ale zonei Făgetului. Seara, sătenii aprind lumânări la crucile morților și dau de pomană dulciuri copiilor mici, la morminți. Pe la orele 21.00 – 22.00 se dă foc la „jâreadă", se aprind feșciloanele, se rotesc deasupra capului și se aruncă în sus. Nu se confecționează roți de foc și nu se fac strigări, la fel ca în multe alte localități ale zonei, strigările păstrându-se în tot mai puține locuri.

La Coșava „Privegiul" se face pe un deal din apropierea satului, numit Cucă. Focul este făcut de către tineri din lemne, crengi, tulei, jârepeni, cauciucuri uzate. Mai întâi se bate un par în pământ, în jurul căruia se așează cauciucurile, de care se leagă tulei și lemne, iar pe margini se așează jârepeni. În seara de Joi Mari participă oameni de toate vârstele și pe la ora 20.00 se aprinde focul de privegi. Copiii își pregătesc moroleuci pentru acest moment, se împart în două grupe și încropesc strigături asemănătoare cu cele din localitățile Margina și Zorani, cu deosebirea că înspre zilele noastre se strigă numai pentru cei care participă direct la practicarea obiceiului, cum ar fi exemplul:

Grup I: *Moroleucă, leucă, măăă!…*
Grup II: *Ce ți-i ție, ceucă, măăă?!…*
Grup I: Hai să punem conciu', măăă!…
Grup II: Cui, măăă?!...
Grup I: Lu' Mărie a lu' Ion, măăă!…

De obicei se strigă câte un nume de fată împreună cu un nume de băiat sau invers, despre care se știe că a fost sau că este ceva între ei (se iubesc, doresc să se căsătorească sau întrețin relații sexuale pe ascuns). După cum afirmam mai sus, se strigă numai pentru cei prezenți sau cel puțin unul dintre cei strigați trebuie să fie prezent, altfel nu se strigă. Nu se făceau roți de foc și nici nu erau alte tipuri de strigări.

Nu pot fi încheiate aceste rânduri ale modestei noastre încercări fără a consemna practicarea obiceiului *Strigarea peste sat* și într-o localitate din imediata apropiere (vecinătate) a zonei Făgetului. Este vorba despre Bretea-Mureșană, din județul Hunedoara, iar materialul a fost pus la dispoziție de prof. univ. dr. Ioan Drăgan, într-o emoționantă scrisoare, profesorul de la Universitatea de Vest Timișoara participând în copilărie „efectiv și afectiv la acest obicei", deci relatările pe care le-a transmis „nu sunt din auzite, ci din practicate", în satul său de baștină, așa după cum își amintește la senectute. Am spicuit câteva caracteristici, de altfel, asemănătoare cu ceea ce am descoperit în zona Făgetului, în localități mai apropiate și făcând parte din zona de interferență cu subzona Ilia din județul Hunedoara. Iată-le:

- obiceiul se numește *Moroleucă*;
- se organizează în seara de prindere a postului de Paști (Lăsata Secului);
- deși satul este așezat pe Valea Mureșului, este înconjurat de dealuri, pe care se aprind *moroleucile*;
- „țintele" satirei, criticii și ironiei grupurilor de strigători sunt aceleași pe care le-am enumerat în secvențele (episoadele) anterioare ale lucrării noastre;
- în afară de *moroleuca* formată din focuri fixe (*grămada de privegi, privegiul, jâreada*), aprinse pe dealuri și constituite din materialele enumerate, tinerii cei mai curajoși și mai dibaci fac și *moroleuci* mobile în felul următor: între spițele unei rotile (roată mai mică de plug) se introduc paie și crengi, care se aprind și astfel i se dă drumul roții de foc de pe deal la vale, totul fiind foarte spectaculos etc.;
- în acest timp grupurile de tineri își strigă repertoriul dezaprobator la adresa unor indivizi din comunitatea respectivă, dintre care redăm selectiv:

Grup I: *Leucă, moroleucă, măăă!…*
Grup II: *Ce ți-i ție, ceucă, măăă?!…*
Grup I: S-o prins postu, măăă!…
Gi brânză, măăă!…
Și gi oauă, măăă!…
Și gi huge (găuri, n.n.), măăă!…
Gi-amândoauă, măăă!…

(strigarea este o evidentă aluzie la interzicerea contactului sexual pe timpul postului, acesta fiind socotit ceva de „frupt", „de dulce", nu de post sau de „slastă");

sau:

Grup I: *Leucă, moroleucă, măăă!…*
Grup II: *Ce ți-i ție, ceucă, măăă?!…*
Grup I: Cine n-o tors câlții, măăă!…
Să-i pișă mâții, măăă!…
Grup II: Cine n-o tors fuioarele, măăă!…
Să le cace cioarele, măăă!…

(în cadrul acestor strigări se rostesc numele de botez ale acelor femei care până la acea dată nu și-au îndeplinit aceste obligații gospodărești: torsul cârților și al fuioarelor – n.m. I.C.);

- se mai practică, de asemenea, strigături la adresa celor care trăiesc în concubinaj, a celor care au întârziat cu semănatul bucatelor, cât și referitoare la alte năravuri rele, pe care, din păcate, profesorul Ioan Drăgan nu și le-a amintit, pentru că trecuseră aproape șapte decenii de când le-a practicat (sau le-a făcut uitate, fiind prea decoltate!).

Cercetările ulterioare vor putea scormoni și descoperi și alte asemenea tradiții, care vor îmbogăți cu siguranță bibliografia acestui interesant obicei din toate vetrele de locuire românească la nivelul manifestărilor concrete.

Variat în ceea ce privește modalitățile de desfășurare și tematica strigărilor propriu-zise, dar unitar prin concepția privitoare la viață și relațiile dintre oameni în cadrul familiei, al comunității și al societății, străbătut de seva umoristică și de ascuțitul spirit critic, satiric, uneori băscălios, dar atât de specific poporului nostru, (ridendo castigat mores -considerau latinii), obiceiul *Strigarea peste sat* se păstrează și astăzi, plin de vitalitate, în întreaga arie de viețuire românească milenară. Numărul localităților în care se mai practică s-a redus, însă, mai ales în ultimele cinci-

șase decenii. Una dintre cauze ar fi, în afară de intervenția comandată politic, aproape pretutindeni unde obiceiul a dispărut, și faptul că abuzurile la care s-au dedat câte unii dintre participanții la strigări, folosind privilegiul pe care îl aveau temporar în sânul comunităților, pentru a se răzbuna pe câte unii dintre consăteni (consătene), sau denigrând pe unii flăcăi sau pe unele fete, au provocat uneori tulburări în viața satului și au determinat interzicerea obiceiului de către autorități. Există în acest sens destule exemple, atât într-o perioadă mai veche (sfârșitul secolului al XIX-lea, vezi Ion Pop Reteganul), cât și în ultima jumătate de veac în atitudinea autorităților comuniste, dar și în cea a bisericii ortodoxe.

Diminuându-i-se semnificativul rol pe care îl avea pe vremuri, când era „supravegheat" de bătrâni (înțelepții satului), obiceiul a devenit tot mai mult exclusiv al tineretului și, scăpat de sub controlul competenței, a început să fie mereu pândit de primejdia subiectivității, râcâlor personale și abuzurilor.

Dar în unele situații, neînțelegând corect rostul obiceiului (care se leagă prin semnificații de anumite sărbători), au existat și destui reprezentanți ai autorităților care au oprit ținerea obiceiului nu numai din cauza degenerării sale prin abuzuri, ci chiar și fără acestea, obiceiul începând a fi părăsit și „parte pentru că s-au amestecat oficialii administrativi și i-au înțărcat pe feciori de la aceste datine".[3]

De-a lungul timpului, peste tot unde s-a păstrat, lărgindu-și tot mai mult sfera tematică și scuturându-se treptat de expresiile obscene, jignitoare, de atac la persoana celor strigați, obiceiul *Strigarea peste sat* a primit un tot mai evident caracter *moralizator* și, concomitent, *festivist, spectacular*. Dezbărându-se tot mai accentuat de vechile semnificații magice ale practicilor pe care le implica (aprinderea de focuri, torțe, fețciloane, moroleuci sau parașute și rachete, întreținerea focului viu, dansul pe dealuri, sărirea peste foc, devenind prilej de distracție și de mari spectacole populare, făcând parte și din acea credință străveche a ascensiunii românilor pe munte), obiceiul urmează seculara cale de răzbatere a manifestărilor folclorice prin timp, așa cum s-a întâmplat și cu alte fenomene tradiționale, prin ancorarea lor în actualitatea și mesajul epocilor. Acestea pot supraviețui în măsura în care evoluează în pas cu vremea, cu transformările produse în societate și în conștiința oamenilor, în viziunea lor asupra lumii și vieții într-un triptic bine definit: *rit - ceremonial - spectacular.*

După cum s-a putut constata din rândurile acestei lucrări, în cadrul obiceiului *Strigarea peste sat*, în toate tipurile și formele sale, de-a lungul timpului au intervenit modificări și restructurări substanțiale. La nivel de mesaj, dar mai ales la nivel lingvistic, semantic și spectacular sunt cele mai evidente. Astfel, la nivelul lexicului, cuvinte ca: *administrator, advocat (arvocat), ceapeu, contrulă, cooperativă, colectiv, contabil, electrician, gestionar, pensie, președinte, secretar* și altele, cu formele (fonetismele) lor zonale, oglindesc transformările de după al Doilea Război Mondial, intervenite în societatea românească, a unor structuri administrative politice și social-economice impuse prin noile realități. Însăși denumirea locală a torțelor ce se folosesc în practicarea obiceiului a suferit adaptări, modernizându-se (înnoindu-se) în pas cu noile cuceriri ale științei și tehnicii, la Fârdea, Gladna Română, Drăgsinești numindu-se *rachete* (căci sunt purtate prin aer și aruncate, adică, precum rachetele, zboară), iar la Mâtnicul Mic, Românești și în alte sate, se numesc, mai nou, *parașute* (căci planează oarecum în aer, precum respectivele obiecte), față de zonalul arhaic (străvechi) *feșciloni* – pl. *feșciloane* (de la *feșcilă*), păstrând și specificul graiului din Banatul de nord-est, prin sufixul *-oni, -oane*, care este frecvent întâlnit aici în derivarea multor cuvinte, cât și în numele unor locuitori, în toponimice și în alte denumiri.

Faptul este oarecum îmbucurător (trecând peste latura spectacular-festivistă și de divertisment, care de altfel se manifestă de-a lungul timpului cam în toate producțiile spirituale ale omului contemporan), căci ar putea demonstra capacitea (puterea) de adaptare și poate șansa de menținere (cu aspecte imprevizibile) a unei practici tradiționale, în situații, condiții, mentalități, opțiuni și oferte noi, cât și cu accesorii moderne. Corespunzător fiind specificului nostru tradițional, trăsăturile spirituale ale poporului nostru (cel care a dovedit întotdeauna, și prin alte manifestări folclorice, între care strigăturile și cântecele satirice, intransigență față de abaterile unora de la normele însușite și administrate de comunitatea tradițională), obiceiul *Strigarea peste sat*, observăm, optimiști fiind, că își continuă milenara existență, pretutindeni unde, trecând prin transformările și adaptările corespunzătoare, s-a integrat între celelalte fenomene spirituale ale satului românesc contemporan, cât o mai putea el (satul) dăinui într-o vreme de rapide și imprevizibile năpârliri. Obiceiul ar putea contribui, rămânând între aceleași limite ale optimismului, la menținerea vieții morale sănătoase și la cultivarea virtuților etice ale omului satului de azi, cât or mai dăinui și rușinea și cinstea și credința la românii din mediul rural.

De aceea, în finalul încercării de față, credem că este binevenită considerația lui Ovid Densusianu, care, încercând să răspundă la întrebarea dacă folclorul va dispărea, în lecția de deschidere a cursului ținut la Facultatea de Litere a Universității din București, în anul 1909, spunea: „Nu poate fi deci vorba de o dispariție completă a folclorului vechi, ci numai de o reducere ori de o modificare a lui. Grija culegătorului a fost și este prin urmare exagerată… Într-adevăr, prin culegerea de material nou, folcloriștii vor găsi totdeauna drum deschis pentru studiile lor și niciodată nu le vor lipsi fapte noi, actuale, asupra cărora să-și îndrepte atențiunea: fiecare epocă e caracterizată prin manifestațiuni proprii de viață și urmând aceste manifestațiuni așa cum ele se reflectă în sufletul contemporanilor, folcloriștii vor avea întotdeauna un câmp întins de cercetare"[4]. Idei care considerăm că sunt valabile și astăzi pentru cei care, cu dragoste, bună credință și osârdie, se preocupă de cultura populară românească, precum și a zonei etnofolclorice a Făgetului. Un îndemn și o provocare pentru oricine, dar cu precădere pentru tânăra generație…

(Endnotes)

1 ***Bibliografie și note:***

Ion Pop-Reteganul, *Strigarea peste sat*, (*Datină veche*), semnat cu pseudonimul „Hațeganul", în „Revista ilustrată", Bistrița, an I, broșura I, ianuarie 1898, p. 70

2 Ioan Godea, *Dicționar etnografic român*, Ed. Etnologică, București, 2007, p 192

3 Ion Pop-Reteganul, *op. cit.*, p. 70

4 Ovid Densusianu, *Folclorul cum trebuie înțeles*, în volumul *Flori alese din cântecele poporului*, ediție îngrijită de Marin Bucur, București, 1966, p. 52

Vitrina Literară

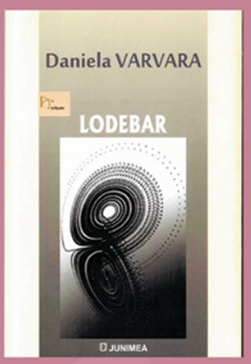

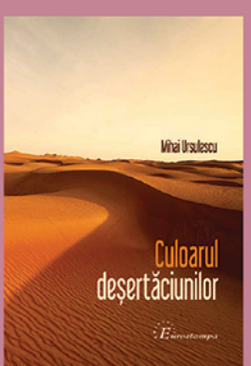

Redactor-şef: Geo Galetaru
Redactor-şef adjunct: Ion Căliman
Secretar general de redacţie: Adriana Weimer
E-mail: geogaletaru@yahoo.com

Tiparul executat la *Eurostampa* Timişoara ISSN: 2286-4563